КАЛЄНДАР

Канадійського Фармера

1959

РІК XXXIX

ЦІНА 75 ЦЕНТІВ

Вас сердечно повитають у вашому сусідньому відділі "Royal"

Ваш місцевий відділ банку The Royal Bank of Canada предкладає ріжноманітні і вартісні услуги, які ви можете використати у ваших щоденних фінансових справах. Ось кілька з них:

- **Щадничі й Особисті Чекові Конта**—щоб помогти вам ощаджувати гроші.
- **Безпечні Депозитні Скринки** — для безпечного переховування ваших приватних паперів і цінностей.
- **Грошеві Перекази і Дрефти** — для пересилки грошей, безпечно та економічно.
- **Позички** — на будову дому або поліпшення фарми, та на багато інших потреб.

THE ROYAL BANK OF CANADA

НАЙБІЛЬШИЙ БАНК КАНАДИ

Понад 900 відділів — кожний забезпечений майном банку, що виносить понад $3¾ біліонів.

Народний Ілюстрований Календар

КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА

На Рік Звичайний

1959

ЦІНА 75 ЦЕНТІВ

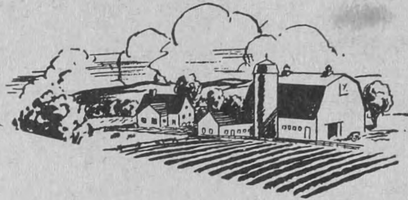
НАКЛАДОМ КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА
462 HARGRAVE STREET WINNIPEG 2, MAN.

PRINTED IN CANADA

ЗМІСТ КАЛЄНДАРЯ

INDEX OF ADVERTISERS

Чого найбільше потребує ваша фарма?

ТРАКТОРА, КОМБАЙНА, ТРОКА або механічного виряду?

ХУДОБИ? . . . Розплодової худоби або нового бугая, щоб піднести якість вашого стада?

НОВОГО ДОМУ, СТАЙНІ, ШОПИ або якого іншого будинку? Або перебудови чи направи ваших теперішних будинків?

ОГРІВАЛЬНОЇ АБО ВОДНОЇ СИСТЕМИ? Це включає форнеси і бойлери, огрівачі води, вбудовані цистерни і рури, або направа і модернізація вашої теперішної системи.

ПРОЧИЩЕННЯ І ЗЛОМАННЯ НОВОГО ПОЛЯ? Або ось такі праці: плоти, відводнення, дороги, криниці чи тами.

ЕЛЄКТРИЧНОЇ СИСТЕМИ НА ФАРМІ? Інсталяція нової, або модернізація існуючої елєктрифікаційної системи?

ЕЛЄКТРИЧНИХ СПОРУД? Машини до доєння коров, епаратора сметани, помпи, пральної машини або холодільні?

ЗАДЕЦИДУЙТЕ, які поліпшення найкраще поможуть вам у вашій господарці на фармі і поговоріть про Позичку на Поліпшення Фарми з управителем найближчого до вас відділу B of M. Позички Поліпшення Фарми помагають багатьом тисячам канадійських фармерів осягнути найкращі висліди зі своїх фарм **тепер.**

Висилаєте гроші закордон?

Зайдіть до управителя, або якогобудь працівника в найближчому до вас відділі B of M. **Процедура є проста, а кошта низькі.**

BANK OF MONTREAL

ПЕРШИЙ БАНК КАНАДИ

СПІВПРАЦЮЄ З КАНАДІЙЦЯМИ НА КОЖНОМУ КРОЦІ ЩЕ ВІД 1817.

РІК 1959

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЄНДАР

Рік 1959 є роком звичайним, отже має 365 днів, 6 годин. Юліянського періоду він є роком 6672; жидівської ери роком 5720; ніпонської ери 2619; магометанської ери 1379; грецької ери 2271.

РІЖНІ СПОСОБИ ЧИСЛЕННЯ ЧАСУ

Христіянське числення років починається від народження Христа. Маємо тепер рік 1959 від тої історичної події.

Від охрещення українського народу Володимиром Великим, у 988 році, маємо тепер 971 років.

Жидівський рік, який починається в осени, є тепер роком 5720.

В протестантів калєндар є більше-менше той самий, що і в римо-католиків щодо свят, однак у них є їх менше.

Магометани числять рік по оборотах місяця, отже їх рік є коротший від нашого. Тому то їх Новий Рік посувається кожного року около 11 днів взад. Оборот місяця бере 27 днів, 7 годин, 43 мінути.

ПОРИ РОКУ

Калєндарна весна починається 21 березня. Тоді маємо зрівнання дня й ночі.

Літо починається 22 червня. Це є найдовший день у році, а ніч найкоротша.

Осінь починається 23 вересня. Маємо тоді зрівнання дня з ніччю.

Зима починається 22 грудня. Є це найкоротший день, а найдовша ніч у році.

ЗАТЬМІННЯ СОНЦЯ Й МІСЯЦЯ

В 1959 році буде три затьміння — два сонця і одне місяця.

1. Частинне затьміння місяця 24 березня буде видиме в Ґрінвич, Анґлія. Воно пічнеться в годині 7.16 вечером, а скінчиться в годині 9.07 вечером. Трошки більше як чверть місяця буде закрита.

2. Перстеневе затьміння сонця буде видиме в Ґрінвич, Анґлія. Стежка цього затьміння йде від Індійського Океану, через Австралію, до Тихого Океану. Починається воно в годині 12.07 північ а кінчиться в годині 6.20 над ранком.

Повне затьміння сонця буде видиме в Ґрінвич, Анґлія. Починається воно в годині 11.01 перед полуднем, а кінчиться в годині 12.56 пополудні.

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЄНДАР

ПАСХАЛІЯ

(По старому стилю, а дати по новому стилю)

Ключ граничний **Ы.** Вруці літо до **14** березня **а.** Від 14 березня 1959 **в.**
Тріодь починається 22 лютого.
Неділя мясопусна — 8 березня.
Благовіщення — 7 квітня в вівторок.
Великдень — 3 травня.
Вознесення Господнє — 11 червня.
Сошествіє св. Духа — 21 червня.
Мясниць — 8 тижнів і 5 днів.
Петрівки — 1 тиждень і 6 днів.

ПОСТИ

1. В навечеріє Христового Різдва 6 січня.
2. В навечеріє Богоявлення 18 січня.
3. Сиропусний тиждень (9-15 березня).
4. Великий Піст (16 березня — 2 травня).
5. Петрівка (29 червня — 11 липня).
6. Спасівка (14-27 серпня).
7. В день Усікновення Ч. Голови св. Івана Хрестителя 11 вересня.
8. У день Воздвиження Ч. Хреста 27 вересня.
9. Пилипівка (28 листопада — 6-го січня).
10. Кожної пятниці, крім загальниць.

ЗАГАЛЬНИЦІ

1. Від Христового Різдва 7 січня до Богоявлення 19 січня включно, крім навечеря Богоявлення.
2.. Між неділею Митаря і Фарисея а неділею Блудного Сина (22 лютого — 1 березня).
3. Від Великодня до Томиної неділі (3—10 травня).
4. Від Сошествія св. Духа до неділі Всіх Святих (21—28 червня).

ЗАБОРОНЕНІ ЧАСИ

для весіль і забав з музикою

1. У Пилипівку (28 листопада — 6 січня).
2. Від понеділка по неділі Сиропусній 15 березня — до Великої Суботи 2 травня включно.
3. В день Усікновення Голови Івана Хрестителя 11 вересня.
4. На Воздвиження Чесного Хреста 27 вересня.

ДЕРЖАВНІ ДНІ В КАНАДІ

1. Всі неділі в році.
2. Новий Рік, 1 січня.
3. Велика Пятниця.
4. Великодний Понеділок.
5. День Вікторії.
6. Уродини королеви Єлисавети II.
7. День Домінії, 1 липня.
8. День Праці в перший понеділок у вересні.
9. День Памяти 11 листопада або в найближчий понеділок.
10. День Подяки (його проголошує уряд щороку).
11. Різдво Христове 25 грудня.

В провінції Квебек є ще такі свята:

1. Богоявлення Господнє 6 січня.
2. Попелева Середа 18 лютого.
3. Вознесення Господнє 22 травня.
4. Св. Івана Хрестителя 24 червня.
5. Всіх Святих 1-го листопада.
6. Непорочне Зачаття Пречистої Діви Марії 8 вересня.

ЩОЙНО ВИЙШОВ З ДРУКУ — НОВЕ ВИДАННЯ

УКРАЇНСЬКО - АНҐЛІЙСЬКИЙ ЛИСТІВНИК

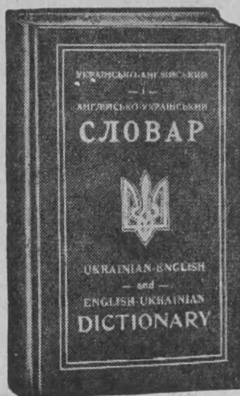
ПІДРУЧНИК ДО ПИСАННЯ ЛИСТІВ у двох мовах: українській і анґлійській — у справах промислових, торговельних і т. п., із залученням взірців ріжних письм, товариських правил, приписів щоденного життя, контрактів, оголошень, векслів, правних приписів щодо видавання векслів, приповідок і діялєктів. Нове третє поправлене видання. Ціна $1.25
ПОРАДНИК ДЛЯ ЗАЛЮБЛЕНИХ — або "Як писати любовні листи". Ціна ....35ц.

UKRAINSKA KNYHARNIA

656 MAIN STREET WINNIPEG, MANITOBA

Січень — МАЄ 31 ДНІВ — January

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА: Католицькі, ст. стиль	Католицькі, н. стиль	Греко-Православні
1	19	Ч	Мм. Боніфатія	**Н. Р. Об. Гос. В. В.**	**Груд. 1958.** Боніфатія
2	20	П	Ігнатія сщмученика	Сильвестра папи	Ігнатія Богон. сщм.
3	21	С	Юліянії мучениці	Малахії прор.	Юліянії Ником. мч.
4	**22**	**Н**	**Пер. Різд.** Анастасії	**Пер. Просв.** С. 70 А.	**Нед. Св. Отців.** Анас.
5	23	П	10 мч. у Криті	Нав. Богояв. Теоп.	10 муч. в Криті, Павла
6	24	В	Навеч. Різдва. Євгенії	**Богоявлення Госп.**	**Св. Вечір** (Н. Різдва)
7	**25**	**С**	**Різдво Христове**	Соб. св. Івана Хр.	**Різдво Христове**
8	**26**	**Ч**	**Собор Пр. Богор., Й.**	Юрія й Еміліяна	**Соб. Пр. Б. і Йосифа**
9	**27**	**П**	**Стефана первомуч.**	Полі|вкта мч.	**Св. Стефана првмч.**
10	28	С	20,000 мч. у Нікомидії	Григорія Н., Дом.	20 тис. муч. в Никод.
11	**29**	**Н**	**Н. по Різ.** Д. уб. у В.	**Н. по Просв.** † Теод.	**Н. по Різдві.** 14 т. діт.
12	30	П	Анисії мучениці	Татіяни муч.	Анисії діви мч.
13	31	В	Меланії препод.	Єрмила і Стратон.	Меланії римл. мч.
14	**1**	**С**	**Н. Рік. Об. Госп., Вас.**	Отців у Синаї й Р.	**Н.Р. Об. ГНІХ, Вас. В.**
15	2	Ч	Сильвестра папи	Павла Т. і Івана К.	Сильвестра Печ. прп.
16	3	П	Малахії пророка	Пок. оков. А. Петра	Малахії прор., Гордія
17	4	С	Собор 70 Апостолів	† Антонія Вел прп.	Собор 70 Апостолів
18	**5**	**Н**	**Н. пер. Пр.** Н. Богояв.	**Митаря й Фарисея**	**Н. перед Йорданом**
19	**6**	**П**	**Богоявл. Господнє**	Макарія прп.	**Йордан—Богояв. Гос.**
20	7	В	Соб. Івана Хрест.	† Євтиія Вел. прп.	**Собор Івана Хрест.**
21	8	С	Юрія й Еміліяна	Максима іспов.	Григорія печерського
22	9	Ч	Полієвкта	Тимотея ап. й Атан.	Полієвкта і Неарха м.
23	10	П	Григорія Ниського	Климента свщмч.	Григорія еп. Ниськ.
24	11	С	† Теодосія препод.	Ксенії прп.	Теодосія Вел. прп.
25	**12**	**Н**	**Н. по Просв.**	**Блуд. Сина.** † Гр. Б.	**Нед. по Йордані.** Сави
26	13	П	Єрмила і Стратоника	Ксенофонта і др.	Єрмила і Стратон. м.
27	14	В	Отців убитих у Синаї	† Пер. м. св. Ів. З.	Св. Отців уб. в Синаї
28	15	С	Павла й Івана	Єфрема прп.	Павла Тивейськ. прп.
29	16	Ч	Покл. оков. Ап. Петра	Пер. м. св. Ігнатія	Пок. кайд. ап. Петра
30	17	П	† Антонія Великого	**Трьох Святителів**	Антонія Вел. прп.
31	18	С	Атанасія й Кирила	Кита й Івана. П. суб.	Атанасія і Кирила св.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКО - АНҐЛІЙСЬКИЙ АНҐЛІЙСЬКО - УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВАР

НОВИЙ СЛОВАР обіймає 448 сторін густорого, читкого друку і містить 19 тисяч слів зі значенням і докладною вимовою. Для початкуючих додано практичні граматичні замітки, чого нема в ніодному попередньому виданні.
НОВИЙ СЛОВАР друкований на гарному книжковому папері й зложений так, що кожна стрічка містить осібне слово. — Величина лише 5¾ x 3½, гарного кишенкового формату, з тризубом.
Ціна $1.75
В гарній червоній оправі $2.50

UKRAINSKA KNYHARNIA

656 MAIN STREET WINNIPEG, MANITOBA

Лютий — МАЄ 28 ДНІВ — February

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА: Католицькі, ст. стиль	СВЯТА: Католицькі, н. стиль	СВЯТА: Греко-Православні
1	**19**	**Н**	**Н. 30 по Сош.** Мак.	**Мясопусна.** Триф.	**Нед. 30.** Макарія прп.
2	20	П	† Євтимія В. препод.	**Стрітення Господ.**	Євтимія Вел. прп.
3	21	В	Максимаісповід.	Симеона й Анни пр.	Максима іспов. прп.
4	22	С	Тимотея ап., Анастасії	Ісидора прп.	Анастасія Печ. сщм.
5	23	Ч	Климента священом.	Агафії мучен.	Климентія сщм.
6	24	П	Ксенії преподобної	Вукола прп.	Ксенії прп., Вавили
7	25	С	† Григорія Богослова	Партенія прп.	† Григорія Богослова
8	**26**	**Н**	**31 по Сош.** Ксеноф.	**Сиропусна.** Теод. С.	**Нед. 31.** Ксенофонта
9	27	П	† Пер. мощ. Ів. Зол.	Никифора муч.	Пер. м. св. Івана Зол.
10	28	В	Єфрема преподоб.	Хараламапія мучен.	Єфрема Печер. прп.
11	29	С	Пер. мощ. Ігнатія Б.	Власія сщмуч.	Пер. м. Ігнатія Богон.
12	**30**	**Ч**	**Трьох Святителів**	Мелетія св.	**Трьох Святителів**
13	31	П	Кира й Івана безсреб.	Мартиніяна прп.	Никити єп. Новгород.
14	1	С	**Лютий.** Трифона	† Прест. Кирила, у.	**Лютий.** Трифона муч.
15	**2**	**Н**	**32 по С. Стріт. Госп.**	**1 Посту.** Онисима	**Стрітення Госп. Н. 32.**
16	3	П	Симеона й Анни	Памфіла і тов. мч.	Симеона Богопр.
17	4	В	Ісидора преподоб.	Теодора Тирона мч.	Ісидора Пелус. прп.
18	5	С	Агафії мучениці	Льва папи	Агафії мч., Теодосія
19	6	Ч	Вукола преподоб.	Архіпа ап.	Вукола, Доротеї мч.
20	7	П	Партенія й Луки	Льва єп. Катансь.	Партенія єп.
21	8	С	Теодора, Тирона	Тимотея і Євстахія	Теодора Страт. вмч.
22	**9**	**Н**	**Митаря й Фарисея**	**2 Посту.** Н. м. муч.	**Н. Митаря і Фарисея**
23	10	П	Хараламапія мучен.	Полікарпа сщмч.	Прохора Печер. прп.
24	11	В	Власія священомуч.	† 1 і 2 Най. Г. Ів. Хр.	Власія Севас. сщм.
25	12	С	Мелетія святителя	Тарасія св.	Мелетія Антіох., Ант.
26	13	Ч	Мартиніяна препод.	Порфірія св.	Мартиніяна прп., Зої
27	14	П	† Кирила, учит. слов.	Прокопія прп. ісп.	Кирила рівноап. у. сл.
28	15	С	Онисима апостола	Василія прп. ісп.	Пафнутія Печер. прп.

Любите читати добрі книжки?

Купіть собі захоплюючу повість в 3-ох томах

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

ЦІНА — $3. ЗАМОВЛЯТИ АБО КУПИТИ МОЖНА В

UKRAINSKA KNYHARNIA

660 MAIN STREET **WINNIPEG, MAN.**

Березень | МАЄ 31 ДНІВ | March

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА Католицькі, ст. стиль	Католицькі, н. стиль	Греко-Православні
1	**16**	**Н**	**Блуд. Сина.** Памфіла	**Хрестопокл.** Євдок.	**Нед. Блудного Сина**
2	17	П	Теодора Тирона	Теодота свщмч.	Тедора Мовч. прп.
3	18	В	Льва папи	Євтропія свщмч.	Агапита єп. Синад.
4	19	С	Архіпа апостола	Герасима прп.	Архипа єп., Филимона
5	20	Ч	Льва, єп. Катанського	Конона мич.	Льва єп., Агатона
6	21	П	Тимотея препордоб.	42 мч. в Аморії	Тимотея прп., Євстах.
7	22	С	Найд. мощ. мч. у Євг.	Василія й сщм. у Х.	Маврикія, Федора мч.
8	**23**	**Н**	**Мясопусна.** Полікарпа	**4 Посту.** Теофілакта	**Нед. Мясопусна.** Пол.
9	24	П	† 1 і 2 най. гол. Ів. Хр.	†40 мч. у Севастії	† 1 і 2 знайд. гол. Ів. Х.
10	25	В	Тараса святителя	Кондрата й ін. мч.	Тарасія арх. царгород.
11	26	С	Порфірія святителя	Софронія патр. єр.	Порфирія Гаськ. прп.
12	27	Ч	Прокопія прп. іспов.	Теоф. іс., Григ. Дв.	Тита Печер. прп.
13	28	П	Василія прп. іспов.	Пер. м. св. Никиф.	Василія іс., Марини
14	1	С	**Березень.** Євдокії	Акаф. суб. Венед.	**Березень.** Євдокії пр.
15	**2**	**Н**	**Сиропусна.** Теодота	**5 Посту.** Агапія й ін.	**Нед. Сиропусна.** Теод.
16	3	П	Євтропія священмуч.	Савина й Папи мч.	**Поч. Вел. Посту.** Євтр.
17	4	В	Герасима преподоб.	Алексія ч. Божого	Герасима, Павла мч.
18	5	С	Конона	Кирила |п.	Конона мч., Марка
19	6	Ч	42 мч. в Аморії	Хрисанта й Дарії	42 муч. Амор., Аркадія
20	7	П	Василія і ін. свмч. у Х.	ОО. уб. в об. Сави	Власія, Єфрема, Євг.
21	8	С	Теофілакта ісповід.	Лаз. Суб. Якова іс.	Теофілакта прп. іс.
22	**9**	**Н**	**1 Посту.** † 40 мч. Сев.	**6 Посту. Квітна.** Вас.	**1 Н. Посту.** † 40 мч. С.
23	10	П	Кондрата й ін. муч.	Никона прпм. і ін.	Кондрата і Кипріяна
24	11	В	Софронія патр. Єрус.	Захарії і Якова прп.	Софронія патр. єрус.
25	12	С	Теофана, Григ. Дв.	**Благовіщ. Пр. Діви**	Теофана іс., Григорія
26	13	Ч	Пер. мощ. св. Никиф.	Вел. Четв. Соб. Гав.	Никифора патр. цар.
27	14	П	Венедикта преподоб.	**Вел. Пятниця.** Матр.	Ростислава кн. київсь.
28	15	С	Агапія й ін. муч.	Вел. Суб. Іларіона	Агапія мч.
29	**16**	**Н**	**2 Посту.** Савина мч.	**Великдень.** М. й К.	**2 Н. Посту** Серапіона
30	17	П	Алексія, чол. Божого	**Св. Понеділок**	† Алексія прп. ч. Б.
31	18	В	Кирила єпископа	**Св. Вівторок**	Кирила арх. єрус., Тр.

НАПРАВА ГОДИННИКІВ

Маємо приємність оповістити, що ми маємо тепер департамент направи дорогоцінностей для поштової пересилки. Першенство мають ті, які пришлють до направи поштою. Оцінку всяких направ даємо даром. 48-годинна услуга. Найвищі ціни. Робота ґарантована і совісна.

UKRAINSKA KNYHARNIA

660 Main St. Winnipeg, Man.

Квітень — МАЄ 30 ДНІВ — April

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА Католицькі, ст. стиль	Католицькі, н. стиль	Греко-Православні
1	19	С	Хрисанта й Дарії мч.	Марії Єгиптянки	**Березень.** Хризанта
2	20	Ч	ОО. в обителі Сави	Тита прп.	Отців Івана, Сергія, П.
3	21	П	Якова ісп ов.	Никити ісп ов.	Якова ап., Івана Ліст.
4	22	С	Василія сщм.	Йосифа й Ґеорґія	Василія сщм.
5	**23**	**Н**	**3 Посту. Хрестопокл.**	**1 Томина.** Теодула	**3 Н. Посту.** Никона П.
6	24	П	Захарії прпм.	† Прест. Методія	Артемія прп. єп. Сол.
7	**25**	**В**	**Благовіщення**	Ґеорґ. Мітилинськ.	**Благовіщення Пр. Б.**
8	26	С	Собор Гавриїла Арх.	Іродіона й ін. ап.	Соб. Арх. Гавриїла
9	27	Ч	Матрони мучениці	Євпсихія мч.	Матрони Сол., Івана
10	28	П	Іларіона мученика	Терентія й ін. мч.	**Страсти.** Євстратія пр.
11	29	С	Марка й Кирила	Антипи сщм.	Марка прп. єп. Арет.
12	**30**	**Н**	**4 Посту.** Івана Ліств.	**1 Миронос.** Вас. ісп.	**4 Н. Посту.** Івана Ліст.
13	31	П	Іпатія преподоб.	Артемона сщм.	Іпатія чудотв. прп.
14	1	В	**Квітень.** Марії Єгип.	Мартина п., Антонія	Григорія преп.
15	2	С	Тита преп. **Поклони**	Аристарха й ін. ап.	**Поклони.** Тита прп.
16	3	Ч	Никити ісповідника	Агапії, Ірини, Хіонії	Микити прп.
17	4	П	Йосифа й Ґеорґія	Симеона й Акакія	Йосифа Многоб. П.
18	5	С	Теодула й Аґатона	Івана прп.	Агатопода і Теодула
19	**6**	**Н**	**5 Посту.** † Пр. Методія	**3 Розслабл.** Івана С.	**5 Н. Посту.** Євтихія
20	7	П	Ґеорґія Мітил. прп.	Теодора Трихіни	Юрія єп. Мел. прп.
21	8	В	Іродіона й ін. апост.	Януарія й ін. сщм.	Іродіона ап., Агава
22	9	С	Євпсихія мученика	Теодота і Віт.	Євпсихія та ін. мч.
23	10	Ч	Терентія й ін. мучен.	**Ґеорґія Великомуч.**	Терентія мч.
24	11	П	Антипи сщмучен.	Сави Стратилата мч.	Антипи сщм.
25	12	С	Василія. Лазарева С.	† Марка ап. і еван.	Васлія ісп ов. Пар.
26	**13**	**Н**	**6 П. Квітна.** Артемона	**4 Самар.** Василія	**Н. Цвітна.** Артемона
27	14	П	Мартина папи, Ант.	Симеона, Стефана	Мартиина ісп ов.
28	15	В	Аристарха й ін. ап.	Язона й Сосип. ап.	Арстарха ап.
29	16	С	Агапії й ін. мучен.	9 мч. у Кизиці	Каліди мч.
30	17	Ч	Симеона й Акакія пр.	† Якова апостола	**Страсти — Страс. Чет.**

Читайте добрі й цікаві книжки

Одна з найцікавіших повістей є

МАКСИМ ЗАЛІЗНЯК

ЦІНА $2. КУПУЙТЕ АБО ЗАМОВЛЯЙТЕ ЇЇ В

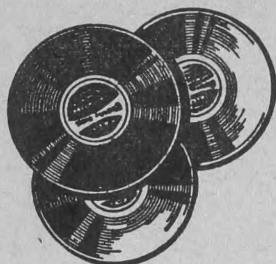
UKRAINSKA KNYHARNIA

660 MAIN STREET **WINNIPEG, MAN.**

Травень — МАЄ 31 ДНІВ — May

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА Католицькі, ст. стиль	Католицькі, н стиль	Греко-Православні
1	**18**	**П**	**Вел. Пятниця.** Івана	Єремії прор.	**Страстна Пятниця**
2	19	С	Вел. Субота. Івана Ст.	Атанасія Вел. патр.	**Страстна Субота.** Ів.
3	**20**	**Н**	**Великдень.** Теодора	**5 Сліпор.** † Теод. П.	**Великдень — Вос. Хр.**
4	**21**	**П**	**Св. Понед.** Януарія	Пелагії мч.	**Світлий Понеділок**
5	**22**	**В**	**Св. Вівторок.** Теодора	Ірини мч.	**Світлий Вівторок**
6	23	С	**Юрія вмч.** (н. нед.)	Йова многострад.	**† Юрія вмч. і чудтв.**
7	24	Ч	Сави Старт. свщмч.	**Вознесення Господ.**	Сави Печ. прп.
8	25	П	† Марка апост. і єв.	**Івана Богослова**	† Марка ап. і еван.
9	26	С	Василія Амас. свщмч.	† Пер. м. св. Никол	Василія свщм.
10	**27**	**Н**	**Н. Томина.** Сим., Степ.	**6 Св. Отців.** † Сим.	**Нед. Томина — Пров.**
11	28	П	Язона й Сосип., Дади	† Кир. і Мет., у. сл.	Ясона і Сотипатра ап.
12	29	В	9 муч. у Куз., Мемн.	Єпіфанія й Герм. св.	9 муч. у Кизику, Теог.
13	30	С	† Якова апостола	Глікерії мч.	† Якова ап.
14	1	Ч	**Травень.** Єремії прор.	Ісидора	**Травень.** Макарія м.к.
15	2	П	Атанасія Вел.	Пахомія В., Ісаії Р.	Пер. м. Бориса і Гліба
16	3	С	† Теодосія Печ. прп.	Теодора Освящен.	см. Теодосія П. прп.
17	**4**	**Н**	**Мироносиць.** Пелагії	**Сошестві Св. Духа**	**Нед. Мирносиць.** Пел.
18	5	П	Ірини мч., Никифора	**Пр. Тройці.** Теодота	Ірни вмч. Неофіта мч.
19	6	В	Йова многострад.	Патрикія сщм. і тов.	Йова многост. прп.
20	7	С	Явлення Чесн. Хреста	Талалея мч.	Появa Ч. Хр. в Єрус.
21	8	Ч	**Івана Богосл.** (н. н.)	† Констян. й Єлени	† Івана Богосл. ап.
22	9	П	† Пер. мощ. св. Ник.	Василиска мч.	Пер. м. Николая чуд.
23	10	С	† Симона Зилота ап.	Михайла ісп. Євфр.	Симона Зилота ап.
24	**11**	**Н**	**Розслаб.** † Кир. і Мет.	**1 по Сош. Вс. Свят.**	**Нед. Розслабленого**
25	12	П	Єпіфанія і Германа св.	† 3 Най. Гол. Ів. Хр.	Єпифанія єп. Кипру
26	13	В	Глікерії мучениці	Карпа ап.	Гликерії мч., Лаодикія
27	14	С	Ісидора мч. Преп. П.	Терапонта сщм.	Никити затв. Печ.
28	15	Ч	Пахомія В., Ісаії Рос.	**Пр. Євхар.** Никити	Пахомія Вел. прп.
29	16	П	Теодора Освяченого	Теодосії прпмч.	Теодора освщ., Віта
30	17	С	Андроніка й ін. мч.	Ісаакія прп.	Андроника ап. з 70
31	**18**	**Н**	**Самарянки.** Теотода	**2 по Сош.** Єрмія	**Нед. Самарянки**

ТАНКОВА МУЗИКА Й ПІСНЯ В КОЖНУ УКРАЇНСЬКУ ХАТУ!

ПОЛЬКИ — популярна музика — ВАЛЬСИ, клясична і народня музика передових українських і американських композиторів. Пишіть сьогодні за нашим новим БЕЗПЛАТНИМ катальоґом пластинок.

WINNIPEG MUSICAL SUPPLY

ВІДОМИЙ ТАКОЖ ЯК UKRAINSKA KNYHARNIA

660 MAIN STREET WINNIPEG, MAN.

Червень | МАЄ 30 ДНІВ | June

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА Католицькі, ст. стиль	Католицькі, н. стиль	Греко-Православні
1	19	П	Патрикія і тов. свмч.	Юстина мч. і друж.	**Травень.** Патрикія см.
2	20	В	Талалея муч.	Никифора патр. іс.	Талалея мч.
3	21	С	† Констянтина й Єл.	Лукиліяна і ін. мч.	Констянтина і Єлени
4	22	Ч	Василиски	Митрфана	Василиска муч.
5	23	П	Михайла іс., Євфр. П.	**Пр. Серця Іс.** Дор.	Михаїла Чорн. прпмч.
6	24	С	Симеона Дивн. прп.	Висарі і Іл. Сострі.	Семеона прп.
7	**25**	**Н**	**Сліпор.** † 3 Н. Г. І. Хр.	**3 по Сош.** Теод. Ан.	**Н. Сліпого.** † 3 з. г. І.
8	26	П	Карпа апост.	Пер. м. Теодора Т.	Карпа і Алфея ап.
9	27	В	Терапонта	Кирила Олександр.	Терапонта свщм.
10	28	С	Никити преподоб.	Тимотея сщм.	Микити прп.
11	**29**	**Ч**	**Возн. Госп.** Теод. прп.	† Вартолом. й Вар.	**Вознесення.** Теодосії
12	30	П	Ісаакія прп.	Пр. Онуфрія	Ісаакія Далмат. прп.
13	31	С	Єрмія ап.	Акилини мч.	Ерма ап.
14	**1**	**Н**	**Червень. Св. Отців**	**4 по Сош.** Єлисея п.	**Н. Св. Отців.** Никити
15	2	П	Никифора патр.	Амоса пр., Єрон. пр.	**Івана Сучавського**
16	3	В	Лукиліяна і тов. мч.	Тихона Аматунськ.	Лукіяна і ін. муч.
17	4	С	Митрофана патріяр.	Мануїла і ін. мч., Іп.	Митрофана патр. ц.
18	5	Ч	Доротея сщм., Висар.	Леонтія мч.	Доротея свщм.
19	6	П	Іларіона Нового	† Юди Тадея ап.	Висаріона Єгип. мч.
20	7	С	Теодора Анкирськото	Методія Патар. сщ.	Теодота Анк. мч.
21	**8**	**Н**	**Сош. св. Духа.** П. м. Т.	**5 по Сош.** Юліяна	**Зелені Свята—Пр. Тр.**
22	**9**	**П**	**Пр. Тройці.** Кир. Ол.	Євсевія сщм. Сам.	**Понеділок Св. Духа**
23	10	В	Тимотея свщмуч.	Агрипіни мч.	Силуана прп.
24	11	С	† Вартолом. й Варн.	**Різдво Ів. Хрестит.**	† Вартоломея ап.
25	12	Ч	Онуфрія пр., Петра А.	Февронії прпмч.	Онуфрія Вел. прп.
26	13	П	Акилини мч., Трифілія	Давида Солун. прп.	Акилини мч.
27	14	С	Єлисея прор., Мет. Ц.	Самсона прп.	Єлисея прор.
28	**15**	**Н**	**Всіх Святих.** Амоса	**6 по С.** П. м. К. і Ів.	**Н. 1 по Зел. Святах**
29	16	П	Тихона Аматунського	**Петра й Павла ап.**	Тихона прп., Тигрія
30	17	В	Мануїла, Сав. й Ісм.	† Собор 12 Апост.	Мануїла мч., Савела

ЗІ ВСЯКИМИ ДРУКАРСЬКИМИ РОБОТАМИ УДАВАЙТЕСЬ ДО

ДРУКАРНІ "КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА"

Нашою спеціяльністю є виконувати статути для товариств, членські книжечки, листовий папір, коверти, тикети і оголошення на балі, пікніки, концерти, представлення, бизнесові афіші продажі і всякі інші друкарські роботи.

РОБОТИ ВИКОНУЄМО СКОРО, ДОБРЕ І ДЕШЕВО

Поручаючи нам роботу не будете мати заводу ні якого іншого клопоту. — Пишіть до:

CANADIAN FARMER

462 HARGRAVE ST. **WINNIPEG 2, MAN.**

Липень — МАЄ 31 ДНІВ — July

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА: Католицькі, ст. стиль	Католицькі, н. стиль	Греко-Православні
1	18	С	Леонтія мч.	Косми і Дамяна б.	**Червень.** Леонтія прп.
2	19	Ч	**Пр. Євхар.** † Юди Т.	† Пол. Ризи Пр. Бог.	† Юди апостола
3	20	П	Методія сщмч.	Якова мч.	Методія свщм.
4	21	С	Юліяна Тарс. мч.	Андрія Кр., Марти	Юліяна Тар. мч.
5	**22**	**Н**	**2 по Сош.** Євсевія	**7 по Сош.** † Атан. А.	**Н. 2 по Зел. Святах**
6	23	П	Аґрипіни мч.	Сісоя Вел. прп.	Агрипи мч., Евстахія
7	**24**	**В**	**Різдво Івана Хрестит.**	Томи й Акакія прп.	**Різдво Івана Хрест.**
8	25	С	Февронії прпмч.	Прокопія вмч.	Февросії прп.
9	26	Ч	Давида преп.	Панкратія сщм.	Давида Сол. прп.
10	27	П	**Пр. Серця Іс.** Самсона	† Антонія Печ. прп.	Самсона прп.
11	28	С	Пер. м. Кира й Ів. без.	Євтимії, Ольги кн.	Сергія і Гермона прп.
12	**29**	**Н**	**3 по Сош. Петра й П.**	**8 по Сош.** Прок. і Іл.	**Н. 3 по З. С. Пет. і Пав.**
13	30	П	Собор 12 Апостолів	Соб. Гавриїла Арх.	Собор 12 Апостолів
14	1	В	**Липень.** Косми й Д.	Акили ап., Кир. й Ю.	**Липень.** Кос. і Дам. б.
15	2	С	† Пол. Ризи Пр. Бог.	† Володимира В. кн.	Пол. ризи Пр. Діви
16	3	Ч	Якинта муч.	Антиногена сщм.	Акинта, Марка мч.,
17	4	П	Андрея Крит., Марти	Марини вмч.	Андрея арх. Крит.
18	5	С	† Атанасія Атон. прп.	Якинта й Еміліяна	† Атанасія Ат. прп.
19	**6**	**Н**	**4 по Сош.** Сісоя Вел.	**9 по Сош. Св. Отців**	**Нед. 4 по Зел. Святах**
20	7	П	Томи й Акакія	**Ілії прор.**	Томи Малеїна прп.
21	8	В	Прокопія вмч.	Симеона і Івана, Є.	Прокопія вмч.
22	9	С	Панкратія свщмч.	Марії Магд. Фоки	Панкратія свщм.
23	10	Ч	† Антонія Печер.	Трофима, Теофіла	† Антонія Печ. прп.
24	11	П	Євфимії, Ольги кн. у.	† Бориса й Гліба мч.	Ольги укр. кн., Євфим.
25	12	С	Прокла й Іл., Мих. Ч.	† Успення св. Анни	Прокла й Іларія мч.
26	**13**	**Н**	**5 по Сош. Соб. св. О.**	**10 по Сош.** Єрмолая	**Нед. 5 по Зел. Святах**
27	14	П	Акили ап., Кир. і Ю.	† Пантелеймона вмч.	Якили ап., Прискили
28	15	В	† Володимира В. кн.	Прохора, Інокентія	**† Володимира Вел.**
29	16	С	Антиногена свщмч.	Калініка мч.	Атиноґена свщм.
30	17	Ч	Марини вмч.	Сили й ін. ап.	Марини вмч., Леоніда
31	18	П	Якинта й Еміліяна	Євдокима прав.	Івана і Памви з. Печ.

УКРАЇНСЬКО - АНҐЛІЙСЬКА КУХАРКА

НОВЕ ПОБІЛЬШЕНЕ ВИДАННЯ

У ТРЬОХ ЧАСТИНАХ

Кожна українська господиня повинна придбати собі цей практичний та випробуваний підручник до варення й печення. ЦІНА **$1.25**

UKRAINSKA KNYHARNIA

656 MAIN STREET WINNIPEG, MANITOBA

Серпень **МАЄ 31 ДНІВ** August

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА Католицькі, ст. стиль	Католицькі, н. стиль	Греко-Православні
1	19	С	Макрини й Дія	Пр. Чес. Хр., Макав.	**Липень.** Мокрини прп.
2	**20**	**Н**	**6 по Сош. Іллі прор.**	**11 по Сош.** П. м. Ст.	**Нед. 6 по Зел. Святах**
3	21	П	Симеона й Ів., Єзек.	Ісаакія, Дал. й Фав.	Симеона й Івана прп.
4	22	В	Марії Магдал., Фоки	7 молод. у Єфезі ус.	Марії Магдалини
5	23	С	Трофима, Теофіла мч.	Євсигнія мч.	Трохима, Теофіля мч.
6	24	Ч	† Бориса і Гліба, у. кн.	**Преображ. Господнє**	† Бориса і Гліба
7	25	П	† Успення св. Анни	Дометія прпм., Пас.	† Успення св. Анни
8	26	С	Єрмолая свщмуч.	Еміліяна ісп. єп.	Мойсея, Єрмолая
9	**27**	**Н**	**7 по Сош.** † Пантал.	**12 по С.** † Матія ап.	**Нед. 7 по Зел. Святах**
10	28	П	Прохора ап., Інок. п.	Лаврентія мч.	Прохора ап.
11	29	В	Калініка ап.	Євпла мч.	Калиника, Серафини
12	30	С	Сили й ін. апост.	Фотія й Аникити	Сили і ін. ап.
13	31	Ч	Євдокима	Максима ісповідн.	Євдокима прав.
14	1	П	**Серпень.** Пр. Ч. Хрест.	Міхея пр., † П. м. Т.	**Серпень.** † Зн. Ч. Хр.
15	2	С	Пер. м. св. Стефана	**Успення Пр. Богор.**	Пер. м. перв. Стефана
16	**3**	**Н**	**8 по Сош.** Ісаакія і ін.	**13 по С.** Пер. Н. Об.	**Нед. 8 по Зел. Святах**
17	4	П	7 молод. у Єфезі ус.	Мирона мч.	7 молод. у Єфезі
18	5	В	Євсигнія муч.	Флора й Лавра мч.	Євсигнія мч.
19	**6**	**С**	**Преображ. Господнє**	Андрія Страт. мч.	**Преображення Госп.**
20	7	Ч	Дометія прп.	Самуїла прор.	Дометія прпмч.
21	8	П	Еміліяна ісп. єп.	Тадея ап., Васси і д.	Еміліяна прп. ісп.
22	9	С	† Матія апостола	Агатоніка і ін. мч.	† Матея ап., Юліяна
23	**10**	**Н**	**9 по Сош.** Лаврентія	**14 по С.** Лупа мч., І.	**Нед. 9 по Зел. Святах**
24	11	П	Євпла мч.	Євтиха сщм.	Евпла мч. Сузанни
25	12	В	Фотія й Аникити	Воз. мощ. Вар. і Т.	Фотія мч., Памфила
26	13	С	Максима ісповід.	Адріяна й Наталії	Максима ісцов.
27	14	Ч	Міхея пр. † П. м. Т. П.	Пімена прп.	Михея прор.
25	**15**	**П**	**Успення Пр. Богор.**	Мойсея Мур., Авг.	**Успення Богородиці**
29	16	С	Пер. Нер. Обр. І. Хр.	**Усік. Гол. Ів. Хрест.**	Пер. Нертв. Образа
30	**17**	**Н**	**10 по Сош.** Мирона	**15 по Сош.** Олекс.	**Не. 10 по Зел. Святах**
31	18	П	Флора й Лавра	† Пол. пояса Пр. Б.	Флора і Лавра мч.

Надзвичайно захоплююча повість

ЗАЛІЗНИЙ ШЛЯХ

НАПИСАНА СЛАВНИМ ПИСЬМЕННИКОМ. Ціна $2.00

Купуйте або замовляйте в

UKRAINSKA KNYHARNIA

660 MAIN STREET **WINNIPEG, MAN.**

Вересень | МАЄ 30 ДНІВ | September

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА: Католицькі, ст стиль	Католицькі, н. стиль	Греко-Православні
1	19	В	Андрея Стратоп. мч.	† Поч. цер. року. С.	**Серпень.** Андрея Ст.
2	20	С	Самуїла пр.	Маманта мч., Й. арх.	Самуїла прор.
3	21	Ч	Тадея ап., Вас. і д. мч.	Антима сщм., Теок.	Аврамія, Тадея ап.
4	22	П	Агатоніка мч.	Вавили сщм., Мой.	Агатоника мч. Зотика
5	23	С	Лупа мч.	Захарії й Єлисавети	Іринея свщмч.
6	**24**	**Н**	**11 по Сош.** Євтиха	**16 по С.** Чудо Ар. М.	**Нед. 11 по Зел. Святах**
7	25	П	Возв. м. Варт. й Тита	Созонта мч.	Тита, Вартоломея ап.
8	26	В	Адріяна й Наталії	**Різдво Пр. Богор.**	Адріяна і Наталії мч.
9	27	С	Пімена прп.	Йоакима й Анни	Пімена прп.
10	28	Ч	Мойсея М., Авгус. єп.	Минодори і ін. мч.	Зн. м. Йова Поч.
11	29	П	**Усік. Г. Ів. Хрестителя**	Теодори прп.	**Усік. гол. Івана Хрест.**
12	30	С	Олександра пат., Йо.	Автонома сщм.	Александра, Івана
13	**31**	**Н**	**12 по Сош.** † П. п. М.Б.	**17 по С.** Обн. Храму	**Нед. 12 по Зел. Святах**
14	1	П	**Вересень.** † П. ц. р. С.	**Воздв. Чес. Хреста**	**Вересень.** П. цер. року
15	2	В	Маманта мч., Йоана	Никити вмч.	Маманта мч.
16	3	С	Антима сщмч., Теок.	Євфимії вмч.	Антима свщмч.
17	4	Ч	Вавили сщм., Мойсея	Софії і її дітей мч.	Вавили свщмч.
18	5	П	Захарії і Єлисавети	Євменія прп.	Захарії і Єлисавети
19	6	С	Чудо Арх. Михаїла	Трофима й ін. мч.	Чудо Арх. Михаїла
20	**7**	**Н**	**13 по Сош.** Созонта	**18 по С.** Євстатія	**Нед. 13 по Зел. Святах**
21	**8**	**П**	**Різдво Пр. Богород.**	Кондрата ап.	**Різдво Пр. Богород.**
22	9	В	Йоакима й Анни Б.	Фоки сщм.	Якима й Анни св. Б.
23	10	С	Минодори й ін. муч.	Зачаття Ів. Хрест.	Минодори мч.
24	11	Ч	Теодори прп.	Теклі первомуч.	Теодори Ол. свщмч.
25	12	П	Автонома свщмуч.	Євфрозини прп.	Автонома свщмч.
26	13	С	Об. Храму, Корнилія	**Прест. Ів. Богосл.**	Пред. Воз. Чес. Хрес.
27	**14**	**Н**	**14 по Сош. В. Ч. Хр.**	**19 по С.** Калистрата	**Нед. 14 по Зел. Святах**
28	15	П	Никити вмч.	† Харитона прп.	Никити вмч., Порфир.
29	16	В	Євфимії вмч.	Киріяка отш. прп.	Евтимії вмч., Кипріяна
30	17	С	Софії мч. і її дітей	Григорія сщм.	Софії, Віри, Над., Лю.

Увага! — "ЖІНКА ЯК МАТИ" — Увага!

Дуже популярна книжка для наших жінок, багато поучаючого матеріялу з образками. ЧАСТИНА І. **Гігієна жінки:** заваготіння, роди й поліг і інше. — ЧАСТИНА II. **Як зарадити недугам:** практичний лікарський порадник для матерей, щоб тримати діти здоровими. 128 сторін. Ціна $1.00

UKRAINSKA KNYHARNIA

656 Main Street Winnipeg, Manitoba

Жовтень — МАЄ 31 ДНІВ — October

Нв. ст.	Ст. ст.	Дні	СВЯТА: Католицькі, ст. стиль	Католицькі, н. стиль	Греко-Православні
1	18	Ч	Євменія прп.	**Покров Пр. Діви**	**Вересень.** Евменія пр.
2	19	П	Трофима і ін. муч.	Кипріяна, Юстини	Трохима, Саватія
3	20	С	Євстатія мч.	Діонисія Ареопагіт.	Евстахія Плакиди вм.
4	**21**	**Н**	**15 по Сош.** Кодрата	**20 по Сош.** Єротея	**Нед. 15 по Зел. Святах**
5	22	П	Фоки свщмуч.	Харитини мч.	Фоки свщмч.
6	23	В	Зачаття Ів. Хрестителя	† Томи ап.	Зач. Івана Хрестит.
7	24	С	Теклі первомуч.	Сергія і Вакха мч.	Теклі первмч.
8	25	Ч	Євфрозини прп.	Пелагія і Таїсії прп.	Євфрозини прп.
9	26	П	**Івана Богослова**	† Якова Алфея ап.	† Івана Богослова
10	27	С	Калистрата мч.	Євлампія і Євлампії	Калістрата мч.
11	**28**	**Н**	**16 по Сош.** † Харит.	**21 по С. Соб. Св. О.**	**Нед. 16 по Зел. Святах**
12	29	П	Киріяка прп.	Прова й ін. мч.	Киріяка прп.
13	30	В	Григорія свщмуч.	Карпа й ін. мч.	Михаїла митр. київ.
14	**1**	**С**	**Жовтень. Покр. М. Б.**	Параскевії прп.	**Жовтень. Покров М. Б.**
15	2	Ч	Кипріяна, Юстини	Євтимія, Лукіяна	Кипріяна свщмч.
16	3	П	Діонисія свщмуч.	Лонгина сотн. мч.	Діонисія свщмч.
17	4	С	Єротея свщмуч.	Осії пр., Андрія К.	Єротея свщмч.
18	**5**	**Н**	**17 по Сош.** Харитини	**22 по С.** † Луки ап.	**Нед. 17 по Зел. Святах**
19	6	П	† Томи апостола	Йоїла прор. Уара	Томи апостола
20	7	В	Сергія і Вакха мч.	Артемія вмч.	Сергія і Вакха мч.
21	8	С	Пелагії і Таїсії прп.	Іларіона Вел. прп.	Пелагії і Таїсії прп.
22	9	Ч	† Якова Алфея ап.	Аверкія св. чудотв.	† Якова Алфея ап.
23	10	П	Євлампія і Євлампії	Якова ап., Ігнатія	Євлампія і Євлампії
24	11	С	Филипа ап., Теофана	Арета мч.	Филипа ап., Теофана
25	**12**	**Н**	**18 по Сош. Пр. Х. Цар.**	**23 по С. П. Хр. Царя**	**Нед. 18 по Зел. Святах**
26	13	П	Карпа й ін. муч.	**Димитрія вмч.**	Карпа й ін. мучен.
27	14	В	Параскевії прп.	Нестора, Капітол.	Параскевії прп.
28	15	С	Євтимія прп., Лукіяна	Параскеви мч.	Євтимія прп., Лукіяна
29	16	Ч	Лонгина сотн. мч.	Анастасії, Авраамія	Лонгина сотн. мч.
30	17	П	Осії прор., Андрія К.	Зиновія й Зиновії	Осії прор., Андрея К.
31	18	С	† Луки ап. і єванг.	Стахія і ін. ап., Мав.	† Луки ап. і єванг.

ЯКА БУДЕ ЗАВТРА ПОГОДА?

ГАРНА, МАЛЕНЬКА ХАТКА ПОГОДИ. Ділає наче ворожбит і предсказувач погоди. Дуже популярна й гарно декорована.

ХАТКА ПОГОДИ

показує 24 години наперед яка буде погода. — Коли має бути погода, то вийдуть хлопець і дівчина, а коли слота, то виходить стара баба-яґа.
Величина хатки — 7½ через 5 цалів, — 4 цалі глибока. Добре опакована. Ціна лише $2.00

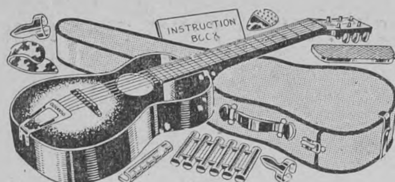
Наш засіб є ограничений — Замовляйте сейчас.

UKRAINSKA KNYHARNIA

656 Main Street Winnipeg, Manitoba

Листопад — МАЄ 30 ДНІВ — November

Нв. ст.	Ст. ст.	Дні	СВЯТА: Католицькі, ст. стиль	Католицькі, н. стиль	Греко-Православні
1	**19**	**Н**	**19 по Сош.** Йоїла пр.	**24 по С.** Кос. і Дам.	**Нед. 19 по Зел. Святах**
2	20	П	Артемія вмч.	Акиндина й ін. мч.	Артемія вмч.
3	21	В	Іларіона Вел. прп.	Акепсими й ін. мч.	Іларіона Вел. прп.
4	22	С	Аверкія св. чудотв.	Йоанікія В. пр., Н.	Аверкія св. чудотв.
5	23	Ч	Якова ап., Ігнатія п. ц.	Галактіона і Єпіст.	Якова ап., Ігнатія
6	24	П	Арета мч.	Павла арх. царгор.	Арета мч., Сисоя
7	25	С	Маркіяна й Мартирія	Мелит. мч., Лазаря	Маркіяна й Мартирія
8	**26**	**Н**	**20 по Сош. Димитрія**	**25 по С. Соб. М. Ар.**	**Нед. 20 по Зел. Святах**
9	27	П	Нестора мч., Капітол.	Матрони й Теоктис.	Нестора мч., Капітол.
10	28	В	Параскеви мч.	Ераста й ін. ап.	Терентія й Неоліни
11	29	С	Анастасії, Авраамія	Мини, Вікт. і Вінкен.	Анастасії прпм.
12	30	Ч	Зиновія й Зиновії мч.	**Йосафата сщм.**	Зиновія й Зиновії мч.
13	31	П	Стахія й ін. апост.	† Івана Золотоуст.	Стахія й ін. апост.
14	1	С	**Листпоад.** Кос. і Дам.	† Филипа ап., Іпатія	**Листопад.** Кос. і Дам.
15	**2**	**Н**	**21 по Сош.** Акиндина	**26 по Сош.** Гурія	**Нед. 21 по Зел. Святах**
16	3	П	Акепсими й ін. мч.	† Матея ап і еванг.	Акепсими й ін. мч.
17	4	В	Йоанікія В., Нік., Єр.	Григорія чудот. св.	Йоанікія Вел.
18	5	С	Галактіона мч.	Платона й Романа	Галактіона мч.
19	6	Ч	Павла арх. царгор.	Авдія, Варлаама	Павла арх. царгор.
20	7	П	Мелитинських муч.	Григорія прп., Прок.	Мелитинських муч.
21	**8**	**С**	**Собор св. Михаїла Ар.**	**Введ. в хр. Пр. Діви**	**Собор св. Михаїла ар.**
22	**9**	**Н**	**22 по Сош.** Матрони	**27 по С.** Филимона	**Нед. 22 по Зел. Святах**
23	10	П	Ераста й ін. апост.	Амфілохія й Гр. св.	Ераста й ін. апост.
24	11	В	Мина й ін. муч.	Катерини вмч., Мер.	Мини й ін. мч.
25	12	С	**Йосафата сщмч.,** Ніла	Клим. п. і Петра Ол.	Івана Милост. мч.
26	13	Ч	† Івана Золотоустого	Алипія прп.	† Івана Золотоустого
27	14	П	† Филипа ап., Іпатія	Якова перськ. мч.	† Филипа ап., Іпатія
28	15	С	Гурія й ін. муч.	Стефана прпм., Ір.	**Поч. Пил.** Гурія мч.
29	**16**	**Н**	**23 по Сош.** † Матея ап.	**28 по С.** Парамона	**Нед. 23 по Зел. Святах**
30	17	П	Григорія чуд. св.	Андрія ап.	Григорія чуд. св.

Популярні імпортовані

Harmony & Gibson & Martin

Ґітари та мандоліни ціною від $12.95 до $250.00
Кожна дитина хоче грати на ґітарі або мандоліні. "Найбагатша дитина є вбогою без музичної освіти". Напишіть сьогодні за нашим БЕЗПЛАТНИМ катальоґом музичних інструментів до:

WINNIPEG MUSICAL SUPPLY
відомий також як UKRAINSKA KNYHARNIA
660 MAIN STREET WINNIPEG, MAN.

Грудень — МАЄ 31 ДНІВ — December

Нв. ст.	Ст. ст.	ДНІ	СВЯТА: Католицькі, ст. стиль	Католицькі, н. стиль	Греко-Православні
1	18	В	Платона й Романа	Наума прор., Філар.	**Листопад.** Пл. і Ром.
2	19	С	Авдія прор., Варлаама	Авакума прор.	Авдія прор., Варлаама
3	20	Ч	Григорія і Прокла мч.	Софонія прор.	Григорія і Прокла мч.
4	**21**	**П**	**Введення в Хр. Пр. Д.**	Варвари вмч., Ів. Д.	**Введ. в храм Пр. Діви**
5	22	С	Филимона ап., Кекилії	† Сави Осв. прп.	Филимона ап., Кекилії
6	**23**	**Н**	**24 по Сош.** Амфілога	**29 по С. Николая ч.**	**Нед. 24 по Зел. Святах**
7	24	П	Катерини вмч., Мерк.	Амврозія св. Мед.	Катерини вмч., Мер.
8	25	В	Климента п., Петра О.	Патапія прп.	Климента єп.
9	26	С	Алипія прп.	**Неп. Зач. Пр. Діви**	Якова, Алипія прп.
10	27	Ч	Якова перськ. вмч.	Мини, Єрмогена і Є.	Якова перського
11	28	П	Стефана, Іринарха	Даниїла Стовп. прп.	Стефана Н. прпмч.
12	29	С	Парамона мч., Філум.	Спиридона прп.	Парамона мч.
13	**30**	**Н**	**25 по Сош.** † Анд. ап.	**Праотців.** † Євстр.	**Нед. 25 по Зел. Святах**
14	1	П	**Грудень.** Наума, Філ.	Тирса й Левкія мч.	Наума, Філарета
15	2	В	Авакума прор.	Елевтерія, Павла	Аввакума прор.
16	3	С	Софонія прор.	Аггея прор.	Софонії прп., Сави
17	4	Ч	Варвари, Івана Дам.	Даниїла прор.	Варвари вмч., Івана
18	5	П	† Сави Освящ., прп.	Севастіяна й ін. мч.	† Сави Освщ., прп.
19	**6**	**С**	**Николая чудотворця**	Боніфатія мч.	**Николая чудотворця**
20	**7**	**Н**	**26 по Сош.** Амвр. М.	**Пер. Різдв. Отців.** Іг.	**Нед. 26 по Зел. Святах**
21	8	П	Патапія прп.	Юліянії мч.	Патапія прп.
22	**9**	**В**	**Непор. Зач. Пр. Діви**	Анастасії вмч.	**Неп. Зачаття Пр. Діви**
23	10	С	Мини й ін. муч.	10 мч. на Криті	Мини й ін. мч.
24	11	Ч	Даниїла Стовпника	Нав. Різдва. Євгенії	Даниїла Стов., Ник.
25	12	П	Спиридона прп.	**Різдво Христове**	Спиридона прп.
26	13	С	† Євстратія й ін. муч.	**Соб. Пр. Б. Йосифа**	† Євстратія й ін. мч.
27	**14**	**Н**	**Праотців.** Тирса й ін.	**По Різдві. Стефана**	**Неділя Праотців.** Тир.
28	15	П	Елевтерія сщм., Павла	С. Мученик. у Нік.	Елевтерія свщмч.
29	16	В	Аггея прор.	Дітей уб. у Вифл.	Аггея прор. Теофанії
30	17	С	Даниїла прор.	Анисії мч., Зотика	Даниїла прор.
31	18	Ч	Севастіяна й ін. муч.	Меланії прп. римл.	Севастіяна й ін. мч.

Загальний Церковний Устав

I. СВЯТИЙ БЕЗПОЛИЄЛЕЙНИЙ В НЕДІЛЮ

Вечірня Велика. Блажен муж, на Господи возвах: стихир 10: воскресних 7, Святому 3, Слава: Святому, І нині: Догмат рядового гласа. Вход. По Світе тихий. Рцім всі. Сподоби. Стиховна воскресна, Слава Святому (як є), І нині: Богородичен воскр. стиховни. По „Нині отпущаєши". Тропар воскр. гласа, Слава: Тропар Святому, І нині: Богородичен воскр. по гласу Наславника. Отпуст вел.

Утреня вел. По Бог Господь: Тропар воскр. 2. р. Слава: Тропар Свят. І нині: Богор. воскр. Сідальні воскр. Ангельський Собор. Іпакой гласа. Степенна гласа. Евангеліє воскр.. На каноні Ірмоси гласа і Катавасія рядова. По 3 пісні Кондак, — Ікос, Слава: Сідален Свят. І нині: Богор. По 6 п. Кондак — Ікос воскр. Перед 9 п. „Честнішую Херувим". По 9 п. „Свят Господь Бог наш" і Світилен воскр. Слава свят. (як є) І нині: Богор. світилна воскр. На хвалитех 8 стихир воскр. Сл. стихира еванг. І нині: Преблагословенна: По славословію вел. Тропар воскр.: як глас 1, 3, 5, або 7, тоді „Днесь спасеніє", а як глас 2, 4, 6 чи 8, тоді „Воскрес із гроба".

Літургія: Тропар воскр. Слава Кондак, І нині: Богородичен для 1, 5 і 7 гласа воскресен, а до інших гласів дібраний Богор. (до 2 гл. В молитвах неусипающу (Успення), до 3 гл. Діва днесь (Покрови), до 4 гл. Йоаким і Анна (Різдва), до 6 гл. Заступнице христіян (з Параклиса), до 8 гл. Взбранной Воєводі (Благов.) — або загальний: „Заступнице христіян". Прокімен воскр. Причастен: Хваліте Господа з небес . . , Апостол і Евангеліє рядове.

II. СВЯТИЙ ПОЛИЄЛЕЙНИЙ НА БУДНІ

Вечірня Велика: „Блажен муж". на **„Гоподи возвах"** стихир 6 або 8: Свят.; Слава: Свят; І нині: Догмат по гласу слави, (в Пятницю веч. Догмат уступаючого гласа) Прок.: дня 3 Чтенія. Стиховна: Свят.; Слава: Свят.; І нині: Богор. воскр. Стиховні після наславника.— Тропар Свят.; Слава: І нині: Богородичен воскр. після Слави. Отпуст великий з поминанем Служби лише Свят.

Повечеріє: По „Достойно" Кондак Святого.

Утреня: Тропар: Свят, 2 р., Слава І нині: Богородичен воскр. після Слави. Дві рядові Катизми з малими Ект. Сідалні: Свят. з Богород. Полиєлей. Величання: Свят. Ект. мала, Сідален полиєл. з Богород. на Слава І нині. Степенна 4 гласа. (1 антиф.) Прокімен, Евангеліє і стихира по нім: Свят. Канони: Богородичен з Ірмосом на 6; Свят. на 8. (В суботу за Канони Богород. Канон храма на 6.) Катав. Рядова. По 3-ій п.: Сідален: Свят. Слава І нині: Богород. — По 6-ій п.: Кондак — Ікос. Свят. По 9-ій п.: Світилен: Свят.: Слава І нині: Богород. його. Стихири хвалитні; Свят. 4; Слава І нині: Богород. Славословіє вел. Троп. Свят.: Слава І нині: Богород. воскр. після Слави. — Отпуст великий.

Часи: На всіх Тропар і Кондак Святого.

Літургія: Антифони повседневні Тропар; Слава: Кондак Свят.; І нині: Богородичен після Слави. Прокімен, Аллилуя, Причастник: Свят. Апостол і Евангеліє: (рядове і) Свят.

В цей день невільно правити Служби Божої в чорних ризах, хіба похоронну.

III.

СВЯТИЙ ПОЛИЄЛЕЙНИЙ НА БУДНІ В ПОПРАЗДЕНСТВІ

Вечірня велика: „Блажен муж." На „Господи возвах": Празн. 3; Свят. 5; Слава: Свят.; І нині: Празн. — Вхід. 3 Чтенія. Стиховна з Славою: Свят. І нині: Празн. Тропар: Свят.; Слава і нині: Празн.

Повечеріє мале: Кондак: Свят.; Слава І нині: Празн.

Утреня: Тропар: Празн. 2 р., Слава: Свят.; І нині: Празн. — По рядових Катизмах. Сідалні: Свят; Слава І нині: Празн. — Полиєлей Величання. Ектенія мала. Сідален полиєлея Свят.; Слава І нині. Празн. Степенна 4 гл. (1 ант.). Прокімен, Еванг. і стихира: Свят. Канон: Празн. на 6; Свят. на 8. Катав. рядова. По 3-ій п.: Кондак — Ікос: Празн. Сідален: Свят. Слава І нині: Празн. По 6-ій п. Кондак — Ікос: Свят. По 9-ій п.: Світилен Свят.; Слава І нині: Празн. Стихири хвалитні: Празн. 3; Свят. 3; Слава: Свят.; І нині: Празн. Славословіє велике. Тропар: Святого, Слава І нині: Празн. Отпуст великий з поминанням Служби Празн. і Свят.

Часи: На всіх, Тропар Празника і Слава: Святого. Кондак, на переміну: на 1-ім і 6-ім Празника, на 3-ім і 9-ім Святого.

Літургія: а)коли був Празник Господський: два антифони: Празн.; третий звичайний з прип: Празн. — б) Коли був Празник Богородиці: антифони дня. — Тропар: Празн. і Свят; Слава: Кондак Свят.; І нині: Празн. Прокімен, Аллилуя, Причастник: Празн. і Свят. Задостойник: Празн. Апостол і Евангеліє (рядове і) Свят.

В цей день невільно правити Служби Божої в чорних ризах.

IV.

СВЯТИЙ ПОЛИЄЛЕЙНИЙ В НЕДІЛЮ

На Великій Вечірни: „Блажен муж." На „Господи Возвах" 10 стихир: 4 воскресні припадаючого гласа і 6 Святого, Слава: Святого, І нині: Догмат. Прокімен Суботи вечера і 3 чтенія Святого. Стиховна воскресна. Слава: Святого, І нині: Богородичен по гласу Слави. При кінці Тропар воскресний, Слава: Святого, І нині: Богородичен воскресний по гласу Тропара Святого. Отпуст великий.

На Повечерію: Кондак Святого по Трисвятім.

На Великій Утрени: На „Бог Господь": Тропар воскр. гласа, 2 р., Слава: Святого, І нині: Богородичен по гласу слави. Сідален воскр., Полиєлей і величанія Святого, Ангельський Собор, а по малій Ектенії Іпакой гласа, відтак 1-ий і 2-ий Сідален Святого без Богородичних, Слава: 3-ий Сідален Святого, І нині: Богородичен його. Степенна гласа і все проче до канона воскресне. На каноні, по 3-ій пісни кондак, Ікос і Сідален Святого, по 6-ій кондак і Ікос воскресний, по 9-ій Світилен воскр., Слава: Святого, І нині. Богородичен Світилна воскресного. На хвалитех 8 Стихир: 4 воскресні і 4 Святого (4-а стихира наславна), Слава: Стихира евангельська, І нині: „Преблагословенна". Проче до кінця воскресне. Отпуст великий з поминанням Святого.

На часах: — На всіх Тропар воскр. і Слава: Святого. Кондаки: на 1-ім і 6-ім воскресний, на 3-ім і 9-ім Святого.

На Літургії: Тропар воскр., Святого і кондак воскр., Слава: кондак Святого, І нині: Богородичен, по гласу Слави або Заступнице Християн. Прокімен, Аллилуя, Апостол, Еванг. і Причастен, неділі і Святого.

V.

СВЯТИЙ ПОЛИЄЛЕЙНИЙ В НЕДІЛЮ В ПОПРАЗДЕНСТВІ

На Великій Вечірни: „Блажен муж". На „Господи возвах" 10 стихир: 3 воскр., 3 Празника і 4 Святого, Слава: Святого, І нині: Догмат. Прокімен дня., 3 чтенія Святого, Стиховна воскр., Слава: Святого, І нині: Празника. При кінці Тропар воскр., Слава: Святого, І нині: Празника.

На повечерію: Кондак Святого, Слава, І нині: Празника.

На Великій Утрени: Троп. воскр., 2 р., Слава: Святого, І нині: Празника. Сідален і проче як в неділю без попразденства, лиш по 3-ім сідални Святого, І нині: Празника. По 3-ій пісни Канона Кондак і Ікос Празника і Святого і Сідален Святого, Слава І нині: Празника; по 6. Кондак і Ікос воскр., по 9-ій Світил. воскресний, Слава: Святого, І нині: Празника. На 9-ій пісни (крім неділь внутр Празника Пасхи) береться „Честнійшую". На хвалитех 8 стихир: воскресні 4 і Святого 4, Слава: Стихира Евангельська, І нині: „Преблагословенна".

На Часах: — На всіх Тропар воскр., і Слава: на 1-ім і 6-ім Празника, а на 3-ім 9-ім Святого. Кондаки: на 1-ім і на 9-ім воскр., на 3-ім Празн. а на 6-ім Святого.

На Літургії. — Тропар воскресний, Празника і Святого, Кондак воскр. Слава: Кондак Святого, І нині: Кондак Празника. Прокімен Апостол, Евангеліє і Причастен, Неділі і Святого.

VI.
СВЯТИЙ З ВСЕНОЧНИМ НА БУДНІ

Вечірня Вел.: Слава святій. Прийдіте поклонімся, пс. 103. Бл. муж. На Господи возв. 8 стихир Свят., Слава: Свят. І нині: Догмат по гласу Наславника. Вхід. 3 Чтенія. Рцім всі. Литія святого.Стиховна святого. На „Нині отп." Тропар свят. 2 р. Богородице Діво 1 р.

На Утрені Великій: По Бог Господь Тропар Свят. 2 рази Слава: І нині: Богор.. воскр. після гл. Троп. Сідальні 2 Свят.; Полиєлей, Величаніє, Сідален, полиєлей, Степенна празника. Єванг. і стихира Свят. На каноні Ірмоси Св. Катавасія рядова. По 3 п. Сідален. Свят. Сл. І нині: Богор. По 6 п. Кондак—Ікос Свят. На 9 п. „Честнійшую" (крім 20 і 30 І.) По 9 п. Світилен Свят. 2 рази Сл. І нині. Богор. На хвалитех стихири Свят. І нині: Богор. По Славсловію вел. Тропар Свят. Сл. І нині: Богор. **воскр.** —

На Літургії: Тропар Святого, Сл. Кондак Свят. І нині: Богородичен. Прокімен. Причастен. Ап. Єв. Свят.

VII.
НЕДІЛЯ З БДІННИМ АБО ПРАЗНИКОМ БОГОРОДИЧНИМ

На Вечірні Великій: Слава Святій. „Прийдіте поклонімся"і псалом 103.Проче береться як повище, лише як Празн. Богор., то на Госп. возв.: Слава: І нині: Празн. По Ісполним: Литія, як Богородиці, то вся Празника, а як Святого, то перша стихира Храма, дальші святого, Сл. Свят. І нині: Богор. зо стихир воскресних по гл. Наславника. На стиховні стихири воскрвесні. Сл. І нині: Празн. Богородичного, а як Бдінний то Слава: Свят., І нині: Богор. воскр. з стиховни по гл. Наславника. По „Нині отпущаєши": Тропар Празн. 3 р. а як Бдінний: Богородице Діво 2 р. Тропар Свят. 1 р. По благословенню хлібів: Буди імя Госп. і пс. 33. Отпуст воскр. з поминанням Празника Богор. або святого дня.

Утреня: По Бог Господь: Тропар воскр. 2 р. Сл. І нині: Празн., а як Бдінний: Сл. Свят. І нині: Богор. воскр. по гл. Наславн. (як Празн. Богор. Прокімен, Ев. Празн. і по 50 псалмі стихира Празника. Святому беремо лише тоді Прокімен, Еванг. і стихиру, як його Храм.) Канон з Ірмосами воскр., катавасія рядова. По 3 п Кондак—Ікос воскр. і Сідален Празн. По 6 п. Кондак—Ікос празн. (Як Бдінний, то на каноні як під 1.) На 9 п. „Честнійшую", Світилен воскр. Сл. І нині: Празн. На хвалитех як під IV., лише Слава Празн. (Святому Слава: лише тоді, як його храм,) а стихира ев. по Утрені. Тропар один з двох воскресних.

Літургія: Тропар Воскр., Празн. або Свят.; Кондак воскр., Сл. І нині: Кондак Празн., як Свят., то Сл. Кондак Свят. І нині: Богор. дібраний як під 1. Проче все неділі і Празн. чи Святого. Задостойник Празн.

VIII.
ПРАЗНИК БОГОРОДИЧЕН НА БУДНІ

Усе, як під VI. лише по стихирах все Сл. І нині: Празн. на **Утрені:** Троп. Празн. 2 р. Сл. І нині: той сам. На 9 п. Припів Празн. При кінці Тропар Празн.

Літургія: Тропар Празн. Сл. І нині: Кондак Празн. Проче і Задостойник Празн.

IX.
ПРЕД — І ПОПРАЗД (ГОСПОД. АБО БОГОР.) В НЕДІЛЮ

Усе, як під 1, лише на Вечірні на Госп. возв. воскр. 4, Празн. 3, Свят. 3, Слава: Празн. І нині: Догмат гласа. Стиховна воскр. Слава Святому (як є), І нині: Празн. По „Нині отпущаєши": Тропар воскр. Слава Святому, І нині: **Празника.**

Утреня: На тропарах і Світильнах І нині: Празн. На Каноні по 3 п. Кондак—Ікос Празн., Сл. Сідален Свят. І нині: Празн. на хвалитех стихир воскр. 4, Празн. 4 з 2 їх припівами, Слава: стихира еванг. По славословію вел. Тропар воскр. один з двох. —

Літургія: В попразд. Господс. 3 антифони Празн., так само Прийдіте поклонімся. Тропар воскр. і Празн. Слава Кондак воскр. І нині: Празн. Трисвятоє Прокімен, Ап. Аллилуя, Еванг. і Причастен лише недільні. Задостойник Празника.

X.
ВІДДАННЯ ПРАЗНИКА В НЕДІЛЮ

Служба святого рядового переноситься на інший день. Усе як під 1 тільки на

Вечірні: На Госп. возв. воскр. 4. Празн. 6, Сл. Празн. 1 нині: Догмат гласа. На стиховні і на Тропарях: Слава: І нині: Празн. Так само на **Утрені:** На каноні по 3. п. Конд.—Ікос і Сідален Празн. На 9 п. "Чеснійшую" світилен воскр. Сл. І нині: Праз. На хвалитех воскр. 4 Празн. 4 з 2 їх припівами. Сл. стихира єванг. По Славословію вел. Троп. воскр. —

Літурґія. Тропар як в Попразд. Прокімен, Аллилуя і Причастен неділі. Празн. Апост. і Євангеліє, як Празн. Гос. подс., то лише Неділі як Богородичен то Неділі й Празн.

Церковний Устав на 1959 Рік

(СТАРИЙ СТИЛЬ)

Січень

3. — Субота пер. Різд. Троп. Сл. І н. Конд. Предпр. Ап. 205, Єв. Луки 72.

4. — Неділя пер. Різдвом. Св. Отців. Предпр. Різдва від 2. І. Глас 6, Єв. утр. воскр. 9. — **Вечірня.** На Госп. возв. воск. 4, Предпр. Чтенія Отців. Стиховна воскр. Сл. От. І н. Предпразн. так само Тропарі. — **Утреня** до Канона все воскр. По 3 пісні Іпакой Отц. По 6 п. Конд. Ікос. От. Світилен воскр. Сл. Отц. І нині Предпр. На хвалітех 4 воскр., 4 Отц. з 2 їх припів. Сл. Отц. І н. Преблагосл. По отпусті стих єв. — **Літугрія.** Троп. воскр. Отц. і Предпр. Сл. Конд. Отц. І н. Предпр. Проче тільки Отц. Ап. 328, Єв. Мат. 1. Причастен Хваліте і Отц. — Слідує 30 седмица.

6. — Вівторок. Навеч. Різдва. Царські часи. Піст. — **Літургія Вас. Великого** з **Вечірнею** Різдва. На Госп. возвах Празн. 8. Сл. І н. Празн. Вход з єванг. По "Світе тихий" Прокімен дня. Чтеній 8 з тропар. Єкт. мала з возгл. Трисвят. і проче Літ. Ап. 303, Єв. Луки 5. Задост. Ірмос гл. 6 "Не дивися нині". По Буди імя Госп. пс. 33.

7. — Середа. Різдво Христове. Досвіта Повечеріє вел. з Литією. **Утреня.** Все Празн. Єв. Мат. 2. — **Літургія Ів. Золот.** Єлици. Ап. 209, Єв. Мат. 3. Задост. Празника. Замість: Да ісполняться і Буди імя Госп.: Всяческая... аж до віддання Різдва.

8. — Четвер. Собор Пр. Богор. і св. Йосифа Обр. Гл. Веч.-Утр. стор. 971. На **Часах:** Проп. Праз. і Обр. Кондаки: на 1 і 6 Собора, на 3 і 9 Обр. — **Літургія Злат.** Троп. Празн. і Обр. Сл. Конд. Обр. І нині: Собора. Трисвятоє. Прокімен Соб. і Обр. Ап. 306. Єв. Мат. 4. Прич. Празн. і Обр.

9. — Пятниця. **Св. Первом. Стефана.** Попр. Різдва. **Утр.** зі Славословієм вел. На **Літ.** Ап. 17, Єв. Мат. 87.

10. — Субота по Різдві. На **Літ.** Ап. і Єв. Суб. по Різд. Ап. 288, Єв. Мат. 46.

11. — Неділя по Різдві, св. Богоотців. Гл. 7. Єв. утр. воскр. 10. **Вечірня.** На Госп. возв. 3 воскр., 4 Празн., 3 Богоот., Сл. Бог. І нині Догм. 5 гл. Стиховна воскр. Сл. Бог. І н. Празн. Так само Тропарі. — **Утреня.** До Канона все воскр. По 3 п. Конд. Ікос Празн. Сідален Бог. По 6 п. Конд. Ікос Бог. На хвалітех 4 воскр., 4 празн. Сл. Бог. По отпусті стих. єв. — На **Часах.** Троп. сокр. Сл. на 1 і 6 Праз., на 3 і 9 Богоот., Кондаки: 1 і 6 Празн. 3 і 9 Богоот. — **Літургія.** Троп. воскр. Празн. Бог. Сл. Конд. Бог. І н. Празн. Прокімен і Прич. воскр. і Бог. Ап. 200, Єв. Мат. 4. Задост. Празн. — Слідує 31 седмица.

14. — Середа. Обрізання Госп. Василія Вел. Новий Рік. Всеночне. На Утр. Єв. Ів. 36. **Літургія** Вас. Вел. Прокімен і Прич. Обр. і Свят. Ап. 254. і 318, Єв. Луки 6 і 24. Задостойник.

15-18. — Передпразд. Богоявлення.

16. — Пятниця. Царські часи в світлих ризах.

17. — Субота перед Просвіч. Ап. 284, Єв. Мат. 5.

18. — Неділя пер. Просвіч. Навечеря Богоявл. Піст. Гл. 8, Єв. утр. воскр. 11. — **Вечірня.** На Госп. возв. 4 воскр. 3 Предпр. зі Стиховни, 3 Муч. Стиховна воскр. Сл. І н. Предпр. Тропар воскр. Муч. І н. Навечеря. — **Утреня.** До Канона все воскр. Катавасія: Глубини. Проче Веч.-Утр. 447 стор. — **Літургія Ів. Злат.**

нині Навеч. Прокім. і Ап. — Єв. Нед. п. Троп. воскр. і Навеч. Сл. Конд. воскр. І Просв. Ап. 298, Єв. Мар. 1. — Слідує 32 седмица.

19. — Понеділок. Богоявлення Госп. В неділю вечером **Вечірня вел.** Блажен муж. На Госп. взв. Празн. 8, Сл. І н. Праз. Вход з єванг. Прокімен дня. Чтеній 11 з троп. Єкт. мала з возгласом Трисв. Прокім. Навеч. Ап. 143 від пол. Братіє, не хощу... Єв. Луки 9. Єкт. Рцім всі. Сподоби і Ісполним і по Возгласі виходимо на Водосвятіє. Досвіта **Повечеря вел.** з Литією. — На утр. все Празн. Єв. утр. Мар. 2. — **Літургія Вас. Вел.** Антифони Праз. Замість "Да ісполнятся" і "Буди імя Госп." — Всяческая до віддання Празн. По заамвонній мол. Водосвяття.

20. — Вівторок. **Собор св. Івана Хр.** Попраз. Богоявл. На **Вечірні** Вход і Прокімен: "Бог наш на небеси". Рцім всі, Сподоби. Отпуст вел. — **Утреня** мала зі Славосл. вел. (як храм Собора, то Єв. Мат. 5). На хвалітех 4 Празн. Сл. Предт. І н. Празн. — **Літургія:** 2 антиф. Празн. 3-ий звич. з припівом празн. Ап. 42, Єв. Ів. 3.

24. — Субота по Прос. † Преп. Теодозія. Попр. Бог. На **Літ.** Ап. Єв. Субота по Просв. і Преп. Ап. 236 і 176, Єв. Мат. 7 і 43.

25. — Нед. по Просв. Гл. 1, Єв. утр. воскр. 1. Устав під 7. На **Літ.** Ап. 224, від половини. Єв. Мат. 8. Слідує седмиця 30.

27. — Віддання Богоявл. Устав під 10.

30. — Пятниця. † Антонія Вел. На Літ. Ап. 335, Єв. Луки 24.

Лютий

1. — Нед. 30 по С. Гл. 2. Єв. утр. воскр. 2. Устав під 1. На Утр. Катавасія: Сущу до 22 II. На Літ. Ап. 258, Єв. Луки 91.

2. — Понед. † Преп. Євтимія В. На Літ. Ап. 335, Єв. Луки 24.

7. — Субота. † Григорія Богосл. На Літ. Ап. 151, Єв. Ів. 36.

8. — Нед. 31 по Сош. Гл. 3, Єв. утр. 3. На Літ. Ап. 280, Єв. Луки 93.

9. — Понед. † Перенесення мощей св. Ів. Золот. На Літ. Ап. 318, Єв. Ів. 36.

12. — Четвер. Трьох Святителів. Всеночне. Устав під 5. На Утр. Єв. Ів. 36. Катав. "Сущу". На 9 пісні замість "Честнійшую" припіви Святителів. На Літ. Ап. 335, Єв. Мат. 11.

15. — Нед. 32 по Сош. Стрітення Госп. Гл. 4, Єв. утр. Луки 8. Всеночне. Устав під 4. — На **Літ.** Входноє. Ап. 285 і 316, Єв. Луки 94 і 7.

22. — Нед. Митаря і Фарисея. Віддання Стрітення. Гл. 5. Єв. воскр. утр. 5. На Веч. на Госп. возв. 3 воскр. 3 Тріоди і 4 Празн. На **Утр.** по Єванг. стихири покаянні. Катав. Празн. На хвалітех 4 воскрес., 4 Празн. Самогласна Тр. з прип. "Воскресни". Сл. Тр. — На **Літ.** Троп. воскр. і Празн. Сл. Конд. Тр. І н. Празн. Ап. і Єв. Нед. і Празн. Ап. 296 і 316, Єв. Луки 89 і 7.

27. — Пятниця. † Престав. св. Кирила, уч. слов. На Літ. Ап. 213, Єв. Ів. 36.

Березень

1. — Неділя Блудного Сина. Гл. 6. Єв. утр. воскр. 6. Веч.-Утр. стор. 97. На Утр. По Полиєлею "На ріках вавил." Катавасія Тр. На Літ. Троп. воскр. Сл. Кондак Тр. І н. Діва днесь... Ап. 135, Єв. Луки 79.

7. — Субота задушна.

8. — Нед. Мясопустна. Гл. 7. Єв. утр. воскр. 7. **Вечірня.** На Госп. возв. воскр. 6, Тр. 4, Сл. Тр. І н. Доґмат. — **Утр.** По Полиєлею "На ріках вав." Веч.-Утр. 102 стор. — **Літ.** Тр. воскр. Сл. Кондак тр., І н. Богор. воскр. 1 Гл. Ап. 140, Єв. Мат. 106. Причастен: Хваліте і Радуйтеся.

9. — Понед. † 1 і2 Найд. Ч. Гол. Ів. Хр. На **Веч.** Блажен муж. На Госп. возв. 6 Предт. Сл. Пред. І н. Доґмат по гласу Наслав. Вход, Чтенія Предт. Сподоби (свящ. здіймає фелон). Стиховна Тр. Сл. Предт. І н. Богор. Троп. Предт. Сл. І н. Богор. воскр. Єкт. Помилуй нас, Боже... Отпуст вел. — **Літ.** Ап. 176, Єв. Мат. 40.

14. — Суб. Отців Постників. Літ. Ап. 213, Єв. Мат. 43.

15. — Неділя Сиропустна. Гл. 8. Єв. утр. воскр. 8. Веч.-Утр. 107 стор. На **Літ.** Тропар воскр. Сл. І н. Кондак Тр. Прокімен Тр. Ап. 112, Єв. Мат. 17. — Вечером Веч. постна з поклонами. 18 і 20 і всі середи і пятн. Вел. П. і перші 3 дні страст. тижня **Літургія Преждеосв. Дарів.**

21. — Суб. Вмч. Теодора Тирона. На Літ. Ап. 292, Єв. Мар. 10.

22. — Нед. 1 Вел. Посту. † 40 Муч. Сев. Гл. 1, Єв. воскр. утр. 9. На **Веч.** На Госп. возв. 3 воскр., 4 Тр. 3 Муч. Сл. Тр. І н. Доґм. Чтенія Муч. Стиховна воскр. Сл. Муч. І н. Пречистому образу. — **Утр.**

До Канона устав під 2. По 50 пс. стихири покаянні. На Каноні Катав. Тр. По 3 п. Конд. Ікос і Сід. Гуч. Сл. І н. Тр. По 6 п. Конд. Ікос Тр. Світилен воскр. Сл. Муч. І н. Тр. На хвалітех 4 воскр. 3 Тр., самогл. Тр. з прип. "Воскресни". Сл. та сама. По отп. стих. єв. 9. — На **Літ.** св. Василія В. Тропар воскр. Образа і Муч. Сл. Конд. Муч. І н. Образа. Ап. 329 і 331, Єв. Ів. 5 і Мат. 80. Задост.: О тебі радуєтся... через 5 неділь Вел. Посту.

29. — Нед. 2 Вел. Посту. Гл. 2. Єв. утр. воскр. 10. Веч.-Утр. 123 стор. На **Літ.** Вас. В. Тропар воскр. Сл. Конд. Тр. І нині Богор. Йоакім і Анна. 304, Єв. Мар. 7.

Квітень

5. — Нед. 3 Посту. Хрестопоклонна. Гл. 3. Єв. утр. воскр. 11. Ризи фіолетні. Веч.-Утр. 125 стор. По Веч. винесення Ч. Хреста з захирстії на престіл, а на Утр. по Славословію на театрапод. — На **Літ. Вас. Вел.** Троп. воскр. і Хреста, Сл. І н. хреста. Замість Трисв. "Кресту твоєму". Проче Хреста. Ап. 311, Єв. Мар. 37. Чесний Хрест на театраподі до пятниці.

6. — Понед. Предпр. Благ. — **Веч.** На Госп. возв. 6 Тр. 4 Предпр. Сл. І н. Предпр. Прокім. вел. Стиховна Тр. Сл. І н. Предпр. Троп. з поклон.

7. — Вівторок. Благовіщення Пресв. Богородиці. Веч. Блажен муж нема. На Госп. возв. 3 Тр. 5 Празн. Сл. І н. Празн. Вход, Прокімен дня, Чтенія дня і Празн. 3, Сподоби. На стиховні Самогласен дня 2 р. і Мучеників, Сл. І н. Празн. По Нині отп. Троп. Празн. Єкт. і 3 покл. вел. Отп. вел. — Рано **Повечеря Вел.** зі Всеночним. Празн. **Утр.** все по усаву Празн. Богор., тільки по 1 стихосл. Сід. Тр. Єв. Луки 4. По сгихирах на Хваліте Славосл. мале. Стиховна Тр. Сл. І н. Празн. Благо єсть... і по Отче наш Троп. Празн. Єкт. і 3 покл. вел. — **Літ. з Вечірнею.** Без катизми і поклонів. На Госп. возв. 5 Тр., 3 Празн. і 3 Арх. Гавр. Сл. І н. Празн. Вход з Єв. Чтенія 2 Тр. з Прокім. і 2 Празн. Возглас Трисв. і проче. Ап. 306 і Єв. Луки 3. Задост. Празн. Повечеря мале без Канона, Кондак Празн.

12. — Нед. 4 Вел. Посту. Гл. 4, Єв. утр. воскр. Устав під 1. На Утр. по 50 пс. стихири покаянні. Катав. Отверзу. — **Літ. Вас. В.** Троп. воскр. Сл. Кондак Тр. І н. Богор. воскр. Ап. 314, Єв. Мар. 40.

15. — Середа вечером. Поклони.

18. — Субота Акафістова. На Літ. Ап. 320, Єв. Луки 54.

19. — Нед. 5 Вел. Посту. Гл. 5, Єв. утр. воскр. †Прест. Методія, уч. слов. Устав під 1. На Утр. по 50 пс. стихири пок. Катав.: Отверзу. — **Літ. Василія В.** Троп. воскр. і Прест. Конд. воскр. Сл. Прест. І н. Прест. воскр. Ап. 321 і 208, Єв. Мар. 47 і Луки 33.

25. — Субота Лазарева. Поч. Тріоди Цвітної. На **Літ. Золот.** Єлици, Ап. 333, Єв. Ів. 39. Задост. — Честнійшую і Достойно опускається до Томиної неділі.

26. — Неділя Квітна. Воскресне опускається. Веч.-Утр. 166 стор. Всеночне. На Утр. Єв. Мат. 83. По 50 пс. благословення лози. — **Літ. Івана Злат.** Антиф. Празн. Троп. Лазаря, Сл. Нед. Квітн. І н. Конд. Нед. Кв. Трисвятоє. Ап. 246, Єв. Ів. 41. Задот. — Вечером Веч. постна. На Госп. возв. і на стиховні Тр. По Нині отпущ. Тропарі з поклон.

27. — Вел. Понеділок. **Утреня** постна. Аллилуя зі стихами. Тропарі: Се жених 3 р. По 3 сідальних свящ. бере фелон, кадить і співає: І о єже сподобитися... Єв. Мат. зач. 84 - 88. По 50 пс. Спаси Боже... проче Тр. — На **Преждеосв.** вход з Єв. Да ісправится: І о єже сподобитися... Єв. Мат. зач. 98-101.

28. — Вел. Вівторок. На Утр. як понед. Єв. Мат. 90-96.

29. — Вел. Середа. Повечеріє Вел. Конд. середи. На **Утрені** Єв. Ів. зач. 41, 17-44. На Преждеосв. Єв. Мат. 108.

30. — Великий Четвер. Память установлення Пресв. Євхаристії і Страстей Христових. — **Літ. Вас. Вел.** з Вечірнею. На Госп. возвах 10 стихир. 3 Чтенія. Ап. 149, Єв. Мат. 107 з переступками о страстях. Замість "Іже Херувими", Причастен і Даісполняться співається "Вечери Твоєя Тайни..." Замість Достойно: "Странствія". Єпископ святить Велике Миро і Антимінси. Миття ніг. — Веч. **Утреня** страстна, 12 євангелій з дзвоненням, почім дзвони замовкають до Великодня.

Травень

1. — Велика Пятниця. Память смерти Г.Н.І.Х. Царські Часи. На **Вечірні** Вел. Вход з євангелієм. 3 Чтенія Тр. Ап. 125. Єв. Мат. 110 з перест. На стиховні обхід навколо церкви з плащаницею. "Нині отпущаєши" і по "Отче наш" співається 3 р. "Благообразний Йосиф" з покло-

нами. Отпуст Великої Суботи. — Вечером **Єрусалимська Утреня** при Божім гробі. — Від сьогодні до Неділі Пасхи не вноситься мерців до церкви.

2. — Велика Субота. **Літургія Вас. В.** з Вечірнею. Вход з еванг. Світе тихий. 15 Чтеній. Єлици. Ап. 91. Замість Аллилуя співається "Воскресни Господи, суди землі", підчас того священик зміняє фіолетні ризи на світлі. Єв. Мат. 115. Замість Іже Херувими: "Да молчит". Замість Достойно: "Не ридай мене". По молитві заамвонній благословення хлібів.

3. — Неділя Пасхи. Воскресення Христове. Безпосередно перед воскр. Утренею правиться в постних ризах Містополуношниця. По ній заноситься плащаницю на вівтар. Священик перебирається в усі світлі ризи, і співаючи "Воскрес Ісус од гроба" роблять обхід докола церкви 3 рази; дзвонять. Починається **Утреня воскресна.** На каноні ектенія по кожній п. і кадиться на початку канона по відспіванню Ірмоса і на "Ангел вопіяше". — **Літургія Ів. Злат.** Єлици. Ап. 1, Єв. Ів. 1. поділене на 12 частей з перестанками, підчас яких дзвонять у всі дзвони. "Ангел вопіяше". На Со страхом Божіїм, Спаси Боже, Всегда і нині... і на місце Буди імя Госп. співається Христос воскрес... Замість Честнішую, Світися, за Сл. І нині: Христос воскресе... По молитві заамвонній посвяченн яАртоса. Цілий тиждень відчинені царські врата, а також не можна правити Сл. Божої заупокійної, а похорон у світлих ризах.

4. — Світлий Понеділок. Гл. 2. **Вечірня** в усіх ризах, так само під вівторок і середу Світлу, а на Утр. цілий тиждень. Нині на Вечірні Єв. Ів. 65. На "Да воскреснет Бог..." цілування хреста й мирування. Отпуст з хрестом цілий тиждень а дальше до Вознесення тільки в неділі, Преполовлення і Віддання Празника. — На **Утр.** ект. мала по 3, 6 і 9 пісні. — На **Літ.** Прок. "Во всю землю". Проче як в день Пасхи. Ап. 2, Єв. Ів. 2.

5. — Світлий Вівторок. Гл. 3. На **Літ.** Прокімен: Величить душа моя... Ап. 4, Єв. Луки 113.

6. — Світла Середа і **св. Вмуч. Ґеорґія.** На **Вел. Веч.** на Госп. возв. 4 Тр. і 6 Свят. Сл. Свят. І н. Доґмат по гл. Насл. Прокімен вел. 3 Чтенія Свят. Литія Свят. Стиховна Тр. Сл. Свят. І н. Воскресенія день. 3 Хр. воскресе, Троп. Свят. 2, Богор. Діво 1, благосл. хлібів. Хр. воскресе 3, пс. 33. Отп. вел. — **Утр.** По Да воскреснет Бог... Сл. Троп. Свят. І н. Богор. воскр. Миром Госп. пом. Полиєлей і до Канона все Свят. По пс. 50 Воскресеніє Хр. По 3 п. Конд. Ікос Пасхи, по 6 п. Конд. Ікос Свят. і Воскрес Ісус от гроба. Світ. Пасхи, Сл. Свят. І н. Пасхи. На хвалітех 3 Тр., 3 Свят. і стихири Пасхи, Сл. Свят., І н. Пасхи. Хр. воскресе 3 р. Сл. Троп. Свят. І н. Богор. воскр. 2 ектенії і Отпуст. — На **Літ.** Хр. воскресе 3 р. і Свят. Сл. Конд. Свят. І н. Пасхи. Ап. 5 і 68, Єв. Ів. 4 і 5 і 61.

8. — Пятниця Світла і † Ап. і єв. Марка. Служба як 6 травня тільки без Литії. На **Літ.** Ап. 7 і 63, Єв. Ів. 7 і Мар. 23.

10. — Неділя 1 Томина (Антипасхи). Єв. воскр. утр. 1. Всеночне. На Утр. "Воскресеніє Христово" 3 рази (кожної неділі до Вознесення). На мированню роздається Артос. — На **Літ.** сьогодні і кожного дня до Віддання Пасхи 2 антифони воскр., третій звич. з воскресним припівом. Тропар Празн. Сл. Конд. Празн. І нині Конд. Пасхи. Трисвятоє. Ап. 14, Єв. Ів. 65. Ангел вопіяше. — Цілий тиждень служба Антипасхи. — Вечером на вел. Веч. Прокімен: Кто Бог велій. Рцем всі. Отп. вел.

13. — Середа. † Ап. Якова. На Літ. Ап. 29, Єв. Луки 17.

16. — Субота. † Преп. Теодосія Печ. На Літ. Ап. 334, Єв. Мат. 43.

17. — Неділя 2. Мироносиць. Гл. 2. Єв. утр. воскр. 3. Веч.-Утр. 325 стор. На **Часах:** Троп. воскр. Сл. Благообр. Конд. Мирон. — **Літ.** Тропар воскр., Благообр. і Мироносиць, Сл. Конд. Мирон. І н. Пасхи. Ап. 16, Єв. Мар. 69. — Вечером Веч. і Тр. і Муч. Ірини, Троп. Благобр. Сл. Муч. І н. Мироносиць.

21. — Четвер. **Св. Івана Богослова** (на нед.). Гл. 4. Веч.-Утр. стор. 597. **Всеношне.** На Госп. возв. 3 воскр., 3 Тр., 4 Свят. Сл. Тр. І н. Доґмат Чтенія Свят. — Литія Свят. І нині Тр. 3 Хваліте: Да радуется днесь... Стиховна Тр. Слава Свят. І н. Пасхи і Хр. воскресне 1. На благосл. хл. Богор. Діво 2. Троп. Свят. 1. — **Утреня.** Канон Пасхи, Богор. Свят. і Тр. Катав. Пасхи. По 3 п. Конд. Ікос і Сідален Свят. Сл. І н. Тр. По 6 п. Конд. Ікос Тр. Світилен Пасхи, Сл. Свят. І н. Тр. На хвалітех воскр. 4, Свят. 4, Сл. Тр. Поотп. стих. єв. — **Літургія.** Троп. воскр. Свят. Сл. Конд. Свят. І н. Тр. Ап. 68, Єв. Ів. 61.

22. — Пятниця. † Перенес. мощів св.

Николая. Ап. 335, Єв. Луки 24.

23. — Субота. † Ап. Симона Зилота. На Літ. Ап. 131, Єв. Мат. 56.

24. — Нед. 3. Розслабленого. † Св. Кирила і Методія, учит. слов. (Веч.-Утр. стор. 634). Гл. 3. Єв. утр. воскр. 4. **Веч.** На Госп. возв. 4 воскр. 3 Тр. 3 Свят. Сл. Тр. І н. Доґмат. Чтенія Свят. Стиховна Тр. Сл. Свят. Хр. воскр. Сл. Троп. Свят. І н. Богор. воскр. — **Утр.** До Канона устав під 2. Канон Пасхи, Богор. Свят. і Тр. Катав. Пасхи. Світилен Пасхи, Сл. Свят., І н. Тр. На хвалітех 4 воскр. 4 Свят. Сл. Тр. — **Літ.** Троп. воскр. Свят. Сл. Конд. Свят. І н. Тр. Ап. 23 і 318, Єв. Ів. 14 і Мат. 11.

27. — Середа. Преполовл. Пятдесятниці. Осьмидневний празник безполилейний. Веч. вел. Утр. зі Славосл. вел. На **Літ.** Ап. 34, Єв. Ів. 26. Задост. "Чужде" сьогодні і на віддання Препол.

31. — Неділя 4. Самарянки. Попразн. Препол. Гл. 4. Єв. утр. воскр. 7. Веч.-Утр. стор. 339. — **Літ.** Тропар воскр. і Препол. Сл. Конд. Тр. І н. Препол. Ап. 28, Єв. Ів 12.

Червень

3. — Середа. † Константина і Єлени. На Літ. Ап. 49, Єв. Ів. 35.

7. — Нед. Сліпородж. і † 3 Найд. Гол. Ів. Хр. Гл. 5. Єв. утр воскр. 8. Устав, як 24. 4. нов. стилю, тільки без Литії. Катавасія Вознесення. На Літ. Ап. 38 і 176, Єв. Ів. 34 і Мат. 40.

11. — Четвер. Вознесення Господнє. Всеночне. Блажен муж нема. На Утр. Єв. Мар. 71. Катав. Сош. "Божественним". — **Літ.** Антифони і все Празн. Ап. 1, Єв. Луки 114. Вечером на Веч. Прокімен: "Бог наш на небеси", Рцім всі...

14. — Нед. 6 Св. Отців І всел. Собора. Гл. 6, Єв. воскр. 10. Веч.-Утр. 361. — **Літ.** Троп. воскр. Вознес. і Отців. Сл. Конд. Отц. І нині Вознес. Проче Отців. Задост. Празн. Ап. 44, Єв. Ів. 56.

20. — Субота задушна.

21. — Неділя Пятдесятниці. Зіслання св. Духа. Всеночне. На початку всіх богослужень: Царю небесний, клячучи. Блажен муж. Усе празн. Єв. утр. Ів. 65. — **Літ. Ів. Золот.** Єлици. Ап. 31, Єв. Ів. 27. — По Літургії Вечірня з колінопр僅кл. молитвами. Прокімен: Кто Бог велій. Отп. вел. власний. Де храм Пр. Тройці, стихири литійні вчерашні, а на благосл. хлібів Тропар Тройці 2 рази, Сош. 1 р.

22. — Понед. св. Духа. Пр. Тройці. Утреня мала зо Славосвієм вел. (Де храм, там Утр. аж до Канона, як вчора, тільки тропарі і Сідальні 2 перші інші. Єв. Мат. 116). — На **Літ.** Тропарі Тройці і Сош. Сл. Конд. Тройці, І нині Сош. Проче Тройці і понед. Ап. 229 і 197. Єв. Мат. 75 і 116.

24. — Сер. † Вартломея і Варнави ап. На Літ. Ап. 28, Єв. Луки 51.

28. — Нед. 1 по Сош. Всіх Святих. Гл. 8. Єв. утр. воскр. 1. Устав Веч.-Утр. стор. 388. Катавасія до 31. 8. Отверзу. — **Літ.** Тропар воскр. і Св. Сл. І н. Конд. Святих. Ап. 330, Єв. Мат. 36.

29. — Понед. 2 по С. Зачинається Петрівка. Від сьогодні знову Служба Октоїха.

Липень

2. — Четв. **Пресв. Євхаристії.** Попразн. 8 днів до 11. 6. Сам празник на неділю. † Юди Тадея ап. На Літ. Ап. 77, Єв. Ів. 48.

5. — Нед. 2 по Сош. Празн. Пресв. Євхаристії. Єв. утр. Ів. 24. Воскресна служба опускається. Всеночне. На Літ. Ап. 149, Єв. Ів. 25. — По Сл. Божій похід з Найсв. Тайнами до 4 престолів, де читається Євангелія: 1. Мат. 108 від слів: "В первий день опрісочний", до слів: "у царстві Отца оємо". 2. Мар. 64: "В первий день опрісн." до: "в царствії Божії". 3. Луки 108. "Прийде же день опріс." до "імже предається". 4. Ів. 23. "Аз єсм хліб жив", до: "жив будет во віки".

7. — Вівтор. Різдво св. Івана Хрест. Попразд. Єхар. Устав під 8. Тільки ще Литія Предт. І н. Євхар. По благосл. хлібів Троп. Предт. 2. Богор. Д. 1. — На Утр. Єв. Луки 3 з перест. — На **Літ.** Ап. 112, Єв. Луки 1 з перест. — Вечером **Веч.** Попразд. Євх. Предт. і св. Февронії. На Госп. возв. 3 Предт. 3 Февр. Предт. І н. Євх. Стиховна Попр. Євх. Сл. Предт. І н. Попр. Євх. Троп. Предт., Сл. Февр. І н. Євх.

9. — Четв. Віддання пр. Євхар.

10. — **Пятн.** (10 по Пасці). **Празн. Христа - Чоловіколюбця** (Серця Христового). Всеночне. Веч.-Утр. 405 ст. На Утр. Єв. Ів. 36, На Літ. Ап. 306, Єв. Ів. 9 і 10.

11. — Субота **Сострадання Пр. Богор.** Фіолетні ризи. Веч.-Утр. 415 ст. На Літ. заість Ап. Книги Юдит гл. 13. Єв. Ів. 61. Задостойник.

12. — Нед. 3 по Сош. Верховних Ап.

Петра і Павла. Гл. 2. Єв. утр. воскр. 3. Всеночне. Устав під 3. На Утрені, де є храм, Єв. Ів. 67. На Літ. Ап. 88 і 193, Єв. Мат. 18 і 67. Задост. Ап. — Вечером Собор 12 Апостолів з Відданням служби Верх. Ап. (У храмі св. Петра й Павла є Вход. По Прокімені: Рцім всі. По Троп. є огор. воскр. і отпуст вел. Так береться все Отданіє служби Святого, як де його храм).

13. — Понеділок. † Собор 12 Апост. На Літ. Ап. 131, Єв. Мар. 12.

15. — Середа. † Положення Ризи Пр. Богор. На Літ. Ап. 320, Єв. Луки 54.

18. — Субота. † Атаназія Атон. прп. На Літ. Ап. 213, Єв. Луки 24.

19. — Неділя 4 по Сош. Сісоя Вел. преп. Гл. 3. Єв. утр. воскр. 4. На Літ. Ап. 93, Єв. Мат. 25.

23. — Четвер. † Преп. Антонія Печ. На Літ. Ап. 213, Єв. Мат. 10.

26. — Нед. 5 по Сош. Св. Отців шости Соборів. Гл. 4. Єв. утр. воскр. 5. — **Веч.** На Госп. возв. воскр. 4, Отц. 6. Сл. Отц. 3 чтенія. На стиховні Сл. Отц. — **Утр.** До Канона все воскр. По 3 п. Конд. Ікос воскр. Сідален Отц. І н. огор. По 6 п. Конд. Ікос Отц. — **Літургія.** Троп. воскр. і Отц. Конд. воскр. Сл. Отц. І н. Богор. На Літ. Ап. 124 і 334, Єв. Мат. 58 і Ів. 56.

28. — Вівторок. † Рівноап. князя Володимира. На Утр. Єв. Ів. 36. На Літ. Ап. 200, Єв. Ів. 35 від полов.

Серпень

2. — Нед. 6 по Сош. Ілії пророка. Гл. 5, Єв. утр. воскр. 6. Всеночне. Устав заг. під 3. (Як храм, Єв. Утр. Луки 14). На Літ. Ап. 110 і 57, Єв. Мат. 29 і Луки 14.

6. — Четвер. † Бориса і Гліба мч. укр. кн. На Літ. Ап. 99, Єв. Ів. 52.

7. — Пятниця. † Успення св. Анни. Ап. 210, Єв. Луки 36.

9. — Нед. 7 по Сош. † Панталеймона вмч. Устав під 2. Гл. 6. Єв. утр. воскр. 7. На Літ. Ап. 116 і 292, Єв. Мат. 33 і Ів. 52.

14. — Пятниця. Проісхожд. Чесного Хреста і Муч. Макавейських. Початок Спасівки. По отпусті на Веч. винесення Ч. Хреста з захристії на престіл. На Утр. Катавасія: Крест начертав (аж до 19. 8.). На хвалітех 3 Кресту, 3 Муч. Сл. Муч. І н. Кресту. По Славосл. вел. винесення Ч. Хр. на тетрапод. — На Літ. Ап. 125 і 330, Єв. Ів. 60 і Мат. 38.

16. — Неділя 8 по Сош. Ісаакія і ін. мч. Гл. 7. Єв. утр. воскр. 8. На Літ. Ап. 124, Єв. Мат. 58.

19. — Серед. Преображення Госп. Всеночне. "Блажен муж" нема. На Утр. Єв. Луки 45. Катав. Крест начертав. На **Літ.** Ап. 65, Єв. Мат. 70. Задост. Празн. По Сл. Божій благословення овочів. — Вечером на Вечірні Прокімен вел. "Бог наш на небеси". Рцім всі. Отпуст вел.

22. — Субота. † Матія ап. Устав під нац на небеси". Рцім всі. Отпуст вел. 8. На Літ. Ап. 2. Єв. Луки 40.

23. — Неділя 9 по Сош. Попразн. Преобр. Лаврентія мч. Гл. 8. Єв. утр. воскр. 9. Устав під 7. Катав. на Утр. "Лици Ізраіл." до 26. 8. — На Літ. Ап. 128, Єв. Мат. 59.

27. — Четвер. Предпр. Успення. † Перен. мощей преп. Теодосія Печ. На Літ. Ап. 229, Єв. Мат. 10.

28. — Пятниця. Успення Пр. Богор. Всеночне. На Утр. Єв. Луки 4. Катавасія: Преукрашенная (до 5. 9.). На Літ. Ап. 240, Єв. Луки 56. По Сл. Божій благосл. зілля. — Вечером Неруктвор. Образа з Попразн. На Госп. возв. І нині Догмат уступаючого гласа. Отпуст власний Образа. Як храм Успення, то Вход, по Прокімені "Рцем всі" і при кінці Отпуст вел.

30. — Неділя 10 по Сош. Попразен Усп. Св. Мирона мч. Гл. 1, Єв. утр. воскр. 10. Устав під 7. На Літ. Ап. 131, Єв. Мат. 72.

Вересень

5. — Субота. Віддання Успення. Устав під 10.

6. — Неділя 11 по Сош. Усікновення Голови св. Івана Хрест. з 11. 9., бо на другу неділю є Полиєлей. Глас 2. Єв. утр. воскр. 11. Ризи світлі. Устав під 3. На Літ. Ап. 141 і 33, Єв. Мат. 77 і Мар. 24.

13. — Нед. 12 по Сош. † Пол. Пояса Божої Матери. Гл. 3. Єв. утр. воскр. 1. Устав під 3. Тільки на Веч. Троп. воскр. Сл. І н. Пояса. На Літ. Троп. воскр. і Пояса, Сл. Конд. воскр. І н. Пояса. Ап. 158 і 320, Єв. Мат. 79 і Луки 54.

14. — Понеділок. † Начало Індикта. Преп. Симеона Стовп. — На Часах: всіх Троп. Інд. Сл. Св., Кондаки на переміну: 1 і 6 Інд., 3 і 9 Свят. — На Літ. Троп. Інд. Собора Пр. Бог. і Свят. Сл. Конд. Свят. І н. Інд. Ап. 282 і 258, Єв. Луки 13 і Мат. 43.

20. — Неділя 13 по Сош. Нед. перед Воздв. Предпр. Різдва Пр. Бог. Гл. 4. Єв. утр. воскр. 2. Устав під 7. На Літургії Прокімен, Ап. Єв. Неділі пер. Воздв. Ап. 215, Єв. Ів. 9.

21. — Понеділок. Різдво Пр. Богор. Всеночне. На Утр. Єв. Луки 4. На Літ. Ап. 240, Єв. Луки 54.

26. — Субота пер. Воздвж. Обнов. Храма. Предпразн. Воздвиж. Свщм. Корнилія. Вечірня вел. без "Блажен муж". Веч.-Утр. стор. 744. — На Літ. Тропар Обн. і Предпр. Проче Обн. Прокімен Суботи пер. Воздв. і Обн. Ап. 126 і 307, Єв. Мат. 39 і 67.

27. — Неділя 14 по Сош. Воздвиж. Ч. Хреста. Сьогодні піст. Воскресна сл. опускається. Ризи фіолетні. Всеночне. Перед Вечірнею винесення Хреста на престіл, а на Утр. на тетрапод, воздвиж. і поклони: Кресту твоєму... Єв. Ів. 42. — На Літ. Ап. 125, Єв. Ів. 60 з пеерступ. Замість Трисвятого "Кресту твоєму", як також по кожній відправі до Віддання Празн. — На Веч. Вход. Прокімен: "Бог наш на небеси". Рцем всі; отпуст вел.

Жовтень

4. — Неділя 15 по Сош. Нед. по Возд. Віддання Воздв. Гл. 6, Єв. утр. воскр. 4. Устав під 9. На Літ. Ап. Єв. Нед. по Воздв. Ап. 203, Єв. Мар. 37.

11. — Неділя 16 по Сош. Преставл. Івана Богослова з 9. 10. († Преп. Харитона перенести на 9. 10. Тоді на Літ. Ап. 176, Єв. Луки 24). Гл. 7, Єв. утр. воскр. 5. Устав під 3. На Утр. як храм Богосл., Єв. Ів. 67. Катавасія: Отверзу. На Літ. Ап. 181 і 73, Єв. Мат. 105 і Ів. 61.

18. — Неділя 17 по Сош. Покров Пр. Богор. з 14. 10. Гл. 8. Єв. утр. Луки 4. Устав під 4. Всеночне. На Літ. Ап. 182 і 320, Єв. Мат 62 і Луки 54.

25. — Неділя 18 по Сош. Празник Христа Царя. (гл. 1, Єв. воскр. утр. 7). Воскресне опускається. Служба нова. На Утр. Єв. Луки 95 з перест. — На Літ. Ап. 250 і 251 від слів: "Благодаряще Бога" до: "аще ли небсеная". Єв. Ів. 59, стихи 33-37. — Вечером Віддання Празн. Прокімен: "Кто Бог велій".

Листопад

1. — Неділя 19 по Сош. Прор. Йоіла. Гл. 2. Єв. утр. воскр. На Літ. Ап. 194, Єв. Луки 26.

8. — Неділя 20 по Сош. Св. Вмуч. Димитрія. Гл. 3. Єв. утр. воскр. 9. Всеночне. Устав під 3. Як храм, на Утр. Єв. Мат. 36. На Літ. Ап. 200 і 292, Єв. Луки 30 і Ів. 52.

15. — Неділя 21 по Сош. Акиндина і ін. мч. Гл. 4. Єв. утр. воскр. 10. На Літ. Ап. 203, Єв. Луки 35.

21. — Субота. Собор св. Михаїла Арх. Всеночне. На Госп. возв. І нині Догмат уступ. 8 гл. На Утр. Єв. Мат. 52. На Літ. Ап. 305, Єв. Луки 51.

22. — Нед. 22 по Сош. Преп. Матрони і Теоктисти. Гл. 5. Єв. утр. воскр. 11. На Літ. Ап. 215, Єв. Луки 83.

26. — Четвер. † Св. Івана Зол. На Літ. Ап. 318, Єв. Ів. 36.

27. — Пятниця. † Филипа ап. На Літ. Ап. 131, Єв. Ів. 5.

28. — Субота. Зачинається **Пилипівка.**

29. — Неділя 23 по Сош. Св. Йосафата свщмч. з 25. 11. († Св. ап. і Єв. Матея перенести на 25. 11. Тоді на Літ. Ап. 131, Єв. Мат. 30). Гл. 6. Єв. утр. воскр. 1. Всеночне. На Утр. як храм Єв. Ів. 35. На Літ. Ап. 220 і 311, Єв. Луки 38 і Ів. 36.

Грудень

4. — Пятниця. Введення в храм Пр. Діви. Всеночне. На Утр. Луки 4. Катав. "Христос раждається" до 31. XII. На Літ. Ап. 320, Єв. Луки 54.

6. — Неділя 24 по Сош. Попр. Введ. св. Амфілохія. Гл. 7. Єв. утр. воскр. 2. Устав під 7. На Літ. Ап. 221, Єв. Луки 39.

8. — Вівторок. Віддання Входа. Устав під 10.

13. — Нед. 25 по Сош. † Ап. Андрея первозв. Гл. 8. Єв. утр. воскр. 3. Устав під 2. На Літ. Ап. 224 і 131, Єв. Луки 53 і Ів. 4.

18. — Пятниця. † Преп. Сави Освящ. На Літ. Ап. 213, Єв. Мат. 43.

19. — Субота. Св. о. Николая чуд. Всеночне. Догмат уступ. 4 гласа. Єв. утр. Ів. 36. На Літ. Ап. 336, Єв. Луки 24.

20. — Неділя 26 по Сош. Св. Амвросія. Гл. 1. Єв. утр. воскр. 4. На Літ. Ап. 229, Єв. Луки 66.

21. — Понеділок. Предпр. Неп. Зач.

22. — Вівторок. Непорочне Зачаття Пр. Діви. Всеночне. На Утр. Єв. Луки 4. На Літ. Ап. 320, Єв. Луки 36.

26. Субота. † Евстратія і ін. мч. Попр. Неп. Зач. Устав під 8. На Утр. Єв. Мат. 36. На Літ. Ап. 236, Єв. Луки 106.

27. — Неділя Праотців. Гл. 2. Єв. утр. воскр. 5. Попразн. Неп. Зач. Вечірня. На Госп. возв. 3 воскр., 3 Зач., 4 Праот. Сл. Праот. І н. Догм. Стиховна і Троп. воскр. Сл. Праот. І н. Зач. — На Утр. Веч.-Утр. стор. 908. — Літ. Троп. воскр. Зач. і Праот. Сл. Конд. Праот. І н. Зач. Прокімен Праот. Ап. 257, Єв. Луки 76.

29. — Вівторок. Віддання Неп. Зачаття.

ЇЇ ВЕЛИЧНІСТЬ КОРОЛЕВА ЄЛИСАВЕТА II.

Кирило і Методій

З "Історії Хорватського Народу", автор — Франьо Р. Преведен

Заледви чи можна сумніватися в те, що історична доля славянської раси, а до певної міри й доля Европи, є тісно звязана з працею двох вчених македонських братів. На щастя, для західної цивілізації, ця праця прийшла в часі тимчасового заупадку в місіонарській завзятості Ісляму, якої хвилі котилися в сторону поганської території східних славян. Їх зусилля могли мати, отже, найбільший вплив. Колиб не їх праця, то Европа моглаб була піти іншим шляхом долі й створити її в рямках східної цивілізації. Колиб великі маси славянської раси прийнялиб були могамедську віру замість християнської, в часі, коли Еспанія, Сіцілія й полуднева Італія були вже під пануванням мусульманів, ударні сили Ісляму, маючи піддержку хрестоносної завзятости славянських мас, моглиб були перемогти решту Европи. Таке могло було статися, бо обставини були тому тоді сприяючі. Приміром — понтійські хазари, які жили на полудне від славянської території, здовж північного побережжя Чорного Моря, вже були частинно прийняли мусульманську віру. Завдяки успішній праці двох славянських апостолів і їх учеників цей нахил був відвернений, і славяни стали борцями за християнство, спинюючи могамеданський натиск, і після столітної ґіґантичної боротьби причинилися до упадку турецької імперії. Таке було головне історичне значіння славянського апостольства Святих Кирила й Методія.

Славянські Поселення Над Еґейським Морем

Мовні сліди дають нам причину припускати, що Кирило й Методій були славянського походження й розмовляли, як рідною мовою, мовою македонських славян, які поселилися на побережжі попри Еґейське Море та замешкали в діяльному порті й торговельному центрі — Салоніка. На це є ще й інші докази.

В полудневo-східній частині Балкану здібність і відвага славянських моряків звернули на себе увагу візантійських літописців з часів семого століття. Про участь славянської фльоти в нападі на Константинополь у році 626 вже згадано.

Здовж побережжя Еґейського Моря в Трації, Тесалії й Македонії було багато славянських поселень. Занимались їх мешканці мореплавством і риболовлею. З між них вийшли такі люди як адмірал Леон, який став провідним в імперіяльній маринарці. В їх домах розговірною рідною мовою була славянська мова, але також і грецька, на зміну.

В Салоніці розмовляли славянською мовою. Довкола цього порту було багато славян, які лише тою мовою говорили. В той сам час Салоніка була важним науковим центром, де багато амбітних славянських молодих людей набували освіту й опанували грецьку мову.

Старшим з двох славних братів був Методій (820-885). В своїй молодості він пустився на шлях громадської праці й служив як імперіяльний ґубернатор славянської околиці в балканському півострові. Після кількох років цеї служби він відійшов від світської праці й ввійшов у монастир у Малій Азії. Там він посвятився студіям і релігійній відданости. Молодший брат, Константин (827-869), мав нахил до науки ще з молодости й посвятив себе науці. Щоб набути вищу освіту, він пішов до Константинополя, де він прилучився до кляс Фотія, провідного тодішного фільософа, а пізніше патріярха Константинополя. Після висвящення на священика він був назначений бібліотекарем у Катедрі Св. Софії, а пізніше став учителем фільософії. Однак, по якомусь часі, він відійшов від цеї праці й вступив у Бітинський монастир, де жив його брат Методій. Незабаром Імператор Михаїл III покликав його до праці як місіонар серед хазарів. В тій праці, в донських

Note

Note

місцевостях, над Чорним Морем, він не мав успіху, і в році 960 вернув до Константинополя.

Праця в Моравії

На запрошення князя Моравії, Ростислава, оба брати вибралися року 864 в місіонарську місію до Моравії. Маючи повну піддержку Ростислава, Константин і Методій побули при місіонарській праці в Моравії майже чотири роки. Вони охрестили велике число людей і дали поучення багатьом молодим у пожиточних фахах та релігійних співах. Що більше, вони навчали письма й читання в глаголиці, яка була винаходом самого Константина.

Як священик, Константин відправляв Службу Божу й виконував інші релігійні служби мовою людей, правдоподібно македонським діялектом своєї рідної Салоніки. Нема жадного сумніву, що в тому часі оба брати працювали над письменством, перекладаючи Святе Письмо й інші святі писання на моравський діялект.

Вони принадили до себе ґрупу молодих людей, які стали їх наслідниками й продовжували працю своїх учителів, орґанізуючи культурні гуртки й осередки всюди по славянських територіях, включно з землями східних славян. З таких осередків вийшла первісна заохота вживати славянську Літурґію в хорватській церкві Дальматії й Паннонії (Посавіна).

Глаголиця — її ціль і вартість

Глаголиця, як також і пізніший її продукт, знаний як кирилиця, (дехто каже, що кирилиця була перша), є комбінацією двох систем рекордування звуку: азбучна і силябічна. Константин бачив, що нікотра з тих двох систем не надавалася на те, щоб улегшити фонетичні проблєми славянської мови, знана йому з власного досвіду й обсервації. Він мабуть побачив, що на всі славянські звуки в латинській і грецькій азбуці було замало букв. Отже з того повстала синтеза, яка надавалася на виражування поодиноких звуків: приголосівки, голосівки й співголосівки, як також і важніших ґруп звуків, виражувані писаними знаками. В такий спосіб можливо було усунути прірву між видним і звучним, між буквою і звуком.

Як вчений великої глибини й як практичний лінґвіст великого досвіду, Константин створив систему, в якій були запевнені всі звуки в силябіці, без труднощів, а в той сам час точність азбучного писання була збільшена писемним окресленням декотрих специфічних славянських звуків, яких знаків або символів не було ні в латинській, ні в грецькій мові. Мало замітні хвилювання звуків виражувалися рукою й точним писанням. Отже глаголицю треба вважати за продукт уму великого вченого, з музичною чуйністю. З виїмком часовартости й варіяціях у тоні, вона представляє фонетичну нотацію славянської мови девятого століття з точністю нот модерної музики. На нещастя Константин не включив у свою систему символів відмін тонів і не зазначив позицію акценту, так як він їх обсервував у мові свого власного вжитку.

Діяльність у Моравії

Ентузіястичне славлення місіонарської праці двох братів народом Молдавії звернули на себе велику увагу і викликали деякий алярм серед франкіянського священства, яке також вело місіонарську працю серед того народу. Дехто з того священства ставив спротив вживанню славянської мови як мови Літурґії, і оскаржили обох братів в єресі. Щоб скинути з себе те оскарження, вони вибралися в подорож до Риму. По дорозі вони переходили через Паннонію (теперішний мадярський Дунянтуль), край Котсела і панноніянської Хорватії. Люди прославляли їх і помагали їм у місіонарській праці. В Римі Папа Гадріян II прийняв їх з великими почестями, одобрив їх переклади Святого Письма та одобрив вживання славянської мови як мову Служби Божої в славянських територіях. Методія він висвятив як секулярного священика, а Константин, занедужавши, відійшов у монастир, де він прийняв імя Кирила, і там помер 869 року.

Після смерти Кирила Методій і його ученики покинули Рим, маючи намір вернути до Моравії. В тому часі Ростислав був у війні з Німеччиною і в завзятій боротьбі з імператором. Через цю комплікацію Методій остався в Західній Паннонії, край Котсела. Там він продовжував свою місіонарську діяльність зі звичайним успіхом. Котсел дуже ціка-

вився працею Методія і йому прийшло на думку відновити старе Сірмійське архіепископство. Після переговорів у Римі, Папа Гадріян II дав на те свій дозвіл і Методій став архіепископом Сірмії, з авторітетом над Паннонією. Пізніше дано йому до розпорядимости також і моравську архідієцезію. Це, однак, спротивило німецьке священство бо Моравія була, на підставі традиції, під юрисдикцією архіепископа Сальцбурґу. В той сам час Методій пішов до Моравії, однак війна і внутрішні інтриґи пішли в некористь Ростислава. Він попав у полон, а відтак був покараний смертю німцями. Методія також забрано до тюрми в монастирі й там він перебув майже три роки. Коли Папою став Іван VIII, він почав напирати на звільнення Методія з тюрми. Це йому вдалося осягнути і Методій вернув до Моравії як архіепископ. Князем Моравії був тоді Святоплук, сильний князь, який здобув для свого краю славу як незалежний і провідний край в Европі. Та німці таки дальше ставили спротив до праці Методія і під їх сильним напором Папа заборонив йому вживати славянської мови в читанні й Службі Божій. Вони також вирвали Західну Паннонію з під юрисдикції Методія. Ніхто тому не ставив спротивів, бо Котсел, автор пляну, втратив життя, року 876, в бою проти Домаґоя, князя Хорватії.

Боротьба з франкіянським священством

В Моравії папська заборона не мала значіння й Методій дальше вживав славянську мову в церковних відправах. Святоплук не був послідовний в церковних справах. Він співчував Методієві в його праці, але й не хотів противити німецьке священство з політичних причин. Через таке угідливе становище супроти обох сторін він був змушений до еклезіястичного дуалізму. Пізніше таке становище зайняли й хорватські князі. Замість заведення одної славянської церкви в цих краях, дозволено було на суперництво між латинським і німецьким священством. Це, природно, розкололо нарід на два ворожі табори, з тим наслідком, що було багато тертя й ворожнечі.

БАГАТО СТАРШИХ ЛЮДЕЙ ПОБОРЮЮТЬ ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРИ ПОМОЧІ

TRINER'S

Від 1887 року грубі тисячі людей заживали Triner's Гірке Вино. Вони переконалися, що Triner's помагає Природі принести їм побажане звільнення від часового затвердження і багатьох питомих йому симптомів (які ріжняться, залежно від особи). Triner's є випробуваною часом жолудковою ляксативою-тоником, лікарством, яке є особливою комбінацією природних чудодійних корінців, зел і ботанікалів.

Якщо вам дошкулюють симптоми затвердження, які роблять ваше життя неприємним для вас, дістаньте Triner's сьогодні. Його звільняюча затвердження акція зачне працювати відразу і ви переконаєтесь на собі про його подивляючі добродійства. (Увага: Якщо ви не зможете дістати Triner's у свойому склепі, вишліть $1.75 разом з імям вашого склепу до: Jos. Triner Corp., 4053 W. Fillmore, Chicago, і вам буде вислана відразу велика 18 унц. фляшка, оплаченою поштою).

Triner's

Зневага Методія папського декрету проти вживання славянської мови в церкві придалася німецькому священству за претекст оскаржити його перед Папою за єресь. Папа покликав його до Риму в році 879, і Методій пішов туди, щоб скинути з себе вину. Представляючи свою сторону справи перед папським синодом, Методій знову опрокинув безпідставні закиди проти себе, доказав по своїй стороні правильність і також правильність вживання славянської мови в церкві. Синод ці докази прийняв і одобрив працю Методія, даючи свій дозвіл на вживання славянської мови в відправах. Синод також затвердив Методія як архієпископа. Це була велика перемога для справи славянської Літурґії в католицькій церкві й звільнення від вини метод проповідування Кирила й Методія. Для німецького священства це було гірке розчарування. Щоб зменшити напруження в цій ситуації, Папа Іван VIII зробив концесії противній стороні, і в листі з 880 року до Святоплука він приказав, щоб Святе Письмо було читане підчас Служби Божої перше в латинській мові, і щоб члени князівської родини мали змогу вислухати Службу Божу в латинській мові. Але найбільша концесія була в підвищенні Віхіньґа, смертельного ворога Методія, до сану епископа на дієцезію Нітра.

Компроміс, зроблений цею уступкою, не усунув тертя і не привернув толеранції й згоди. Епископ Віхіньґ заборонив вживати славянську мову в дієцезії Нітра, і знову оскаржив Методія за еретичні нахили до Фотія, патріярха Константинополя, який був тоді в конфлікті з Римом. Маючи до діла з постійно зростаючим антаґонізмом до своїх навчань, Методій вислав до Риму протест і повідомив Папу про свій намір піти до Константинополя. В році 881-882 він зробив подорож до Візантії, і бачився з імператором та з патріярхом Фотієм. Дуже можливо, що він переговорив з ними важну проблему з славянською Літурґією і одержав від них дозвіл на вживання цеї мови на дальше. Це є діло великої ваги тому, що від тоді місіонарська діяльність візантійських священиків провадилася в славянській мові. Це причинилося багато до скорого поширення християнства між східними славянами. Маючи до того інші впливи з Константинополя, греко-православна церква стала фундаментом і орґанізаційним центром славянсько-візантійської культури.

Подорож Методія повела його через Хорватію й Дальматію, де він поширив вживання славянської Літурґії й глаголицю. Мабуть його прийняли і в палаті Браніміра. Разом з цими подіями ці контакти мабуть стали основою хорватської національної церкви, яка через багато поколінь могла вдержуватися без офіціяльного одобрення короля, і проти сильної опозиції зі сторони латинського духівництва.

Після його повороту до Моравії архієпископ посвятив багато часу літературній праці. При помочі своїх учеників він переклав на славянську мову решту Святого Письма, що він почав був з своїм братом Кирилом. Він відновив і скріпив свою віру в успіх своєї праці поширенням своєї місіонарської діяльности в славянській мові разом з своїми наслідниками і учениками. В році 884, разом з Святоплуком, він був прийнятий з великими почестями в палаті Імператора Карла III в Туліні, близько Відня. Однак його ворог, Віхіньґ, не заперестав робити йому перешкоди. Озлоблений триваючими інтриґами, Методій екскомунікував Віхіньґа, але з того нічого не вийшло, бо вкінці не піддержали тої екскомунікації власти в Римі. Це було останнє важне діло Методія. В квітні, 885 року, він помер. Де є його гріб — ніхто не знає, хотяй претенсії до посідання його видали кілька міст в його дієцезії.

Ученики Методія

Недовго перед своєю смертю Методій рекомендував на свого заступника Ґоразда, одного з своїх моравських учеників. До того не допустив Віхіньґ своїми інтриґами. При піддержці німецького духовенства він знову пішов і з цею справою до Риму, з тим наслідком, що Папа Стефан V заборонив вживання славянської мови в церквах Моравії. Це уневажнило рішення синоду з року 879. А щодо назначення Ґоразда наслідником Методія й архієпископом Моравії, Папа Стефан узалежнив це питання від судової розправи, якій Ґоразд мусівби був піддатися в Римі. Замість того, щоб зректися права вживати славянську мо-

ву в церковних відправах і бути свідком знищення праці цілого життя Методія, Горазд покинув Моравію з ґрупою своїх приятелів і перенісся до Хорватії й Болгарії.

Там, своєю власною працею і працею своїх місіонарських приятелів, зроблено зразок і створено традицію, яка з часом уможливила заведення християнства й славянської Літурґії серед болгар, румунів, сербів і росіян (повинно бути: українців — М.Г.Г.). Хорвати прийняли це також, хотяй після довгої й гіркої боротьби вони мусіли залишити її через сильну опозицію зі сторони латинського духовенства, яке мало верх у Хорватії. Історичне значіння й корисний вплив перемоги Методія відчуваються й до сьогодні, бо національний сентимент скристалізувався в боротьбі довкола славянської Літургії в Хорватській Церкві. В критичних моментах цей сентимент зріс у силі до тої міри, що він врятував Хорватську Дальматію від латинізації й поміг їй задержати свій славянський характер. З цеї точки погляду ми можемо найкраще оцінити велику вартість життєвої праці Святих Кирила й Методія.

Переклав М. Г. Гикавий

Вид у східній Канаді

Визначні Постаті з Канадійської Історії

Сер ВИЛФРИД ЛОРІЄ

Чим більше читати про життєвий шлях і політичну діяльність Сер Вилфрида Лоріє, тим більше виростає його постать, як одного з великих творців Канади.

В своїй політичній діяльності він ставив політичну свободу понад церкву, до якої належав як практикуючий член; він ставив свою партію понад свою особисту вигоду, бувши одним з найкращих адвокатів у Канаді; в часі війни він ставив свою країну понад своє етнічне походження чи свою партію.

З уваги на всі ці сомопожертви його за життя майже обожали численні канадійці, а після смерти за ним жаліли тисячі людей і в інших країнах.

Лоріє народився в Сент Лін, Квебек, 1841 року. Початкову освіту одержав у місцевій римо-католицькій школі, але на останній рік початкової школи його вислано до протестантської школи в Ню Ґлесґав, Нова Скошія. В той спосіб він опанував анґлійську мову так добре як і французьку, і поклав основи для своєї діяльности як політика та одного з найбільших промовців Канади в обидвох мовах.

Лоріє закінчив клясичний курс у каледжі Л'Ассампсіон, потім студіював право в університеті Ляваль, у місті Квебек, а в 1864 році одержав диплому на адвокатську практику в Квебеку.

В світ комерційної діяльности він вступив у часі, коли в Горішній і Долішній Канаді панувала політична мертвеччина; політично дозрів він у роках конференцій присвячених справі Конфедерації, підчас започаткування нової держави і перших труднощів Домінії; він був визначним студентом і внедовзі став одним з провідних адвокатів.

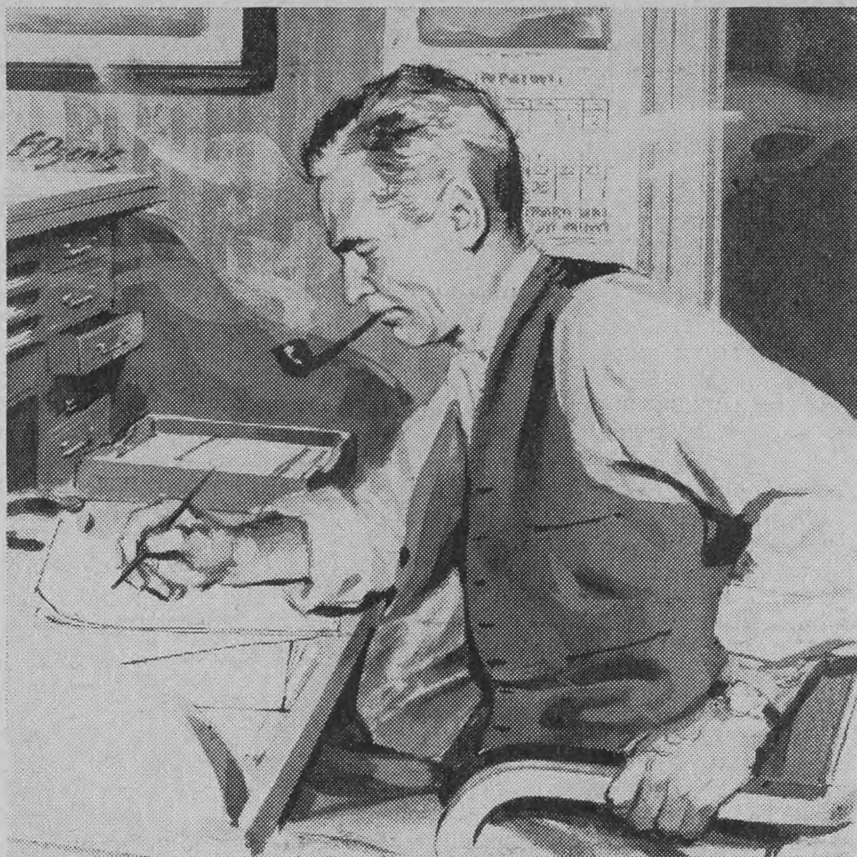
Зрівноважена освіта стала Лорієві в пригоді, коли започаткувалася його політична карієра вибором до квебекської леґіслятури в 1871 році. Коли численні французько-канадійські політики того часу були ультра-націоналістичні і антибритійські, Лоріє являв собою завершений інтелєкт — гордий з свого етнічного походження, але згідний і спроможний бачити факт, що призначення Канади лежить у спілці багатьох етнічних ґруп.

В 1874 році Лоріє обрано до Палати Послів, після того як провалився уряд Сер Джана А. Мекдоналда з причини т. зв. Тихо-океанського скандалу. Лоріє відразу станув перед важливим політичним рішенням. В Квебеку існував тоді прикрий конфлікт між католицьким духовенством і лібералами; Лоріє зайняв рішуче становище проти клєрикальної контролі над політикою й освітою. Він був практикуючий католик, але одночасно сильно піддержував інтелєктуальну свободу.

Якої відваги треба було для такого рішення в тому часі в Квебеку — про те говорить факт, що велика частина католицької ієрархії станула проти нього, а деякі католики виступили проти нього продовж цілої його життєвої діяльности.

В 1877 році Лоріє виголосив у Л'Інстітют Канадієн свою наславнішу промову — про політичний лібералізм. В цій промові він перше всього ствердив, що демократія є успішніша в "репрезентативній монархії", яка власне є в Канаді, ніж у республиці; крім того — і ліберальна фільософія і консервативна фільософія є конечні для продовжування здорового правління. З черги він додав:

"Конституція базується на свобідно висловленому бажанні кожного виборця... Якщо опінія, висловлена більшістю виборців, не є їхньою власною опінією, але була вихоплена від них шляхом обману, погроз чи підкупства, то цим порушено конституцію і ви маєте уряд меншости, а не уряд більшости... Відповідальний уряд є тоді нічим більше, як тільки порожною назвою і раніше чи пізніше, тут чи деінде, тиск завер-

Ваш спільник в добрій управі фармою

Щоб придержувати крок у новій фармерській ері, ви потребуєте доброго книговодства і розумної господарки своїми фінансами. В цьому ви знайдете багато помочі через багато услуг, які предкладає вам найближчий відділ Canadian Bank of Commerce. Серед них є:

- **ЩАДНИЧІ КОНТА** — щоб дати вам готівку в разі потреби;
- **БІЖУЧІ КОНТА** — щоб помогти вам мати перегляд видатків;
- **БЕЗПЕЧНІ ДЕПОЗИТНІ СКРИНКИ** — щоб забезпечити ваші важні папери і вартості по низьких коштах;
- **ПОДОРОЖНІ ЧЕКИ** — безпечніші чим готівка підчас подорожі;
- **ФАРМЕРСЬКІ ПОЗИЧКИ** — для поліпшень на фармі.

За подробицями зайдіть до управителя найближчого відділу

THE CANADIAN BANK OF COMMERCE

775 відділів по цілій Канаді, готових вам служити.

шиться експльозією, насильством і руїною."

Цього самого року Лоріє став міністром внутрішних державних прибутків в уряді Александра Мекензія, першого ліберального премієра. В черговому році той уряд програв вибори і Лоріє, як член опозиції, став експертом у парляментарних справах та притягав увагу загалу своїми вмілими дискусіями і знаменитими промовами.

В 1887 році Лоріє обрали провідником ліберальної партії; тоді він став теж провідником Льояльної Опозиції Її Величности.

Справи ліберальної партії представлялися дуже сумно. Сер Джан А. Мекдоналд був якраз на вершку своєї карієри, маючи за собою велику більшість; виглядало, що його уряд втримається при владі ще довгі роки. Лоріє повів лібералів до виборів у 1891 рої і програв їх, але це вже були останні вибори для Сер Джана. Він помер того таки року, а його наслідниками були, за чергою, чотири консервативні премієри, які не могли йому дорівнати.

Підчас виборів у 1896 році Лоріє висунув проблєму, яка була популярна всюди, за винятком деяких околиць Онтеріо, а саме — питання манітобських шкіл. Це була прикра справа, як і більшість реліґійних питань, які попадають на політичну арену. Проблєма була в тому, чи парохіяльні школи в Манітобі повинні бути удержувані з громадських податків, чи ні.

Лоріє став премієром і з тої пори йому доля сприяла. В світі панував мир. Податки були низькі, а прибутковий податок був майже теоретичний. Канада вступала в період розвитку й розбудови, яку можна порівнати хіба з розвитком після другої світової війни. Нові поселенці напливали в країну і розходились по преріях; залізничі шляхи звязали країну в одну цілість і відкрили сотні тисяч квадратових миль вартісної врожайної землі для поселенців.

Продовж 15 років Сер Вилфрид Лоріє був премієром квітучої молодої держави, якій, згідно з його твердженням, належить 20 століттю. Це був кінець вікторіянської епохи — мир, поступ і добробут позначались майже на цілому часі його урядування. Старий британський імперіялізм ставав доброзичливим і щораз популярнішою ставала нова концепція Британської Імперії. Лоріє йшов крок-у-крок з новою концепцією і піддержував політику протекційних тариф, одночасно вдержуючи і поширюючи становище Канади як незалежного члена спільноти держав.

Можливо, що власне надмір миру й добробуту спричинилися до упадку його уряду. Британські ліберальні економічні теорії 19 століття приймалися щораз популярніше і Лоріє піддержував вільну, або принаймні вільнішу торговлю. Це було його великою політичною помилкою. Він виступив у виборах 1911 року з плятформою вільної торговлі або торговельної взаємодії зі Злученими Державами Америки і створення малої Канадійської Фльоти. Здавалося, що громадянство приймає прихильно ідею вільної торговлі, але якраз у ході кампанії один американський політик необачно висунув думку, що шляхом торговельної взаємодії Канада швидко стане частиною Злучених Держав. Ультраімперіялісти бажали радше посилити Королівську Фльоту замість творити окрему канадійську фльоту.

Лоріє і ліберали програли вибори. Уряд перейняв консервативний уряд Сер Роберта Бордена і повів Канаду в першу світову війну. Лоріє, замість зробити політичний капітал з прихованого ізоляціонізму, домінуючого в Квебеку, і замітного теж в інших частинах Канади, отверто пропаґував участь Канади поруч Великої Британії.

Він був проти мобілізації мужчин до збройних сил, але це не задовольнило ані лібералів у Квебеку, які ставилися неґативно до участи Канади в чужій війні, ані лібералів в Онтеріо, які були за мобілізацією. Ґрупа лібералів, яку він ще очолював, підержувала міністрів Бордена в коаліційному уряді. Сам Лоріє не ввійшов до уряду, але деякі його провідні прихильники були включені до того коаліційного уряду. Це ніяк не спричинило йому популярности внутрі партії так, що решту свойого життя він провів у боротьбі з недугами і опозиційними фракціями в партії.

Лоріє помер у 1919 році, залишаючи свою партію розбитою ним самим — провідником, який ставив добро держави вище партійницької політики підчас критичної ситуації в державі.

СЕР ЧАРЛС ТАППЕР

Імя Сер Чарлса Таппера, шестого премієра Канади, дещо призабулося, так як імена багатьох інших великих людей, котрі жили в тіні великого Сер Джана А. Мекдоналда.

Чарлс Таппер народився в Амгерст, Нова Скошія, 1821 року. Після набуття загальної освіти в Нова Скошії, він студіював медицину в Единбурзі; на 22 році життя став лікарем і вже чергового року був допущений до Королівського Хірурґічного Каледжу. Негайно після цього Таппер вернувся до родинного містечка і там розпочав медичну практику. Незабаром він став широко відомим і шанованим лікарем, то-ж не дивно, що вкоротці виборці його округу доручили йому репрезентувати їх у закордонній палаті Нова Скошії.

Подібно як інші лікарі в сільських і підміських околицях, він кандидував у виборчому окрузі Камберленд, а 1855 року був вибраний поновно. Це був початок його громадсько-політичної діяльнсти, що зайняла решту 19 століття.

Др. Таппер був провінціяльним секретарем Нова Скошії в роках 1856-1860. В тому році його партія була переможена ліберальною ґрупою під проводом палкого й загадочного Джосефа Гава. Це був критичний час не тільки в Нова Скошії, але й в історії Канади взагалі; серед населення відчувалися нарікання на звязки з Британією, було чимало балачок про зєдинення зі Злученими Державами Америки, а одночасно дехто підносив думку обєднання з іншими кольоніями британської північної Америки.

Джосеф Гав змагався за створення відповідального перед народом уряду, який звільнивби Нова Скошію з-під контролі оліґархічної ґрупи правого напрямку. Таппер у свою чергу, як прихильник імперіяльної політики, став головним противником Джосефа Гава і згодом найбільше причинився до підірвання сецесійного руху тієї ґрупи.

На урядовий пост у Нова Скошії вернувся Др. Таппер як провінціяльний премієр у 1864 році, що став переломовим в історії Канади. Тоді бо в центрально - канадійських провінціях, які стали згодом відомими провінціями Онтеріо і Квебек, політика зайшла в сліпий кут: дійшло до зрівноваження впливів і безчинности; в тому самому часі надморські провінції переживали економічну крізу й політичні заворушення. Була, отже, найвища пора на сміливий рішучий плян. Нюфундляндія, Остров Принца Едварда, Ню Бронсвик і Нова Скошія — всі окремі британські кольонії — скликали до Шарлоттавн конференцію для обговорення спільних економічних і політичних справ, а можливо навіть справу обєднання цих чотирьох кольоній. Центральні провінції були в тому часі надто далекі від надморських провінцій, щоб відчувати будь яке споріднення з ними. До речі, їх навіть не запросили на Конференцію.

Але представники Онтеріо й Квебеку все таки прибули на конференцію і з цим моментом думки канадійців звернулися в напрямі нової мети: обєднання всіх провінцій в одну конфедеративну державу. Про це вже писали нераз і поодинокі етапи завершення того діла відомі: з Шарлоттавн делеґати переїхали на конференцію до Квебеку, а згодом зійшлися в Лондоні, де й довершено створення Домінії Канади.

В усіх тих конференціях Др. Таппер брав активну й чільну участь. Нюфундляндія й Остров Принца Едварда не приступили до Конфедерації, а без підтримки Др. Таппера ані Нова Скошія ані Ню Бронсвик не погодилисяб на обєднання, а погодившись, може згодом і виступилиб з нього. Все таки два передові політики в Нова Скошії — Таппер і Гав — не закінчили своєї боротьби. Гав намагався здобути підтримку населення Нова Скошії для відділення тої провінції від канадійської Конфедерації і пробував знайти вирішення для цеї справи навіть у Лондоні, Анґлія. Таппер поборював його на кожному кроці і переміг.

В першому парляменті Др. Таппер репрезентував округ Камберленд безперервно аж до 1884 року. Тоді панувало загальне переконання, що він буде іменований міністром.

Тимчасом Таппер усунувся в тінь, щоб дати можливість Сер Джанові А. Мекдоналдові збалянсувати репрезентацію в уряді під віровизнаневим аспектом, номінуючи на міністра римо-католика з провінції Нова Скошія. Ось такого характеру був політик Таппер —

добро цілої країни він ставив вище особистої амбіції.

Щойно в 1870 році він став міністром, одержавши номінацію на президента ради, а в чергових роках був міністром державних прибутків та згодом міністром митних справ. Після того як уряд Мекдоналда став знову при уряді (1878 року), Таппер став міністром публичних робіт, а потім залізниць і каналів.

Останній пост був дуже утяжливий, бо його відповідальністю було запевнити нагляд над будовою тихо-океанської залізниці (СПР). Невдача з будовою залізниці булаб однозначна з втратою Бритіш Колюмбії. В наслідок залізничого скандалу уряд вже був раз перепав, тому пост міністра залізниць був дуже відповідальний: опозиція тільки ждала нагоди для повалення уряду.

З закінченням будови залізниці 1884 року Таппер одержав новий трудний обовязок: як високий комісар репрезентував Канаду в Лондоні. Кілька літ пізніше він вернувся до Канади, деякий час був міністром фінансів, щоб незабаром знову відчалити від берегів Канади на попередній пост високого комісаря, на якому залишився аж до 1896 року.

В 1891 році помер Сер Джан А. Мекдоналд. Сер Чарлс Таппер льоґічно повинен був стати його наслідником на премієрському пості, але внутрішньо-партійна політика буває нерідко крута; консервати вибрали провідником людину, яку вважали компромісовою ріжні фракції в партії. Згодом обирано ще двох провідників, і щойно за третим разом звернулися до Сер Чарлса; коли він став премієром 1896 року, імя Мекдоналда вже не мало свого маґічного впливу на партію, розсварену внутрі й ослаблену надто довгим перебуванням при уряді; багато її членів були прямо застарі для політики. Ціла країна теж переживала трудні часи.

Тимчасом опозиція була очолена блискучим політиком — Сер Вилфридом Лоріє, канадійським французом, який тоді був на вершку своєї політичної карієри. Шість місяців після того як Таппер перейняв керівництво партії, консервати програли вибори. Таппер залишився провідником опозиції і щойно після виборів 1900 року подався на відхід. З тої пори багато часу присвятив він писанню і його спомини сьогодні є цінним політичним документом. Таппер, цей останній з "Батьків Конфедерації", ще діждався нового консервативного уряду в Канаді, але незабаром помер у Лондоні, 1915 року.

ДЖОРДЖ БРАВН

Джордж Бравн є одним з "Батьків Конфедерації", який ніколи не одержав від істориків признання, належного йому за його ролю в побудові Домінії. Досі ще навіть не написано його остаточної біоґрафії, хоча цей недолік якраз тепер виправляє професор Торонтонського Університету, Дж. М. С. Керлес.

Бравн — уродженець Скотляндії — прибув до Канади через Злучені Держави Америки ще в молодих роках. Разом зі своїм батьком він заснував часопис у Ню Йорку для британських іміґрантів; але видавцям незабаром не сподобалася тамтешня політична атмосфера і вони переїхали до Торонта, коли Джорджеві було 25 років.

Після видавання деякий час церковного тижневика, Джордж Бравн взявся за власне підприємство і оснував часопис "Да Ґловб" у 1844 році. (Багато років після його смерти цю ґазету злучено з іншими і створено видавництво "Ґловб енд Мейл").

Джордж Бравн був британським лібералом і в тодішній Горішній Канаді його ґазета швидко стала виразником руху реформістів. Вже в 1855 році "Да Ґловб" став провідним канадійським щоденником і підкорив собі двох головних пресових суперників. Це був час, коли політики дрижали перед лютістю передових статтей. "Да Ґловб" осягнув такий вплив на канадійські справи в критичних десяти-літтях половини девятнадцятого століття, якого не мала жадна ґазета ні передтим, ні опісля. В деяких протестантських домах біблія і "Да Ґловб" були двома найважнішими публікаціями.

В 1851 році Бравн став послом провінціяльного парляменту як незалежний реформіст, пірвавши з головною реформістською партією зза римо-католицьких сепаратних шкіл. Його головним боєвим кличем було: "Репрезентація відповідно до кількости населення".

Сьогоднішне Онтеріо і Квебек були тоді обєднані в Провінцію Канада з од-

наковою репрезентацією від обох своїх складових областей — Східньої і Західньої Канади.

В тому часі застосовувано засаду, що рішення в справах, заторкуючих інтереси цілої провінції, мусять мати піддержку більшости виборців теж в обох її частинах. Така засада "подвійної більшости" унеможливлювала всяке більше небуденне, поступове законодавство. Крім того в практиці ця засада виглядала так: якщо Східній Канаді ухвалено якусь суму гроша на публичні роботи, то Західна Канада мусіла одержати таку саму суму. Однакову репрезентацію двох частин Канади впроваджено в 1840 році на те, щоб охороняти права анґльомовних канадійців, які були тоді в меншості; але з часом вони стали в Канаді більшістю, то й почали нарікати на систему, яка запевнювала французько-мовній частині таку саму кількість посольських мандатів, як і анґлійцям.

Підчас виборів 1857 року партія реформістів, виступаючи під кличем: "Репрезентація відповідно до кількости населення!", осягнуло подавляючу більшість мандатів, але їй не вдалося зєднати собі відповідної кількости симпатиків у Східній Канаді. Бравн сформував тоді уряд, який тривав найкоротше в канадійській історії, бо лишеґ 48 годин.

Розчарований і огірчений Бравн був змушений приглядатися зі становища опозиції, як консервати і його чільний ворог, Джан А. Мекдоналд, були при уряді на протязі наступних шістьох років.

Часто говориться про те, що Канада народилася в часі безнадійного внутрішньо-політичного безвихіддя. В роках 1854-1884 було сформовано майже стільки урядів у Канаді, що й в Франції від закінчення другої світової війни. В останньому році тої кризи (1864) Бравн зробив потягнення, яке було рівнозначне з політичним самогубством для нього, але зате було зворотним пунктом у напрямі Конфедерації. Він запропонував Мекдоналдові створити коаліцію, яка малаб на меті поширену федерацію провінцій, і добровільно зголосився працю-

Княжа Брама (Принцес Ґейт) Канадійської Краєвої Вистави в Торонті

вати під зверхністю Мекдоналда для осягнення цього пляну.

Ця драматична пропозиція, подана в парляменті, викликала одну з найзабавніших сцен в історії канадійських політичних зібрань. Бравн був дуже високого росту і кріпко збудований. Коли він подав свою славну пропозицію в парляменті, приявні члени влаштували йому бурхливу овацію; один французько-канадійський посол низького росту так перейнявся пропозицією, що зворушений перебіг через салю парляменту і підскочив, щоб обняти Бравна за шию. Засоромлений Бравн так і стояв з маленьким послом завішеним у нього на шиї, коли парлямент гучно ухвалював його внесок. Потрібно було декілька днів, щоб переконати Мекдоналда, що коаліція і ширша федерація є правильною розвязкою. Коли-ж він врешті рішився, то почав підтримувати цю ідею з таким запалом, що люди з того часу почали забувати, що це властиво Бравн був той, хто вможливив всю цю справу.

Бравн брав керівну участь у перед-конфедераційних конференціях у Шарлоттавн і Квебеку, а врешті в Британії, де опрацьовано умови Акту Британської Америки. При кінці 1865 року він виступив з уряду, але продовжував піддержувати Конфедерацію, аж поки її не заключено.

Підчас перших виборів у новій Канаді Бравн поніс особисту поразку. Після цього він покинув активну політику, хоча при допомозі "Ґловб" постійно ще мав забезпечені подавляючі ліберальні впливи на Онтеріо. Ці впливи найкраще позначаються поразкою першого онтерійського премієра і встановленням ліберального уряду в цій провінції на час трьох чергових десятиліть.

Коли його колишній найближчий співробітник, Александер Мекензій, став премієром у 1873 році, Бравн одержав номінацію до канадійського сенату, хоча він не мав спеціяльного зацікавлення цим становищем.

В додатку до політики і своєї ґазети Бравн мав ще одне улюблене зайняття: експериментальну фарму, на якій він провів чимало вдатних рільничих дослідів. Але ця фарма була незисковним підприємством. Він зарискував частиною свойого майна, вкладаючи його в сумнівної вартости підприємства і очевидно втратив. В тому самому часі часопис "Ґловб" теж опинився в скрутному фінансовому становищі.

Бравн помер на початку 1880 року, кілька місяців після того, як пяний друкар, якого він був звільнив з праці в друкарні "Ґловб", поранив його. Важко сказати, що було безпосередньою причиною його смерти: комплікації в звязку з пораненням, його фінансові труднощі й турботи, чи може душевний біль з приводу того, що країна, яку він так любив, відкинула його услуги.

АРТУР МІЄН

Життєва історія А. Мієна багата в визначну діяльність і славу, але й замітна тим, що він завжди зазнавав невдач при виборах. Він належить до трьох канадійців (Сер Джан А. Мекдоналд, Вилліям Лайон Мекензій Кінґ, Артур Мієн), які були премієрами в ріжні часи. Однак він відріжнюється від згаданих двох тим, що премієром був він не з волі виборців.

Дня 10 липня, 1920 року, він став премієром після Сер Роберта Бордена, одержавши номінацію конвенції консервативної партії підчас сесії парляменту; але в згаданих виборах наступного року він і його партія потерпіли невдачу. Щойно в червні, 1926 року, Мієн став премієром знову, коли то в час конституційної кризи ліберальний уряд втратив довіря парляменту. Але знову осінню того року Мієн і його партія були переможені в загальних виборах.

Провідником консервативної партії після того номіновано Р. Б. Беннета, а Мієн одержав номінацію на сенатора. В 1941 році, на заклик своєї партії, Мієн знову золтивізувався політично, але в виборах він не зумів здобути мандату навіть у свойому власному виборчому окрузі. Після цеї невдачі він подався вже рішучо на відхід, бо це дійсно був кінець його політичної карієри.

Та хоча Мієн не залишився на політичній сцені як "старший діяч партії," то все таки молодші політики часто зверталися до нього за порадою і знаходили її в нього завжди.

Артур Мієн народився в Андерсон, Онтеріо, 16-го червня, 1874 року. Після закінчення середньої школи він записався на Торонтонський Університет, де впер-

ше зустрівся зі своїм життєвим противником, В. Л. Мекензій Кінґом. Гострий проникливий тон промов здобув Мієнові чимало перемоґ в університетських, а згодом посольських і сенатських дебатах.

Після закінчення каледжу він студіював вечорами право і 1902 року став адвокатом. Тоді він переселився до Портедж ля Прері, в Манітобі, де згодом консервативна партія висунула його як свого місцевого кандидата до парляменту. В році 1908 він здобув той мандат. Коли-ж ліберальний уряд Сер Вилфрида Лоріє перепав у виборах 1911 року, Мієн поновно був обраний до парляменту.

Два роки пізніше він став ґенеральним прокурором в уряді Бордена та незабаром вибився на одного з найважніших помічників того воєнного премієра. Він був за "урядом єдности" підчас війни, уникав сторонничої політики та поважно причинився до перемоги Бордена в виборах 1917 року, до яких він ішов з програмою коалінійного уряду.

В моменті уступлення Бордена Мієнові було ледви 46 років, але він був зовсім льоґічним наступником того премієра. Однак його урядування припало на бурхливі часи. В Канаді тоді виникла своєрідна партія "Проґрессив Мувмент." "Юнайтед Фармерс оф Онтеріо" — молода боєва партія, прийшла до уряду в тій провінції. На заході — фармері були зворохоблені і проґресивна партія здобувала серед них багато прихильників.

В загальних виборах 1921 року ліберальна партія під проводом Мекензій Кінґа здобула більшість, але не вистарчальну, щоб запевнити собі певну позицію.

Ситуація була подібна до теперішньої, з тим тільки, що тогочасним лібералам бракувало кілька мандатів до більшости в парляменті і вони одержали її при допомозі голосів проґресивної парляментарної репрезентації.

Після виборів 1925 року, які не змінили того стану, трапився т. зв. митний скандал і в звязку з тим Мекензій Кінґ хотів розписати нові вибори. Однак ґенерал-ґубернатор, Лорд Бінґ, відмовився підписати декрет, розвязуючи парлямент, а звернувся до А. Мієна, щоб він, як провідник чергової найбільшої ґрупи, сформував уряд. На тему цеї конституційної кризи було чимало коментарів: одні твердили, що А. Мієн ставив добро країни перед партійною справою і тому взявся до творення уряду; інші казали, що він не був настільки рішучий, щоб відмовитися від переймання уряду в такій невигідній ситуації.

На всякий випадок, його кабінет протривав дуже коротко — 65 годин — і знову прийшлося розписати нові вибори. Спірною справою в тих виборах не був "митний скандал," що вибух неначе бомба над головами лібералів, але конституційна проблєма зза "втручування" ґенерал-ґубернатора в політичні справи. Мієн програв ті вибори.

Після тої невдачі він рішучо настоював за своєю відставкою і партія обрала Р. Б. Беннета, який у виборах чотири роки пізніше вийшов переможцем. Тимчасом Мієн взявся був за адвокатську практику в Торонті і був фінансовим дорадником. Його успіх в торговельно-фінансових справах був незвичайний і незабаром його прізвище появилося серед списків директорів багатьох компаній.

Коли-ж сформувався уряд Беннета, А. Мієна іменовано сенатором. Його участь

ЧИ АСТМА АБО ХРОНІЧНИЙ БРОНХІТ УНЕЩАСЛИВЛЮЮТЬ ВАС?

Якщо так, візьміть собі приклад з п. Івана Команюка, Крукед Ривер, Саск., який каже нам — "Я терплю кожного року від сінної гарячки і хронічного бронхіту і мушу мучитись від поганого бронхітного кашлю і короткого віддиху. На щастя я довідався про Templeton's RAZ-MAH капсулі і я є дуже вдоволений з цього лікарства. RAZ-MAH звільняє флеґму, так, що можу кашляти без труднощів і можу віддихати без короткого віддиху, який мене так мучить".

Якщо ви захлистуєтесь і маєте короткий віддих з приводу астми або хронічного бронхіту, чому вам не спробувати Templeton's RAZ-MAH, лише 79 ц. і $1.50 в усіх аптеках.

надала тій установі чи не найбільшого значіння в її історії. Під натиском консервативної партії, яка потребувала чільнішого провідника підчас другої світової війни, він зрезиґнував зі сенату і намагався безуспішно здобути посольський мандат.

Артур Мієн гордиться чимало таким фактом, що за стільки років свого перебування і праці в палаті послів та сенаті спікер ні разу не упімнув його, не покликав "до порядку."

СЕР ФРЕДЕРИК БЕНТІНҐ І ДР. ЧАРЛС Г. БЕСТ

Деякі славні імена найкраще пригадуються в асоціяції з іншим іменем. Саме так є в випадку двох визначних канадійських співробітників у медичних дослідах — Сер Бентінґа і Др. Беста.

Їхня співпраця була коротка і блискуча; вона дала нове життя, надію і щастя міліонам хорих на цукровицю в усіх частинах світу.

Фредерик Бентінґ народився в Алістон, Онтеріо, в 1891 році, а помер в летунській катастрофі: пропав з літаком в околиці побереж Нюфундляндії 1941 року.

Здобувши медичну освіту в Торонтонському Університеті, він практикував недовго в Лондоні, заки почав свої досліди над проблємою цукровиці разом з Др. Бестом при Торонтонському Університеті в 1921 році.

Чарлс Бест народився в Мейн у 1899 році. Батьки його походили з Нова Скошії. Разом з родиною він перенісся до Торонта, де студіював психольоґію й біохемію в університеті. Співпрацю з Др. Бентінґом почав він ще в часі виконування після-студійної праці в згаданих предметах. Чотири місяці пізніше вони відокремили інсуліну і в січні, 1922 року, продемонстрували її корисні наслідки на цукровицю. В пізніших місяцях Др. Дж. Б. Кюлліпові вдалося очистити інсуліну і тоді відкрилася дорога до масового лікування цукровиці.

Обидвох цих людей зустрів успіх в заранні життя і вони ще довго жили, користуючись повним признанням вдячного людства. Бентінґ одержав титул "Сер"; Бест правдоподібно теж його бувби одержав, але тоді саме припинено звичай надавання канадійцям лицарських титулів. Він вернувся до університету і здобув медичні кваліфікації, одночасно керуючи продукцією інсуліни в Ляборaторіях Конната.

Бентінґа призначено професором новоствореної катедри медичних дослідів, а 1930 році побудовано Інститут Бентінґа, як дослідний осередок. Під його керівництвом цей інститут провів чимало цінних медичних дослідів у багатьох ділянках, хоча він на завжди буде найбільше відомий у звязку з інсуліною. З вибухом другої світової війни він знову зголосився до служби в медичному корпусі, хоча вже служив за океаном підчас першої світової війни в канадійській армії. Саме підчас місії "великої державної і наукової важливости", як говорило звідомлення, він пропав у летунській катастрофі.

Бест був призначений професором фізіольоґії в Торонтонському Університеті в 1929 році і займав це становище до 1941 році, коли то йому прийшлося перейняти, після смерти Бентінґа, керівництво медичних дослідів "Бентінґ і Бест."

Хоча й він служив за океаном підчас першої світової війни при артилєрії і в танковому корпусі, то все таки він зголосився до військової служби і став директором медичних дослідів при канадійській фльоті. Він винайшов методу засушування і переховування кровяної сироватки для військового вжитку; за ту працю, яка врятувала життя безчисленним воякам аліянтських армій, його нагороджено медалем. Його імя повязане теж з винайденням таких нових ліків як ґістаміни, гепарін і холін, а також ліку проти морської недуги, яка переслідує більшість моряків.

Маючи майже 60 років життя, Др. Бест все ще дуже активний в університеті і в дослідній праці. Він одержав відзначення від урядів багатьох країн, його іменем названо дослідний інститут при університеті, а останньо повідомлено, що плянується дослідний і лікувальний осередок для цукровиці, який буде названий його іменем.

Від Сер Вилліям Ослера до Др. Вилдера Пенфілда було чимало визначних лікарів, які вдержували імя канадійської мерицини і медичних дослідів на першорядному місці в цілому світі. Однак небагато з них здобули таку міжнародню славу, як Бентінґ і Бест.

Р. Б. БЕННЕТ

Ричард Бедфорд Беннет вийшов з надморських провінцій в добу, яка дала таких визначних канадійців як Лорд Бівербрук — британський ґазетний маґнат, Сер Джеймс Данн — основник сталеварного "царства", Айзек Килем — один з найбільших багачів Канади, і багато інших. Він народився 1870 року в селі Говпвел Гил, Елберт Кавнті, Ню Бронсвик. З незначного чоловіка він став премієром і помер як Вайкавнт Беннет — Майклгему, Келґарі й Говпвел.

Його батько був корабельним будівничим і вся його родина — по батьковій і материній стороні — прийшла до надморських провінцій з Конектікат у половині 18 століття. Молодий Р. Б., здобувши місцеву освіту, учителював три роки, а потім студіював право. В 1893 році він покінчив право в університеті Делгавзі і практикував адвокатуру в Четам, Н. Б., де три роки пізніше його вперше вибрано до міської ради.

В 1897 році він перенісся до Келґарі, щоб там практикувати право, а вже чергового року його вибрали послом з консервативної партії до провінціяльного парляменту Північно-Західних Територій. Це було якраз у тому періоді, коли в Оттаві помер Сер Джан А. Мекдоналд і цілий ряд консервативних премієрів не зумів зберегти партії від поразки.

Беннет поніс поразку підчас своєї першої спроби здобути мандат до парляменту Алберти, але його таки вибрано в 1909 році. Два роки пізніше він розпочав свою федеральну карієру, одержавши мандат до палати послів у тому році, коли Сер Роберт Борден довів консерватів до перемоги і влади. В уряді Бордена Беннет займав пост ґенерального директора державної служби аж до 1917 року; в виборах того року він не старався про перевибір. Щойно в 1921 році він знову став членом уряду: як міністер справедливости і ґенеральний прокурор у коротко-тривалому уряді премієра Мієна. Разом з цілим урядом він був переможений в виборах, але поновно здобув мандат у 1925 році і від того часу репрезентував виборчий округ Келґарі-Вест аж до 1938 року. Підчас другого короткого урядування премієра Мієна

Багато БІЛЬШЕ життєвого забезпечення по багато НИЖЧИХ коштах

Sun Life's новий Родинний Забезпеченевий Бенефіс може дати чоловікові з родиною багато більше життєвого забезпечення, коли він його найбільше потребує. Це є **додаткове** життєве забезпечення но **низьких** коштах.

Родинний Забезпеченевий Бенефіс, до набуття при купні нового забезпечення стандартного пляну, дає додаткову забезпеку аж до подвійної суми підставової поліси. Нова $5,000 звичайна життєва поліса, наприклад, уповажнює вас до включення аж $10,000 цеї додаткової асекурації по **низькій** ціні.

Родинний Забезпеченевий Бенефіс не мусить кінчитися. Його можна продовжувати аж до 65 року життя через відновлювання що 5 років і він може також бути замінений кожночасно аж до 57 року життя на постійне життєве забезпечення — без свідоцтва доброго здоровля.

За повними інформаціями зверніться до представника Sun Life у вашій околиці, або пишіть до **218 Sun Life Building, Montreal.**

SUN LIFE ASSURANCE COMPANY OF CANADA

ВІД ПОБЕРЕЖЖЯ ДО ПОБЕРЕЖЖЯ В КАНАДІ

Беннет був міністром фінансів, а 1927 року його вибрали провідником консерватів на місце Мієна.

В липні, 1930 року, Беннет довів свою партію до уряду, спираючи виборчу кампанію на політиці віддавання першенства товарам з Великої Британії і на забезпеченні допомоги для безробітних. Його уряд вдержався до 1935 року — тобто найгірших пять років крізи в "голодних тридцятих роках."

З тої пори економічні історики вже прийшли до переконання, що канадійський уряд у тому часі небагато міг зробити в тому напрямі, щоб вивести країну з депресії. Злучені Держави Америки понесли такий-же важкий удар, а взаємозалежність обох економік означала, що канадійська економіка не могла так довго піднестися, доки не поправиться американська.

Однак перегляд Беннетового законодавства виказує деякі імпозантні нові потягнення, як ось Вестмінстерський Статут з 1931 року, який завершив канадійську незалежність, і переговори в справі умови про Водний Шлях Сен Лоренц, яку підписано 1932 року, а американський сенат її згодом відкинув. Крім того Беннет запроєктував пять незвичайно поступових заходів, спрямованих на поліпшення умов праці, включно з мінімальними платнями, годинами праці, тижневим відпочинком, допомогою для безробітних і законодавством, яке керувалоб продажжю природних продуктів. Однак ці всі законопроєкти відкинув судовий комітет Таємної Ради.

В 1935 р. його уряд перемогли ліберали під проводом В. Л. Мекензій Кінґа, а три роки пізніше Беннет відійшов на відпочинок зі становища консервативного провідника з уваги на слабе здоровля.

В 1939 році він поїхав до Анґлії, де одержав титул Вайкавнта, і там замешкав.

Здавалося, що Канада забула про нежонатого колишнього прем'єра міністрів, який спричинив великий спір частинно зза свого невизнавання законодавства Соціяльного Кредиту, проєктованого в Алберті, частинно зза свого власного проґресивного законодавства, якого відкинено, а частинно зза своєї особистої карієри. Загально його вважали знаменитим корпораційним адвокатом. Він мав близькі звязки з фабрикатами сірників — компанією Е. Б. Ед Перед 1900 роком він був правним зступником тієї компанії, а 1916 ро став директором.

Після смерти пані Е. Б. Едді, в 19 році. він одержав значну частину акцінерного капіталу, а пять літ пізніше пребрав контролю над компанією. Сташи премієром, він виступив з дирекц компанії, але його політичні противник використали для своїх цілей ті обставини, серед яких він набув ці акції. В правді ніхто ніколи не подав доказі на те, що він не діяв абсолютно леґальним, чесним і прямим способом, але ц не зупинило очорнюючої кампанії йог противників.

Бувши щедрою, амбітною і самітно людиною, Беннет жертвував великі сум на ріжні харитативні й релігійні орґанізації, включно з $750,000 для Університету Делгавзі. Його смерть у 1947 ро викликала тільки коротку хвилю зацікавлення в Канаді — так цілковито люди його забули. Однак коли історики пічнуть згадувати всіх тих, які заслужилися для впровадження найбільше поступового законодавства за час останні 50 років, імя Беннета згадиватимуть знову й знову, бо повстання таких орґанізацій як СБС і Тренс-Кенада Ейр Лайнс є тісно звязані з його особою.

СЕР ЛУІ ЛАФОНТЕЙН

Недавно появлялися в періодичних журналах статті, які розглядали проблєму, кого премієр Діфенбейкер вибере на свого найближчого співпрацівника і провідника на провінцію Квебек. Звичай, що цей найближчий співпрацівник премієра в федеральному уряді вибираний з Квебеку, започаткувався 110 років тому від Луі Гіполита Лафонтейн, члена першого великого політичного порозуміння: Балдвин і ЛаФонтейн.

Сер Джан А. Мекдоналд мав за свого спільника Сер Джорджеса Етієна Картіє; Мекензій Кінґ — Ернеста Ляпойнта, а пізніше — Луі Сен Лорана. Інші премієри на протязі років творили подібні партнерські порозуміння, що зводилися до своєрідного дуумвірату: один канадієць французького походження з Квебеку і один канадієць анґло-саксонсь-

кого походження спільно завідували ділами урядуючої партії.

Луі ЛаФонтейн народився в Шамблі Кавнті 1807 року. Він здобув звання адвоката в Квебеку в віці 22 років і майже відразу включився в політику. Тодішні піонірські асамблеї були не дуже то демократичні; відповідальний перед народом уряд не встановлено ще за багато років. На протязі сімох років ЛаФонтейн засідав у квебекській леґіслятурі, як рішучий, але не засліплений сторонник Луі Джосефа Папіно — радикала, який згодом станув на чолі повстання 1837 року на його квебекському відтинку.

ЛаФонтейн остерігав перед нерозважними кроками в 1837 році та виступав проти мобілізації "Патріотів". Без уваги на ті свої промови і факт, що він не брав участи в повстанні, ЛаФонтейн таки вирішив, після здавлення повстання, що розумніше буде втікати з Квебеку. Коли він вернувся після одного року, його арештовано за мниму участь у повстанні, але згодом звільнено без суду. Після того він негайно став провідником Французько - Квебекських Реформістів.

В особі Роберта Балдвина з Торонта, ЛаФонтейн знайшов близьку йому ідеями людину, яка теж бажала відповідального уряду. Він відмовився від урядових функцій за тодішнього уряду, якого вплив залежав виключно від примхи ґубернатора.

Після зєдинення Канади, згідно з яким Горішня й Долішня Канада (Онтеріо і Квебек) зєдналися в одну провінцію — Канада, ЛаФонтейн перепав у виборах, стараючися про перевибір у свойому окрузі Терребон, Квебек. Балдвин запевнив його, що він може бути вибраний в одному з торонтонських округів. Реформістський рух у цих двох частинах Канади був тоді такий сильний, що цей французько-канадійський провідник через три роки мав мандат у самому серці терену, який вважався дуже анти-французький і анти-католицький.

Саме в тому часі, коли ЛаФонтейн посідав мандат одного з округів Торонта, до нього і Балдвина звернулися з пропозицією сформувати перший їхній уряд і ЛаФонтейн став ґенеральним прокурором для Долішньої Канади.

Ця коротка спроба створити відповідальний уряд закінчилася лише зміною ґубернаторів і минуло знову пять років, заки ці два партнери створили другий уряд.

Реформістська партія перемогла в краєвих виборах 1848 року, і в той спосіб здобула на постійне відповідальний уряд для цілої Канади. Балдвин і ЛаФонтейн стали спільно премієрами уряду, що відомий з того часу під назвою "велике міністерство". Протривало воно три виснажливі роки, аж поки обидва провідники не усунулися від політичного життя, осягнувши свою головну ціль.

ЛаФонтейн одержав номінацію на Найвищого Суддю для Долішної Канади в 1853 році, а чергового року королева надала йому лицарський титул. Він помер у 1864 році, заки ще почалися переговори в справі Конфедерації, однак традиція, започаткована ним і Балдвином, живе дальше і провідники політичних партій у Канаді правдоподібно продовжуватимуть її надалі, добираючи своїх найближчих співробітників з Квебеку.

СЕР МЕКЕНЗІЙ БАВЕЛ

Парляментарна традиція вимагає, щоб премієр був членом палати послів; загально прийнялася думка, що краще, щоб він був членом виборного парляменту, ніж номінованої згори або дідичної установи, такої як, приміром, палата лордів у Британії, чи сенат у Канаді.

Сер Мекензій Бавел був одним з двох останніх премієрів Канади, які виконували свій уряд, бувши членами сенату. Історія його політичної карієри може послужити зразком відповіді, чому премієр повинен бути членом посольської палати, яка безпосередньо є відповідальна перед виборцями.

Бавел народився в Анґлії 1823 року. До Канади переїхав він з батьками в 1833 р. Тут спершу він став челядникомучнем друкаря, а вкінці добився посту редактора і видавця ґазети "Інтеліджeнсер" у Белвил. Підчас т. зв. феніянських рейдів, виконуваних з території Злучених Держав, Бавел служив у міліції; військову службу залишив він у 1874 році, маючи ранґу лейтенант-полковника.

В 1867 році він був обраний до першого канадійського парляменту і з того часу репрезентував Гейстінґс Норт, в Онтеріо, аж до 1892 року, коли то його номіновано сенатором. За правління 3-ох премієрів він набув широке знання і практику в праці кабінету: в рр. 1878-91 він був міністром мит і тому був відповідальний в великій мірі за "національну політику" уряду, який охоронними тарифами намагався захоронити початковий промисл Канади.

Коли-ж Сер Дж. С. Еббот став премієром (після смерти Мекдоналда в 1891 р.), Бавел одержав пост міністра міліції.

За премієра Томпсона він був міністром торговлі й промислу. Після смерти Томпсона в 1894 році Бавел став президентом ради і премієром. Майже безпосередньо після перейняття свого уряду проявилося негодування його керівництвом. Речники опозиції висували в посольській палаті ріжні питання, а премієр мусів висилати когось зі своїх міністрів, щоб дати відповідь на даний запит; евентуально сам він міг відповідати в сенаті. Обидві можливості були незадовільні для обох палат.

До вирішення тієї проблеми дійшло в січні, 1896 року, коли половина його міністрів зрезиґнувала зі своїх постів. Не зважаючи на виступлення того "гнізда зрадників", Бавел продовжував виконувати уряд премієра аж до квітня, коли його заступив Сер Чарлс Таппер. Та урядовим провідником у сенаті він залишився і згодом ще продовж 10 років був провідником опозиції в сенаті за уряду Лоріє. Бавел подався в відставку 1906 року; помер він 1916 року.

Його невдачна премієрська каденція дала такий вислід: з тої пори жадна канадійська партія не зважиться вибрати премієром чи провідником людину, яка не є послом, або не старатиметься про свій вибір з котрогось округу, як тільки одержить номінацію на провідника партії.

АЛЕКСАНДЕР МЮР

Коли свого часу опубліковано пляни будови першої підземної залізниці в Канаді — попід вулицею Йонґ, у Торонті — тоді знялася була справжня політична буря. Але суперечка йшла не за пляновані кошти, не за рід підземної залізниці, ані за відтинок шляху, на якому малаб іти будова; ні, ходило про те, що в звязку з будовою підземної залізниці прийдеться усунути з центральної частини міста памятковий парк Александра Мюра — "Александер Мюр Меморіял Ґарденс". Суперечку розпочали ті нечисленні канадійці, котрі знали хто був Олександер Мюр: учитель, який написав другу щодо важливости канадійську патріотичну пісню "Да Мейпл Ліф Форевер."

Це ділялося десять літ тому і тоді Мюрові присвячено було стільки місця в публікаціях, що майже кожному канадійцеві було відоме його імя. Але згодом парк, присвячений його іменню, перенесли на північ, і прикрасили на тлі такого гарного оточення, що його ледве чи посідає інший парк того розміру. Після цього імя Мюра знову попало в забуття.

Александер Мюр народився в Скотляндії 1830 року. Його батьки переселилися до Канади коли йому було три роки. Батько учителював у школі недалеко від Торонта; молодий Александер пішов його слідами і, після закінчення університету Квінс у Кінґстоні, учителював у ріжних осередках. В роках 1890—1906 він був управителем народньої школи в Торонті і на тому пості залишився до кінця свого життя (1906 року).

Оповідають, що думка написати свою славетну пісню прийшла йому ось в яких обставинах: одного осіннього дня Мюр ішов через торонтонський парк; кленовий листок, спадаючи з дерева, опинився на його рукаві. Ця дрібниця надхнула його написати свою пісню. Мало того. Він був так захоплений тою ідеєю, що коштом своїх власних 30 долярів велів надрукувати 1,000 примірників тої пісні.

З розпродажі друкованого тексту йому вернулося всього 4 доляри. На жаль Мюр не застеріг собі прав до свого твору і тому, коли один видавець музичних творів видав цю пісню, застерігши за собою видавничі права, і з успіхом поширював її, то справжній автор — Александер Мюр — не мав жадного прибутку з того.

Як справжній патріот, Мюр не зразився тим випадком і продовжував писати патріотичні пісні в тому самому дусі, але жадна з його пізніших пісень не здобула собі такої слави як перша,

написана в році завершення канадійської Конфедерації.

Памяті Мюра присвячено в Торонті парк, низку студентських стипендій і принаймні одну школу названо його іменем. Але якщоб запитати першого-ліпшого канадійця: Хто написав "Да Мейпл Ліф Форевер"? — він напевно не знав би.

ЛУІ РІЄЛ

Підчас останніх виборів політичні аналітики часто згадували нерозгадану постать канадійської історії — Луі Рієля.

"Оце вперше від часів Рієля", говорили вони, "Квебек віддав більшість своїх мандатів у Палаті Послів проґресивно-консервативній партії."

Вони не проводили жадної аналізи Луі Рієля і його участи в канадійській історії частинно тому, що вже сама згадка його імени викликає суперечки поміж тими, кому відома канадійська історія. Він був найпалкіший з між усіх канадійських революціонерів. Багато канадійців сумнівається в його здоровий розум; дехто, однак, вважає його ґенієм. Але який він не був, то все таки Рієл додав дещо яскравішого кольору до історії будування канадійської держави.

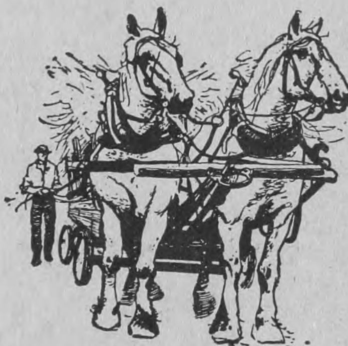
Одним з перших діл, якого пробував провести канадійський уряд після Конфедерації 1867 року, було заповнити велитенські незаселені західні простори. Найбільші можливости в тому напрямі обіцяло заселювання просторів, які знаходились під контролею Компанії Гадсон Бей, і згодом справді розвинулись у Прерійні Провінції та Північно-Західні Території.

Як тільки осягнено порозуміння з тою компанією, федеральний уряд вислав своїх землемірів, щоб поділити теперішню Манітобу на земельні ділянки до продажі на оселі і евентуально під муніципальні управління. Місцеве населення складалося з дивної мішанини індіян, французів, трохи шкотів, які були працівниками Компанії, і метисів—індіянсько-французьких мішанців. Луі Рієл був природним провідником метисів. Уряд і його представники не поінформували цих людей про свої пляни, тому вони знали тільки те, що бачили, а саме: ґрупи землемірів, які ділили землю на 640-акрові ділянки.

Метиси заселювали околиці здовж рік. Їхні фарми простягалися вузькими смугами від ріки так, як квебекські фарми їхніх предків. Бувши ізольованими від решти населення, ці ревні католики вважали, що вони тратять свої релігійні права і свої оселі на користь британського (тобто протестантського) уряду.

Літом, 1869 року, це почуття кривди проявилося відкритою ворохобнею. Рієл і його прихильники схопили управителя компанії Гадсон Бей, Вилліям МекТевіша, який був титулярним головою провінції, на час до приїзду ґубернатора з Оттави. Вони підняли доморобний прапор і встановили тимчасовий уряд у Форт Ґері (тепер Винніпеґ). Ґрупа льояльних британців і канадійців зібралася в Долішньому Форті Ґері (около 20 миль дальше над горішнім бігом ріки) і вирушила в напрямі Форт Ґері. Рієл розбив цю ґрупу, взявши багато в полон, а решту розігнав.

В міжчасі новий ґубернатор запляннованої щойно провінції Манітоба, Вилліям МекДуґал, був у дорозі на захід через Злучені Держави Америки. Прибувши до манітобського кордону, він про-

ABSORBINE

держить їх

ПРИ ПРАЦІ

Старі люди, які знають коней і знають як ними опікуватися, ніколи не є без Absorbine. Це розпізнана антисептична ветеринарійна масть, яка може помогти зловити "спавин", ще заки він осядеться . . . помогти прочистити стверднілий стан наче обручкову кістку. Велика фляшка лише $2.50 в кожній аптеці. (2663)

W. F. Young, Inc., Montreal 19, P.Q.

бував проголосити свій новий уряд, але метиси порадили йому забиратися додому, мовляв, вони його тут не потребують, бо мають уряд Рієля.

До того часу одинокою жертвою ворохобні був полонений, якого застрілено підчас спроби втечі. Однак на весні 1870 року Рієл зробив свою першу велику помилку. Одним з його полонених був неприборканий і так-же запальчивий ірляндець, Томас Скат. Він не тільки був льояльний Оттаві, але й протестант, і заприсяг вбити Рієля, коли буде на волі. Рада Рієля засудила Ската на смерть і його розстріляли в приявності 150 глядачів. Тоді оттавський уряд вирішив вжити сили. Вислано полковника Ґарнета Волселія на чолі "експедиції Ред Ривер", яка складалася з 400 реґулярних вояків і 800 міліціонерів. Рієл виказався помітною обережністю і втік до Злучених Держав.

Він повернув до Манітоби 1873 року і був вибраний до Палати Послів в окрузі Прованшей, на місце Сер Жоржеса Етієна Картіє. Але його усунено з парляменту. Це, однак, не перешкодило виборцям обрати його поновно наступного року.

В Онтеріо наложили на голову Рієля ціну $5,000. Були поголоски, що ніби то його потаємно впроваджено до парляменту, заприсяжено, і потаємно випроваджено майже на очах багатьох, які булиб його застрілили на місці. В Квебеку Рієл був героєм; в Онтеріо — зненавидженим вбивником. Він мусів знову втікати до Злучених Держав і там жив 15 років—у Монтані.

Після його втечі прихильників Рієля, метисів з долини ріки Ред, усунено і переселено в долину ріки Саскачеван. Однак хвиля цивілізації покотилася за ними і вони знову побоювалися, що їм відберуть їхню землю. В 1855 році метиси післали по Рієля. Він ще раз повернув до Канади і встановив тимчасовий уряд у Саскачевані за допомогою деякої кількости індіян і численних метисів. В сутичці біля Дак Лейк вбито девятьох членів Північно-Західньої Кінної Поліції, а після цього Північно-Західні Території знову опанувала ворохобня.

Однак старий Захід змінився. Тоді вже була побудована Канадійська Тихо-Океанська Залізниця і військові відділи швидко могли туди прибути. Друге повстання Рієля тривало всього два місяці і після бою під Батош Рієл піддався.

Його суджено за зраду, признано винним і повішано в Реджайні. Тоді йому було 41 років.

ҐОЛДВИН СМИТ

В Канаді прізвище Ґолдвина Смита швидко переходить у забуття, а тимчасом воно заслуговує на те, щоб його памятати. Можливо, що його треба радше памятати за те, чого він не осягнув, ніж за те, що він зробив.

Ґолдвин Смит народився в Рідінґ, Анґлія, 1823 року. В Оксфордському Університеті він мав блискучу академічну карієру, але ставши професором "королівської катедри" в дуже молодому віці, він залишив Оксфорд після родинної траґедії. Він був так вибитий з колії, що вдержався лише коротко в Університеті Корнел, заки перебрався до Торонта.

Замолоду він став прихильником ліберальної політичної фільософії, тому знайшовся в числі тої меншости, яка симпатизувала з північними стейтами підчас американської громадянської війни. Поселившись у Торонті незабаром після Конфедерації, Смит застав нову Канаду, просякнену свідомістю державности. Він присвятився писанню і керуванню ґрупою молодих людей, які сформували "Кенада Фирст" (Канада Перша). Ця ґрупа ставила державу, як цілість, понад інтереси окремих частин; країну понад партію; Канаду понад Велику Британію. Але серед членів ґрупи не було однозгідности чи така програма означала незалежність Канади від Великої Британії. Смит пропонував незалежність. Вкінці партія розбилася головно на питанні, як далеко має йти ота "першість" Канади.

Смит, який дуже легко знеохочувався, почав сумніватися в канадійців. Він написав одну з найбільше песимістичних книжок про Канаду. Появилася вона друком 1891 року, п. н. "Канада і канадійське питання". Автор Смит твердить у тій книжці, що Канада справді складається з чотирьох північних відгалужень урожайної зони в Злучених Державах Америки.

Йдучи по лінії міркувань, що Канада є лише ґеоґрафічним поняттям, Смит

доказував, що поскільки кожний з цих чотирьох районів вдержує звязки переважно з сусіднім районом безпосередньо на південь від нього, то природний висновок такий, що вони повинні злучитися. Це не повинна бути насильна злука, але дорогою переговорів і за згодою Британії. В тому часі багато говорили про Імперіяльну Федерацію, але Смит не вірив у можливість її створення.

"Тільки одна федерація є можлива", заявив він. Нею є моральна федерація цілої анґльо-мовної раси в усьому світі, включно з усіми цими міліонами людей, які говорять анґлійською мовою в Злучених Державах Америки, і є відділені від нас тільки століттям недоречних суперечок".

Таким чином Смит був першим пророком теперішнього заборола західнього світу — Північно-Атлянтійського Пакту, який очевидно включує теж багато не-анґльо-мовних держав, але був сформований довкруги північно-атлянтійського трикутника держав — Канади, Злучених Держав Америки і Великої Британії.

Смит помер у 1910 році, задовго перед створенням НАТО і заки ще Канада осягнула повну самостійність. Можливо найбільшою заслугою Смита для Канади було те, що його політичні писання розбудили політичну свідомість молодої нації. Палким запереченням Смитових поглядів наша країна доказала фальшивість його становища. Таким чином вона скристалізувала своє власне політичне думання по лінії, яка довела до незалежности в межах гнучких рямців Британського Комонвелту.

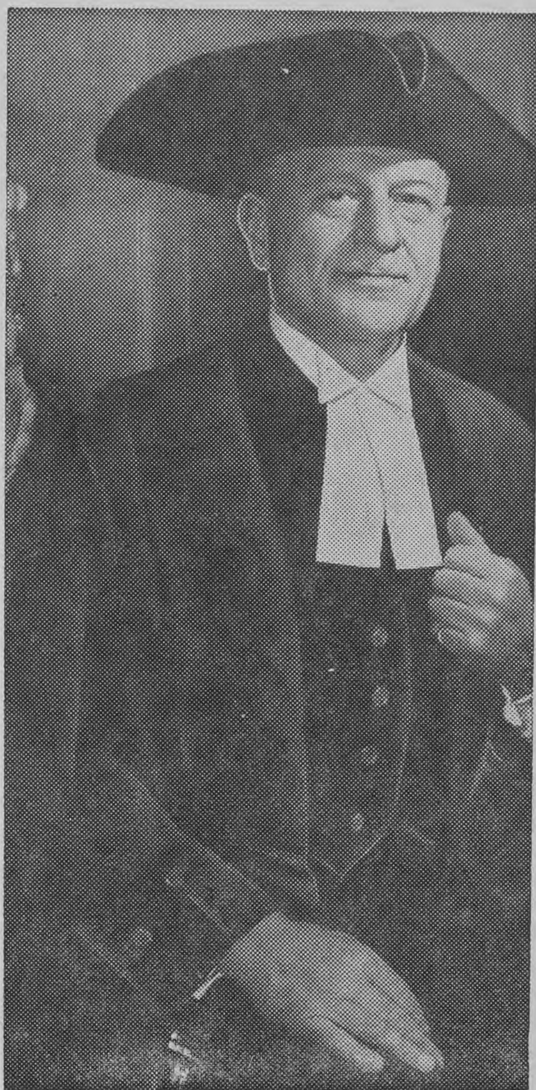
СЕР ДЖ. С. ЕББАТ

Якщоб запитати 100 канадійців, хто був третим премієром Канади, то правдоподібно більшість з них відповідалаб неправильно, або сказалаб просто, що не знає. А це був один з великих підприємців і політичних провідників свого часу: Сер Джан Джосеф Колдвел Еббат.

Не виключене, що його призабуто тільки тому, що він діяв у тіні свого великого попередника, Сер Джана А. Мекдоналда. Еббат народився в Сейнт Ендру, Долішня Канада (сьогодні: Квебек), 12 березня, 1821 р.

Він був сином пастора. Студіював право на МкҐилл Університеті, та 1847 року став адвокатом. Політично опреділився він по стороні консерватів. Та він належав до гурту "горячих голов" серед консерватів, що склав і підписав "анексаційний маніфест" 1849 року, заклик до обєднання Канади зі Злученими Державами.

Подібна ґрупа консерватів свого часу обкидала камінням ґубернатора, Лорда Елґіна, коли він їхав до Парляментсько-

Спікер Палати Послів в Оттаві,
Дост. Роленд Миченер

го Будинку, де мав підписати "Закон щодо втрат у повстанні", подуманий для покриття втрат підчас невдачної революції в Долішній Канаді 1837 року. Ця ґрупа, скріплена на дусі демаґоґами й алькоголем, підпалила Будинок Парляменту, який був тоді в Монтреалі, і в той спосіб внеможливила тому місту стати осідком уряду.

Нема даних на те, що Еббат брав участь у цих жалюгідних випадках, але він деякий час був політично скомпромітований тим, що дозволив поставити своє прізвище н анексаційному маніфесті.

Його визначене знання в ділянці права забезпечило йому номінацію на декана факультету права в Університеті МкҐилл у рр. 1855-1880. В 1857 році обрали його на посла з округу Аржантей. Він репрезентував цей округ до 1887 року, за винятком років 1874-1880. Деякий час перед заключенням Конфедерації він був міністром, але політичної замітности набув щойно в наслідок "тихо-океанського скандалу."

Як адвокат, він був дорадником Сер Гю Елена, одного з чільних корабельних маґнатів 19 століття. Елен, разом з ґрупою інших канадійських і американських капіталістів, задумав будувати залізницю до Тихого Океану; нову компанію назвали "Кенада Песифік". Тимчасом продовж трьох чи чотирьох десятиліть залізниці стали найважнішою справою в канадійській політиці. Загально панувало переконання, що для здійснення свого наміру компанія потребуватиме великої допомоги уряду в формі земельних наділів та робітного капіталу. Але якраз публична опінія була поділена щодо питання, чи контракт будови залізниці повинен бути заключений з компанією Елена, в склад якої входили поважні капіталові чинники з Америки, чи може слід булоб віддати будову залізниці виключно канадійській спілці?

Сер Джан А. Мекдоналд і Сер Дж. Етієн Картіє не були надто певні своєї перемоги в виборах 1873 року. Їхні фінансові запаси вичерпалися і вони кілька разів зверталися за фондами прямо до Сер Гю Елена, висилаючи недискретні телеґрами й листи на його адресу. Еббат, як фінансовий і правний дорадник Елена, держав посвідки тих фінансових трансакцій в своїй огнетривалій касі. Але два його працівники, за винагородою, відписали й передали ті компромітуючі документи лібералам, а ті в свою чергу відповідно використали їх підчас чергової сесії в парляменті. Опублікування тих документів спричинило упадок уряду Мекдоналда, закінчило раз на все залізничу карієру Елена і тимчасово усунуло в тінь і самого Еббата.

Щойно коли Мекдоналд прийшов знову до уряду по виборах 1878 року, майже всі учасники тихо-океанського скандалу знову виплили на поверхню політичного життя; такий був тоді стан політичної моралі в тих часах. Еббат став правним дорадником новосформованої компанії "Кенедіян Песифік Рейлвей", яка усунула від будови залізниці попередню компанію Елена та його американських спільників.

В році 1887 Еббат одержав номінацію до сенату і зрікся зі свого становища при СПР. В рр. 1887-1889 він був посадником міста Монтреалу. В сенаті він став урядовим провідником, а в кабінеті Мекдоналда був одним з його міністрів. Після смерти того великого політика (зараз після виборчої кампанії 1891 року) Еббата вибрали на провідника партії в висліді компромісу двох фракцій, що висували своїх кандидатів — пізніших премієрів: Сер Джана Томпсона і Сер Чарлса Таппера.

В наслідок недуги Еббат мусів відійти на відпочинок старшого віку після однорічного і — як твердять — рішучого керування урядовими справами. Перед кінцем року він помер, залишаючи по собі память одного з потенціяльно великих людей, які на жаль надто довго жили в тіні великого Мекдоналда і не могли розвинути всіх своїх спосібностей, коли вже мали для цього всі можливости.

СЕР ОЛІВЕР МОВЕТ

Сер Олівер Мовет був премієром Онтеріо в часі, коли провінціяльний уряд перенісся зі старих і невідповідних приміщень у бизнесовій дільниці Торонта до будинків Квінс Парк. Це було в 1891 році, і з того часу нераз розповідали про те, як Сер Олівер не вірив, щоб провінціяльний уряд та його установи розрослися до тієї міри, щоб зайняти

Для приємности, де ви не булиб

seabreeze

ВЕЛИЧАВА РЕПРОДУКЦІЯ. **ВИЗНАЧНІ ВАРТОСТІ.**

Всі Seabreeze Автоматичні моделі є випосажені в славні на цілий світ VM Tri-O-Matic змінювачі. Інші властивості такі:

- Всі пластинки знижуються, а не падають
- Автоматичне відділення
- Дві шафірові голки
- Грає всі величини пластинок
- Пять-літна ґарантія кожного Seabreeze змінювача.

Модель VM 670

Канадійська передова вартість в автоматичних переносних фоноґрафах. Окремі контролі тону і натуги. Грає всі величини пластинок. Кольорові комбінації в двох тонах: брунатному і сірому.

Ціна **$59.95**

Модель JM 675

Люксусовий, переносний з подвійними голосниками, в комбінаціях дво-тонових красок.

Ціна **$69.95**

Модель RP 70

Передового тону з трьома окремими контрольними кнопками (бас, натуга, сила) гарна дво-тонова брунатна касетка.

Ціна **$79.95**

Модель RP 15 з подвійними голосникаами, чотирма швидкостями. Гарна брунатна і вишнева шкіряна касетка для переносу. Ціна **$39.95**

Огляньте безплатно демонстрацію — або, якщо ви живете поза Винніпеґом, вишліть своє замовлення до:

WINNIPEG MUSICAL SUPPLY

660 MAIN STREET — WINNIPEG 2, MAN.

Ми приймаємо замовлення з усіх сторін Канади.
Поштові замовлення виконуємо негайно.

всі великі приміщення нових будинків. Тимчасом ще перед його смертю, в 1903 році, запляновано поширення забудовань Онтерійського Парляменту і урядові установи зайняли поверх 20 конторних будинків цілковито або частинно до своєї розпорядимости.

Сер Олівер не був короткозорим політиком; він тільки жив у часах неймовірного розросту Канади. А зрештою, якщо тогочасний швидкий розвиток було трудно усвідомити собі, то наскільки трудніше зрозуміти розвиток Канади від часу другої світової війни?

Олівер Мовет народився в Кінґстоні, Онтеріо, 1820 року. Освіту одержав він у приватній школі. Після кілька-літньої адвокатської практики в Онтеріо Мовета іменовано королівським радником, а 1857 року його обрано до онтерійського парляменту як ліберала, в часах, коли те окреслення не було респектоване. Мовет був провінціяльним секретарем в уряді Джорджа Бравна, який проіснував усього 48 годин у 1857 році, а згодом поштарем у черговому короткотривалому ліберальному уряді Зєдиненої Провінції Канада.

В 1864 році він був уже настільки відомий, що його іменовано одним з делеґатів Горішньої Канади на Квебекську Конференцію, яка поклала основи під канадійську Конфедерацію.

В тому часі Мовет належав до великого коаліційного уряду Мекдоналда-Бравна, який вивів Канаду з тупика в напрямі зєдинення — Конфедерації. Того року Мовета іменовано членом Найвищого Суду. До речі, в перших роках сфедерованої Канади можна було бути послом до провінціяльної леґіслятури і одночасно послом до федерального парляменту. Так Едвард Блейк був провідником онтерійських лібералів і послом у федеральному парляменті. Коли-ж ухвалено закон, який забороняв подвійне посольство, Блейк вибрав для себе федеральний мандат, а Моветові уступив пост провідника в Онтеріо.

Мовет дійсно здобув таку номінацію і осягнув пост премієра Онтеріо та ґенерального прокурора тієї провінції в рр. 1872-1896, тобто у такому проміжку часу, яким може похвалитися тільки небагато провідників демократичних країн. Мовет був поступовою людиною, змагався за провінціяльні права, впровадив голосування картками в прові ціяльних і муніципальних виборах поширив виборче право. Сліди йо праці можна ще й досі розпізнати організації онтерійських статутів.

Після передання керівництва прові цією Мовет одержав номінацію до сен ту, в якому він служив як провідн урядової фракції продовж перших рок уряду Лоріє, а деякий час був теж мі стром справедливости. Однак рік пр ці на тому пості переконав його, щ ці обовязки для нього вже затрудні, т му прийняв номінацію на лейтенант-г бернатора Онтеріо і виконував той ряд аж до своєї смерти 1903 року.

Незвичайний осяг Олівера Мовета — 46 років на передовій лінії громадськ державної праці, з того 24 роки на п сті премієра провінції — напевно зали шиться неперевершений ще деякий ча Однак більше значіння має та обстави на, що його урядування й праця припа дали саме на час прямо казочного роз витку провінції, а Мовет якраз виявив ся спосібним не тільки забезпечити про вінцію відповідним законодавством дл цього розвитку, але й був настільки да лекозорий, що заклав під дальший роз виток основи, яких його наслідники лед ве чи багато в чому поліпшили.

Судова розправа доходила до кінця. Оборонець оскарженого промовляв до присяглих: шановні присяглі: Я хочу сказати вам дещо про цього чоловіка. В ньому є так багато доброго. Він ніколи не бив ані своєї жінки, ані своєї тещі. До своїх дітей він завжди був добрий і щирий. Він завжди був примірним батьком і чесним громадянином. Всі люблять його —

Оскаржений нахилився до свого приятеля і сказав: чи чув ти вже про такого адвоката? Я заплатив йому добрі гроші, щоб боронив мене, а він говорить про когось іншого.

***

Два кишенькові злодії розмовляли про своє ремесло.

— А де ти дістав такого дорогого годинника?

— Від свого кузина.

— Від котрого кузина?

— Не знаю. Годинник я вкрав і побачив на ньому вирізьблені слова: Від Твого Кузина.

СІМ СМОЛОСКИПІВ ЖИТТЯ

Людське життя мусить мати якісь вказані світла, щоб воно йшло правильною дорогою і не блудило. Хто буде жити згідно з цими вказівними світлами — — смолоскипами життя, той не зблудить і дійде до успіху в будь котрому фаху чи професії.

Смолоскип знання

Це є чи не найважніший смолоскип. Без знання успіх у житті неможливий. Багато знання, відповідно дібране й використовуване, напевно принесе людині успіх і щастя.

Сьогодні людське життя багато вигідніше й легше чим було сто років тому. Маємо електричне світло, радіо, літаки, потяги, авта, всякі машини й знаряди, телевізію. Все це стало можливе завдяки знанню в посіданні здібних людей. Сирові матеріяли, з яких ці речі створені, існували тисячі років тому, але треба було комусь зі знанням створити з них нові креації. Ці винаходи дають нам тепер більше вільного часу, який ми повинні використовувати на побільшення нашого знання й піднесення рівня нашого життя.

Знання дає нам дороговкази. Воно збагачує його й дає нам кращу нагоду жити повним і щасливим життям.

Смолоскип правди

Не завжди легко схопити правду. Вона часто криється від нас. Від коли людина цивілізована, вона є в постійній погоні, в постійному шуканні за правдою. Шукає вона її в науці, в суспільному житті, в релігії, в природознавстві та в усіх інших ділянках людського життя. Вся наука є тільки шуканням за правдою. Це є ціль знання. Людство хоче знайти таємницю щасливого життя, а воно є в правді.

Та ще й досі, по тисячах років, людство не знайшло повної правди в усіх галузях науки й життя. В дечому вона така далека як була в давних часах, в дечому вона до нас вже зближена.

Шукаймо постійно правди бо в ній є таємниця щасливого й повного життя.

Смолоскип віри

Щоб людина могла щось здобути, вона мусить на першому місці вірити в свої власні сили і в можливість цього здобуття. Без віри в свої сили, в можливість певного чину, в доцільности певного діла, людство не булоб зробило того великого поступу, який воно зробило за минулі століття. Колиб Колюмб не вірив був в успіх своєї морської подорожі, він ніколи не бувби пускався в незнані й невідкриті сторони світу. Цю віру він мав і тому мав успіх.

Ми мусимо вірити також і в можливости поступу суспільства. Кожна особа є частиною його і частинно відповідає за його діла. Тому то вона повинна причинюватися до того, щоб те суспільство було краще сьогодні ніж воно було вчора, і щоб воно прямувало до правди.

Смолоскип розумности

Саме знання фактів не вистарчає. Ми мусимо мати також розумність, щоб ці факти використовувати для збільшення нашої загальної освіти. Освіта не складається тільки з фактів, а радше з уміння пристосовувати їх до життєвих і наукових проблєм і потреб. Даймо багато фактів розумній людині, а вона зробить з них щось корисного для себе й для інших. Факти для нерозумного не мають значіння. Він їх змарнує.

Розумність вказує де є правда, а де неправда; вона каже нам що робити, а що не робити.

Людство булоб сьогодні багато щасливіше колиб воно вміло розумніше використовувати свої матеріяльні й наукові багатства.

Смолоскип толєранції

З приходом ріжних механічних винаходів, цілі народи, а також і поодинокі особи є в багато ближчих відносинах тепер ніж вони були давніше. Скороїздні потяги, літаки, радіо, телеґраф,

телефон, а нарешті телевізія, уможливлюють внесення ріжних частей світу в наш дім. Ми є в близькому контакті з людьми ріжних поглядів, вір, опіній, рас, націй і т. д.

Тому, що людина є з природи самолюбна, дуже часто заходять труднощі в родині, в громаді, в орґанізації, в парохії й т. д. Всюди потрібно толеранції. Не можуть всі люди бути однакові в своїх поглядах, вірі, приналежностях, бо не всі вони є одного виховання. А тому, що тільки в згоді може бути поступ і щасливе життя, ми мусимо бути толерантні супроти людей довкола нас. Нетолерантність витворює всякі суспільні й громадські клопоти.

Замість глядіти в людях за тим, чим вони від нас ріжняться, багато кориснІше буде добачувати те, в чому вони є спільниками й сусідами.

Смолоскип сили

Кожна людина має силу фізичну й моральну, умову. Цілий нарід має також ті дві сили, а в додатку до того має він також і силу економічну та мілітарну.

Цими силами людина і народи можуть здобувати або нищити. Це залежить від того, в який спосіб вони цими силами орудують. Нарід може мати силу, але не використовувати її для своїх власних користей. Він може ці сили розєднувати й марнувати їх на всякі нездатні для нього діла. Те саме може робити й людина.

Розумна людина того, однак, не робить. Вона є свідома своїх сил і зберігає їх та спрямовує їх у корисні напрямки.

Смолоскип товариськости

Всі ми є люди, всі маємо свої недомагання, свої труднощі, але також і всі ми живемо в певному родинному, громадському оточенні. Ми мусимо бути супроти наших співжителів, членів родини й всіх громадян, прихильними й товариськими. Ця товариськість є тим цементом, який зєднує нас і робить з нас людей. Тільки звірята не живуть цивілізованим суспільним життям.

Де є товариськість, там є більше щасливих і веселих людей.

Др. Яр. Б. Рудницький
Професор Словянського Відділу в Манітобському Університеті, діяльний у ріжних наукових орґанізаціях в Канаді й поза Канадою.

Чоловік був оскаржений за крадіж годинника. На судовій розправі було так мало доказів, що суддя справу відкинув. Але оскаржений, не знаючи що дальше робити, стояв у судовій салі. Каже до нього суддя:

— Можете йти. Вас звільнено. Йдіть собі.

— Перепрошую, пане суддя, але я не знаю що тепер робити. Чи я маю віддати тому чоловікові той годинник?

**
*

— Голяр на другому боці вулиці голить і стриже за 25 центів.

— Я даю ще кращу оферту: голення, стриження, шампу й випуцування черевиків — за 15 центів.

— Але-ж ви на тому тратите гроші.

— Ні. Покищо я не втратив нічого, бо не було ані одного костумера.

**
*

Смит хвалився перед своїми приятелями про те, який то великий кусник мяса дали йому в ресторані при вулиці Деленей. Отже вони рішили піти туди на обід. Але цим разом всім їм дано по малому кусникові мяса.

Каже Смит до головного кельнера:

— Та-ж вчера я тут обідав і ви дали мені великий кусник мяса, а сьогодні, коли я взяв з собою своїх приятелів, ви подали їм по малому кусникові.

— Так, — сказав кельнер, — але вчера ви сиділи коло вікна.

Випробувані і Смачні Приписи

КАВОВИЙ ШИФФОН ТОРТ

2½ склянки раз пересіяної муки на торт
3 ложочки Magic Печивного Порошку
1 ложочка соли
1½ склянки гарного мілкого цукру
½ склянки кукурудзяного або земно-горіхового салатного олію
5 жовтків яєць
½ склянки сильної Chase and Sanborn кави
1 ложочка ванілії
3 унції напів-солодкої чоколяди, тонко постружаної
1 склянка білків (температури кімнати)
½ ложочки Gillett's гірчичного крему
Пригрійте піч до 325 ст. Ф. (повільно)

Пересійте муку, Magic Печивний порошок, сіль і цукор разом, три рази.

Зробіть ямку в муці і додайте без мішання салатний олій, невбиті жовтки яєць, каву і ванілію. Змішайте вперед плини, а тоді вимішайте разом з мукою, аж доки все не стане плинне і гнучке, тоді вмішайте чоколяду. Відміряйте білки яєць у велику миску та притрусіть гірчичним кремом. Вбивайте доки білки не стверднуть (мають бути тверді як на меринди). Додайте тісто, по чертці, за кожним разом добре мішаючи, доки яйце добре не вимішається з тістом.

Виложіть до ненатовщеної 10-цалевої бритванки.

Печіть в пригрітій печі через 1 1/3 до 1½ год.

Як тільки торт спечеться, переверніть бритванку, нехай торт висить доки не прохолоне. Здійміть обережно з бритванки і покрийте кавовим 7-мінутовим скливом.

КОКОСОВІ ВКИДАНІ СУХАРЦІ

Мягкий сухарець з крихкими берегами, смачні і виїмково добрі, хоч прості.

2½ склянки раз пересіяної муки на тісто, або
2½ склянки раз пересіяної муки до всього
3 ложочки Magic Печивного Порошку
½ ложочки соли
1½ склянки втертого кокосового горіха
8 ложок масла або Blue Bonnet марґарини
1 склянка гарного мілкого цукру
2 яйця, добре вбиті
2 ложки молока
1 ложочка ванілії

Натовщіть бритванки під сухарці.

Пригрійте піч до 350 ст. Ф. (умірковано).

Пересійте муку, Magic Печивний Порошок і сіль разом, двічі, змішайте кокосовий горіх.

Вбийте масло або марґарину, постепенно додавайте цукру. Додайте добре вбиті яйця, по трохи, добре вбиваючи після кожного додання.

Відміряйте молоко і додайте ванілію.

Додайте мучну мішанку до мішанки вбитого масла, біля по;овини за один раз, на переміну молоко і масло, добре мішаючи за кожним разом.

Вкидайте тісто ложкою, здалека одне від другого, на приготовану бритванку.

Печіть коло 12 мінут. Дає 8 тучинів сухарців.

ЦИНАМОНОВІ БУЛОЧКИ

Солодке тісто (Метода простого тіста)
Пригрійте ½ склянки молока
Вмішайте ½ склянки цукру
1½ ложочки соли
¼ склянки смальцю
Прохолодіть до лагідного тепла.
В міжчасі відміряйте
в миску ½ склянки теплої води
Вмішайте 2 ложочки цукру.
Всипте в це 2 ковертки Fleischmann's Активних Сухих Дріжджей.
Нехай постоїть 10 мінут.
ТОДІ добре вимішайте.
Вмішайте в теплу молочну мішанку
Вмішайте 2 яйця, добре вбиті
2 склянки пересіяної муки до всього.

Вбивайте аж доки згусне.

Вмішайте додатково 2 склянки (около) пересіяної муки до всього.

Виложіть тісто на підсипану мукою стільницю.

Місітіть тісто до елястичности.

Положіть до натовщеної миски, посмаруйте зверху розтопленим смальцем. Прикрийте. Нехай підросте в теплому місці, де нема протягу аж доки не подвоїться величиною—около 1 годину.

Знова місітіть тісто, виложивши його на підсипану мукою стільницю.

Докінчіть як подано нижче.

Поділіть тісто на дві частини; витачайте кожну з них на прямокутник величини 12 x 9 цалів. Посмаруйте зверху розтопленим маслом або марґариною. Посипте кожний прямокутник половиною такої мішанки:

1 склянка брунотного цукру
2 ложочки змеленого цинамону
2/3 склянки родзинків.

Завиніть як на завиванець, починаючи з найкоротшого кінця. Загорніть краї. Покрайте на 9 рівних штук (около 1 цаль широких). Положіть, втятою стороною на верх, в натовщені 8 або 9 цалеві бритванки або 8 цалеві квадратні бритванки. Посмаруйте зверху розтопленим маслом або марґариною. Прикрийте. Нехай підросте в теплому місці аж доки не подвоїться величиною (Методою прстого тіста около 1 годину).

Печіть в лагідній температурі, 350 ст. Ф., через 35 мінут. Посклить, заки вони теплі цукроммучкою.

Ми поручаємо також Вам під увагу інші високої якости Standard Brands Limited продукти:

FLEISCHMANN'S ACTIVE DRY YEAST — MAGIC BAKING POWDER
GILLETT'S CREAM OF TARTAR — ROYAL INSTANT PUDDINGS — TENDER LEAF TEA
CHASE & SANBORN COFFEE — ROYAL GELATIN DESSERTS
BLUE BONNET MARGARINE — GILLETT'S LYE — GILLETT'S DRAIN CLEANER
INSTANT CHASE & SANBORN COFFEE — INGERSOLL BABY ROLL CHEESE

STANDARD BRANDS LIMITED

MONTREAL - TORONTO - WINNIPEG - VANCOUVER

ВІРТЕ АБО НЕ ВІРТЕ

З записок Риплея

З одного ведра води можна зробити стільки мряки, що нею можна покрити 105 квадратових миль, високо на 50 стіп.

★

Російський уряд держав в вязниці одного француза через 100 років і один день. Був це капітан Савейн, вояк у війську Наполеона, в часі його інвазії Росії, в році 1812. Росіяни полонили Савейна підчас відвороту французів з Москви і увязнили його в Саратові. Ніхто з французів цим полоненим, як і іншими, не цікавився, бо після цеї війни Наполеон втратив свою популярність. В Саратові Савейна держали через 60 років, а після того позволили йому жити, під сторожем, у малій хатці, де він мав дозвіл обробляти свій город і писати вірші. В 1912 році Савейн помер, маючи 144 роки. Похоронено його таки в Саратові.

★

Король Сіяму, Чулалонґкорн, видав пів міліона долярів на будову Золотої Святині над рікою Менам, у році 1887, для того тільки, щоб його 10-літний син, Важіканагіт, мав у ній ритуальну купіль. Після тої купелі ніхто тої святині більше не вживав. Вона стояла пусто.

★

Марґарета-Тереса, Маркіза де Вовбрун, у Франції, була чи не найвірнішою дружиною в історії світу. Її чоловік, Нікола, лейтенант-ґенерал у французькій армії, згинув у бою в Алтенгаймі, Німеччина, дня 30 липня, 1675 року. Вона постаралася про те, що серце покійного Ніколи було забальзамоване і вложене в шкляній скринці, яку вона тримала на свойому столику. Кожного дня, по сім годин, вона на нього дивилася і думала про свого чоловіка. По обох боках цеї скринки постійно горіли свічки.

Вона померла в 1704 році, але скринка з серцем її чоловіка остається там ще й до сьогодні, з горіючими свічками по обох боках — через понад 250 років.

★

В американському стейті Кенсас є клаптик моря. Около 600 миль від моря є Вакoнда Спрінґс, де з джерел випливає солена вода. В озері, створеному водою з цих джерел, рівень води впадає й підноситься, так як у морі.

★

Через звичайну собі шпичку до зубів видано $40,000. Сталося це ще тоді коли французький франк мав повну вартість і вартував 20 канадійських центів, 1907 року.

Французький адвокат, Мейтр Авґуст Ґілбер, висівши з потягу в Парижі, на стації Ґер де Ліон, передав доглядачеві пакунків звичайну дерев'яну шпичку до зубів і сказав йому передержати її в складі пакунків доки він по неї не прийде. Доглядач відмовився зробити це думаючи, що це тільки жарт. Адвокат тоді почав судовий процес проти міністерства публичних робіт, оскаржуючи його за невиконування приписаних обовязків. Процес тривав около двадцять років. Справу виграв адвокат. Кошти процесу винесли на около $40,000.

★

В касті пачаїв, в Індії, чоловік може законно розійтися з своєю жінкою тим, що переломить солому на двоє.

★

Найкраще вигладжена галка для гри в пулі не є така гладка як поверхня планети Землі. Колиб ця галка була побільшена до розміру Землі, вона виглядалаб більше гориста ніж Земля.

★

Гомер і Сократ, славні грецькі письменники й фільософи, не написали ані одного слова. Писати вони зовсім не вміли. Свої твори вони передавали іншим людям з памяти.

★

Муха з назвою Іхнюмон може провертіти діру, 4 цалі глибоку, в найтвердшому дереві.

★

Звичайний муравель має більший мозок ніж котре інше сотворіння, включаючи людей і звірят, коли порівнати

величину його тіла з величиною тіл тих сотворінь.

★

Шарл Мейнар, найбагатший землевласник у Франції, їв три рази денно, через 60 років, з шуфляди в столику, щоб заперти її коли хтось ввійде.

★

Один чоловік збудував своїм власним коштом канал, довгий на 158 миль. Коштувало це його $68,000,000 в золоті.

Був це француз, Пієр-Пол де Рікей, барон Бонрепосу. Жив він у роках 1604-1680. Коли було йому 60 років, він придумав плян збудування каналу від Середземного Моря до Атлянтику. Уряд не хотів помогти йому, отже він взяв цей коштовний проєкт на себе. Канал копали 10,000 робітників через чотирнадцять років. Він був скінчений пів року після смерти де Рікея. Король Луї XIV казав, що це є найбільше діло зроблене за весь час його королівства — 72 роки.

Канал називається Канал дю Міді. Є він широкий на 79 стіп а глибокий на 8 стіп. Має він 228 мостів і 114 шлюз, які підносять судна на 621½ стіп понад плесо Середземного Моря. Канал вживають ще й тепер.

★

Жан Покерон, з Говтвієр, Франція, волів бути повішений ніж одружитися. Його засуджено було на кару смерти через повішення за крадіжі. Йому сказано було, що якщо знайдеться молода дівчина, яка схоче вийти за нього замуж, то його звільнять від кари. Така дівчина знайшлася. Він глянув на неї, покивав головою і сказав: ні, я волію бути повішений.

Повісили його в місті Реймс, Франція, в році 1234.

★

Еспанський письменник Сервантес і анґлійський письменник Шейкспір померли тої самої дати — 23 квітня, 1616 року, але не в той самий день. Чому? Тому, що в 17 столітті Еспанія придержувалася григоріянського, а Анґлія юліянського календаря.

★

Бджола є одинокою присвоєною комахою.

★

При кожному віддиху пересічна людина вдихає в себе 30 кубічних цалів повітря.

Одинокі християни на світі, які вживають форми звізди — звізду Давида, з шістьма ріжками, це баски, в Еспанії. Нагробні камені на їх гробах є круглі, зі звіздою Давида.

★

На полі бою в Пітерсбурґ, Вирджінія, знайдено цікавий залишок домашної американської війни — одна куля застрягла в другу, очевидно в повітрі.

★

За пять років Ченьґ Гсієн-чунґ вимордував 40,000,000 людей. В роках 1643-48 він був диктатором китайської провінції Жечуан. Він засуджував на смерть всіх, кого тільки міг. За пять років він вимордував 32,310 студентів, 2,000 вояків, 3,000 гаремських слуг, 27,000 буддистських священиків, 600,000 мешканців своєї провінції, 280 своїх жінок і 400,000 жінок, дочок і сестер своїх вояків.

Коли нарешті його вбили переможні манчу, провінція Жечуан була цілковито спустошена — в ній не було нічого живого, ані одного дому. Аж після вісьмох років китайський уряд почав заселювати цю провінцію наново.

Клопоти зубкування

Дайте скору полегшу подражненій, горячкуючій дитині, коли зубкує, при помочі Baby's Own Tablets. Вповні помічні, солодкі маленькі таблетки матері вживають вже понад 50 років. Вони не "на спання" — не задурманюють. Дістаньте пакетик сьогодні у вашій аптеці.

BABY'S OWN TABLETS

Валтер Ределмен, фармер у Ґрінсбурґ, Індіяна, ЗДА, має вівцю, на хребті якої росте трава.

★

Шах Ґазі Камал, вояк з Пунджабу, Індія, був безголовним їздцем. Підчас великого бою в році 1635 ворожий вояк зрубав йому шаблею голову. З коня тіло не впало тому, що воно було прикріплене в сідлі. Кінь біг з ним 26 миль.

★

Імператор Німеччини, Карло IV (1316—1378) жив з цифрою 4. На першому місці, він був Карло IV. Він їв чотири рази денно, жив у чотирьох палатах, кожна з чотирьома кімнатами. Кожна кімната мала 4 дверей, 4 столи і 4 лямпи. Його корона мала 4 галузки, його убрання 4 кольори. Він знав 4 мови, був жонатий 4 рази. Його імператорську карету тягнули 4 коні. Він їв по 4 страви і пив 4 роди вина. Свою державу він розділив на 4 частини і свою армію на 4 корпуси. Мав він 4 князі, 4 ґрафи, 4 ґенерали і 4 капітани. Жив він у ріжний час у чотирьох столицях, в яких було по 4 маршали. Коли він вмерав, при ньому було 4 лікарі. Помер він 4 мінути по 4 годині 29 листопада, 1378, сказавши "пращавайте" чотири рази.

★

Королева острова Мадаґаскар була похоронена в домовині збудованій з 30,000 срібних долярів, зчеплених нютами.

★

В селі Востітза, на острові Занте, в Греції, вязниця була в великому дереві, довкола якого було 52 стопи. Було це в роках 1791-1821.

★

В грудні, 1940, підчас другої світової війни, пані А. Е. Ґедсбі, з Наяґара Фалс, в Канаді, вислала різдвяний дарунок до своєї дочки в Прествик, Скотляндія. Корабель з поштою був затоплений недалеко західного побережжя Ірляндії, але морські хвилі занесли той пакунок до побережжя коло Прествик. Дочка пані Ґедсбі дістала його два дні після Різдва.

★

Новонароджений крокодиль є три рази більший ніж яйце, з якого він вилупився.

★

Коли дівчина з індо - китайського племени Хва дорoсте до дванадцятьох років і не має нареченого, її ведуть до ріки і там її одружують з її рефлекцією в воді. Ця рефлекція є її нареченим аж доки не знайдеться живий наречений.

★

Американський цаль довший від британського на .01 центиметра. Американський цаль має 2.54 центиметри, а британський 2.53 центиметри.

★

Вода є горячіша перед тим, заки вона кипить, ніж підчас того, коли кипить.

★

Слово "кандидат" походить з латинського слова "кандідус", яке означало "біле". В старинному Римі всі ті, котрі мали стати урядовими людьми, мусіли через один рік перед виборами носити білі тоґи.

★

Людський волосок твердший від сталі. Колиб положити такий волосок на сталеву плиту і притиснути його зимним сталевим валком, то волосок зробить знак на плиті.

★

Центрально - американська республика Гондюрас мала три президенти, роджені трьома сестрами.

★

Пані Вайолет Пік, у Денвер, Колорадо, є матірю сімох дітей, кожне з них роджене іншого дня в тижні: одне в понеділок, друге в вівторок, трете в середу й т. д.

★

Через дерев'яне ведро провадилася війна через 22 роки. Було це в Італії тоді, коли кожне місто було незалежне й мало своє військо та управу. В році 1249 вояк, який служив у війську міста Болоня, здезертирував і перейшов до війська міста Модена. Він взяв з собою деревляне ведро, з якого напували військових коней. Болоня відреклося вояка, але домагалося звернення ведра. Модена відмовилася це ведро звернути. Через це почалась між обома містами війна, яка тривала двадцять-два роки.

Ведро ще й тепер є в Модені. Його можна побачити в пивниці Вежі Ґірландіна.

★

Пошукувачі за золотом у Ґіяні завжди шукають Золотої Пташки. З якоїсь причини ця пташка завжди перебуває там, де є копальня золота.

★

Дейзі Джансон, в Оттава, Иллиной, ЗДА, стала матірю на 16 році життя, бабкою на 32 році життя, а прабабкою на 53 році.

★

Найкоротша віддаль впоперек Злучених Держав є лише 2,150 миль — від Чарлстон, Савт Каролайна, до Сан Дієго, Каліфорнія.

★

Йоган Ґеорґ Крунитз (1728-1796), з роду німець, написав рукою енцикльопедію з 242 томи. Крім того він також написав рукою 438 інших великих книжок.

★

В Сейлак, Франція, люди не сплять у ліжках. Ліжок там ніхто й не має. Сплять вони в шуфлядах великих шаф.

★

Жаба може скочити дальше ніж чоловік. В спортових записках є рекорд про жабу, яка скочила 13 стіп, 5 цалів. Рекорд найдовшого скоку чоловіка є— 12 стіп, 1½ цалів.

★

Російська цариця Єлисавета Петровна (1709-1762), дочка Петра Великого, мала дивне відношення до рожевої барви. Сама вона носила багато рожевих убрань, але не позволяла іншим жінкам у цілій Росії носити їх. Цариця була ворогом кари смерти, але карала тих жінок, які посміли носити рожеве убрання, тортурами або депортацією на Сибір, або одним і другим.

★

Ричард Бурдон, по титулі Лорд Галдейн (1856-1928), британський секретар воєнних справ і Лорд Гай Ченселор, писав лист до своєї мати кожного дня, через 48 років. Почав він писати їх у році 1877, коли помер його батько, аж до смерти його мати, в травні, 1925 року. Було їй 100 років, 6 тижнів.

★

Риболовці в французькому порті Сен Мало мають цікавий звичай. Першій рибі, яку хто з них зловить на весні, вливають вони в горло пів фляшки вина і пускають її в воду. Роблять вони це в вірі, що довкола цеї пяної риби назбирається багато інших риб і тоді можна буде всіх їх зловити разом.

★

Полеві коники мають білу кров.

ІСТОРІЯ ЇЗДИ ПРАВИМ БОКОМ ШЛЯХУ

Автомобілісти в Канаді та в Злучених Державах їдуть правим боком шляху (або принаймні повинні так робити) тому, що їхня права рука сильніша від лівої. З тої самої причини автомобілісти в Британії та деяких европейських країнах зобовязані їхати лівою стороною.

Луіса Пламб, журналістка з Лондону, Онтеріо, вияснює цей позірний парадокс.

В Европі люди звикли були їхати лівою стороною шляху, щоб подорожнього, який наближається з протилежного напрямку, мати по правій (сильнішій) руці. Якщо такий подорожний був нечесний або зачіпливий, могло прийти до розмови шаблями. В такому випадку вважалося вигіднішим завдавати й відбивати удари в праву сторону.

Звичай їхати правою стороною започаткувався в Злучених Державах около 1725 року і звідти прийнявся в Канаді. Причиною тої зміни були вози Констоґа: великі міцні вози, запряжені в чотири або й шість коней. Такі вози будували собі мешканці Пенсильвенії для перевозу вантажу через пасмо гір Алеґгені.

Кожний віз "Констоґа" був випосажений в гальми; щоб візник, ідучи при возі, міг вжити гальму якнайуспішніше, двигуни гальм були на лівому боці воза — тобто доступні для правої (сильнішої) руки. Тому приходилося їхати правою стороною шляху, щоб візник міг бачити куди він їде.

Очевидно, 1725 року в Канаді було дуже мало битих шляхів. Не раніше як у 19 столітті розпочалися серіозніші спроби будувати кращі шляхи. А в тому часі вже багато пенсильвенців, які залишилися вірні британському королеві підчас американської визвольної революції, проживали в Канаді. З тої пори і від тих саме пенсильвенських переселенців канадійці засвоїли собі звичай їзди правою стороною дороги. Та варто пригадати, що ще не так давно мешканці Бритіш Колюмбії їздили лівим боком, бо багато з них прибуло туди прямо з Британії і занесло до тої провінції старокраєвий звичай їзди.

На фармі в західній Канаді

ПРОФ. ВАТСОН КИРКОНЕЛЛ ПРО УКРАЇНСЬКІ ВИДАННЯ В КАНАДІ ЗА РІК 1957

(Переклад з журналу University of Toronto Quarterly, 1958, ст. 567-576)

На Парнаськім полі ветеран **А. А. Грановський** веде перед своїми "ОСІННІМИ ВЗОРАМИ", що є шостим томом його поезій. Тут є більше як сотня тонко змайстрованих лірик і сонетів. Найбільше підходять до цього огляду його "На канадійських преріях", на трьох сторінках, але, як легкий малюнок, може відповідним буде подати його вірш на вісьмох стрічках "Кінець листопаду" (в перекладі):

November's time is running out,
The year grows ancient under frost's duress.
The gloomy landscape seeks a change of
dress;
The first snow solves its doubt.

A wondrous change the copses know;
The stately woods, with fleecy
branchlets light,
In the clear moonbeams glimmer
through the night,
And all the fields are snow.

Другий старший український поет, **Микита Іванович Мандрика,** дав нам в його "ЗОЛОТІЙ ОСЕНІ" збірку поезій за останнє півстоліття. Деякі з його поезій були вже розглянені на цих сторінках. З поміж новіших поема "Канада" (датована 1957 роком) є його даниною країні, яку він вибрав за нову батьківщину. Початок цієї поеми може бути переказаний так:

Land beyond all human measure,
Lovely in thy race to come,
Thou to sufferers gives pleasure,
Thou to hapless souls a home.

Thou, like Mother Ukrayina,
Hast received us to thy breast;
Thou from suffering's arena
Hast redeemed us in thy West.

Найглибші його поетичні почуття знаходимо в розділі, названому "Пісні про Анемону, Симфонія кохання", що були написані в часі між серпнем, 1916, а березнем, 1917, коли автор, маючи тридцять років, вилив свої почуття, подібно як Петрарка, щодо суті і змісту, якщо й не формою, — в довгій низці любовної лірики.

З під пера невтомного **Митрополита Іларіона,** з Винніпеґу, вийшов великий том драматизованих релігійних містерій. Автор, сягаючи в минуле до св. Івана Дамаскина, вважаючи його за авторитет, глибоко вірить в поетичну драму як джерело релігійного виховання і будування. Писані вони в Кракові, Лозанні і Винніпеґу. В них є певний збір характерів: диявол, ангел охоронитель, провозвісник і подібні їм, на ряду з персоніфікаціями, як от: молодість, вік, здоровля, хвороба, праця, тіло, душа, серце, воля, розум, любов, відчай і смерть, всі дуже нагадують середньовічні моральні драми. Загальний розмір вірша — римований "довгого розміру" "кватрен" (чотири рядки), але часами, коли настрій піднімається, вживається більше удосконалена хоральна форма, як от — коли Архангел Михаїл співає гимн Воскресення, або коли хор ангелів відкриває пятий акт "Каїна і Авеля" з урочистим осудом вбивства з акту IV. Дуже докладно подані інструкції щодо театральної постановки.

Передрукована в Винніпеґу, очевидно перший раз в Новому Світі, довга на цілу книгу описова поема **Івана Франка** "ПАНСЬКІ ЖАРТИ". Це сильно висловлене оповідання торкається Галичини напередодні скасування панщини. Впертий польський дідич, пан Міґускі, незаконно примусив священика до праці на полі і замучив його працею до смерти за його спроби поліпшити життя селян. Але скоро пана Мі-

ґуцкого посаджено до тюрми за відмову скоритися законові про звільнення селян від панщини. Його жінка безпомічно попала в руки Мошка, жидівського лихваря, що тримав в гіпотеці маєтки. Як сказано в останній сатиричній стрічці — "Мошко купив село".

З **Теодосієм Осьмачкою** приходимо до більшої фіґури в українській літературі на еміґрації. Він народився в 1898 році, в селі Кучівка, коло Черкас, на Україні, син безземельного селянина. Він кінчив народню школу і учительську семинарію і, так рано як в 1922 році, почав довгу карієру письменника. Він видав вісім поважних томів поезій і три оповідання та переклав на українську мову Шекспірові твори: Макбет, Генрих IV і Генрих V. В 1933 році був заарештований, як сотки українських письменників в той час, совєтською поліцією. Але, коли майже всі другі загинули в тортурах, розстрілах та в смертних таборах, Осьмачці пощастило вдавати божевільного і після кількох років перебування за ґратами, втікти на Захід підчас замішання в другій світовій війні. Тепер він живе в Едмонтоні.

Дві з його книг оце дістались до мого стола. Одна — товстий том віршів, в центрі яких на 200 сторін поема "Поет", в "оттава-рима", в більшості— його власні пригоди. Друга — 365 сторінок оповідання "РОТОНДА ДУШОГУБІВ", недавно видана в Винніпеґу без зазначення місця і дати. Курйозна назва відноситься до великої круглої кімнати, в маєтку під Москвою, де Сталін, в першому розділі, нараджується з бандою своїх чекістів, які мають виконати ліквідацію опозиції на Україні.

Центральною фіґурою в оповіданні є Овсій Охримович Брус, чесний і добрий ветеринар, його син — поет Іван і другий син Модест, що став попихачем червоних москалів. Старий Брус знищений за його справедливість, а Іван, описаний як сам Осьмачка, заарештований і мучений до того, що вже не можна розмежувати вдаваного і дійсного божевілля. Полотно оповідання, між іншим, охоплює більше ніж одну родину. Оповідання малює нищення і гноблення аґентами Москви цілого народу України.

Проти Осьмачкової книжки виступали жидівські читачі тому, що дуже багато большевицьких злочинців описані як жиди. Рівнож багато українських націоналістів виступали проти книжки, бо в ній показано дуже мало національної свідомости серед українських мас сільського населення. Та автор, як здається, описував те, що бачив у стражданнях його народу і в тій жахливій дійсності. Його обвинувачення, "повні ненависти й горя", в однаковій мірі направлені як проти комуністичної Москви, так і проти західного світу, котрий не виявив свого обурення й осуду проти большевицьких звірств, як це він зробив дві десятки літ тому проти менших злочинів Гітлєра.

В довгій розвідці **Константина Біди** на "Повний Українсько-Анґлійський Словник" Др. К. Г. Андрусишина, головна цікавість для не-українця є той запал, з яким українські вчені бють один другого в їх шуканнях за нормами для "української літературної мови". Перед двадцятим століттям було досить свобідно признано, що одностайного стандарту нема і що дві традиції прямують до того, щоб скристалізуватися навколо Києва і Львова, все-ж ще з певними відмінами в окремих провінціях. Навіть напружені зусилля Української Академії Наук (Київ) півтора декади років після большевицької революції були пізніше, в останніх двадцятьох роках, збаламучені програмою вмисної русифікації. Критика Біди Др. Андрусишина в ціллях ідеальної "української літературної мови" відзивалася ехом в дрібних виступах інших учених проти способів вислову Тодося Осьмачки в його останнім оповіданні. Дивлючись на такі суперечки, стороння особа не має іншого до ділання, як лише мовчки обсервувати та берегтися, щоб літаючі каміння не попали в неї.

На ряду з одиноким тим томом, виданим в Торонті, можна поставити чотирнадцять моноґрафій, виданих у Вінніпеґу Українською Вільною Академією Наук в її ріжних серіях: ономастика, бібліоґрафія, славістика, література. З часу, як **Др. Ярослав Рудницький,** як головний редактор, розпочав цю сміливо-амбіційозну програму, десять років тому, майже сімдесять назв праць було видано і потік видань зростає з кожним роком.

Шість з видань 1957 року викликано століттям з дня народження Івана Франка, святкованим в 1956 році. Та

Франка, святкованим в 1956 році. Та була включена в "повне" видання творів Франка, попереднього року, в Києві, видана тепер Вільною Академією Наук, окремо, і як стор. 13-78 в багато обширнішій збірці "ФРАНКО І ФРАНКІЯНА НА ЗАХОДІ". Розвідка Ореста Старчука: "Іван Франко — український перекладач Шекспіра", яка була надрукована по анґлійськи в "Кенедіян Славонік Пейперс", т. II, може бути знайдена в цій збірці по українськи. Суто наукові моноґрафії: **П. Коваліва**— "Дієприкметники в словянських мовах", **Ярослава Рудницького** — "Канадійські назви українського походження" і посмертне видання праці був. проф. романських мов в Заґребському Університеті, пок. **Петра Скока** — "Місцеві назви українського походження в Румунії". Більше літературного характеру праці **М. І. Мандрики** — "Шевченко і Франко" і "Леонід Білецький".

Найбільша книга, видана в році, це "Традиційні Українські Страви" пані **Савелі Стечишин,** виготовлена як національний проєкт Союзу Українок Канади з метою зберегти українські кулінарні традиції для майбутнього. Всі відділи збирали приписи і всі вони в багатьох місцевостях випробувались, щоб були автентичні й смачні. До речі, донька авторки, яка друкувала цей величезний манускрипт, має дипльому домашньої економії від Манітобського Університету. Тут є "Боже багатство": борщ, картоплянка, капусняк, каша, локшина, січеники, зрази, паштет, гуслянка, і около сімнадцять сот інших спеціяльних приписів всякого роду.

Менше директно відноситься до нашого огляду винніпеґське видання "Під Гарячим Сонцем Африки", етноґрафічний опис, зроблений одним українським професором в Судані; два малих персональних памфлєти свящ. Бучацького, з Торонта, і захоплюючий том, пів релігійний, пів політичний, **Др. Д. Донцова** — "За яку Революцію?", написаний для Ліґи Визволення України.

Я залишив на кінець гору книжок, написаних православним і уніятським українським духовенством. Деякі з них є відданою працею о. Щудла: деякі — розвідки з церковної історії, як напр. о. Купранця — "Польські спроби унії серед православних", чи Митрополита Іларіона — "Українська Церква в часі Руїни" та "Велика праця Почаїва", деякі, як тлумачення, от як праця Архиєпископа Михаїла про трудні місця в Євангелії св. Івана; знову інші — доґматичні, як от Архиєпископа Сліпого трактат про Євхаристію або Митрополита Іларіона про православну віру. Можна навіть знайти працю про приложення нових психольоґічних дослідів для вивчення певних релігійних проблєм.

— Ми, мужчини, такі дивні сотворіння.

— Чому?

— Мій сусід не цілував своєї жінки через пять років, а вчера застрілив свого товариша за те, що поцілував її.

***

Адвокат просив суддю, щоб відбути ще одну розправу.

— А чому ви хочете ще одної розправи?

— Тому, що я відкрив у цій справі щось нового.

— Що такого?

— Мій клієнт роздобув ще других $400.

ПОЩО ТЕРПІТИ ВІД РЕВМАТИЧНОГО АБО АРТРИТИЧНОГО БОЛЮ?

. . . коли **Templeton's T-R-C's** можуть помогти вам, як вони помогли пані Вм. Худик, 9634—103 А. Авеню, Едмонтон, Алберта, яка пише: "Моя ліва нога є два цалі коротша від правої ноги, в наслідок впадку з дитячого візка, як я була дитиною. Я терпіла від артикулярних ревматичних болів в суставах в стегні, а також від артритичного болю та міжкостерої невральґії, доки я не довідалась про **Templeton's T-R-C's**. На моє здивування і радість, я отримала дуже вдоволяючу полегшу від моїх терпінь при помочі **T-R-C's** і тепер я можу знова працювати".

Якщо ви є жертвою таких болючих терпінь, чому ж не послухати поради пані Худик — пробуйте **Templeton's T-R-C's** — кожна мала легка до поликнення капсуля має вміло дібрані і медично одобрені складники, спеціяльно спрепаровані для злагіднення ваших терпінь.

Templeton's T-R-C's 79 ц. і $1.50 всюди в аптеках.

Олена Кисілевська

Мої Спогади про Ольгу Кобилянськ

Якщо нагадую Ольгу Кобилянську і мою дружбу з нею, то в першу чергу стає перед очима її незвичайна привітливість, скромність, шляхотність її думок та почувань. Сама присутність тої високо культурної людини виключала все низьке, фальшиве, облудне. Так і нагадувався погляд великого бельґійського фільософа-письменника, Маврикія Метерлінка, висказаний в одному з його фільософічних діл: сама духовість людини впливає на окруження. Вийде злочинець, притягне подібних йому. Кругом нього повстає атмосфера зла, злочину. Вийде святий чи праведник, його окружають як нерівні, то подібні йому. Низькі, злобні душі не мають чого біля нього шукати. Злі інстинкти як не зникають, то принаймні не виступають, приховуються.

Подібно було і з Кобилянською. Хочби ви вели з нею розмову на самі простенькі, повседневні теми, то рівень цеї розмови ніколи не сходив на низький, вульґарний рівень. Ніхто в присутності Ольги Кобилянської не відважувався затроювати чистої атмосфери злосливими сплітками, обмовою других, поширюванням неузасаднених підозрінь, тощо.

Кобилянська була теж незвичайно скромна. Ніколи не висувала своєї особи на перший плян, не говорила про себе Взагалі була маломовна. Зате вміла прекрасно слухати. Її гарні, добрі, чорні очі дивилися на вас з такою добротою і заінтересованням, що це заохочувало, просто приневолювало висповідатися, відкрити свою душу. І вона дійсно читала в людських душах як в отвертій книзі. Це видно в усіх її творах, в глибокій аналізі людських почувань починів, вчинків. Особливо добре розуміла вона жіночу душу, все одно чи це була душа інтеліґентки, чи селянки в латаній, згрібній сорочці.

Публично не забирала Кобилянська ніколи голосу. Памятаю як у Коломиї, на ювілейному її святі, її так глибок зворушило, що свою подяку громадя ству написала короткими словами й д ла їх прочитати пані Ользі Гузареві що з нею з Чернівців приїхала.

Ольга Кобилянська — буковинка цілою душею любила свою прекрасн вічно барвінково-зелену Буковину. Р дилася в відпустовому місті Сучаві, к ди літом на Святого Івана, на прощ сходився нарід з усіх сторін Буковин Нарід фізично гарний, високий росто у прекрасній старинній казочно колір вій, вишиваній народній ноші. Оці пер ші враження раннього дитинства глибо ко запали в душу письменниці.

З тих сучавських часів походить те дружба родини Кобилянських з род ною поета-письменника, Миколи Устія новича. Отець Устіянович остав на все памяті Ольги Кобилянської ідеалом лю дини-священика і був первовзором свя щеника виведеного в останній повіс Кобилянської, "Апостол черні". Симпа тична тета Оля в тій-же повісті це, я казала мені пані Ольга, була Оля Усті яновичівна, сердечна її приятелька. Та кож з другою дочкою Устіяновичів, Ма рією, до самої смерти лучила Ольгу Ко билянську тісна приязнь.

Восьми-літньою дитиною переїхал Ольга Кобилянська з батьками до ча рівної гірської місцевості, Кімполюнґу Кругом містечка гори вкриті старезни ми, густими, чатинними лісами. Вон непереможною силою тягнуть до себ вразливу на красу природи дівчину Весь вільний час переводить Ольга горах, робить далекі прогулянки пішо чи кінно верхом, або сидить десь у гар ному куточку в тіні старих смерек і чи тає, думає, мріє.

До чого рвалася тоді її молода, пал ка душа? До науки! Здобута власними силами самостійність. Слава. Кохання п виборі серця, без упокорення, понижен ня власної гідності. Про що не мріє мо лоде, амбітне дівча?! Але які-ж далек

були ці мрії від тодішньої дійсності! Адже вона була тільки дівчиною, звязаною в тих часах звичаями, конвенансами, а то й державними законами. Перед тодішнім жіноцтвом були зачинені ворота до високих шкіл, а то й до середніх. Мрії про самостійність здавалися просто єресю, до якої навіть признатися було ніяково. Народня, вселюдна школа, трохи музики, ручні робітки, господарство по зразкові матері чи бабуні, і завершення всего: замужжя, — ось що було призначенням тодішньої молодої дівчини. Замужжя за любого, чи нелюба, коби тільки не остати осміяною, погорджуваною "старою панною" і не мусіти ціле життя вислуговуватися родині, зносити її химери. Батьки тих часів воліли складати гріш дівчині на "посаг", на віно, ніж витрачувати його на непотрібну дівчині, на їх думку, науку.

При цьому-ж Ольга була дочкою невисокого урядовця, батька семеро дітей, в тому пять хлопців. Їм треба було в першу чергу дати вищу освіту, помогти "вийти в люди". Тому й освіта Ольги мусіла скінчитися на четвертій клясі вселюдної школи й тим, що було приняте для всіх других у такому положенні . . .

Але в душі амбітної, жадної науки дівчини, будиться бунт. Висока освіта не для дівчат? Так вона візьме, добуде її сама, а з нею свободу, самостійність. І вчиться, прочитує, виучує все те, чого вчаться брати в школі, до правничих скриптів включно. Використовує вона всякі інші, доступні їй джерела: книгозбірні, бібліотеки публичні і приватні. Читає без розбору все, і тільки здоровий інстинкт і глибоко моральний вплив рідного дому, а з окрема доброї розумної матері, помагає їй вибрати здорове зерно з поміж полови. Зачитується повістями славних письменників, глибоко переймається творами великих драматурґів, в першу чергу норвежця Генріха Ібсена, того непримиримого ворога ложі, облуди, фанатичного оборонця, пропаґатора прав жінки як людини, і мріє про це, щоб стати великою драматичною артисткою, мати змогу ці правди ширити, голосити всему світові.

Нема з ким поділитися цими мріями, думками і починає переливати їх на папір. Спершу тільки скрито, для себе самої, але з часом зважується виступити з ними перед світом. Тим часам, переживанням, змаганням з долею і обставинами, завдячуємо прекрасну біоґрафічну повість "Царівна", писану, як сама авторка казала, кровю її серця. Повість ця зробила велике враження і мала величезний вплив на формування світогляду жінотва а то й ширшого громадянства тих часів. Побутові в Кімполюнзі завдячуємо прекрасну, великої вартості "Битву", настроєвий образ "Сумно колишуться сосни" і другі прекрасні речі на гірські теми.

Бог-зна якими шляхами поплилоб життя повної високих мрій і задумів молодої, талановитої письменниці, колиб не перебила його лиха доля: несподівано впало на Ольгу Кобилянську велике нещастя — параліж . . .

— З чого це саме прийшло? — згадувала в задумі пані Ольга. — Може з того, що нераз годинами лежала в темному лісі на вогкому мохові, читала, думала, марила. А може з того, що в косівських горах в Яворові, в моїх приятельок Окуневських, зігріта скупалася в холодній воді? Хто його знає? Досить, що в кілька днів пізніше, вже вдома, коли в ночі хотіла принести собі з другої кімнати води, впала на порозі і пролежала аж до ранку.

— Чомуж ви не закликали кого на поміч?—питаю здивована.

— Не хотіла серед ночі лякати матусю, не хотіла переривати сну батькові.

Як цей факт добре характеризує ніжність почувань пані Ольги!

Хоч довге лікування частинно привернуло її здоровля, наслідки паралїжу ніколи не далися усунути. Чим далі, тим частіше, більше, нагадували себе. Це теж основно перемінило життя молодої письменниці. Прийшлося виречися того всего, що досі становило найбільшу красу і приману її життя. На вік пропали далекі гулянки горами. Відсунулися далеко мрії про самостійне життя, про музику, театральне мистецтво. Одначе, це не зломило сильного духа слабої тілом людини. Без скарги приймає допуст долі (терпіти без скарги навчив її сильний духом батько), вона бере те, що їй осталo: працю, науку, і втечу від твердої дійсности, в країну мистецтва.

Кімполюнзькі часи, це найкращі спогади письменниці. Вся молодість вяжеться з ними. Бувало в рідких тихих вечірних годинах сидимо в двійку над

старими альбомами. З полинялих сторінок встає, оживає ціла ґалерія молодих облич. Брат Максим давно покинув рідний дім і не вернув з чужини. Олександер живе в незабутньому Кімполюнзі. Степан в далекій Югославії.

— Юліяна знаєте? Учителює в ґімназії. Сестричка давно не живе, не стало й цього, наймолодшого, Володимира, найближчого серцю. Передчасно зійшов у могилу. Оце гарне дівчатко, це моя приятелька від серця, Оля Устіяновичівна, а це Ґуста Кохановська, малярка, що намалювала оцей мій портрет, що висить над столиком. А це ми обі з Лесею Українкою на лікуванні в Нойгаймі, а тут, наче ангел-хоронитель, кохана матуся, строгий, але добрий, справедливий батько.

Щораз слибше западають сумерки, щораз сильніше пахнуть у кришталевій чаші привялі троянди. Тихо. Добра пані Галюся, опікунка коханої тітки-виховниці, не дозволяє нікому перебити нашої самоти. Сама ходить навшпиньках попри двері нашої кімнати, своїм двом синкам не дозволяє зайти навіть у сусідну кімнату. Тихо снується нитка давних споминів.

Майже під вікном заблисли світла вуличних ліхтарень. Приснув чар. Зникли тіні прикликаних спогадів. Натискає ґузик електричної лямпочки на свойому столі й пані Ольга.

— А ви, закінчує нашу розмову письменниця, — поїдьте в Кімполюнґ. Побачите ці місця так тісно звязані з моєю молодістю. Там так гарно побувати."

Я послухала тої ради. Коли в 1933 році помер брат пані Ольги, що жив у Кімполюнзі, і з тим, здавалося, рветься останнє звено, що лучило письменницю з тими місцями, я поїхала там і замешкала в запустілому по братові домику. На дорогу дала мені пані Ольга писаний її дрібним письмом манускрипт останньої своєї повісті, "Апостола черні", якої задум, як казала пані Ольга, повстав ще за кімполюнзьких часів. Думала я побути там два-три дні, але літня погода була така прекрасна, гори, криті старими смереками, пахли так пянко, спогади про переживання письменниці були такі живі, що я остала там близько три неділі. Цілими днями в лісі, вечерами переглядаю багату бібліотеку покійного брата пані Ольги. Заходила, розуміється, в той старий дімок серед саду, в якому довгі літа жила Ольга Кобилянська зі своїми батьками. Постояла, подумала при тому вікні в дівочій кімнатці письменниці, при котрому, як вона мені казала, колись училася, читала, писала.

Вісімнадцять найкращих своїх літ прожила Кобилянська в тих місцях. Опісля, з причини мабуть лихого здоровля (якось про це ніколи не було бесіди), переїздить родина Кобилянських до малого маєточку матері пані Ольги, на хутір під румунським селом Димка. Кобилянській було тоді 26 років. Дво-літний побут у цій сільській глуші дає Кобилянській нагоду приглянутися життю села, пізнати побут, вірування і звичаї селян. В тому часі трапилась у Димці велика траґедія в багатій селянській сімї. Задля землі вбив брат брата. Це потрясло цілим селом, цілою околицею. Кобилянська бачила як попри огорожу їх саду, на возі запряженому волами, везли з лісу тіло вбитого юнака, бачила розпуку старих батьків. Це зробило на письменницю таке глибоке враження, що коли опісля згодом взялася до опису тої траґедії, то переймалася тим так глибоко, що в деяких місцях плакала, в голос ридала. Так повстала славна, великої мистецької вартості епопея з селянського життя, "Земля".

Хоч у міру потреби пані Ольга продавала по трохи, частинками, дещо з землі, що належала до хутора, одначе хутір все ще, принаймні до часу другої світової війни, належав до пані Ольги, і з нього діставала вона деяку поміч. Пані Ольга заохотила мене відвідати й ці дорогі для неї місця.

— Пізнаєте там, — казала, — декого з живучих ще героїв повісті.

Поїхала я там у товаристві Др. Панчука і буковинської письменниці, Сидонії Гнідий. Околиця Димки й ноша селян дуже схожа з нашою, зі Снятинщини. Хата, в котрій мешкала з батьками письменниця, нещодавно згоріла, остали тільки господарські будинки й гарний садок, який того року так був зародив, що й листя з поміж овочів мало було видно. Дружина завідуючого хутором подала нам у садку, під улюбленою яблінкою пані Ольги, підвечірок. Постояли ми в тому місці, куди в свій час везли з лісу вбитого юнака, а опісля пішли в село до старого Івоніки, батька нещасних синів. Знайшли його

під лісом у бурдею як з підлітком, внуком, обтісував свіжо зрубану смереку. Старий, кремезний ще дід радо привітав нас та приймив цигарки, але багато говорити нам не прийшлося. Мало розуміли ми румунську мову. Опісля подалися ми в середину села, де жила головна спричинниця нещастя, демонічна, циганського роду, Рахіра. На жаль, не застали її вдома. Поїхала, як казали домашні, в місто продавати на базарі гуси. Посидівши трохи в садочку, ми відїхали драбинястим возом від снопів на станцію і відтіля потягом до дому, в Чернівці.

А вдома ми широко розповідали пані Ользі про нашу гостину в Димці. З панею Сидонією оповідали про враження з села околиці, людей, а доктор говорив про господарські справи, скільки збіжжя зібрано, скільки видає копа.

— А чи погостила вас чим господиня? — питає неспокійно.

— Так, так, кавою зі сметанкою і маслом, медом, а яблучка зривали ми прямо з дерева.

Відітхнула тихенко. Їй, при тому стані здоровля, ледви чи прийдеться ще коли побачити дорогі місця, прийшло мені на думку.

На оцей період молодости Ольги Кобилянської припадає ще одна, великого значіння подія: її зворот від німецької літератури, німецьких впливів, на правильний шлях, шлях рідний, український. Спричинила це знайомість і приязнь з високо-патріотичною, культурною родиною Окуневських, зокрема з Софією Окуневською, першою українською лікаркою, знайомість з письменницею Наталією Кобринською і з другими визначними українськими колами. Це зробило перелім не тільки в її літературній творчості, але й в цілій духовості Кобилянської. Вона з запалом і властивою собі енерґією не тільки виучує літературну українську мову, але стає свідомою українською патріоткою, що живе, терпить і надіється з цілим українським народом.

Найбільша частина життя Ольги Кобилянської уплила їй в Чернівцях. Звиж пятдесять років прожила тут Кобилянська, і на вічний сон спочила на чернівецькім цвинтарі. А не легке було її життя. Довший час хоріє і вкінці помирає батько. Остає на скупенькій пенсії матір з усею незаосмотреною сімєю. Внедовзі помирає старша дочка, замужна за священиком. Щораз важче западає на здоровлю виснажена працею і турботами обожана дочкою матір. По довгій недузі помирає і вона. Турботи про цілу сімю і сестрину вихованицю, братаничку, Галюсю, спадає на саму письменницю. Про все те приходиться думати, старати слабосильній тілом але сильній духом письменниці. Досить сказати, що як розповідали мені чернівецькі знайомі (сама пані Ольга ніколи про це не говорила), положення матеріяльне вже відомої тоді письменниці було таке скруте, що мусіла помагати собі удержуванням на станції студентів.

На добавок, довший час хоріє на туберкульозу, і мимо всіх зусиль і коштовного лікування, помирає наймолодший, найбільше коханий брат пані Ольги, Володимир. Та це все не зломило сильної духом письменниці. Вона зразково виконує свої господарські й родинні обовязки а при тому не кидає науки, письменства, звязків з культурним світом. Вона раз-у-раз обдаровує нашу літературу своїми цінними, високо мистецькими творами.

ДОБРИЙ ПОЧАТОК ДЛЯ ДОБРОГО КОНЯ

"Властиво їх виховати" означає, щоб ніколи не дозволити, щоби лишаї не мали нагоди розвинутися . . . виліковувати зранення, набоління, зісунення шкіри відразу . . . дати скору полегшу на стверділі або звихнені мязи. А ваш найкращий спільник в цій праці це Absorbine. Велика фляшка коштує лише $2.50 в кожній аптеці. (2664)

W. F. Young, Inc., Montreal 19, P.Q.

ABSORBINE

Останні роки життя Ольги Кобилянської уплили вже легше. Брати на своїх посадах. Гарна вихованка Галюся виходить заміж за Др. Панчука і враз з чоловіком оточує найчульшою опікою свою вихователька. Ювілейні дари помагають відреставрувати куплений за гроші з продажі частини хутора в Димці дімок, і вкінці замешкати в власній хаті. Та тоді здоровля її щораз гіршало, невилікуваний як слід параліж обезвладнював її так, що кілька останніх літ вже не виходила поза поріг своєї хати. Одинокою розрадою були книжки і відвідини друзів, знайомих. І як не дивно. Навіть в тих обставинах Кобилянська була все мила, спокійна, погідна. Ніколи не нарікала на свою долю, на фізичні недомагання, а інтересувалася всім, що торкалося других, цікавилася нашими громадськими справами. Особливо милі й цікаві були для неї гості з Галичини, "з закордону". Ми привозили їй не маючі "дебіту" книжки, часописи. Привозили, розповідали новини про знайомих, про наше громадське життя, боротьбу, змагання. Цікавили її дуже мої оповідання про мої подорожі по чужих, знаних їй тільки з описів та літератури, країн. Особливо цікавили її скандинавські краї. Про прогулянку фйордами Норвеґії, батьківщині наших спільних улюблених письменників, мусіла я багато й широко розповідати. Теж саме й про поїздку козацьким шляхом Чорним Морем до Царгороду. Моря Кобилянська ніколи не бачила і мої ентузіястичні оповідання про нього викликали охоту все таки, хочби до недалекої Сергіївки колись враз зі мною поїхати. На жаль, це горяче бажання ніколи вже не сповнилося.

Кілька останніх років свойого життя Кобилянська вже нічого не писала. Ці дрібнички, які я діставала час до часу для "Жіночої Далі", яку вона любила і цінила, були писані давніше, за кращих часів. Коли-ж я заохочувала пані Ольгу все-ж таки не кидати пера, вона відповідала: "Важко тепер писати, усе життя так наче відсунулося від мене, а воно-ж давало імпульс до писання . . . "

— Так пишіть спогади свойого життя. Воно таке цікаве. Ваші переживання, цікаві зустрічі, знайомства з великими людьми, дружба з родиною Устіяновичів і таке друге.

Спершу здавалося, що я переконала паню Ольгу. Обіцяла спробувати. Я старалася підтримати її в цих намірах, нагадувала, заохочувала. Але до цього таки не дійшло. На мій запит у році 1933 як стоїть справа з писанням спогадів, відповіла мені:

— Я не почала ще своїх спогадів писати. В нас дуже неспокійно в хаті. Братова спровадилася сюди, до Чернівців, і перебуває в нас, розпаковує свої резі зі слугою і десь аж тими днями переїде на своє мешкання.

А дальше:

— Я сама хочу якнайскорше зробити своє завіщання, бо щось серце не статкує. Погода така дивна в нас. На дворі досить холодно, а в хаті як запалити, то дихати не годен.

При кінці дописка:

— Коли лише зможу, стану писати свої спогади.

Але не зачала їх. Після того писала:

— Якось не можу до того взятися. Якось не знаходжу того інтересного, що Ви казали, щоб було варте опису. Родина Устіяновичів — це краще опише дочка Марія, чи внука Дуня Сора.

Щодалі вона западала гірше на здоровлю. В листі з 24-го березня, 1935 року, пише: "Картку пані Д. з Вашою дopискою одержала. Не відписувала зараз, бо так часто занепадаю на здоровлю, то з серцем щось не добре, то з печінкою (це в мене по батькові) маю до діла, то склероза обявляється в корчах попід груди, і так всего по трохи, аби лише "добре" не було." А далі: "Сама не знаю чому, але як мені прийдеться якийсь лист чи картку написати, то так важко, що воліла́б дві години переговорити".

Додам, що в тому часі вже щораз важче було їй писати діткненою параліжем рукою так, що вкінці в писанні мусіла її виручувати пані Галюся. Пані Ольга тільки коротко дописувалася, а в кінці тільки давала свій підпис.

Війна. В 1940 р. мала я останню безпосередну вістку від дорогої приятельки. Писала в її імені пані Галюся: "Першого лютня помер останній брат тети, Степан. Ми довго це затаювали. Вона дуже відчула цю втрату і те, що така хора і немічна лишилася сама! Тета не може сама писати але дуже Вас обіймає і цілує та щиро дякує Вам за все добро, яке Ви їй нераз чинили. Ми згадуємо Вас і не забудемо Ваші побути на Бу-

ковині. Не знати чи вернуть ще такі гарні часи".

Після того вже тільки в 1942 році оповістка в румунській мові і повен жалю опис похорону і її останніх хвиль.

Померла вона 28-го березня, 1942 року. Кілька останніх днів пані Галюся не відступала від ложа дорогої тети ані на хвилину. Рятувала, робила все, що тільки можливе було, щоб продовжити дороге життя. Матеріяльне положення родини пані Ольги було в тому часі дуже скрутне, і як оповідали мені очевидці, пані Галюся мусіла речі свої продавати, щоб тільки хорій нічого не бракувало і вона не догадувалася сумної правди. В годині конання, як писала пані Галюся, засвітило сонце, котре пані Ольга так любила. Воно теж світило в часі скромного похорону великої письменниці, коли на кладовиші пращав її невеликий гурт друзів та знайомих. Жадних промов не було, а відспівано тільки стрілецьку пісню "Журавлі", що її покійна залюбки слухала за життя. В могилу покладено срібний лавровий вінець, ювілейний дар коломийського жіноцтва. На домовині два вінки: з білих троянд, що їх оспівала письменниця, і з соснини з шишками, улюбленого дерева Кобилянської. Українських посмертних оповісток не було. На румунському плякаті ніякої згадки, що це українська письменниця. Жалібний лист, якого до мене пані Галюси написала, закінчила так: "Як колись побачимося, то я ще Вам багато розкажу про те, що ми пережили".

Листи дорогої, незабутньої моєї приятельки, плякат, останнє листування з панею Галюсею, віддала я до музею ім. Шевченка.

(Записано 1942 року).

Вечір на озері в Брітіш Колюмбії

Бранка Галя

Недалеко Запоріжжя, на хуторі, жив козацький полковник Павло Лизогуб. Сімя його складалася з жінки Марти, сина Олексія і доньки Галі. Син був у війську сотником, а молода, чарівна Ґаля помагала матері в господарстві.

Тішились старі своєю красною донечкою, котра, крім своєї краси, була мудра і відважна. Добре їздила на коні, цільно стріляла з мушкета і пістоля та незгірше шаблею володіла.

Засватав Галю товариш її брата, сотник Андрій Гладкий і скоро мали стати мужом і женою, та лучилась перешкода, котра замість щастя, втіхи і супружого життя, принесла всій родині багато горя та муки.

Зібрались чубаті лицарі в гості до турків, вирушив у той смілий морський похід Павло Лизогуб з сином Олексієм і будучим зятем Андрієм Гладким. Більше як пятдесять чайок виплили з гирла Дніпрового в Чорне Море.

Сприяла запорожцям погода, тихо було на морі, неслись чайки, мов ті водні птиці.

На передній чайці сам отаман сивовусий потягає люльку і далеко-далеко по морю сягає його орлине око.

На шестий день вкрилось небо хмарами.

— Починає подувати вітер, — сказав отаман, — буде буря.

Зібралися всі козацькі чайки до купи, з трівогою споглядали козаки в степ водяний, в далечінь, а море щораз починало ставати грізніше. Скрипіли чайки, підкидали їх хвилі, ледво справлялись стерники, налягали козаки на весла, та трудно було справитись. Летіли чайки туди, куди їх вітер гнав. Довго так боролись, зі сил вибивались, поки не прибило їх недалеко берегів турецьких. Побачили їх турки з ґалер і напали великою силою. Стомлені тяжкою боротьбою з хуртовиною, не змогли запорожці подолати бісурменів і багато в битві полягло, а решту турки в неволю забрали і відвезли в Трапезунд, а там закували в тяжкі кайдани і опреділили на ґалєри, прикували до опачин, по два до одного весла, і так веслували бідні невільники, в числі котрих був полковник Лизогуб зі сином і Гладким.

Томились нещасні бранці, одіж пообривалась і ледво покривала збите, змордоване тіло; пообростали, до костей повідались кайдани. Жорстокі турецькі наставники знущались над нещасними, ненависними їм запорожцями, колючою таволгою били, голодом морили. Сумні, мовчазні сиділи невільники за веслами, та лише думками линули в мир хрещений, до своїх любих, близьких і жили надією, що може товаришам пощастить море переплисти, бісурменів подолати і їх з неволі освободити.

— Тяжко мені, любі діти, — говорив Лизогуб до Олексія і Андрія, — на старі літа в невірних, в неволі томитись. Як згадаю літа мої молодії, битви з ляхами, татарами та турками — серце моє рветься, що так ганебно життя своє кінчаю. Приупадаю на силі, скоро попращаю вас, мої любі, і не в ріднім краю ляжу спочивати, як слід християнину, а руки бісурменів кинуть мій труп рибі на поживу.

— Може ще визволять нас, — потішали старого Олексій і Андрій.

— Та я вже, дітоньки, про себе не дбаю, бо який з мене тепер хосен, але ваше життя, ваша сила здадуться на Запоріжжі, коби вас Бог визволив з неволі. Там десь бідна Галя за тобою, Андрію, очі виплакала.

— Ох і не згадуйте, думка про неї вогнем пече моє серце, бідні ми невільники. Ох, коби сила кайдани розбити!

Тим часом шість чайок вернулись до Базавлука зі сумною вісткою, що решту фльоти козацької вітром до берегів турецьких, в руки ворогів, прибило.

Галя, довідавшись, ломала руки, сльозами заливалась... стратила батька, брата і судженого. Чи їх забито, чи томляться в гіркій неволі? Що вечера і раня до Дніпра виходила, своїх любих

Так легко і гладко уживати — і видає таку гарну роботу

STRANDED COTTON

CLARK'S ANCHOR

Волічки до Вишивання

ВСІ ТРИВАЛІ КОЛЬОРИ

Дивіть на зручну до витягання пачку.

Склепи всюди мають ці гарні нитки в зручних до витягання мотках.

Багато чудових кольорів.

Гарний блискучий полиск.

Кольор не линяє від мила ані від сонця.

Сильні гладкі нитки.

Не будуть зсуватись — рватись ані вязатись.

Купуйте "Anchor Brand", вони є найліпші.

Вироблені в Канаді фірмою

THE CANADIAN SPOOL COTTON COMPANY - MONTREAL, QUEBEC

виглядала, та дарма. Ні їх самих, ні вісточки про них довго не було.

Пройшло так рік, почалась боротьба з ляхами, вирушили козаки, а з цього скористали турки, висадились на побережжя і почали грабити нарід та забирати в неволю.

Напали бісурмени несподівано на хутір Лизогуба і, побачивши красавицю Галю, кинулись на неї.

Хоробро відбивалась Галя від ворогів, трьох турків поранила, але сила перемогла. Звязали нещасну дівчину і поволікли в ясир. Розлучили невірні доньку з матірю, останню потіху, останню розраду забрали. Ридала обездолена матір, стару голову об землю товкла, осталась сама, як билинка в полі.

Завдяки красі Галі, турки завезли її в Трапезунд у дарунок Великому Везирю Мустафі Паші, а він сказав віддати Галю до свого гарему.

В гаремі Мустафи було багато женщин ріжної народности. Стерегли їх приставники евнухи. Все життя тих женщин залежало від їх повелителя — світлого сонця Трапезунду — як називали його турки. Мустафа Паша був жорстокий чоловік, боялись його всі, як вогню, кожний склоняв перед ним своє чоло.

Ото одного вечера сказав Мустафа покликати до себе Галю. Тремтіло серце бідної дівчини, коли переступила поріг для того, аби невірний, котрий стільки пролляв християнської крови, знівечив для своєї утіхи честь її дівочу, осквернив її, вільну козачку, доньку лицаря і суджену козака, які може тут в самім Трапезунді гниють у кайданах.

— О, ні! Того не буде, — рішила Галя, — краще смерть геройська, як життя ганебне.

Евнух, пропустивши Галю в двері, низько вклонився свойому панові і вийшов.

Мустафа лежав на мягких килимах. Він дав знак, щоб Галя підійшла і сіла біля нього. Галя сміло підійшла і сіла, очі горіли, страшна думка навістила її голову.

Мустафа залюбувався красою Галі, обійняв її за стан рукою, пробуджувався звір в єстві невірного, запалали очі, затремтів і щораз ближче нахиляв до себе голову Галі, вже й зовсім близько.

Нараз Галя скочила, схопила руками шию свого ворога і зі всеї сили почала душити. Критичне положення додавало їй сили. Захропів Мустафа, зашамотався, але затамувало йому дух, витягнувся, посинів і через кілька хвилин закотилось світле сонце Трапезунду на вічний захід.

Підійнялась Галя, вся тряслась і рішила втікати геть за місто до моря, а там дістати човен і поплисти попри береги, а як не пощастить, то кинутись у море. Накинула на голову шаль, взяла ніж за пояс та через відчинене вікно зіскочила в сад, перелізла через муровану загороду на вулицю.

Було вже пізно, нікого не стрічала Галя, вже й близько моря, та лише завернула в другу вулицю і стрінулась з турками — чоловік десять на конях, а попереду молодий турок в багатій одежі.

Був то Паша Ізмаїл, начальник морської охорони. Їхав на свою ґалеру, котра мала вийти в море на виводи, чи не видно де козацьких чайок.

Побачивши Галю, Ізмаїл зіскочив з коня і, зачарований красою Галі, сказав своїм воякам забрати її на ґалеру. З одних рук нещасна жертва вирвалась, а в другі попалась.

Начальник ґалери, Алім, низько склонився перед Ізмаїлом Пашою і витав свого зверхника.

— Скажи, Алім, вирушити на море,— звернувся до нього Ізмаїл, — та гляди, щоб усе було в порядку, нехай вояки, поки є час, спочивають і щоб усе було тихо, бо я також хочу спочити.

— Усе буде, як приказуєш, — сказав Алім, низько склоняючись.

Увійшов Ізмаїл в багато убрану кімнату і сказав привести Галю.

Коли увійшла Галя, Ізмаїл посадив її на мягкім килимі, поставив добірну їду і любувався красою козачки.

Галя, щоб продовжити час і обміркувати, що має робити, почала їсти, відповідаючи ломаною турецькою мовою на ріжні питання Ізмаїла.

Тимчасом Алім, розташувавши вояків і варту, спустився вниз до невільників.

— Гляди, Мехмед, — сказав до приставника, — щоб ці собаки добре веслували, — не жалуй для них таволги та хай не белькочуть своїми собачими язиками, аби не потрівожили сну нашого пана, хай благословенне буде його імя. Аллах післав для його утіхи чорно-

оку гурію, хайже ніщо не нарушує його приємности.

Мехмед низько вклонився і відповів:

— Будь спокійний, пане мій. Мехмед вірний і послушний тобі, всьо буде сповнено, як приказуєш, а ці підлі собаки не посміють у мене і писнути.

Заспокоєний Алім вийшов на верх, сів на переді ґалєри, недалеко вартових, і почав дрімати, а жорстокий Мехмед наказав невільникам, щоб мовчали.

Було всіх невільників тридцять-два чоловіка і між ними полковник Лизогуб з Олексієм і Андрієм.

— Ти стара собако, що все спочиваєш? — зашипів Мехмед до Лизогуба.

— Сил не стає, — відповів старий козарлюга.

— Сил не стає? То я тобі прибавлю,— хижо говорив Мехмед і вдарив Лизогуба бичом по голих плечах.

Застогнав старий лицар, потрясли кайданами Олексій і Андрій, зубами заскреготали, та безсильні були обиду батька відімстити.

— Будь проклятий, невірний бісурмане, — промовив Лизогуб, зітхнув тяжко і, через силу, веслував дальше.

Обійшовши невільників, Мехмед сів на сходах, котрі вели на верх, і бурмотів прокляття всьому миру хрещеному.

Запанувала на ґалєрі тишина, лише чувся мірний плюск води, котру розсікали весла.

За той час Галя скінчила їду, чула, що тихо стало на ґалєрі і думала, гадала, що має робити. Ще не стала Галя на одній думці, як Ізмаїл кинувся на неї як звір на здобич і притягнув до себе на постіль, — та на погибіль свою, бо в ту мить Галя вихопила ніж і по саму ручку всадила в груди Ізмаїла. Він ані скрикнув, лише захропів і за кілька хвилин був неживий.

Потрясена кровавими подіями, стояла Галя подальше трупа, дико оглядалась, не знаючи, що дальше має робити. Наступить ранок, побачуть турки мертвого Пашу, і її чекає знущання і смерть. Одне лишається — кинутися в море і загинути, зберігши честь свою дівочу.

Відхилила шовкову завісу, поглянула: гарно світить місяць і зорі, тихо кругом. Згадала батька, матусю, брата, судженого, рідну оселю — жаль стало за життям, заридало серце, заплакали очі.

— Пращай, краю мій милий, рідна оселе, пращайте всі мої любі, пращай місяченьку блідолиций, вже завтра не побачу тебе, а ти, синє море, ти-ж моїх братів на собі носило, прийми моє тіло, на хвилях своїх до рідних берегів, в мир хрещений віднеси. Прийми, великий Боже, мою душу, вислухай мою останню молитву до Тебе: визволь з тяжкої неволі наших бідних невільників.

Так пращалась бідна Галя з життям, а попращавшись, тяжко зітхнула і направилась на край ґалєри, коли вчула тиху розмову в її рідній мові, котру ледво було чути. Доносилась вона з низу ґалєри.

Задріжала Галя, оглянулась, сплять турки. Припала вухом до долу і прислухувалась, тай вчула нещасна страдниця милі, любі, сумні голоси свого рідного батька, брата і судженого — бідних невільників. Вони тихо вели розмову між собою.

— За три неділеньки, діточки, пасха Христова, — говорив Лизогуб, — не почуємо дзвонів, не почуємо веселого, радісного співу "Христос Воскрес".

— Ох! Господь його знає, коли скінчиться наша мука, — озвався Олексій.

— А може ще Господь визволить, — потішав Андрій.

Мало не скрикнула Галя — ледво здержалась.

— О, Боже милий! Тут мій батько, брат, суджений, закуті в кайдани. Що робити? — шептали уста козачки. — Все одно мене смерть чекає, кинусь їх визволяти; коли не здолаю, то хоч в останнє погляну та життя своє безталанне біля них закінчу.

Заволоділа нею відвага, рішучість і сила вернулась назад. Взяла ніж, шаблю Паші, два пістолі і, мов тінь, проховзнулась до входу в нижню часть ґалєри. Прислухувалась: тихо, почала спускатися по сходах. Рука міцно стискає острий ніж; неначе надземна сила — йшла без страху козачка бідних невільників визволяти.

Ледво ступила два кроки, як побачила приставника Мехмеда. Він сидів на сходах, схилив голову на руки, в котрих тримав бич, і солодко дрімав; при боці висіла ціла вязка ключів.

В одну мить Галя була біля Мехме-

да і сильним ударом ножа, на місці трупом положила того ката, що мордував її батька, брата, судженого і решту братів-невільників, схопила ключі і кинулась в ту сторону, де чула розмову.

Старий Лизогуб сидів, опустивши голову, місяць освітлював його стомлене обличчя. Пізнала Галя свого рідненського батька, впала до його закованих в кайданах ніг і тихо заридала:

— Татку мій, таточку! — тай почала цілувати руки і ноги.

— Господи, що я чую, — промовив Лизогуб, — це десь смерть моя кличе мене.

— Ні, таточку любий, не смерть, а життя, воля! Це я, ваша Галочка. Олексієчку, братіку мій! Андрію, любий, суджений!

— Дитино, дитиночко мила!

— Сестричко моя, горличко!

— Люба, суджена, — з плачем промовляли невільники.

— Тихо будьте! Тихо, любі мої! Я щойно убила Пашу і вашого приставника. Скидайте кайдани, ось ключі. Вояки сплять на верху, одна лише варта стоїть. Кинемось на них, заволодіємо ґалєрою і полинемо в рідний край.

Не чулись козаки від радости, поскидали тихцем кайдани і з тим, що могло попасти в руки, кинулись на верх волю здобувати. Частина направилась в сторону варти, а решта туди, де спали вояки. В одну мить здобули зброю, частину турків перебили, а решту повязали.

— Тепер, діти, — зарядив Лизогуб,— на низ бісурменів, на наші місця, та наглядайте, щоб добре веслували, щоб до світа як можна дальше відїхати.

Раділи козаки як діти, ридали, до ніг Галі кланялися, руки цілували, друг друга з волею витали.

А Галя і Андрій не могли наговоритись, надивитись одно на другого.

Розказала Галя про всі свої пригоди, а старий Лизогуб пригортав свою любу донечку до стомлених грудей, цілував, сльозами обливав.

Повклякали всі козаки на коліна і возсилали на високе небо до Великого Бога за свою подяку за Його ласку, що вибавив їх з тяжкої неволі.

— Поможи нам, Боже милосердний, —благав Лизогуб, — дістатись у рідний край, в мир хрещений.

Поодягались козаки в турецьку одежу, на варті став Хома Гуня, котри добре знав турецьку мову, бо 20 лі пробув в неволі. Полетіла ґалєра п морю, понесла товариство на тихі во ди, на ясні зорі, в мир хрещений.

Щастило козакам, не стрінулись нід з турецькими ґалєрами, небезпечні міс ця обминули і почали наближатися д рідних берегів.

Побачили їх запорожці і дивувались, що ґалєра прямо до берега пливе, а на ній не то козаки, не то турки, стоять шапками махають.

Коли ближче підїхали, а то їх брати з неволі бісурменської втікають. Висипались запорожці на беріг, витають, прибув кошовий отаман, Лизогуба обіймає.

— Як-же ви, брати, вирвались з неволі? — питає.

— Не вирвалися, батьку, — відповів Лизогуб, — то моя донечка слави доказала.

І розказав товариству всьо, як було.

— Слава Галі! — залунало. Загреміли мушкети і пістолі — ту славу до хмар підіймали, щоб по всій Україні її вчули...

— — — — — —

Одного ранку сиділа стара Марта на приспі під хатою, схилила голову на руки і гірку думоньку думала. Коли гляне, відчиняються ворота і її щастя назад вертає: муж і любі діточки. Радощів бідної жінки і матері годі пером описати.

За кілька днів в оселі Лизогуба звучала радісна вістка: "Христос Воскрес!"

По святах відбувся шлюб Галі з Андрієм. За тяжкі муки в турецькій неволі навістило їх щастя і радість.

Слава їм — героїчним оборонцям рідного краю і віри Христової. Хай та слава ніколи не умре, а все будить наші серця і веде нас до бажаної мети: Волі і Долі!

А. Чайківський

Один добрий продавець продав родині ескімосів холодільник. Стрічає він ескімоса одного разу і питає:

— А як сподобався твоїй жінці холодільник?

— Вона його любить, тільки що не навчилася ще як рубати лід на квадратики, щоб заповнювати ті маленькі мисочки.

Церква Св. Юрія-Мученика в Джексон Пойнт, Онт.

За Батьком

Недалеко Дніпра лежало козацьке село Михайлівка. Між садочками пишались біленькі хатки, серед села стояла церковця. Всюди видно було достаток, не то що в кріпацьких селах.

Багато славних козаків проживало в Михайлівці, а між ними Андрій Сивий, про котрого буде моє оповідання. Рід Сивих здавна славився хоробрістю і користав пошаною всего козацтва. Сивому під ту пору було тридцять-пять літ. Мав він жінку Дарину і синка Романа, котрому йшов шестий рочок.

Одного дня в осени вартові дали знати, що наближається до села татарський загін. В одну мить козаки зібрались на майдані з кіньми. Порядкував усім сотник Павло Дужий. Він післав гонців у сусідні села, а сам зі своїми козаками вирушив на зустріч татарам, щоб не допустити їх вскочити в село.

Попращав Андрій Сивий жінку і малого синка і поїхав з товариством боронити родини й оселі від лютого ворога.

Недалеко села стрінули козаки великий татарський загін. Розсипались в лаву і розпочалась завзята боротьба. Козаки доказували чудес хоробрости, та все-ж таки татари почали замагати їх. Мало вже лишилось козаків спосібних до бою. От-от ворог проломить собі дорогу в село. Але в цю критичну хвилину почувся тупіт і з лівого боку вдарили на татар козаки з сусіднього села. Не довго татари змагались. Відійшли в степ, залишаючи немало трупів на полі бою.

Дорого коштувала Михайлівчан оборона села. Багато козаків положили свої голови, а чотирох татари взяли в полон. В числі тих останніх був і Андрій Сивий.

Гірко ридала Дарина за любим мужом, благала козаків кинутись за татарами і відбити бранців, та це було неможливе, бо вислані стежі донесли, що відбитий загін злучився з другим загоном, а на таку силу напасти значило піти на певну смерть, бо козаків була невелика горстка в порівнанні з татарською ордою.

Минав час. Минали роки за роками, а за Андрія Сивого чутки не було. Журилась бідна Дарина, очі сплакала, змарніла, одна розрада лишилась — це синок Роман. Він усе потішав Дарину:

— Не плачте, мамо. Як я підросту, то визволю татка, я в Крим піду, всіх татар перебю, а татка з неволі освободжу.

Раз привели козаки двох татар, котрих піймали в степу. Вчув про це Роман. Прожогом побіг на майдан і як звір кинувся на одного татарина з криком:

— Де мій тато?

Ледви відірвали його.

— Хоробрий з нього буде козак, — говорили дідугани, погладжуючи вуса, —в батька вдався.

І дійсно Роман не дармував. Завзято вчився їздити на коні, стріляти, рубати шаблею, кидати арканом і виказувати велику зручність і надзвичайну в порівнанні з його літами силу.

Скінчив Роман тринадцять літ і почав думу думати, якби батька визволити. Знав вже трохи татарську мову, котрої вивчився від одного старого козака, що довший час в неволі пробував, вивідав добре, в якім напрямку лежить Крим і почав лагодитись в дорогу.

Помічала Дарина, що Роман ходить, неначе сам не свій, все задуманий, кудись зникає і часом цілий день його нема. Раз вечером вийшла з хати, глядить, а Роман сидить на припі в глибокій задумі. Сіла Дарина біля нього і питає:

— Що з тобою, синочку, чого ти такий сумний? Може ти хорий часом? Скажи мені, любий, що тобі є. Я бачу, що ти нудишся; щось долягає тобі.

— Ох, мамо, — відказав Роман. — Як нагадаю собі, що мій бідний татко в невірних в неволі, як погляну на вас,

що ви все журитесь та сльози ллєте, не можу спокою знайти.

— Що-ж робити, синку? Така наша доля, нічого не вдіємо.

— Ні, мамо, так не може бути. Я чую в собі досить сили, піду за батьком, визволю його, тоді спаде камінь з мойого серця. За муки батька не одна татарська голова злетить від моєї руки.

— Ох, лицарю мій, — сказала зворушена Дарина і пригорнула до себе сина. — Любо мені чути твої слова, і відчувати любов твою до батька і до мене, але ти ще, синку, малий, тобі лише чотирнадцятий рік пішов. Пожди ще пару літ, підеш на Запоріжжя, а там з товариством порадишся як батька визволити. Та й хто знає, де шукати його. Може кляті продали туркам, а може й не жиє вже на світі.

Нічого не відповів Роман, лише посумнів ще більше.

Пройшло від того вечера з два тижні. Встала вранці Дарина, заглянула на сіно, де спав Роман, а його нема.

— І куди це він ходить? — питала сама себе. — Десь певно в степ на виводи. Ох, лишенько моє, маю його одним одного і того можуть бісурмени схопити.

Пройшов день, не вертав Роман. Минула нічка, не спала Дарина, синочка виглядала, очі виплакала, а він не прийшов. Оповіла сусідам. Поїхали козаки в степ, але Романа не знайшли. Неначе під землю пішов.

На другий день вечером прийшов до Дарини сусідний хлопець Іван, товариш Романів, і сказав, що Роман пішов батька з неволі визволяти та просив його сповістити маму, щоб не журилась.

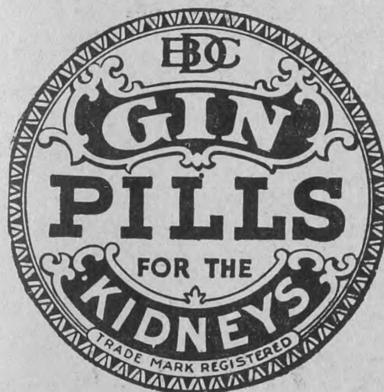
— Розпука огорнула Дарину. Муж у неволі, а син в дорозі до неї. До старої рани прилучилась нова, така-ж болюча і пекуча.

Не бралась Дарини робота. Сяде, було, на приспі і гірку думоньку думає. Розважали сусіди, як могли, та це не помагало.

— Пропаде хлопя ні за цапову душу, — говорили козаки, — буде блукати по степу, поки татарин на аркан не піймає. А жалко — з нього добрий козак бувби.

— А я вам кажу, — озвався старий Охрим, — що Роман не загине. Не з та-

Біль Крижей, Ломбеґо, Мочеві Клопоти!

Нащо дальше терпіти від тих болісних, пригноблюючих недуг? Джин Піґулки дадуть вам скору пільгу. Їх лагідні антисептичні власности звільняють подражнення нирок, міхура і мочевих проводів. Коли нирки є зґущені, то вони не можуть виділювати отруйної зужитої матерії з тіла. Це часто спричиняє ревматизм, біль крижей, напухлі сустави. Джин Піґулки помагають ниркам функціонувати нормально й усувати причину цих болісних недуг.

Джин Піґулки можна дістати у склепах по цілій Канаді. Реґулярна величина 69ц. пуделко.—Економічна величина (два рази реґулярної величини)—$1.09

ких він. Малий літами, то правда, але дужий та відважний і розум у нього не діточий. Він так на осліп не пішов, як звичайна дитина. Він всіх випитував про дорогу до Криму, де яка могила стоїть, навчився татарської мови, а стрілець з нього який, та й шаблею рубає як справжній козак. Так легко татарин його не піймає.

Що-ж сталось з Романом, тим добрим, щирим сином, що пішов в таку небезпечну дорогу свого бідного батька з татарської неволі визволяти?

Роман розвідався докладно про дорогу і як треба матися на обережности, щоб не влізти татарам у руки. Взяв з собою в торбу харчів, баклагу з водою, пістоль, запас пороху і куль, ніж за холяву, до пояса причепив аркан, а в руки довгу ґудзовату палицю і ще досвіта, помолившись щиро Богу, попращав сонну маму і рідну оселю і зник в степу. Гадав з початку їхати конем, але розважив, що так скорше може впасти в біду. Надіявся Роман стрінути козаків, котрі переслідують татар і при їх помочі увільнити батька, а може де стріне бідного невільника, що втікає з неволі і дещо від нього довідається.

Весь день ішов Роман степом, не спиняючись і ніде нікого не стрінув. Вечером натрапив на невеличку балку і там отаборився на нічліг. Заповз у густу тернину, прикрився травою і заснув міцним сном після цілоденної мандрівки.

Прокинувшись вранці, прислухався, осторожно підвівся, розглянувся довкола і впевнившись, що небезпеки нема, поснідав і пішов дальше. Коли вийшов в степ і поглянув на захід, побачив стовпи диму, як від пожежі.

— Це певно татари, — промайнула думка в голові Романа, — палять козацькі оселі і забирають людей в неволю. Прокляття на вас, душогуби! Коби сила моя, всіх я видушивби.

Ішов Роман степом з великою обережністю, розглядався, наслухував, до землі вухом припадав. Вже стемніло, як він добився до глибокої балки. Оглядів її і найшов глибоку печеру, що мала три виходи. Другий не знайшовби тої печери, але Роман не дурно слухав оповідань старих козаків. Коли ввійшов в балку, то зараз по прикметах пізнав, що це козацька балка, в котрій є криївка від татар. Для того знайшов її легко і безпечно ляг відпочивати.

Прокинувшись вранці, виповз з печері, щоб розвідатись що діється кругом і помітив в степу татар, чоловік сто. Вони, видно, оглядали степ, чи нема де слідів козаків.

Роман сховався в печеру і звідтам наглядав за татарами, поки вони не скрились за обрієм.

Іти в дальшу дорогу було небезпечно і Роман рішив пересидіти в печері. В тягу дня ще два рази помічав на степу татар, що вельми непокоїло його.

Настав вечір. Романа не збирало на сон. Він лежав у своїй криївці і пильно наслухував, щоб не дати себе заскочити несподівано.

Зійшов місяць. Тихо кругом. Лежить Роман і думає-гадає про батька, про матір і жаль стискає його серце. Коли це вчув тупіт на степу. Прислухався — неначе три їздці наближуються до балки, невідомо лише, чи свої, чи татари. Насторожився Роман і пильно вважає. Ось вже їздці біля балки. Це три татари. Він пізнав їх по островерхих шапках. За пару хвиль вони були зовсім близько. Один вїхав у балку, а два кроком відїхали в степ, видно на вивіди.

Роман наготовив пістоль, ніж положив біля себе, приготовившись до оборони, наколиб татари знайшли його криївку.

— Живий в руки не дамся; краще смерть, чим йти в неволю до бісурменів, але хоч одного положу, — міркує собі Роман, а сам очей не зводить з татарина, котрий безпечно вїхав в балку і став недалеко Романової криївки, зліз з коня і щось здійняв з сідла. Тепер лише Роман розглядів, що те "щось" була невеличка дівчинка, років десять; вона тихо застогнала. Татарин сів біля неї і вглядався в її личко, освітлене місяцем.

— Гарна гяврочка, — говорив татарин сам до себе, — будуть за ню добрі гроші.

Роман, котрий, як я вже згадав, знав татарську мову, вчувши слова татарина, весь затремтів.

Не знати куди подівся страх перед татарами, верх взяла думка освободити бідну браночку з гіркої неволі.

— Десь мама її гірко ридає за нею, як моя мама за татком. Що буде, то буде, поки ті два татари вернуться,

треба справитися з цим нехристом. Але як? Стріляти не гаразд, щоб не вчули татари. Кинутися з ножем, хто знає, чи подолаю, та може наробити крику. Ні, найкраще буком приголомшу його, тоді легше буде справитися, — рішив Роман і вложивши ніж за холяву, поповз з буком у руці, як ящірка, до татарина, котрий сидів спиною до нього і все ще любувався своєю бранкою.

Роман осторожно став на ноги, міцно затиснув бук у руках і зі всеї сили сперіщив ним татарина по голові. Той ані скрикнув і похилився на землю. Роман ще доложив зо три буки, схопив бранку на руки і заніс в печеру. Дівчинка заплакала.

— Не плач, — промовляв Роман, — я виратував тебе з неволі. Не бійся, я не татарин. Будь тихо, бо татари, як зачують, то вбють тебе і мене.

Дівчинка, зачувши рідну мову, перестала плакати, але від потрясення не годна була слова промовити.

— Сиди тут тихенько, — звернувся до неї Роман, — а я піду на вивіди, бо було ще два татари.

Сказавши це, Роман висунувся з печери. Татарин лежав нерухомо.

— Що робити? — туманів Роман. — Більше як певно, що татари вернуть у балку і знайшовши свого товариша з розбитою головою, пічнуть нишпорити та можуть натрапити на криївку. Одного можу положити з пістоля, але чи годен буду справитись з другим?

Такі думки Романа перервав людський стогін, котрий донісся зі степу десь недалеко.

— Господи! Це ті поганці когось мордують у степу, — промайнула думка в голові Романа. І знов, як перше, зникла всяка обава, а її місце заняли відвага та лють на татар.

Не розважаючи ні над чим, кинувся Роман на поміч туди, де чувся стогін. Пригнувшись до землі, тихцем наблизився до татар і побачив, що два татари вязали якогось чоловіка сирівцем, а той знесилений лише стогнав.

Заняті своєю роботою татари не могли помітити Романа, вкритого в траві, та лише підвівся один татарин, як гукнув стріл з пістоля. Татарин лише махнув руками і впав на землю мертвий. Роман кинув пістоль, а схопив бук, і заки другий татарин вспів скочити на ноги до оборони, так огрів його буком, що той повалився як сніп. Тоді Роман кинувся розвязувати бранця.

В одну мить розрізав ножем сировець і бранець, заточуючись, підвівся на ноги. Був він знесилений, блідий та ще й татари пімняли його колінами. Досить було глянути на довгу бороду звільненого Романом бранця, його пірвану одежу, що ледво прикривала тіло, босі скровавлені ноги, щоб догадатися, що це бідний невільник з неволі бісурменської втікає "на тихі води, на ясні зорі, у мир хрещений".

— Дякую тобі, синку, за поміч, — промовив невідомий. — Якби не ти, булиб прокляті татари назад у неволю пігнали. Скажи-ж мені, як ти тут опинився, чи ти сам, чи може козаки поблизу?

— Сам, дядьку, — озвався Роман, — мого батька взяли татари в полон вісім років тому і я тепер пішов з дому, може що про нього розвідаю, бо туга не дає мені спокою, та ще й матір що дня сльозами вмивається.

— Кажеш вісім років тому батька

Коли дитячі

ОЧІ є БІЛЬШІ

від їх

ЖОЛУДКІВ

Нема потреби давати їм драстичних, старомодних ляксатив, які можуть зрушити дитячу систему та оставити їх ослабленими. Спробуйте нову модерну поміч Children's Own Таблєтки, — які є виконані спеціяльно для дітей у віці від 3 до 15 років, продуцентами Baby's Own Таблєток, що є вашим запевненням споляглвого продукту. Вони починають діяти відразу, помагають осолодити жолудок, злагіднюють недомагання та переводять цілковиту працю кишок в лагідний спосіб. Дістаньте пакетик сьогодні в свойого аптикаря.

Children's Own TABLETS

твого забрали татари в полон? — промовив тремтячим голосом невідомий, вглядаючись в лице Романа. — А з якого-ж ти, синку, села?

— З Михайлівки, дядьку.

— З Михайлівки! — скрикнув невідомий.

— Чого ви так скрикнули? — запитав Роман і сам чогось весь затремтів.

— Як, як тебе, синку, звати?

— Роман, — ледве вимовив хлопець.

— А батька імя? Говори, говори скорше!

— Андрій Сивий, а мама Дарина.

— Сину, сину мій! — скричав невідомий, — це-ж я, твій рідний батько Андрій.

— Таточку, тату ріднесенький мій,— заголосив Роман і кинулись батько і син в обійми.

Ще ясніше засяяв місяць і неначе співчуваючо глядів на зворушаючу сцену стрічі батька з сином.

Першим опамятався Андрій.

— Стрівай, синочку, бо ми на радощах і за обережність забули. Татарів було три. Коби клятий не накликав на нас своїх.

— Не накличе, таточку, я його приспав в балці і визволив маленьку браночку.

— Лицарю мій любий, сину єдиний. Де є нарід, щоб міг похвалитися такими дітьми?

Став Андрій Сивий на коліна, підніс до неба руки і промовив:

— Дякую Тобі, Боже Всемогучий, що Ти вивів мене з тяжкої неволі і післав мені на поміч мого сина. Зішли-ж на нього ласку Твою найсвятішу і поможи нам дістатися в рідну оселю.

Скінчивши молитву, Андрій звернувся до сина:

— Забирай коні, візьмемо дівчатко і поїдемо. Татарів я сподіюсь, більше не стрінемо. Вони з ясиром пішли стороною. На рано недалеко від Михайлівки будемо, а цих бузувірів лишимо тут на жир вовкам та гайворонам.

За пару хвилин Роман вже мав татарських коней в руках. Пішли в балку, взяли третого коня, оглядів Андрій сідла і знайшов там чимало червінців.

— Десь мали нехристи гарно поживитися. Тепер ти, синку, справжній козак: татарів погромив, невільників освободив і добрий луп добув.

— Що мені, таточку, гроші? Добре, що я вас бачу. Я не за грішми йшов, а за батьком.

— Ох, ти, соколику мій, красна перлино роду Сивих, — промовив з гордістю і радістю Андрій.

— Де-ж, синку, бідна браночка?

— В печері, тату, сидить, зараз я її приведу.

Пішов Роман до криївки і за хвилю привів дівчинку; вона вся тремтіла зі страху.

— Не бійся, дитинко, — лагідно сказав до неї Андрій і взяв на руки. — Як ти звешся?

— Софійка, — відповіла дівчинка плачучи.

— А з якого села?

— З Черепашинець.

— Не знаю такого села, — сказав Андрій, — певно кріпацьке село. А пан є в тому селі?

— Є, такий лютий.

— Так воно і є, кріпацька дитина.

— А не знаєш що сталось з твоїм татком і мамою?

— Вбили їх татари. Татко і мама мене боронили...— і дівчинка захлипала.

— Не плач, дитинко, така Божа воля. Добре, що тебе вирвав Роман від татарів. Поїдеш до мене, будеш за рідну донечку.

Скочив Андрій на коня, Софійку взяв до себе; Роман на другого, а третого коня привязав до свого і виїхали з балки. Розглянувся Андрій уважно кругом, прислухався і поїхали в напрямі Михайлівки.

Вранці побачили козацькі чати. То були козаки з Михайлівки.

— Гляди, Омельку, та це-ж Роман їде. Чи не батько то з ним? — обізвався козак, що був на чатах, до товариша.

— Може й справді, — озвався той.

За кілька хвилин козаки вже виталися з Андрієм Сивим, а силач Омелько стягнув Романа з сідла, обхопив своїми дужими руками і почав цілувати та плакати з радощів.

— Омельку, не задуши мені сина,— говорив Андрій.

— Не бійся, не задушу. Гай-гай! Та-ж це буде козак на вдивовижу всему миру хрещеному.

Спочили трохи Андрій з сином і Софійкою попасли коней і почвалали до Михайлівки. Тепер чекала їх нова зворушаюча стріча мужа з жінкою і сина

з матірю. Одна бідна Софійка була чужа між ними.

За годину вїхали в село. Козаки пізнали Андрія, хоч і змінився він у неволі і гурмою рушили до його двора.

Дарина сиділа на приспі зажурена, змордована, а біля неї ще три молодиці, що все приходили розважати її.

— Дарино!— почувся голос з вулиці.

Дарина скочила на рівні ноги.

— Господи, що це? Невже мені причулось? Це-ж голос мого Андрієчка, це-ж він мене кличе, це смерть моя мене кличе.

— Мамо! — знов вчула голос.

— Чи то сон, чи дійсність? Це-ж голос мого сина. Де ви, мої милі, любі?

— Ось ми оба, — вчула знов голос і на подвіря вїхали Андрій з Софійкою і Романом.

Дарина скрикнула несамовито і майже непритомна опустилась на руки любого мужа.

Запанувавши над собою, не знала як витати своїх милих. Промовляла до них так ніжно, так болісно, що старі козаки, яких вже повно було на подвірю, крадькома від молоді втирали сльози, а що жінки, то аж заходились від плачу.

Розвідавшись про все, взяла Дарина Софійку на руки і також сердечно цілувала бідну сиріточку. То був найщасливіший день в її житті.

— А що не на моє вийшло? — звер-

ІВАН ЯРЕМКО — МІНІСТЕР ТРАНСПОРТУ В УРЯДІ ОНТЕРІО

нувся до козаків старий Охрим. — Я казав, що Роман дасть собі раду. Такого синка треба пошукати, лише поміркуйте в своїх головах; малий хлопчина трьох татарів подолав, батька і мале дівчатко з неволі освободив. Дайже-ж, Боже, тобі, синку, лебединий вік, козакуй на славу Україні.

І з цими словами поцілував Охрим Романа в голову.

Довго гомоніли козаки на подвірю Андрія, а він оповідав про свої пригоди.

Пройшло кілька місяців. Андрій вернув до сили. Роман тішився батьком і Софійкою, котра повеселішала під доглядом Дарини, а Романа любила неначе рідна сестра. Вернула і до Дарини веселість і радість.

Одного вечера прийшов до Андрія старий Охрим і говорить:

— Знаєш, Андрію, чого я до тебе прийшов?

— Ні, не знаю, скажіть, то й буду знати, — відповів Андрій.

— Гаразд! Так слухай: Зле, що твій Роман сидить дома. Йому слід на Січі бути, звичаїв козацьких привчатися, бо кажу тобі, що з нього буде важний козак. Відвези його в Січ, поклонись кошовому, розкажи про все, а він заопікується Романом і виведе його в люди, бо тут дома хлопець може змарнуватися.

— Я й сам так гадаю,— відповів Андрій, — що треба за яких дві-три неділі поїхати з ним у Січ і лишити там.

— Треба, Андрію, треба. Ненька наша Січ потребує лицарів. А як Роман? Має охоту їхати до Січі?

— О, ще й яку, все лише про те і мріє.

— Отже бачиш. Поспіши відвезти його.

Пізненько попращав Охрим Андрія, а на другий день Роман вже збирався в дорогу. В неділю, по Службі Божій, попращав він маму, Софійку і товаришів та виїхав з батьком у Січ.

— Поїхав Роман козакувати, — з заздрістю говорили товариші.

В Січі товариство дуже радо привитало Андрія Сивого й його сина. Розвідавшись про все, кошовий лишив Романа в себе за чуру.

Побувши пару тижнів у Січі, Андрій Сивий вернув домів, бо чувся нездоровим.

— — — — — — — — — — — — — —

Пройшло пять літ з тої пори, як Роман лишився на Січі. Андрій часто сла... бував і нікуди з дому не відїздив. З Софійки виросла гарна, чарівна дівчина. Поглядали на неї Андрій і Дарина т... нераз на самоті перемовлялись: коб... вже приїхав Роман і поглядів, яку кра... су з неволі освободив, може за жінк... взявби її, як не наглядів де іншої. Че... кала і Софійка на Романа.

— Я вже й не пізнаю нашого Романа — говорила вона до Андрія і Дарини — певно десь виріс як дубочок.

— А ти любиш Романа? — спитала Дарина.

Софійка почервоніла і відповіла:

— Певно, що люблю. Він мене з неволі визволив, до життя вернув.

Одного дня в ранці почувся на вулиці тупіт і в подвіря вїхав на баскім коні молодий козак. Зіскочив з коня і ввійшов в хату.

— Витаю вас, тату, мамо, і тебе, Софійко, — промовив козак, радісно всміхаючись. — Чи пізнаєте малого Романа?

Мила і радісна була стріча. Всі любувались Романом, такий з нього став гарний козак, а яка одіж, зброя! Видно, що не дармував на Запоріжжі.

— А Софійка, як та рожа розцвила, — сказав Роман, зїдаючи вродливе личко Софійки.

— А ти, Романочку, неначе той дубок розвинувся, — відповіла, вся паленіючи, Софійка.

Родичі гляділи на них і втішались, бо бачили, що до вподоби одно другому припали.

За тиждень відбулось сватання, а на другий день Софійка провожала в дорогу свого любого, судженого, Романочка, котрий спішив на Запоріжжя, щоб взяти участь у поході на татар.

В тому поході Роман доказав чудес хоробрости на очах кошового і заслужив собі пошану в усего товариства. За боєві заслуги, не зважаючи на молодий вік, Романа обрано сотником, кошовий дав йому дозвіл оженитися і Роман з кількома товаришами виїхав в Михайлівку.

Радість Андрія і Дарини, коли побачили любого сина сотником, була велика, а радість Софійки безмірна. Вона бідна сирітка, колишня маленька браночка-полоняночка, за кілька день стане панею сотниковою.

І той бажаний день настав. Загули в

подвірю Андрія Сивого троїсті музики, женив Андрій свого сина з Софійкою.

Коли молоді вернули з церкви, почалась гостина на славу. Пришкандибав і старий Охрим на весілля, випив кілька чарок і каже:

— Я-ж говорив, що з Романа буде визначний козак, так воно і вийшло. Нехай-же на радощах потанцюю на погибель усім ворогам, щоб так дідьки товклись по них копитами, як я вшкварю зараз ногами. Ану, грай такої, щоб самі ноги танцювали.

І не зважаючи на свою старість, пішов Охрим в танець аж курява знялась.

А. Чайківський

— Я слухаю до вашого радія так як би воно було в моїй кімнаті.

— Ну, то може ви помоглиб мені виплатити його?

Його жінка ходила засмучена й прибита цілий день, наче хтось в її родині помер.

— Що сталося, моя дорогенька?

— Наша сусідка має такий самий капелюх як мій.

— Отже ти хочеш, щоб я купив тобі новий капелюх?

— Це буде коштувати тебе менше ніж перевозитися до іншої хати.

***

— Я маю два білєти до театру.

— Добре. Я зараз пічну вбиратися.

— Так, моя дорога, дуже добре зробиш, бо вистава завтра.

***

— А що він робив, коли вони обоє сварилися?

— Слухав.

Чи "голодна на залізо кров" робить вас такою змученою, що ви аж встидаєтесь?

Почувайтесь краще скоро, коли ви терпите від цього почування змучення і виснаження! Заживайте цей поліпшуючий кров тоник заліза, спеціяльно спрепарований для жінок!

Яке лихо, коли жінка є така змучена, така слаба і виснажена, що вона почувається винуватою, що не може подолати щоденних проблєм? На щастя це є часто наслідком "Голодної на Залізо Крови" (проста анемія з недостачі заліза). Тоді для таких жінок нема потреби терпіти таке велике ослаблення безпомічно.

Спеціяльний залізний тоник може помогти вам злагіднити цей стан . . . і тим чином відновити вашу життєвість! Це Lydia E. Pinkham's Таблєтки, залізний тоник, зроблений спеціяльно для жінок.

З поліпшуючим кров залізом, Pinkham's Таблєтки починають скоро зміцнювати "Голодну на Залізо Кров". Таким чином скоро помагає будувати багату, червону кров . . . відновляти силу й енерґію і ви знова добре почуваєтесь.

В жінок "Голодна на Залізо Кров" є часто в злуці зі зміною життя і гарячих приплнвах. А спеціяльно в молодих жінок — при місячних болях і корчах Pinkham's унікальна формула може також принести побажану полегшу при цих функційних жіночих недомаганнях, які також забирають силу і життєвість. Не диво, що багато жінок знаходять Pinkham's корисними через **ціле їх життя.**

Якщо "Голодна на Залізо Кров" ослабила та виснажила вас, дістаньте Pinkham's Таблєтки в аптеці. Тоді побачите, чи ви вкоротці не будете знова нормально почуватися!

НА ЖІНОЧІ НЕДОМАГАННЯ! Досвіди доказують, що Lydia E. Pinkham's Рослинний Витяг (в плинному стані) також приносить скору полегшу при недомаганнях місячних болів і зміні життя.

Іван Тобілевич

Клясик української драматурґії

Загально відома роля, яку в історії українського театру, в створенні для нього репертуару, в піднесенні його творчої майстерности відіграв, поруч Старицького і Кропивницького, великий український драматурґ, корифей української сцени, артист, режисер, старший брат Садовського і Саксаганського — Іван Тобілевич. Український нарід шанує память цього великого сина, відзначує його славні заслуги перед рідним театром і згадує невідрадні обставини, в яких доводилося жити й творити мужньому патріотові.

Доба Тобілевича — це постійні репресії в звязку з селянськими розрухами, до, в часі і після реформи 1861 року, Валуєвський та Ємський укази про заборону української мови, театру, сценічних постав і далі смуга чорної реакції аж до революції 1905 року. Не зважаючи на всі труднощі, він боровся, перемагав і невтомно творив нові скарби української театральної культури.

З юних років виявив Тобілевич велику любов до театру і з закінченням повітової школи в Бобринці мріяв про дальші студії, про здобуття освіти, але обмежені матеріяльні можливости змусили йти заробляти на життя. Почалася довга, виснажлива праця — писарчуком у станового пристава, далі урядовцем скарбового уряду і згодом міської управи в Бобринці. І раптом — зустріч з Марком Кропивницьким та заснування разом з ним аматорської трупи, яку після виїзду Кропивницького з Бобринця очолив сам Тобілевич. Горяча любов до театру, великий артистичний талант і прекрасні орґанізаційні здібності одразу висувають його на перше місце.

Працюючи в повітовому суді в Бобринці, пізніше на тій самій посаді в Єлисаветграді, згодом секретарем міської поліції в Херсоні, а потім у Єлисаветграді, він у вільний від роботи час цілковито віддається театрові і рівночасно починає випробовувати свої сили на літературній ниві. Його рецензії на театральні вистави, фейлетони та публіцистичні статті друкуються в місцевій ґазеті, а слідом за оповіданням "Новобранець", де змальовано тяжке становище українського народу під російським гнітом, він пише в 1883 році свій перший драматичний твір — "сильну і витончену", як висловився Сергій Єфремов, драму "Бурлака" ("Чабан"), в якій яскраво розкрив соціяльне лихо і цілковиту безправність українського народу в Росії.

Дня 4 жовтня, 1883 року, Тобілевича позбавляють праці. Його волелюбні, опозиційні до режиму погляди стають відомі владі, і вона застосовує супроти нього репресії. Тобілевич приєднується до трупи Старицького, яка виступала в Єлисаветграді, і разом з нею виїздить до Ростова над Доном. Але того самого ранку, коли вони прибули туди, наспів наказ про адміністративне заслання Тобілевича. За згодою донського наказного отамана драматурґ залишився на засланні в Новочеркаському без права виїздити впродовж пятьох років.

Три роки пробув Тобілевич у Новочеркаському, працював палітурником і невтомно писав нові пєси. На фолкльорному матеріялі про Бондарівну і пана Каньовського він створив свою драму "Бондарівна" (1884), а в 1885 році написав комедію "Розумний і дурень". Особливо продуктивним для нього був 1886 рік, протягом якого Тобілевич створив драму "Наймичка", "Не так пани, як підпанки", комедію "Мартин Боруля" і закінчив пєсу "Безталанна". В них всебічно зображено життя на Україні після селянської реформи, руйнування патріярхальних основ українського села, зубожіння народу і разом з тим гонитву за збагаченням, лихварство.

Діставши в 1887 році дозвіл відбути решту заслання на своєму хуторі Надеждівці, драматурґ переїздить туди і в 1888 році закладає з Саксаганським новий український театр, хоч їх існувало вже три (Старицького, Садовського і Кропивницького). До його театру входять визначні артисти: Л. Ліницька, Віринa Дзбановська, В. Грицай. Виступи театру в Києві, в Одесі, Катеринославі, по ріжних містах і селах України та далеко поза її межами — в Варшаві, Мінську, Кишиневі, Петербурзі, Кронштаті — мають величезний успіх. Тобілевич виступає в ролях Назара Стодолі в одноіменній пєсі Шевченка, Прокопа ("Сватання на Гончарівці"), сторожа ("По ревізії"), городничого ("Ревізор"), Омелька, Мартина Борулі, Опанаса у власних пєсах.

Поруч з артистичною розростається далі драматурґічна діяльність Тобілевича. Він створює побутову драму з часів кріпацтва—"Батькова казка" (1892), історичні пєси: "Паливода 18 століття" (1893), "Лиха іскра поле спалить, сама щезне" (1896), "Чумаки" (1897), соціяльно-побутову драму "Понад Дніпром" (1897), комедію "Сто тисяч' (1899), історичну траґедію "Сава Чалий (1902), пєсу "Хазяїн" (1900), історичну пєсу "Гандзя" (1902), а врешті розпочинає працю над великою трильоґією про українську родину, з якої здійснив дві частини: "Суєта" (1903) і "Життейське море" (1904). Третьої частини "У пристані" не пощастило здійснити.

Велич спадщини Тобілевича, що виступав під прибраним імям Карпенка-Карого, у всебічному багатогранному показі сучасного йому українського життя. Він зумів перетратити всі впливи інших драматурґів і знайшов свій власний творчий шлях, особливо щодо виборів сюжетів, які черпав безпосередньо з життя. Беручи під увагу всі вимоги сцени, драматурґ широко вживав випробуваних в театрі метод як у розробленні окремих сценічних положень, так і в змалюванні образів. "Від дідів успадкована віра" в те, що "правда там, де свята природа, де землю зрошують трудовим кровавим потом" — проймає його твори.

Творець реалістично - побутової пєси, він ясно бачив руйнування споконвічних основ української родини, всього укладу життя під тиском окупаційного режіму і вважав Святе Письмо радикальним засобом для вдосконалення людей, а своїх героїв, скалічених отим режімом, Мартина Борулю, що нагадує клясичний образ Журдена в "Міщанині у дворянстві" Мольєра, старшину Михайла, Окуня, Цокуся, Калитку, Пузиря — подібних до персонажів Мопасана і Золя — трактував як моральних потвор.

Вилліям Лайон Мекензій —
борець за більші права парляменту в революції з 1837 року

Великим обсерватором людського життя назвав Тобілевича Іван Франко. "Як письменник-драматурґ і як артист, Карпенко-Карий був коштовним самородком. Це був глибокий, своєрідний талант, що вмів раз-у-раз лишатися самим собою, і, навіть, торкаючись часом старих тем, він давав щось своє Карпенківське, пив, як французи кажуть, з власної чарки", — писав Сергій Єфремов.

Спадщина драматурґа не втратила своєї сили і сьогодні.

Ю. Григоріїв

Олена Кисілевська

Дівчинка Марійка

Рік 1931. Весна в повному розквіті. Їду до малого, гірського містечка на посольське справоздавче віче. Маю реферувати там справу шкільного плебісциту. Властиво, це не моя ділянка. Шкільні справи реферує фахівець, але на цей раз мені доручено його заступити.

Здалосяб дещо підготовити на цей несподіваний виступ, але на це не стає часу. Вчора з вечора дістала я телеґраму, сьогодні вже віче. І то де? В глухому куті, на Бойківщині, де нарід убогий та ще до того й мало грамотний (найбільше неписьменних) і, як кажуть, мало свідомий, найменше в національних справах активний. І реферуй там таку безнадійно абстрактну справу як плебісцит за заведенням української викладової мови в школі там, де часто взагалі школи нема!

Не легке завдання, але на дворі весна, чудовий соняшний день, в якому забувається всю буденщину, а на душі стає так легко, бадьоро, що ніщо в світі не здається тобі важким. Тому не журюся нічим, виїзджаючи раннім ранком з дому. Пощо наперід журитися? Побачимо на місці. Часу буде доволі, приїду найменше яких дві години перед початком віча, поговоримо з місцевими людьми, порадимося. Тож з легкою душею стаю в відкритому вікні свойого переділу й розкошуюся сонцем, свіжим, запашним повітрям рідних піль, лугів, лісів, крізь які несе мене потяг.

Дивно. Так часто переїзджаю вздовж і впоперек мою батьківщину і ніколи не можу досить налюбуватися її красою! Нерозгорнені нотатники, непереглянені часописи й журнали спочивають спокійно на сидженню оббитим червоним плющем, а я не в силі відорвати очей від чарівної панорами, що барвистою лентою майоріє перед моїми очима. Ось хочби й тепер: на далекому фоні, потрійні, лагідні хвилі гір. Найвища, найближча, темно зелена, над нею зелень уже поголубіла, а ще вище, дальше, пасма гір срібно-лінійні, зливаються вже з хмарами. З тих голубо-фіолетних верхів, де в глибоких прірвах і в літі не топніють сніги, іноді, як зірвані з ланцюгів собаки, злітають на доли ледово-холодні вітри, зморожують не тільки тіло, але й душу, вялять весняні квіти, світами розносять пух вишневих садків.

Але сьогодні тихо. Люті вітри притаїлися десь у ґранітних Довбушевих коморах, на світі мирно, спокійно. Лагідно хвилюють на малих селянських нивках срібні від нічної роси жита, зеленіють ярі, густі пшенички. Над окопами сніжним валом стелиться колюча тернина. Раз у рік добрий Господь дозволяє їй забути траґічне приначення: вінчати своїми кільцями чола мучеників-героїв... Тільки раз у рік, у цей благословенний час, вільно їй укрити гострі колючки невинною, сніжно - білою пахучою шатою.

За толокою, у розквітлих садках, потопає невеличке село. Сліпучо білі стіни мініятурно малих хаток моргають лискучими віконцями на чоло соломяних шапок-стріх. Нарід мурашками розсипався по огородах, полях. Благословить його сяючими в сонці хрестами деревляна церковця, в вінкові пахучих лип. Дивишся та й очам не віриш, як оце все заховалося в віці залізно-бетонових хмародерів, у віці літаків, авт, машин, тракторів.

Хоч потяг волічеться якось незвичайно повільно, то вкінці зближуємося до вузлової станції. Тут треба мені пересідати. З течкою в руках, з відблеском сонця в очах і душі, мішаюся з товпою подорожніх, що висипалися з возів. Десь тут, на бічному торі, повинен стояти "мій" потяг. Ще година їзди і я стану на місці. Цю годину я вже свято постановила замкнути очі на всю окружаючу красу, затягнути на вікно заслону й остаточно таки трохи подумати, що мені прийдеться сказати людям. Але

де-ж той потяг? Шукаю, розглядаю, рейки порожні. Питаю залізничників.

— Ви спізнилися! — кажуть. — Потяг не ждав, перед пів годиною відїхав.

Як згашена вітром свічка, погас мій соняшний настрій. Що тепер робити? Заки приїду другим потягом, віче мабуть закінчиться. Може наймити підводу? Йду між фірманки. Нема охочих. Та, кажуть, це й не оплатилосьби, бо не заїдеш скорше кіньми як потягом, що відїде за яких дві-три години.

Знеохочена, зрезиґнована, сідаю в найдальшому кутку ресторану й при шклянці чаю розгортаю ілюсторваний часопис, пробую читати. Не йде. Думки плутаються, все вертається до цього: застану ще хоч кінець віча, чи ні? А як застану, то що людям сказати? Пробую намітити якийсь плян, але в цьому настрою важко. Перестаю вкінці ламати собі над тим голову і пасивно, без думки, піддаюся вичікуванню.

Ліниво посуваються вказівки годинника. Проволіклася година, дві. Ще остає найдовша пів-година. Врешті дзвонить телефон, знак, що з перед-останньої станції вийшов потяг. За пару хвилин заїздить він перед нас. Усі кинулися до возів. Їдемо. Знову пересуваються поперед вікна щораз кращі, щораз більші гірські краєвиди, але я їх майже не помічаю. На думці все одне: застану ще хоч кінець віча? Ждатиме на мене на станції підвода, чи ні?

Отже жде! Оподалік від жидівських фірманок, малий селянський возик у тіні дерева, при ньому убого одягнений ґазда з батогом у руці, уважно розглядає подорожніх, що висипалися з возів. Пізнаємо себе, хоч не знаємося.

— Ви з Н.? Ждете на мене?

— Та жду. Сідайте, — і розстелює білу скатертину на солому сидження.

— Як гадаєте, — питаю, — застанемо ще кого на вічу? Люди не розійдуться заки приїдемо?

— Або я знаю? Жду на вас від ранку, коні геть поголодніли.

Не дивує мене оцей стоїчний селянський спокій. Я знаю їх, наших терпеливих, обовязкових селян. Сказано йому: маєш привести сенаторку від потягу, і він жде, хоч сам певно не полуднував, хоч його любимці, коники, поголодніли.

Дорогою мовчимо. Я занята своїми думками, господар голодними кониками. Навіть не спостерегла, як заїхали перед вічевий дім, обліплений жовтими оголошеннями.

Виходять, вітають комітетові.

— Алеж ви спізнилися!

— Не зі своєї вини. Потяг утік. Люди не розійшлися? — питаю.

— Ні, але на силу їх задержуємо. Спішаться. Пізна пора, дехто з дальших гірських околиць.

Переходжу до вбиральні при сцені. Поспішно знімаю порохівник, мию руки і водночас чую як за стіною на сцені, знайомий мені посол закінчує доповідь... про шкільний плебісцит. От клопіт! Що-ж мені тепер говорити? Одначе на надуму нема часу. Чую, як предсідник зборів, по слабеньких оплесках, заповідає: "Прошу шановних громадян ще хвилину не розходитися. Щойно приїхала з потягу пані сенаторка і хоче до вас слово сказати".

Збентежена виходжу на сцену. Невеличка саля повна народу. Майже виключно селяни. Інтеліґенції, міщан, майже не видно, тільки по кутках "сторожі безпеки" з нотатниками і олівцями в руках.

ПОЩО ЗАТЯГАТИСЬ, ПЧИХАТИ І МАТИ ТРУДНОЩІ ВІДДИХУ?

при хронічному бронхіті або астмі? **Templeton's RAZ-MAH** може вам дати успішну скору і тривку полегшу від ваших терпінь, як це лікарство помогло п. А. Ґ. Ліндберґ, Box 122, 431—1 Ст. С. Е. Редклиф, Алта. П. Ліндберґ пише: "RAZ-MAH" дає мені велику полегшу від бронхітичних симптомів, кращу полегшу, чим я мав від якого будь іншого лікарства. Я почав діставати бронхітичні атаки 49 років тому. Підчас тих атаків я затягаюся, не можу схопити віддиху та кашлю. Як я зажию **RAZ-MAH** я можу свобідніше і легше віддихати і не маю потреби кашляти".

Templeton's RAZ-MAH може помогти вам знайти шлях до полегші при ваших симптомах . . . кожна маленька, легка до поликнення капсуля має в собі вміло дібрані та медично одобрені складники — спеціяльно спрепаровані, щоб злагіднити симптоми хронічного бронхіту й астми. **Templeton's RAZ-MAH** лише 79 ц. і $1.50 в усіх аптеках.

Обличчя селян марні, виголоджені. Люди одягнені вбого. Отже це вони, оці бідненькі люди, мешкають у тих поетичних хатках, серед розкішних садків? І тепле почуття огортає душу.

Мовчу добру хвилину. Жду на успокоєння салі а одночасно й моїх нервів. Бачу, немало людей подалося до виходу, а на вид нової появи на сцені, задержалися в половині дороги.

Обчислюю свої сили. Що такого сказати оцим бідним людям, щоб не жалували, що їх задержую, і взагалі, що тут прийшли? Що такого їм сказати, що принайменше покріпилоб їх на дусі, як уже не можу приобіцяти їм якоїсь матеріяльної користи?

Сотні очей впиваються в мене з німим питанням, а я стою перед ними як мати з порожніми руками перед дітьми, що очікують від мене гостинця. Не розріжнюю облич, хіба оце одне: молодої жінки в білій згрібній сорочці й сірій спідничині, що стоїть біля самої сцени. При ній може 9-10-літне дівчатко з дивно гарними, карими очима. Воно впивається ними в моє обличчя; здається, своїм глибоким, розумним поглядом сягає до дна моєї душі. І дивно тепло стає від того довірчивого, дитячого погляду. Під його впливом я нагло успокоююся, всміхаюся до дівчинки, опановую себе, починаю говорити.

Не була це заздалегідь намічена посольська промова, але імпровізація, яку говориться під впливом хвилі, яка сама виливається з серця і звичайно трапляє до сердець слухачів.

Памятаю, що зачала я з того, як болію над тим, що не приїхала до них з гостинцями, подарками, хоч знаю як їм того треба. Але сьогодні всі ми, в селі чи в місті, селяни чи міщани, живемо так як ці сироти, яким батьки оставили великі маєтки, але захланні, злі сусіди, силою загарбали наше добро і розгосподарилися на ньому так, що нам кусок хліба важко здобути.

Навівши примір мачушиного трактування нас, вказала я, як то хитрими законами перешкоджують нам боротися, добувати належних прав. А далі:

— Так пощо-ж тоді боротися, спитаєте мене; пощо наражувати себе на переслідування і кари? Чи не краще опустити руки і хай діється що хоче?

— Але так робити не можна. Це-ж споконвічна наша земля, на якій живемо! За неї наші предки боролися, проливали свою кров. Ми не маємо права вирікатися її, лишати на поталу чужинцям. Це добро не тільки наше, але й наших дітей, наших грядущих поколінь. Боронити його, боротися за право вільного життя, це наш найсвятіший обовязок. Ви знаєте що є такий закон, що той, хто не впоминається за свою, присвоєну кимось річ, тратить до неї право? Примірем, коли хтось довгі літа дозволяє чужим людям переїздити через своє поле, брати воду з своєї криниці, то по довшому часі він вже не в силі заборонити того, хочби й хотів. Подібно діється і в інших, важних справах. Панує якась нація над другою, а покривджені не противляться тому, не стараються скинути ярмо, що їх гнете, тоді ворог чим раз дужче гнобить так, що вкінці нарід, що дає себе без спротиву кривдити, перестає існувати як нація, тратить права вільного народу, забуває, що колись був вільним, стає рабом тих, що його поневолили.

— Така небезпека задавнення наших відвічних прав до рідної землі грозила перед війною і нам, українцям. Довгі роки панувала над нами в східній части України Москва, а в Галичині Польща. Вже світ не числився з нами, вже почав забувати, що колись існувала славна, вільна, багата й незалежна українська держава, яка стояла в першому ряді культурних народів. Аж прийшла велика війна. Всі гноблені, поневолені народи виступили в обороні своїх прав. Прокинувся і наш нарід, узяв у руки пра-дідівську шаблюку. Пішли в бій за волю найкращі наші сини, Українські Січові Стрільці, наші добровольці. Збудилася ціла Україна. Поплили річки крови, впало багато жертв, але наш нарід, що сотні літ мучився в неволі, скинув свої пута. Воскресла Україна. Замаячіли по всій нашій землі синьо-жовті прапори, засяяв у новому блеску знак Володимира Святого — Тризуб!

— Та не встигли ми ще використати як слід своєї волі, як налякані втратою панування над багатою Україною наші давні гнобителі, зібрали великі сили і при помочі хитрощів, підступів, перемогли нас. Правда, не без вини був і сам наш нарід, що не здавав собі ще справи з того, яке велике, цінне добро дісталося йому. Не підтримав як слід жертвенну боротьбу наших героїв. На

рідних землях знов запанували над нами відвічні вороги, закували нас у ще гіршу неволю як перед тим була.

(Олівці "сторожів безпеки", які й досі не дармували, швидше забігали по паперах).

— Та, чи погодиться з неволею той, хто раз почувся вільним? Ніколи! Тому й ми не виречемося належних нам прав до рідної землі, до свобідного життя. Ми не спічнемо доти, доки не скинемо наново наложеного на нас ярма неволі. В тій боротьбі за наші права нераз приходиться потерпіти. Та хіба-ж великі речі можна здобути легко, без трудів, без терпінь? Адже перші християни давали себе розшарпувати диким звірям, а не відрікалися, не зрадили своєї віри, і власне завдяки тим стражданням перших християн, віра Христова поширилася на весь світ.

— Так ми тепер боремося, наражаємося на переслідування за те, щоб відкупити наші і наших предків гріхи, щоб вибороти собі, нашим дітям і внукам, краще життя, не дати їм на віки бути чужими слугами, рабами.

— Ведемо цю боротьбу на всіх ділянках, без огляду на те, чи вдасться нам те, за що боремося, зразу осягнути, чи ні. Чи принесе нам це особисту користь, чи навпаки, прийдеться за те відпокутувати. Ось хочби оця боротьба за рідну мову в школах, що про неї вам сьогодні говорили. Ми знаємо, що ледви чи нам вдасться свою волю перевести. Але чи тому маємо покірно, мовчки, давати собі відбирати те, до чого маємо святе право? Ні! Без огляду на вислід, на всі перепони, ми переводимо голосування за рідною мовою по всій нашій землі. І ця наша боротьба за своє право, за право до вільного життя гартує нарід, не дає йому заснути, зледащіти.

— Ви бачили оці високі могили, які нарід висипав по всіх свідомих селах? Це могили в память і честь героїв, які в визвольній боротьбі полягли. Ці могили нагадують нам, за що ці герої боролися, вони кличуть нас не уступати помимо перепон і переслідувань, кличуть вести зачате ними діло дальше аж до переможного кінця.

Модерний будинок міської управи в Оттаві

Нервовість сторожів безпеки щораз збільшується. Бачу, як важко їм здержатися, щоб не відібрати мені голосу, може й з місця арештувати. Та дарма! Покищо, вільно їм тільки записувати кожне моє слово, щоб опісля, коли вигасне посольська недоторкальність, казати відповісти за нього. Та це мене тепер не журить. Я щаслива, що нарід слухає мене і видимо розуміє, бо ці, що ладилися відходити, посідали на свої місця, в неодному оці заблищала сльоза. На салі тихо, що чути як над квіткою на столі бренить бджола.

По скінченій промові ціла дріжу. Хвилина мовчанки, після того бурхливі оплески. Предсідник віча зворушеним голосом замикає наради. Помалу приходжу до рівноваги, сходжу зі сцени, йду між людей. Там уже й інші посли. Люди обступають їх, висказують свої побажання, радяться. Підходжу до жінок. Видно, стягнула їх сюди надія побачити жінку-посла. Випитую про господарство, діти, і бачу як скрізь товпу протискається до мене молодиця з дівчатком, що стояли близько сцени. Жінка мовчки стискає мою руку, а дівчатко цікаво дивиться на мене, начеб хотіло щось заговорити. Усміхаюся заохочуючо, гладжу гладенько причесані, темні коси.

— Як тебе зовуть, дівчинко? — питаю.

— Марійка, — відповідає, ціла зашарівшись.

Цілую дівчатко в чоло. Цеж її розумні, карі очі помогли мені найти ключ до душ слухачів.

— Поцілуй паню сенаторку в руку, — підшептує мама дитині, але Марійка, замість цілувати в руку, обвиває мою шию своїми руками і горячо цілує в лице.

Це був перший акт моєї знайомости з кароокою дівчинкою.

А епільоґ? Ось він.

Повертаючи з цього віча, я довго застановлялася над тим, чи залишиться з сьогоднішньої наради якийсь слід у душах слухачів? Чи зрозуміли вони хоч дещо з того, що я їм говорила?

Приходжу до переконання, що так. Я знаю: коли слова мої випливають з глибини душі, вони й на душах слухачів лишають свій слід. А чую, що так говорила я сьогодні, і постановляю не зривати навязаного щойно контакту. Відвідаю цей кут в недовгому часі знову. Скличемо нараду цілого повіту, застановимося, що для нього дасться зробити. Так. Рішаю зараз після варшавських нарад поїхати сюди знову.

І поїхала я справді, навіть скорше чим думала, та в яких обставинах?

У недовгому часі після того віча, в часі парляментарної сесії, дістає наш клюб алярмуючу вістку: в селі Н. на Бойківщині, поліція з військом зробила погром, "пацифікацію". Причина: висипання могили в честь поляглих героїв. Негайний приїзд когось з послів конечний. Делеґують мене.

Виїзджаю з важкими думками. Що там застану — не знаю. В останніх часах такі речі не рідко трапляються. Доводилося списувати протоколи, розвивати рятункову акцію, вносити наглі інтерпеляції. Але тут непокоїть мене ще щось інше. Дата віча з подіями в селі така близька, що нема сумніву, що віче й висипання першої в цих сторонах могили героїв, стоять з собою у тісному звязкові. От і питання, як на цей нарід вплинула ця "наука"? Приходжу до переконання, що я певно викликала жаль і огірчення до послів, що своїми словами суґґестували такі думки, вчинки. Прийдеться вислухати жалів, нарікань, закидів. А що відповісти, як вияснити такі речі цим, так мало свідомим людям?

Оце не дає мені спокою цілу дорогу з Варшави на місце подій. На цей раз потяг не спізнився, хоч радо булаб задержала його. І підвода ждала. Признаюся, що з страху, щоб уже тут не почути чогось неприємного, не розпитую нічого. І візник не балакучий вдався. На моє питання:

— Що там чувати? — яке мені просто без застанови вирвалося, відповів коротко:

— Побачите самі, — і тільки підігнав коні батогом. Отже мовчимо.

Доїхали. Зразу, на краю села, видно місце сумних подій — широко зрита земля де стояла могила, трава стоптана, змішана з землею, а мабуть і з кровю.

Заїздимо просто перед громадський уряд. Люди враз з священиком вже ждали на мене. Збентежено вітаюся і зразу-ж очікую дорікань, а принайменше нарікань, але нічо з того. Найповажніший селянин, мабуть війт, спокійно переповідає перебіг подій: вже добре

по опівночі надїхала поліція і відділ війська. Зігнали людей на площу біля щойно день перед тим висипаної могили. Биттям і загрозою стрілів примусили людей власними руками збурити її. Мусіли теж знищити непосвячений ще хрест. Опісля, без розбору, молодим, чи старим, чоловікам чи жінкам, приказали кластися на землю і били так, що кров бризкала. Дехто дістав так, що стратив притомність. Його відливали водою і далі били.

Опісля подалася поліція з військом у село. Розшивали стріхи, зривали ґонти на хатах. Повитягали з комор останки бідненьких харчевих запасів (цеж переднівок!): вівсяну муку, крупи, капусту, картоплю й інше, змішали все разом та поляли нафтою.

І все це розказують люди з стоїчним спокоєм. Жадних плачів, нарікань, вигрожувань. Камінний спокій теж у часі списування протоколів. Дивлюся на тих людей, що з суворо стягненими бровами і маєстатичним спокоєм складають свої зізнання, і питаю себе: що під тим спокоєм криється? Хотілаб десь окремо поговорити зі священиком, але до цього треба нагоди.

Показується, що значна частина легше побитих є тут. Обнажують скровавлені від побоїв спини.

Серед тої юрби спостерігаю мою знайому дівчинку з розумними карими очима. Отже це з цього села моя симпатична Марійка? Стоїть тихо між побитими, з якими списуємо протоколи, оглядаємо рани.

— Що ти тут робиш, Марійко? — звертаюся до дівчатка.

— Вона теж потерпіла, — каже десятник. — Скинь сорочку з плечей!

Дівчинка роздягається. Ціла спина позначена червоними і синіми смугами. Отже й ти, моя мила дитино, перейшла хрест терпіння за народню справу?

Поволі натягає вона сорочку на болючі плечі, спокійно, без слова дивиться мені в вічі. Цей чистий мов хрусталь дитячий погляд проникає мене до глибин душі.

Після списання і підписання протоколу йдемо оглянути пошкоджені хати, відвідати тяжче побитих. Зараз на початку села дивно траґічне враження зробив на мене бузько, що стояв нерухомо над своїм зруйнованим гніздом.

Врешті — покінчили сумне завдання і я ще раз повторюю всі свої інструкції, запевняю, що негайно зарядиться збірку харчів для потерпівших, пришлеться до побитих лікаря українця, який напевно забере декого до Львова, до Народньої Лічниці.

Тимчасом наближається пора виїзду до потягу. Невжеж справді не почую жадних докорів? Просто не хочеться вірити, а все таки на це виходить. Люди обступили віз, який має мене відвезти на двірець, розповідають ще деякі подробиці, дехто навіть робить це з домішкою гіркого сарказму, з траґічним гумором. Ще кілька запитів, ще кілька відповідей і стискаємо собі руки. Священик особливо довго затримує мені руку, стискає її зі словами:

— Спасибіг, спасибіг за все.

Вже кладу ногу на віз, коли підходить до мене моє знайоме дівчатко. Витягає рамена, обвиває мою шию як тоді на вічу і тихо, прямо в вухо шепче:

— А ми в лісі вже зладили нового хреста. В ночі висиплемо нову могилу. Пан-отець казав, що в ночі посвятить хреста, щоб "вони" не сміли його поламати . . . Цеї ночі.

Решту доповів горячий поцілуй.

Підводжу очі на окружаючих. Здається, що спала з них заслона. Тепер зрозуміла, що криється поза тим камінним, завзятим спокоєм, що криється в їх очах, що порозуміваючо глядять на мене. Зворушена, з пошаною ще раз стискаю оці тверді, мозолисті руки.

Виїзджаю зі збагаченою, розсвітленою душею як ще ніколи досі. І ніколи не відчула я того так ясно як сьогодні, що всі ми одної матері діти, рідні собі не тільки кровю, але й душею.

Суддя випитував жінку, яка отруїла свого чоловіка.

— І коли ви вкинули отруї до його горнятка кави і він сидів та пив каву, чи ви не відчували якогось жалю? Чи ви не були зворушені знаючи, що за кілька хвилин він впаде мертвим?

— Так, пане суддя, через одну хвилинку я відчула жаль— мені стало шкода його.

— Коли це було?

— Коли він попросив ще одного горнятка кави.

Інж. Андрій Качор

ПОЧАТКИ МОДЕРНОГО КООПЕРАТИВНОГО МОЛОЧАРСТВА

(Коротка наукова розвідка)

Батьківщиною модерного молочарства, зокрема кооперативного, стала маленька скандинавська країна — Данія. Звідси кооперативне молочарство поширилося не лише на цілу Европу, але й на всі поза-европейські краї. Звідси воно прийшло й на українські землі, а також і до Канади.

Данія менша від Галичини. Територія Данії перед другою світовою війною становила 44,324 квадратових кільометрів, або 4.4 міліонів гектарів. Населення Данії в 1931 році було 3,570,000. В той сам час територія Галичини становила 55,700 квадратових кільометрів, або 5.6 міліонів гектарів, а населення було в Галичині 5,435,000.

Передумови молочарства в Данії

Природні умовини для молочарства в Данії куди гірші, чим у Галичині. Західна і середна частина ютляндського півострова — це переважно пісковий терен. Лише незначна північна й східна частина краю та острови мають урожайну глинку. 20% території Данії — це невжитки, тоді коли в Галичині невжитки становили 11%. Клімат Данії морський, вогкий, опади дощу нерівномірні, 660 - 900 мм. (1 цаль=25.4) в рік. Коротко, умовини для хліборобства взагалі, а для годівлі худоби і молочарства зокрема, не були якісь особливі.

Що-ж тоді за причина, що Данія стала "першою" европейською хліборобською країною і "молочарською фармою Анґлії"? — як її в господарському світі тепер називають.

До цього стану Данія дійшла при допомозі кооперації й шкільництва та розумної державної політики.

Ще в половині XIX століття Данія належала до найбідніших країн Европи. Особливо в дуже критичному становищі опинилася Данія в 1860 - 70 рр., в часі великої хліборобської кризи в Европі. Тоді Злучені Держави Америки імпортували до Европи велику кількість збіжжя по дешевих цінах, чим захитали основи европейського хліборобства. Данія дуже болючо відчула цю крізу, бо вона крім збіжжя нічого не мала на вивіз. Лишками зерна, яке експортувала, вона покривала всі кошти імпорту, головним чином мануфактури, яку привозила з Анґлії. Тимчасом Злучені Держави загатили всі европейські ринки своїм збіжжям, яке продавали в Копенгазі по 16 фр. за центнер, тоді коли собівартість данського збіжжя досягла 20 фр. за центнер.

Данське хліборобство стояло над прірвою. Данія мусіла рішатися: або скрахувати, або переставити своє господарство на годівельно-молочарське і цим способом вратувати населення від господарської руїни і злиднів. Вона вибрала другий шлях.

Одначе така зміна в сільському господарстві вимагала великих коштів. Дрібні данські сільські господарства не мали на це фондів. Це привело до орґанізації сільсько-господарської кооперації, якій дуже сприяв данський уряд, розуміючи, що без кооперації дрібні данські селянські господарства не зуміють побороти чужої конкуренції й поправити якість сільсько-господарської продукції.

До помочі урядові в цій важливій роботі стали народні університети, започатковані данським пастором Ґрундвіґом в 1850 рр. XIX століття.

Поштовхом до розбудови сільсько-господарської кооперації була, між іншим, також і програна війна в 1864 р. з Прусією, подібно як у західній Україні по невдалій спробі наших визвольних змагань у 1918-20 рр., коли весь актив кинувся до розбудови української кооперації.

Першу кооперативу в Данії засноба-

но в 1866 році, в містечку Чістедті. Була це споживча кооператива. Цікаво, що і українська кооперація почала свою історію в 1866 р. від споживчого товариства в Харкові. Данська споживча кооперація перекинулася скоро на села і дала початок сільсько-господарській кооперації.

На перше місце вибивається молочарська кооперація, для якої данський уряд почав підготовляти ґрунт ще перед господарською крізою, видаючи перші вказівки для ведення раціонального молочарства в 1860 р.

Перші заходи і перші кроки

Перші зразки для свого молочарства черпали данці з Голяндії і Гольштайну — німецької провінції, де молочарство в той час стояло найвище.

Перші молочарні в Данії були переважно малі, приватні, фільваркові, або громадські підприємства, які на тлі господарської кризи, самотужки, почали шукати виходу з важкого положення. Одначе така нескоординована робота не могла дати добрих наслідків. Данське масло в ті часи мало найгіршу марку на европейських ринках. В Анґлії називали його "Forty-Rod", тобто масло, яке мало такий поганий запах, що було його чути на віддаль 200 метрів. Розуміється, що й ціна такого масла була дуже низька й тому годівля худоби не поплачувалася.

Щоб цю ділянку роботи наладнати, засновано в 1869 р. в Копенгазі "Королівське Господарське Товариство", яке поставило собі за мету допомогти данському селянинові поліпшити якість і збільшити кількість молочних продуктів, подібно як це робив пізніше в західній Україні "Сільський Господар".

В 1870 р. це Господарське Товариство встановило першу посаду молочарського інструктора, який мусів самостійно розробити теорію і творити практику нового виробничо - промислового молочарства. Посаду цю взяв проф. Др. С. Сеґелке. Він часто з тепломіром у руках ходив по селах наче "апостол", роблячи по малих сільських молочарнях ріжні досліди.

Зібрані матеріяли проф. Сеґелке дуже старанно обробляв і їх відтак обговорював на ріжних зїздах і нарадах. З великим завзяттям переконував він данських хліборобів про те, що їхня країна має всі кліматичні та економічні умови для розвитку молочарства. Цю справу він популяризував також ріжними брошурами. Особливу увагу звертав він на однородність виробу масла. Крім цього він пропаґував орґанізувати великі молочарні, бо малі не можуть зібрати відповідних фондів на відповідне молочарське устаткування, зокрема на закуплення сепараторів (кружлівок), які появилися в продажі 1879 року.

Предтечами великих кооперативних молочарень були молочарські спілки т. зв. "пакерії масла", які збирали масло від кількох і більше господарів, переблюючи його на однородну масу. Одначе цей спосіб орґанізації виробу масла виявився дуже примітивним і скоро був заступлений т. зв. "МОЛОЧАРНЯМИ СПІЛЬНОЇ ПЕРЕРІБКИ" (Faellesmaelkeri).

Були це приватні молочарні, в яких власники переробляли своє і своїх сусідів молоко разом, в одній масниці, на

ОЩАДЖУЙТЕ КУПУЮЧИ В

121 Regent Ave., Transcona
SELL-RITE WHOLESALE, 317 Elgin Ave.
POLTAVA RESTAURANT, 792 Main Street
878 Main Street — WINNIPEG — 557 Selkirk Avenue

масло. Першу таку молочарню засновано в 1863 р. в селі Марслє, коло Одензее. Ці молочарні, орґанізовані приватними людьми, громадськими або господарськими орґанізаціями села, були вже кращі, але мали ту хибу, що не зуміли зєднати господарів - власників молока для себе на довший час. Господарі дуже часто переходили зі своїм молоком від одної молочарні до другої. В кожному селі було по кілька молочарень, які між собою конкурували. Доставці молока це використовували, фальшували молоко, і це відбивалося на якості масла, поминаючи те, що такі дрібні молочарні не мали потрібних капіталів на будову відповідного приміщення й закуп молочарських машин. Тоді виринула нова думка орґанізувати великі молочарні при фільварках, бо власники фільварків (великих фарм) мали потрібний капітал на закуп машин.

Одначе коротка практика доказала, що капітал у грошах чи машинах ще не вистарчає, бо великі молочарні мусять мати багато молока, а фільварки його не мали, бо не мали багато коров. Селяни знову дуже нерадо доставляли молоко до фільваркових молочарень зза дуже низьких цін. Вихід з цього положення знайдено при допомозі кооперації.

Перша кооперативна молочарня

Ініціятором кооперативних молочарень був молодий сільський аґроном, Стіллінґ Андерзен, який заснував у 1882 р. першу кооперативну молочарню в селі Геддінґ, започатковуючи тим історію модерного кооперативного молозарства.

Яків, Генріх, Фердинанд, Михайло (4 імена) Стіллінґ Андерзен був сином посла до Крайової Ради (Ляндстінґ). Як син заможного селянина, у рр. 1880-81 закінчив курс народнього університету в Туне, де побіч загально-освітніх предметів, учився ще й молочарства. Коли він вернувся додому, маючи 22 роки життя, селяни запропонували йому зорґанізувати й вести молочарську спілку, бо вони самі не вміли якслід цієї справи наладнати. За його працю запропонували йому 500 корон і мешкання річної винагороди.

Андерзен погодився на пропозицію і взявся негайно до праці. Як умову поставив він вимогу до селян, що вони мусять доставляти до спілкової молочарні молоко щонайменше від 400 коров, бо інакше спілка не зможе конкурувати з фільварком, де виробляли добре масло. Селяни погодилися, одначе при реалізації задуму, багато селян відмовилося приступити до спілки. З трудом настягали 46 членів з 300 коровами. Дехто з селян почав сумніватися в успіх спілки, але Андерзен, захоплений новою ідеєю, не думав кидати розпочатої роботи, тому від селян, які не хотіли ввійти до цієї першої кооперативної молочарні, як члени, закупив від 100 коров молоко на цілий рік наперед для себе, за свої власні гроші, і з тим молоком, як найбільший доставець, приступив до спілки.

Забезпечивши таким способом нову кооперативу потрібною кількістю молока, розпочав він 10 червня, 1882 р., в цій першій молочарській кооперативі нормальну працю.

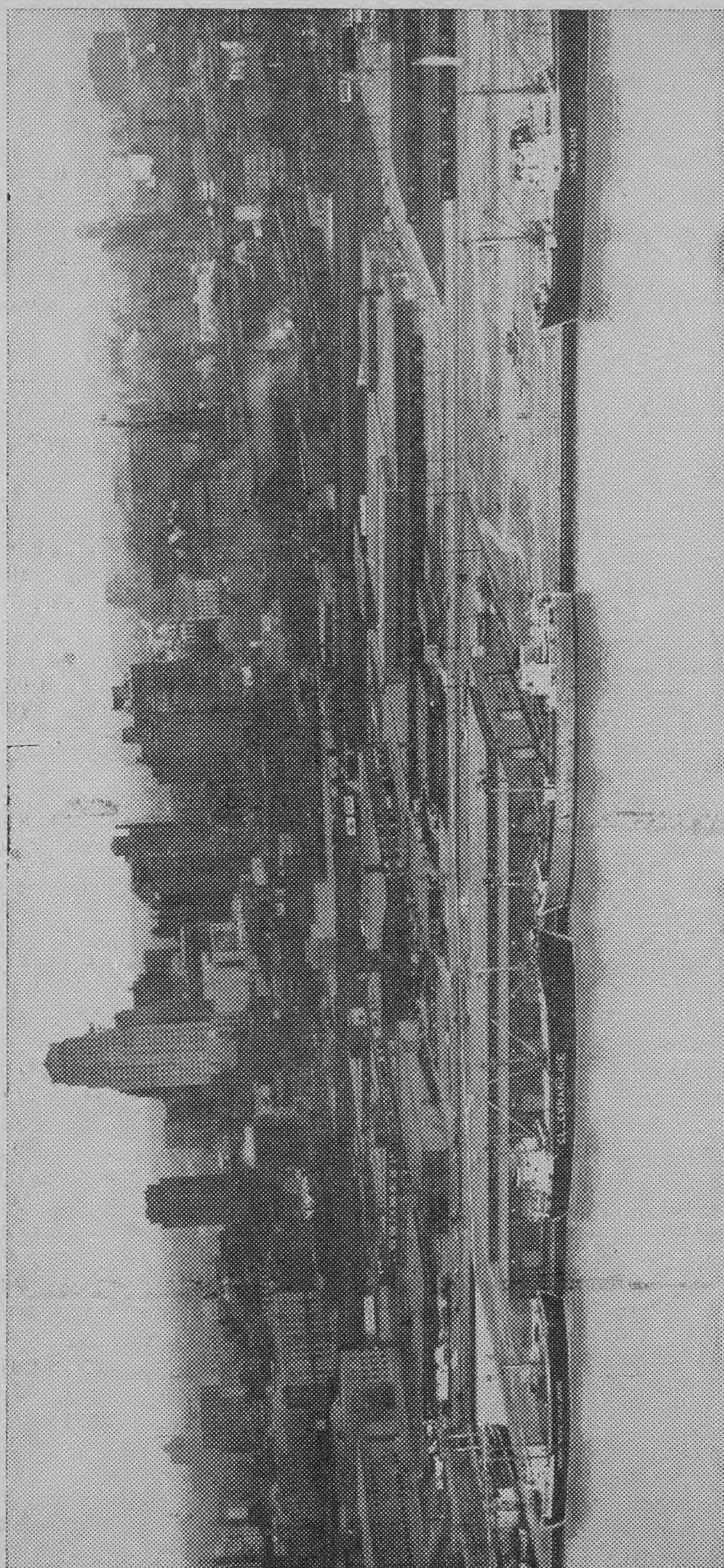
Кошти урядника першої молочарні становили 8,000 корон. Гроші позичено в банку за порукою всіх членів.

Ця перша кооперативна молочарня скоро розбудувалася і стала прикладом для наслідування в сусідніх селах.

В 1905 р. молочарня в Гедінґ нараховувала 150 членів з 981 коровами. В тому-ж році селяни доставили до молочарні 2,283,000 літрів молока, по 6,272 літрів денно, або 2,327 літрів від корови в рік. Пересічно на кожного члена припадало в рік 15,221 літрів молока. З цього молока вироблено 86,000 кґ. масла, зуживаючи на виріб одного кільоґрама масла 24.1 літри молока. За масло виторговано пересічно 2.53 корони за кільоґрам, з того зужито тільки 15.7 сотиків (0.157 корони) на кошти продукції й кошти завідування.

В цьому-ж році кожний член одержав за молоко пересічно 1,392.41 корон, або 212.87 корон від корови в рік. Чиста надвишка кооперативи становила суму 10,608.84 корон. Надвишку цю розділено пропорційно до кількости доставленого молока між членами. В той час кооператива вибудувала вже власний, модерно уладжений будинок коштом 52,000 корон.

Статут для цієї першої кооперативної молочарні опрацював Андерзен сам і цей статут став зразком для всіх інших молочарських кооператив.

Торонтонський Порт — вид з літака

Кооперативне молочарство в Данії

Кооперативна ідея знайшла в данському молочарстві добрий ґрунт. За три роки від заснування першої кооперативної молочарні, тобто до 1885 року, зорґанізовано в Данії 90 кооперативних молочарень, а в 1890 р. було їх вже 660.

При кінці 1904 р., тоді коли засновано першу кооперативну молочарню на українських землях, в Данії було 1,057 кооперативних молочарень з 149,000 членів, і тільки 250 приватних молочарень.

В кооперативних молочарнях переробляла тоді Данія 2,600,000,000 кґ. молока на 3,500,000,000 перерібки загалом. На кооперативну перерібку припадало 80%, а на приватну 20% всієї молочної продукції Данії.

Експорт масла з Данії в тому-ж році становив 150 міліонів кільоґрамів і приносив Данії торгу на суму 9.5 міліонів фунтів стерлінґів, з того кооперація заінкасувала кругло 8.5 міліонів або 90% суми цілого експорту.

"Данська корова 80 років минулого століття дорівнювала удоєм галицькій корові з перед другої світової війни. По 20 літах наполегливої праці молочарського зоотехнічного апарату молочарська кооперація збільшила удій коров вдвоє — данська корова давала пересічно по 3,500 кґ. молока річно, а в окремих випадках удій доходив до 6,000 кґ. річно. Число дійних коров від 1863 р. з 1,121,000 штук за несповна 50 років подвоїлося і дійшло до 2,304,000 штук" (цитую за Ю. Павликовським).

Андерзен запровадив у данських молочарнях цікавий спосіб збирання уділового (пайового) капіталу, а саме: основники молочарської кооперативи, затягнули позичку на 10 років, при 4 - 5% банковому опроцентуванні, за особистою відповідальністю члена, пропорційно до кількости штук худоби, яка є в володінні члена.

Пізніше при виплатах за молоко, молочарня стягала частину виплати (10% річно з тієї частини позички, що припадала на одну корову) на покриття довгу.

В новіших часах прийнявся в Данії ще й інший спосіб збирання уділового капіталу, а саме: член, вступаючи до кооперативної молочарні, відразу вносить свій пай готівкою. Сума паю (уділу) залежить від кількости членів і кількости коров, від яких доставлятимуть члени молоко.

Член кооперативної молочарні зобовязаний доставляти до молочарні все молоко від своїх коров, за виїмком молока, якого зуживає на власні потреби.

За молоко данські молочарні платять членам пропорційно до кількости товщу в молоці, а також відповідно до його чистоти, а деколи навіть і ступеня його квасовости. Пісне молоко забирають члени молочарні безплатно домів.

До кооперативних молочарень належать ріжні сільські господарства, але основу творять господарства розміром 0.5 до 60 гектарів землі, яких у Данії є коло 75%.

До першої світової війни, як подає проф. Ст. Войцєховскі, в Данії було 227,882 господарств, з того таких, що мали землі:

0.00 — 0.55 га.	46,279	господ.	або	20.2%
0.55 — 5.00 га.	65,222	господ.	або	28.6%
5.00 — 15.00 га.	46,615	господ.	або	20.5%
15.00 — 60.00 га.	60,872	господ.	або	26.7%
60.00 і більше	8,894	господ.	або	4.0%
Разом	**227,882**	**господ.**	**або**	**100.0%**

Усієї посівної площі Данія мала 3,440,000 га. З того 76% ріллі, 3% городів, 8.5% лук, 6.5% пасовищ і 6% лісів.

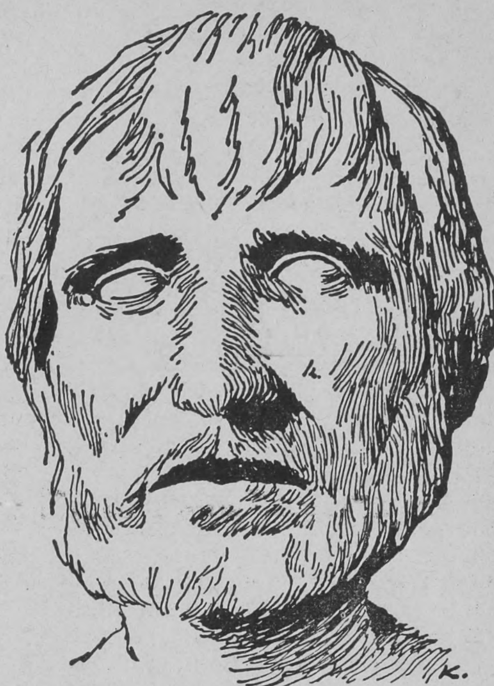
Малі карловаті господарства, розміром менші чим 0.5 га (1 морґ) землі, до першої світової війни мали всі разом 4,000 коров і в молочарській кооперації участи не брали. Також остання ґрупа господарств, що мала понад 60 га. землі — вони займали 10% всієї посівної площі — стояла осторонь кооперації, творячи свої приватні фільваркові молочарні. Середня ґрупа господарств — разом 172,709, або 75.8% усіх господарств — становили основу кооперативного молочарства з цієї ґрупи до кооперативних молочарень у 1904 р. належало 149,900 господарств, що становило 86.8% скооперування.

Середньо в 1904 р., тобто тоді, коли засновано першу кооперативну молочарню на українських землях, в Данії на одну молочарню припадало 142 членів і коло 1,000 коров, а середня достава молока від одної корови в рік осягнула 2,200 літрів.

В 1929 р., в часі творення на західноукраїнських землях великих т. зв. "Ра-

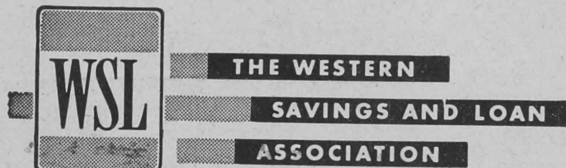
SERA PARSIMONIA IN FUNDO EST

SENECA, 2 B.C. - A.D. 65

Пристосуйте пораду Сенеки до модерного висказу і "Ви можете бути ощадні навіть коли ви нічого не маєте". Це розумна порада навіть сьогоднішнього дня, як це було в його часі. Ощадність, це прямо обережне орудування вашими грішми, щоб дещо з них відложити на сторону для їх зросту на завтрішні корисні потреби. Плянована програма ощаджування в The Western Savings and Loan Association, це ощадна забезпека перед тяжкими часами.

За дальшими інформаціями пишіть або зайдіть до найближчого бюра:

Head Office: 280 SMITH STREET, WINNIPEG 1, MANITOBA

MEMBER: INTERNATIONAL UNION OF BUILDING SOCIETIES AND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATIONS

WS3—58

йонових молочарень", які обєднували пересічно по 2,000 членів і около 3,000 - 5,000 коров, а достава молока від корови доходила до 900 літрів у рік (при удою 1,200 - 2,000 літрів), то в Данії на одну молочарню припадало 148 членів і 950 коров, а пересічно достава молока члена від одної корови зросла на 2,723 літрів у рік — удій корови в пересічі давав 3,250 літрів.

Товариства для контролі молочности

Спершу данці головну увагу звертали на кількість продукції молока, але скоро, на вимогу анґлійського ринку, мусіли звернути більше уваги й на якість молока та масла. З цією метою данська кооперація заініціювала орґанізацію т. зв. "ТОВАРИСТВ ДЛЯ КОНТРОЛІ МОЛОЧНОСТИ". Завданням таких товариств було вишукувати найкращі способи годівлі худоби, щоб збільшити не лише кількість, але й якість молока, головно збільшити кількість товщу в молоці, звертаючи при тому увагу на добір раси і корму, щоб — згідно з економічною засадою про рентовність — при якнайменших вкладах осягнути якнайбільше доходу.

Перше таке товариство зорґанізовано в Данії в 1895 р. в місцевості Веєн (Vejen). За прикладом Данії скоро й інші країни й орґанізували такі товариства для контролі молочности коров, наприклад в Німеччині в 1897 р., а в Австрії в 1904 р.

Перше товариство для контролі молочности в селянських господарствах на українських землях зорґанізовано, заходами "Сільського Господаря", в 1913 р. в селі Підберізцях, коло Львова.

В роках 1926/27 працювало в Данії 1,212 товариств для контролі молочности, які охоплювали своєю котролею 473,000 коров, або 31.6% усіх коров Данії. Корови, охоплені контролею молочности, давали пересічно по 3,500 літрів молока річно при 3.83% товщу, що давало 150 кґ. масла річно.

Орґанізаційне завершення кооперативного молочарства в Данії

З метою поліпшити якість молочних продуктів, данський уряд у 1898 р. видав розпорядок про обовязок пастеризації молока, а в 1904 р. поширено цей розпорядок і на сметану.

Щоб охоронити данське масло на закордонних ринках від фальсифікації, кооперативні молочарні, обєднані в кооперативних експортових союзах, видали заборону вивозити закордон масло без охоронної марки. Такі охоронні знаки Данія впровадила перша на світовому ринку 1900 р.— знак "Lur Brand" — чотири рази з написом "Данське масло."

Пізніше марку змінено на т. зв. "Lur Marke."

До Експортового Союзу в 1905 р. належало 95% всіх молочарських кооператив. Щоб бути членом Експортового Союзу, треба було заплатити вписове і кошти контролі масла, яке союз зобовязаний перевірити найменше три рази на рік. Коли помічено якусь хибу в маслі і цієї хиби кооператива не усунула зараз, союз позбавляв таку кооперативу права вживати його охоронної марки, а тим самим права на експорт. Як експортер, Данія на світовому ринку займала і займає перше місце і робить усі заходи, щоб це передове місце й далі вдержати.

Данські кооперативи були обєднані в 23 Союзах (1926 р.), а ці в одному "De samvirkende Danke Mejeriforeninger Aarhus" в Копенгазі, який кермує орґанізацією і торговельною політикою всіх молочарень.

Данське кооперативне молочарство стало міжнароднім зразком для орґанізації кооперативних молочарень у цілому світі, подібно як рочдейльська кооператива стала міжнароднім зразком для споживчої кооперації.

І західньо-українська молочарська кооперація дуже багато користала з досвіду данського кооперативного молочарства не тільки в теорії, але і в практиці.

Джерела:

1. "Гандбух дер Мільхвіртшафт", Відень 1936, том III, 2 частина, розділ I, стор. 9.

2. III. Український Статистичний Річник, Варшава, 1935. Частина I, табл. 1.

3. С. В. Бородаєвський: "Історія кооперації", стор. 374.

4. К. Михайлюк: "Молочарство", частина 1, Молоко.

5. "Форти" — сорок; "Род" — стара анґлійська міра довжини, що дорівнює 5 м.; "Форти Род" — 200 метрів — цитую за проф. Ст. Войцеховскім.

6. "Гандбух дер Мільхвіртшафт", том III, стор. 632.

7. Андрій Курилас: "Історія данських молочарських спілок" — стаття в "Самопомочі" ч. 5-7 за 1911 р. (журнал "Крайового Союзу Ревізійного" у Львові). Автор цієї статті, відомий молочар у Галичині до першої світової війни, жив в Острові коло Щирця. Він відбув 3½-місячну практику в кількох молочарнях у Данії і на місці простудіював орґанізацію данських молочарень.

8. Ст. Войцеховскі: "Кооперація в розвою ґісторичним", стор. 316.

9. Ю. Павликовський: "Сорок-ліття молочарської кооперації", стаття в "Господарсько-Кооперативному Житті", ч. 6, за 1947 рік.

10. С. Бородаєвський: "Історія кооперації", стор. 374-5.

11. Порівнальні цифри за 1929 рік за "Гандбух дер Мільхвіртшафт", т. III, част. 2, стор. 10 і стор. 670.

12. "Український Аґрономічний Вістник", стаття інж. Др. М. Холевчука: "Контроля молочности в селянських господарствах", стор. 57.

Мейор Винніпеґу, С. Дзюба, і мейор Едмонтону, В. Гавриляк

В. Т. Склепович

От Доробився!

1.

Штефан Ганчьир не женився вдруге коли йому жінка вмерла. Він ще не був такий старий, але боявся другий раз женитися. По похороні жінки, його найстарша дочка Рузя, котрій вже було поверх сімнадцять літ, доглядала, як лише уміла, новонародженої сестрички.

Сусіди казали Штефанові: — Слухай, хло, ти або жинисі та най дитинка має маму та най її плекає так як має бути, або віддай то сиротьи в прийми. Ни путай дівки. Дівка дівков, вона хочи дись війти, а дитину треба бавити.

Минуло пару днів і він самий побачив, що дитинка немає того матірного догляду, якого вона повинна мати, хоч Рузя старалася доглянути дитини добре.

— Старша жінка тикі ліпше уміє коло дитини обійтисі.

— Ий, бадіки, а ви де виґіли шоби мачуха добре дитину віпликала, — Штефан перечив.

— Ни кимити єк було в Березові? Де лиш ґазда вженивсі другий раз, то нова ґаздині їго дітьми кождий кутик вімітала. А Павлюкового Юрка як макогоном молотила!

Никола Кадинюк мовчав.

— То нима шо, цес мудро говорит,— згодився Іван Лючін.

— Е . . . е . . . е . . . я так собі міркую шо ше тикі найшовби чилідину шо має їкесь серце, — Федір радив.

— Ти хло, де видів чилідину з добрим серцем? — злосно гримнув Антось. — Кожда ґадюґа однака. Хоч її очи віпікай.

— Ні, ни кожда, ні, — Дмитро Юзів заперечив твердо. Є і добрі жінки.

— Дми! — Антось знов обізвався грубим голосом. — Спімнеш моє слово! Чикай Дми! Меш видіти. А бим так жив шо меш!

— Миш ні і фертик, — Штефан постановив твердо. — Єк я уженюсі то і мині і моїм дітям буде біда. А я хочу шоби мої діти мали мине за тата.

Ще того самого тижня приїхали два анґлійці, в яких колись Штефан працював, і забрали дівчинку з собою.

Штефан пересумував за жінкою, за дитину скоро забув, і щоб не думати про своє горе, він далі нищив дуби, осики й лози на своїй фармі, що межувала з Верміліон рікою.

З замолоду його діти були для нього дуже добрі. Рузя й Анна, його старші дочки, господарювали в хаті, на городі, доглядали коров і дробу. Іван і Михайло, доростаючі парубки, помагали свойому батькові поширювати поле.

— Хлопці, — заговорив Штефан до своїх молодих синів, — це мама, ни земличка! Чим мемо мати бірше земလички, тим бірше ме з чим рушитисі. Тут хоть є трохи камінє, то за то земличка родюча. Ану, ци має хто тут тику пшеницю єк ми!

Хлопці годилися з батьком. Їх земля була глибока, тяжка і спохила. Щоб які дощі падали, то вода спливала в долину так, що на високій землі ніколи збіжжя не вимокло. А як було сухо то земля мала в собі так багато вогкости, що збіжжя ніколи не висохло.

Рік за роком Штефан, на перегони з сусідами, ломав все більше й більше землі.

Покищо, хлопці ще були послушні.

— Ану хлопці, — Штефан заохочував, — ходім, мемо збирати корінє з цілини. Ти, Грицьку, меш дома, май слухай дівчет, бо ни купю ти нових штанів. Ви, дівки, заріжти кілька когутів, ше дещо, продамо тилє та покупити собі шматтє.

Іван і Михайло, з батьком, збирали коріння і каміння з ново-ораної землі.

— Іди-ко Йва, та упріжи коні. Повозими корінє на купу і спалимо. А камінє хіба поскидаємо в рипу. Та закім ше є чьис то посічемо сікачеми землю.

Іван з сестрами і батьком поїхав до міста. Продали теля до ятки, когути склепареві й купили що було потрібно.

— А би-с-ти цента ми пусто ни пустили, — Штефан перестерігав.—Брунь Боже, я вам ни жєлую, але купуйти лиш то шо треба.

— Та, — чогось не сміло Іван заговорив до батька, — Чалий Мікдан хочи аби я йшов до него палити в пєці цеї осини.

— Кажи йому, синку, що підеш.

Іван втішився. Ще з маленьку він хотів робити коло парової молотілки. Він мав до неї якесь незрозуміле йому замилування. Паровик приманював його. В ньому він бачив щось небуденне, щось живе, рухоме. В ньому треба було палити, в нього треба було натягнути води. З його комина дим курився, вибухав, з нього пара шипіла. А потягнути за шнурок — то той паровик свистав, трубів, ревів так голосно, що було його чути на кілька миль.

Прийшли сінокоси, зробили сіно.

Жнива ступали сінокосам на пята, так скоро прийшли.

— Ти, Йва, йди, може Чалому ме бракувати штуківника. Ше заштокуєш пару дулярів закім пічне молотити, — Штефан радив свойого сина.

Іван пішов до роботи. З ним пішов і Федорів Петро. Так лучилося, що оба дістали разом роботу і їм не вкучалося.

— Ти, Пе, — Іван сказав Петрові, — Ти вчисі коло машини, а я буду вчитисі коло пєца. Ше колись мемо свою машину мати. Розумієш? Пе! Ти вчисі. Бігме мемо оба гроші робити.

— Розумію, Йва. Али коби то Чалий хотів нам показати, — Петро сумнівався.

Кожного вечора, по роботі, Іван нишпорив коло зимного наче мертвого паровика. Петро заглядав у порожне нутро молотілки. Заки скінчили штукувати снопи, то на пєцу не було крапки пригорілої оливи а на машині не було порошка.

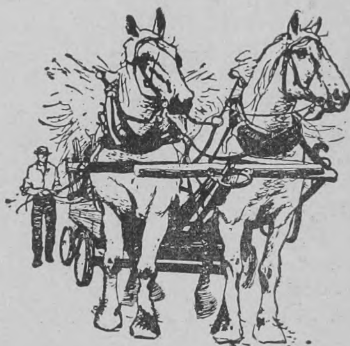
Чарлій Мекдоналд любив хлопців і тої осені він навчив Івана палити та гонити паровиком, а Петра навчив вложувати машину-молотілку. При кінці молочення він цілком звірився на хлопці й віддав їм цілковите орудування машиною.

Десь серед молочення впав дощ. Петро й Іван прийшли до дому і похвалилися який то добрий чоловік, тот Чалий Мікдан, тот скачман.

Федір і Дмитро були спільниками парової молотілки. Але тому, що жаден з них не вмів управляти ані машиною ані паровиком, вони найняли чужих людей до такої технічної праці. Анґлієць, Джим Волтон, доглядав паровика. Він був молодий парубок, веселої вдачі й мав надзвичайно мягкий теноровий голос. За чергою вони перетягнули машину та паровик кіньми і волами до Штефана.

Вложили машину й паровик, натягнули пас і Джим трубнув два рази на знак, що пускає машину в рух. Палюх палив в печі. Інжинір, Джим Волтон, переглянув чи все в порядку і пішов до хати напитися води.

Тут він познайомився з гарною, вродливою Рузею Гончьир. По вечері, вже як начиння помили, Джим тримав ліхтарню в руці, присвічував Рузі коли вона доїла корову, тримаючи ведро між розкритими колінами. По доєнню Джим попросив Рузю, щоб вона присвітила йому коло печі, бо палюх вже пішов був спати, а то коло горячої печі трудніше справлятися. Треба, щоб все було в порядку на другий день.

ABSORBINE

держить їх

ПРИ ПРАЦІ

Старі люди, які знають коней і знають як ними опікуватися, ніколи не є без Absorbine. Це розпізнана антисептична ветеринарійна масть, яка може помогти зловити "спавин", ще заки він осядеться . . . помогти прочистити стверднілий стан наче обручкову кістку. Велика фляшка лише $2.50 в кожній аптеці. (2663)

W. F. Young, Inc., Montreal 19, P.Q.

Так скоро як молочення скінчилося Рузя вийшла заміж за Джима і Штефан лишився без доброї кухарки. Штефан чухався в голову.

— Ов! То вже ни туди, — він раз сказав до свойого близького сусіди, Василя з долини. — Вже ни йде так єк має йти. То, брьи, була дитинка!

Вся хатна й дрібна господарка впала на руки Анни. Вона вже не була така як її старша сестра Рузя.

— Хоть то лише дитина, али тики дітьком підбита, — Штефан скаржився.

Анна покинула дім і пішла до міста шукати заробітної праці.

Штефан лишився господарювати з хлопцями та з малою дівчиною, яка вже могла помити начиння й хату замести. Ані Іван, ані Михайло не любили робити хатної роботи, так як не дуже охочо вони годували дріб або доїли корови. Штефан працював коло того самий. Йому то надокучувало.

Пізної осені Штефан приїхав з міста пяний. Ще й привіз глек горілки.

— Хлопці, — Штефан сказав до синів. — За то шо-с-ти так файно робили, то привіз-їм вам ґарнец оковитки. От горівочка! Пив бих її єк ніч так день.

На столі лежить кілька коліс ковбаси, хліб, чисник, квашені огірки, а з ринки парує горяча, смажена на салі квашена капуста.

— Оленко, побіжи-ко до Васильи, з долини, тай скажи йму най сам з кумов прийди сюди. А ти, Грицьку, штрикни до Федора най би й він з Рузев прийшов.

Оленка й Грицько пішли запросити сусідів-ґаздів на вечерю — А то порєдному ґазді пасує почестувати порєдних ґаздів.

Василь і Василиха прийшли, а Федір прийшов самий. Його жінка, Рузя, не хотіла йти. Казала, що не мала часу. Було багато роботи. А в неї робота була перша.

Іван і Михайло випили по кілька чарок горілки, закусили ковбасою і непомітно вийшли з хати, лишаючи старих ґаздів.

В хаті ґазди й ґаздиння пють і їдять. На столі є все, що лиш душа забагне. От добро!

— Хочу вас, бречні ґазди і чьисна ґаздинько, почістувати.

Штефан був підпитий.

— А ну, віпійти, май ше одну. А ну, ни відпирайтисі. Бирiт ко, закушуйти. Бо пан Біг дав ми. Ни маю ні цента довгу. Ану, на здоровє!

— Пийти, здорові, — відповів Василь з долини.

— Е... е... е... коби то ни було забагато, — Федір думав.

— Ий де! Шо то там порція-дві, так єк псови муха. — Штефан припрошував.

— Ий, бадіки! Де-ж тамички в Березові міг собі був на тике позволити. Там жибранина була! Дай вам, Боже, здоровє!

— Пийти, здорові. Най Біг даст на пожиток, — відповіла Василиха і заспівала:

Ой кумику, голубчику,
Шо ти сми гадаєш,
Шо до свої ой кумочки
Більше ни вступаєш.
Піди кумцю солоденький,
Заверни ми вівці,
Я ти буду приграват
На тонкій сопівці.

Василиха взяла тилинку-сопілку і почала грати.

— Думав їм, сми, шос забула співати давних співанок, — Федір пробурмотів, бо і він вже був собі підпив.

— А це тобі, дєку, — Василиха обіцяла:

Стоїт дєчок у божници,
Язиком молотит,
А дічиха на толоці
Бирічьки сокотит.

— Е... е... е... Їваc, брьи удатна.

Вже було по півночі як ґазди й ґаздиня, взатоки, йшли до дому.

На зиму курки перестали нестися, від недогляду почали по одній здихати. Від зимна і корови перестали доїтися. Безрогам у корити недоїджена годівля замерзала.

Штефан пє. Має за що пити.

Рузя взяла Оленку до міста. Джим сказав, що булоб добре, щоб Оленка навчилася на професорку. Та Оленка не хотіла вчитися; школа їй вже не була в голові.

Малий Грицько ріс, без виховання. Він не хотів вчитися.

— Учисі так абис умів підписатись, буди з тебе досить! Аді, я нумера ни знаю, а жию єк тот цісар.

Прийшла весна.

— Типер май буди рух, — Штефан обіцяв хлопцям.

— Та, — Іван заговорив до батька, при вечері! — Я чув що Федір і Дмитро продают свою машину анґлікам. Певни тиму шо вони ніколи ни згоджувались.

— З тим Дмитром, з тиким крутієм, хто сі годин згодити?

Згадка про Дмитра вразила Штефана і він відповів злосно:— Тот кого ше ни обголив, тот крутій!

— Та, — Іван далі говорив, — я думав шо єк би вони продали то парариджє розхлібістане, а ми єї би купили нову машину, самохідку, а ше тику шоби вона сибе сама годувала снопами, то ми би мали молочині на цілісіньку осінь.

Штефан видивився на Івана. Йому таке ніколи до голови не прийшло. Якось другі люди заробляли гроші молотілкою, то чому не мігби й він заробляти?

— Ми би наймили Федорового Питра, аби гонив машинов. Ше й Михайло при нім би сі навчив. А я би гонив пєцом.

— Хіба-ж тот куцак шось знає коло машини? — Штефан запитався недовірчиво.

— Кимити, єк ми оба робили в Чалого Мікдана? Чалий навчив їго як уложувати машину, а мине навчив як гонити пєцом. Єк би Михайло слухав і навчивсі, то на другу осінь ми оба гонилиби машинов. От ми би гроші заробили!

Іван луснув себе долонями по штанах. — Розумієте?

Штефан був гордий з свойого сина, що він так плянував наперед.

Недовго по цій розмові, з міста до Штефана виїхав аґент. Він приїхав легесенькими кониками й бричкою з полотняним дашком, що хоронив їздця від дощу й сонця, так як парасоля. З собою він привіз катальоґи, в яких були вимальовані, ріжними, ясними красками, що аж за очі лапали, парові самоходи ріжної сили і молотілки ріжного розміру.

— Ой, бігме, та, бігме, їка цьи машина файна; А цес пєц! — Іван радувався до безтями. — Бігме та, купуймо ту!

Штефан продав кілька безрог, кілька штук худоби, щоб було на задаток, щоб купити молотілку. Все йшло дуже гладенько.

Та заки компанія доставила йому молотілку то забажала, щоб Штефан ще додав більше грошей, а то і машини не дістане і ті гроші стратить, що вже заплатив.

Не було ради.

Штефан пішов до жида, Джека, щоб позичити грошей. Жид по фаховому з ним справився. Він позичив грошей але взяв у запоруку фарму, на морґедж.

Штефан стрінувся з Федором.

— Бог би їх скарав, ту жидову проклєту, єк мні обсотали, — Штефан відказував, зажурений. Він побачив свою будучність.

— Ште . . . — Федір відповів — а ти-ж гадаєш що я чіго стриссі з тої біди. Я ніби чіго зайшов у довг?

— Коби хоть заробити машинов так аби мож рату дати, бо так ми сі здає шо можна фарму згубити.

— Е... е... е... єк меш пантрувати самий, то і заробиш цент і віплатиш її, али єк сми спустиші на хлопці, то підеш с торбами, — Федір перестерігав. — А би-с це закимив. Уважьий!

Штефан не дуже був задоволений з поради його сусіди. — Я хочу аби діти мали мні за тата, а ни за пометині.

— Іван, то добрий, али . . . е . . . то ни всі діти однакі, є й тикі й тикі.

Федір не хотів сказати, що Штефанів Миханько і Грицько ніколи не дорівнають Іванові.

Прийшов великий день. Сусіди поприходили подивитися як Штефанова нова машина буде молотити.

Палюх пантрував вогонь у печі.

Іван сидів на залізній баксі, сперся на колесо, котрим керується паровика коли він себе та ще й молотілку тягне.

Петро ще нишпорив коло машини, дивився чи паси і все решта в порядку. Він виліз на верх молотілки та став над гирлом машини. Він дав Іванові знак, щоб врушив машину.

Іванове серце забилося скоро. Він потягнув за шнурок два рази. Паровик затрубів. Іванова душа радувалася. Це було найбільше його щастя. Він поклав обі руки на два ліварі і хоч трохи нервово то все таки уважно і дуже поволеньки потягнув за лівар правою рукою. Пара ввійшла в паровий гудок, подула в когутик і почала обертати велике колесо. Воно тягнуло пас. Пас о-

бертав другі паси в машині. Машина зашуміла.

Гордий як герой, Іван стояв, тримаючи лівар у руці, готовий заперти пару, щоб сперти машину, якщо булоб потрібно.

Петро махнув рукою на кидальників, щоб кидали снопи!

Тяжкий пшеничний сніп гримнув на годувач. Ланци годувача, переложені поперечками, потягнули снопи в машину. Тут бумкнуло, загуло, зашипіло, а далі подроблена солома вибухла з насторченої догори рури. Черпак у вазі відтворився і пшениця, жовта як золото, довгою рурою посипалася в мішок.

Їздці заледво втихомирили своїх настрашених коней.

Прекрасна була погода. Від шестої години рано до осьмої години ввечер, день за днем, машина не переставала. Як Іван так Петро не досипляли ночів, щоб лиш машина була готова до молочення.

Фармері були задоволені, бо вони добре молотили, бо не йшло зерно в солому, бо не тратили часу. Вони бачили, що Іван і Петро стали першорядні машиністи і всі фармері хотіли, щоб ішли до них молотити.

Іван тішився своєю популярністю. Він виливав свою душу в паровик, а він видував пару і наповняв Івана теплотою. Коли вони перетягали машину від одного фармера до другого, то він давав їм свій знак: "Гу-у-у . . . Гу-у-у-у. Осінний вітер підхоплював свист і ніс його по широких полях та розсипав його по штуках на полях, царинках, прогалинах та лісах.

— Чуєш, брьи, вже Йван тягни машину. Ни знати чи йму коли наврикритсі трубіти.

По вечері Іван сідав між ґазди і оповідав їм як то файно його "пец" робить.

— Розумієте, бігме шо вам правду каву, що мій пец лиш "дуґу . . . дуґу... дуґу"... а як кинеться більше снопів то він лиш "дуґудуґудуґу". — Що то ни машина ні, то раз машина! Бігме. Видити їкий тот Питро, ніби їкий нибудь, а єк він коло тої машини знає. Він то дуже помало, али розумієте, бігме каву вам, шо єк вам уложит машину то дзиринцьи ни піди в солому. Бігме правду каву. Добре його Чалий Мікдан навчив.

Скінчили молотити в Федора.

— Васи, — Іван закликав Федорового Василя, — Ти май знаїш письмо та рахунки, ану поможико ми зрахувати бушлі.

Довго не взяло бушлі почислити і виписати квіток молочення.

— Ти, Васи, розумієш, єк скінчимо молотити то єк аби Михайло Василів ни був дома, то я закличу ті абис обрахував рахунки. Розумієш, Васи, бігме є ти заплачу.

Зима вже страшила снігом і заверюхою коли Іван тягнув машину до дому. Як звичайно, Петро ішов попереду. Він провадив машину. Що пів милі Іван трубів у гудок. Сива пара виривалася з кітла й зникала на морозі. Зимний вітер хапав дим і стелив його по стерні.

Позбирали гроші, заплатили жидові рату і з двома ґарцями горілки та ріжною їжою Штефан з Іваном приїхали до дому.

Знов зійшлися сусіди, щоб по людськи закінчити роботу.

— А єк ти пішло? — Федір запитався. — Заробив-їс?

— Заробив їм, і то добре!

Як ішли до дому, Антось сказав:

— Видиш, хло, єк цес, мой, люцькими грішми доробивсі? От сі він доробив. А з Березова приїхав голий єк будз. От мой, це май доробивсі!

II

— Ни знати єк на довго цего празниковані вістани?

—Е . . . е . . . е . . . та то, Анто, ше май стани, — Федір відповів. — Він цеї осени заробив, бо машина ше нова, хлопці її пантрували єк ока в голові і ше до того політє на збіжє було видатливи.

— Правду кажиш, бадю, — згодився Василь, — але шо буди далі?

— Е... е... е... та то ме залежіти від того хто ме машинов гонити і їкий врожай буде на другий рік.

— Добраніч, — Василь повернув з дороги до своєї хати.

Федір і Антось пішли далі.

— Ба, чумуж ни було Дмитра?

— Е... він ни любит тике. А ше до того він має домашний клопіт. Біда коло него. Жінка.

— А шо ти казав йму? Видиш хло, налітає сніг.

— Буди зима.

Впав перший сніг. Весь світ побілів. Поля виглядали — наче ґаздині понакривали їх білим простиралом. — Аби були чистенькі, ніби на сьвито; аби було файно подивитисі на них; аби поли спало під білим ліжником.

В долину з гір котилися гуки стрілу. То хлопці полювали на олені й муси, бо треба було свіжого мяса. А в горах дичини ще не бракувало. Було її досить, тілько треба було знати де її відшукати.

— А шо-с-ти дістали, хлопці? Штефан запитався.

— Молодого елка, — Михайло відповів. — Тикий молодий шо ше лиш роги почьили рости. Він бірше ни має єк півтрики року.

Хлопці взяли коні і привезли свіже мясо до дому.

— Здає-ми-сі шо спавбих з оленєчим мньисом, так їго любю. Штефан з хлопцями заїдали свіже, солодковате дике мясо.

— Ми чули, та, що Борис заложує в Тіпі Кріку трачку, — Іван відкрив новинку. — Піду та сі спитаю, може бих дістав роботу коло пєца. А ти, Миха, трохи май звинний, пробуй може бис дістав роботу на візку їздити.

— Йдіть хлопці до роботи, йдіть. — Штефан згодився. — А я в дома буду дозирати. Єк не зможу то всьо опантрувати то продам, а лишу собі одну корову, аби набіл був в хаті.

Пішли хлопці.

Вулиця в Куала Лампур, в Маляйській Федерації

Чутка про Івана як першорядного інжиніра - механіка дійшла до трачки скорше ніж Іван прийшов. Коли Іван згадав про роботу, так зараз його найняли. Михайла взяли на спробу їхати на возику, обертати і замикати клямбрами бутуки до різання.

Грицько ріс і пустував. "Він навіть псярником ни може бути. Пусте і конец", — люди говорили.

Штефан не чекав, щоб він спробував чи зможе доглянути цілої господарки. Недовго після того як його сини пішли до роботи, він продав худобу, а лишив собі тільки дійну корову й ялівку.

— Уположитсі дись на весні та буде молоко єк тота пиристани доїтисі, — Штефан заговорив сам до себе.

Ще було лишилося кілька курок то він їх забрав до стайні, так аби було їм тепліше.

— Ти, Грицьку, дозирай ґаздівства а я йду в місто. — Штефан сказав.

— Смутно ми стало. Ни маю коло чого в дома сидіти.

— Купіт ми, та, кілька сталевих сіток, буду сі учити єк звірки ловити.

В місті Штефан сидів у готелі. Пив. Було за що пити.

В залізному склепі купив кілька тузинів сіток, ґверок і куль та поїхав до дому. Штефан привіз з собою горілки.

Життя його ставало монотонне, без цілі і непевне. Він бачив перед собою тимчасову розкіш. Були гроші, горілка й їжа, але за те старші хлопці починали шукати свойого власного щастя. Він знав, що з Грицька вже нічого не буде. Лиш у сусідах та в місті знаходив полекшу та і це йому почало навкучатися.

Штефан далі пив.

Іван і Михайло поженилися і почали ґаздувати на своїх господарствах. Вже і Грицько почав ходити по людях, заробляючи пару центів тут то там.

Цілу зиму Штефан був безрадний. Аж на весні він поволі вертався до свойого звичайного життя. Весна була погідлива. Штефан посіяв все поле, щоб намолотити якнайбільше збіжжя. Літо було аж надто гарне.

Пшениця, овес і ячмінь морем колисалися як вітрець повівав. Серце радувалося.

Ще не були скінчили сіно кидати як почав дощ падати. Випогодиться, сіно лише що висохне, як дощ знов пічне падати. Заки почали косити збіжжя, то поле вже було мокре. Дощі не переставали падати аж до пізної осені. Лише ті фармері, що мали високу, горбовату землю, могли жниваркою косити збіжжя. Вся низька або рівна земля, з котрої вода не спливала, стала тепер одним великим озером.

На низькій землі збіжжя перезріло, стебла поламалися. Збіжжя впало, вилягло на пни. Як почали збіжжя косити, то коні стрягли по коліна. Замість котитися, жниварка сунулася на колесі і там де вона застрягла, там її лишали.

Як вернулися на поле кілька днів пізніше, то вже не застали коло жниварки ні ключів, ні шпаґату, ані батога. Часом і орчики або й штильваги пропадали.

Тільки в Штефана ніщо ніколи не пропало.

Антось і Дмитро прийшли до Федора. Вони радилися що з тим робити.

— Е... е... е... мій Питро притьигає жниварку шо вечера д' хаті і під вікном лишьиї, — Федір говорив. — А єк косит на вінаймленім то тикі ночує коло неї.

— А ше нікого ни спіткав? — Дмитро запитався.

— Раз видів хто то, али ни ймив злодія.

— Али він вгадує хто то був?— Антось запитався.

— Е... е... е... знає, тикі сусідські хлопці.

— Чорт би їх узєв, мині два клубки ниток украли, — Дмитро признався.

— Хло!

Антось був дуже малого росту але за те мав грубий, басовий голос. — Їкого мні видиш! Альбо їм, альбо мині буде авус! Шо то! Аби тике пометінє, шо за люцкі гроші напиваєсі, та суми збиває, нас, ґаздів, обкрадали? Га! Аби ми, тикі господарі, ни могли лишити свої машинерії на поли? Хло! Май, абих їго місєць пантрував то їго йму!

Він чекав, щоб Федір і Дмитро підперли його.

— Коби!

— Ви, Фе, і ти, сми! Цит! Ані пари з рота! — Антось поклав палець упоперек на губи. — Я їм покажу єк у ґаздів красти. Го! — Антось обернувся і пішов.

— Коби їкого лиха ни віробив. — Федір журився.

— Ге! Хіба ви ни знаїти Антосі? — Дмитро легковажив собі.

З піль зробилися млаки, мочарі, вода лежала всюди.

Кілька днів пізніше Антось прийшов до Федора.

— Казав їм ти, хло, шо його йиму.— Антось засміявся голосно і луснув себе долонями по штанах.

— Брьи! Як же то?

— Як їм плюнув їму з дубельтівки в ноги, то просилисі в мене єк дитина в мами цьицькі, — Антось тішився.— Али-м їм обом поперчив ноги. А бих так здоров був!

— Чи-ж ни покалічив ти їх, сми?

— Ні! — Антось гримнув. — Я набив патрони зерном.

— А хто то був? — Дмитро запитався.

— Штефанові, нашого дукачьи свинопаси, молодчі. Вже ни зараз пошпарне, один з другим, до ґаздів красти. О!

До пізної осені декотрі фармері трохи збіжжя викосили косами і грабками або серпами, але як почала земля замерзати, то знова косили жниварками.

Зерно було бліде, пересякле дощем, та і то що було, треба було вимолотити.

На низькій землі Штефанова пшениця впала і в воді зігнила. Лише кілька акрів пшениці на гобі було добрих, але її треба було на насіння на другу весну. Не було що продати.

Штефан микав собі волосся.

Іван приготовив паровик і мовчав. Він чекав що батько скаже.

— А хто ме машинов гонити? — Штефан запитався.

— Я бих казав аби Петро знов гонив, — Іван відповів.

— Я буду гонити машинов, — Михайло перебив з кипучою злістю.

— А ти, Миха, знаєш єк?—Штефан запитався.

— Я бірше за один день сі навчив єк тот куций Питро, тот кугут ґрецький, навчивсі за два роки.—Михайло вперто стояв на своїм.

Парохід посувався повільно по замерзлій землі. Іван був зажурений, бо видів упадок свого щастя.

Молотили в Антосі. Федорів Петро помагав возити зерно до шпихліра.

Штефан, Іван, Михайло, Антось і Петро дивилися на бліде зерно.

— Пе, — заговорив Антось так голосно, що всі чули, — Подивикосі ци ни йде зерно в солому. Ти май розумієшсі на тім.

З боку, в задній частині машини, були бляшані двері. Петро відчинив і поставив шуфлю під трясачі, що перетрясали солому. Потім він поклав шуфлю під рафу, що відділювала полову від зерна. Вітрак і трясачі видували солому через широку руру на двір. Як машина не була добре вложена, а зерно лишалося в полові і в соломі, то вже вітер вітрака виганяв його з соломою на купу.

Петро витягнув шуфлю, зібрав солому короткими, грубими пальцями і продув полову. На дні шуфлі було бліде, дощем вимочене зерно. Він показав Антосеві.

Михайло попав у палаючу лють. Він вдарив Петра в лице так сильно, що він аж заточився і бувби впав на землю, якщоб Антось не злапавби був його.

Злість почала Антося душити. Він вхопив три-рогові вилки і прискочив до Михайла. Щастя, що Михайло поступився в бік.

ТЕПЕР - вона сміється зі старости

Знова весна в її серці! Новознайдена радість, енерґія й сила. Нова, жива жінка, блискучі очі, краща краска, свіжа молодість — заступили струджений, постарілий вигляд. Не диво, життя знова для неї є цікавим. Тисячі, свойого часу відсунених від всього жінок, ослаблених з недостачі заліза в крові, розцвілись наново при помочі Dr. Williams Pink Pills. Спробуйте Dr. Williams Pink Pills самі через 30 днів! Втішайтесь новим здоровлям, живучістю й енерґією. Зачніть сьогодні! Поверніться до "рожевости" через

DR. WILLIAM'S PINK PILLS

— Ни руш ми його, — крикнув Антось, — бо зараз ті просаджу єк пса цими вильми. Ти, злодюго, ти! Ти гадаєш шо ти ше меш ключі та шпаґат красти? — Антось крикнув до Івана. — Зараз запри ми пец! Злодії, очевидячки рабуєти мні! Де-ж так молотити, шоби тике багато зерна йшло в солому!

Іван припинив машину.

— Альбо най Питро вложит машину так єк має бути, а єк ні то забирайтисі до дітчої матери! — Антось кричав, тримаючи вилка в руках, наміряні в Михайла. — Досить мало того зерна є, то ше й то кидаєти в солому!

Біда!

Штефан не знав що робити. Він слухав синів більше як свойого довго-літнього досвіду. Він вірив синам, на сліпо, бо думав, що вони добре поступають. Він обернувся до молодшого сина, Михайла.

— Та-ж ти, мні, Миха, казав шо ти бірше за один день навчивсі єк тот Питро за два роки.

Михайло скреготав зубами. Він не мав чим оборонятися.

Вже як пересварилися, Антось попросив Петра, щоб поправив машину.

— Хіба-ж то ваша машина шо ви мене наймаїти аби я гонив машинов? — Петро відмовився.

Іван побачив хвилюючу слабість свойого батька. Тут де Штефан повинен був нагнати Михайла від машини, він піддався нерозумному синові. Навіть і Іван боявся Михайлової злости. Він мовчав. Грицько сміявся і шанував свойого старшого брата за те, що вдарив Петра. Михайло був його герой.

Антось не позволив молотити.

Іван потягнув машину до дому.

Ще того самого дня притягнули другу машину до Антося.

Штефан микав волосся. Бив себе кулаком у чоло, скреготав зубами і крутив собі пальці. Нема що продати, ні худоби, ні безрог, ні дробу, ані збіжжя. Ще були коні, та їх він не міг продати бо треба було їх до роботи. І машиною Штефан не заробив ані цента.

Жид мав фарму за довг.

Вже нема фарми!

Іван потягнув машину до свойого дому. Ніхто не чув як він гонив паровиком. Вітер розтрясав пару, що витискалася з кітла, по лісах.

Ґазди зійшлися ввечер до Федора. Говорили.

— Ану, хло, заграймо воза.—Антось піддав гадку. — Крейц мій тромф.

— Чирва!

— Вино!

— Дзвінка!

Грають.

— По свою, давай, хло, тромфа.

— Підзобітє, на сі підбий.

— А це сми додому.

— От набрав шалапайок.

— Пріграв їс, брьи.

— Так як Штефан на фармі.

Антось засміявся. — От тот доробивсі! Піде ласиці ловити.

— От доробивсі, брьи!

III

Іван не хотів мати з Михайлом нічого до діла, але Михайло мав вплив не лише на батька але й на Івана. Грицько думав, що на світі нема такого відважного, сильного й мудрого чоловіка як Михайло.

В затишній долині Тіпі Кріка вони вложили трачку, різати дошки. Трачок мало було.

— Каву вам, що заробимо гроші.

Іван не був задоволений.

— Миха, — Іван сказав, — Булоби добре аби ми наймили Джима до пили. Він май знає єк дошки різати. Ти це розумієш.

— Я його ни хочу!—Михайло відпалив злосно. — Я буду самий пилов гонити. Я дурний ше їму платити єк я самий це вмію.

— Кажу ти, Миха, наймити Джима, а ти меш на візку.

— Я ти раз каву, шо я Джима ни хочу, а Грицько ме їха на візку.

— Та, — Іван закликав тата. — Михайло ше замало знає коло пили. Я бих казав шоби Джима наймити до пили. Він бірше знає єк Михайло.

Михайло якраз надійшов і чув що Іван казав.

— Я ни хочу того чютабачника на очи виґіти. Єк ви їго наймети то я їго вбю, — Михайло обурився.

На довгих підніжжях лежали купками соснові й осикові бутуки. Ще мало їх було. Заробіток ще не запевнений.

Почали різати. Чужого робітника не найняли. Штефан мастив воси й валки, щоб не грілися і відкидав трачовиння.

Грицько їздив на візку, обертав бутуки, та йому це не йшло справно. Не мав практики. Михайло різав, сварився і кляв Грицька. Іван пильнував паровика. Він ним любувався.

— Видиш єк тот пєц іде? Так єк зиґарок. А єк тримає пару! Розумієш, він лиш дуґунит: дуґу-дуґу-дуґу-дуґу... а єк тот варіят пилав притисни то мій пєц лиш: дуґудуґудуґудуґу. Бігме, розумієш, шо то раз пєц!

Три рази денно, рано, на обід і на вечеру Іван розганяв турботи свойого серця. Тоді він тягнув за мотузок, пара виривалася з кітла і рвучо била в гудок, а голосний свист котився в гори, щоб погомоніти з смереками. Іван любив як паровик перемагався з круглою пилою, яка закарлюченими зубами вїдалася в здорове бервено. Жаріючі вуглики комином вибухали наче з вулканічної ґаври. Іван був щасливий з свойого знання і механічного досвіду.

— Розумієш! Це моє щістє, моє житє! Та біда, шо ни маю с ким робити. Брат ни брат, али аби його грім убив!

Фармері перестали возити до трачки бутуки.

— Шо ти собі, Миха, гадаєш?— один фармер сварився. — Шо! Це тертиці? Та це чистий клин. Ану подивикосі, Йва. Дивисі! Тут грубша, а тут тонча, тут ширша, а тут вузча тертиця. Це клинє, ни дошки. Міхтюн коло Слижьи ліпші опілки ріжи єк Михайло тут ріжи тертиці. Май, хло! Де ж це в тебе дошка!

— Ти вже досить мине віріхтував,— Штефан захрипів і злапав Михайла за рукав, щоб відтягнути його від ручки пили. — Ти вже мні обріхтував!

Михайло вдарив батька кулаком по голові так сильно, що Штефан впав. З носа і лиця почала кров цюріти.

Бійка.

Іван боронив батька. Фармер кинувся на Михайла. Грицько оборонював свойого героя.

Обрізки й дручки гупали, тріскали, ломалися, а кров бризькала; червоніло трачовиння, дошки, бутуки і сніг. Дикий рев виривався з грудей.

Щастя, що конем надїхав лісовий інспектор.

Бійка стала.

Одні пальцями, другі шкіряними рукавицями обтирали кров.

Штефан, покалічений, обкровавлений, з підбитими почорнілими очима, пішов до давних сусідів.

— Візьміт-ко, бадіки, коні та завизіть мні у Стоні Крік. Там я поправю колибу тай буду мати чисту годину.

Вісім миль від людей, в сосновому лісі, коло потока, бадіки помагали Штефанові поправляти кабіну.

— Здаємисі, любєтка, шо я буду тут дозимовувати, — Штефан сказав захриплим, умученим голосом. Його очи пливали в сльозах. Спідна губа тряслася. — Мой, брьи, от їм доробивсі!

— От ос, хло, доробивсі! — Антосів голос залунав по лісі.

Ліс відповів: от доробивсі!

IV

Штефана ліс не страшив бо він з лісом ріс і жив. Тут він мав спокій, чисту годину. Хоч не спав кілька ночів, то ліс прийняв його, приголубив, й заколисав. Гори, сосни й джерела вляли в нього свій ароматний, чудотворчий еліксір.

Штефан почав жити новим життям. Він дістав собі дикого мяса, яке він дуже любив, а гірське джерело наповнювало його обкурений чайник криштальною водою. Тут йому пощастилося бо вже давно як тут ловці ловили футряні взірятка. Що дня він збирав зі сталевих капканів футерця.

Коло колиби він годував одну вивірку, синю, крикливу сойку, і тихенького, сивого зайчика. Що вечера до нього пугач обзивався. "Пугу-гу-гу..."

На весні Штефан купив собі недалеко міста кусник землі й побудував хатину.

— О, це мій маєток, — він заговорив до себе. — От доробивсі!

Адвокат замовив для себе дороге убрання. Одного дня він пішов до кравця й оглядав убрання з великим вдоволенням. Як крій так і стиль та матерія були першої кляси. Але в убранні не було кишень.

— Чому ви не поробили кишень? — питає він кравця.

— Та пощо вам кишень, коли ви й так ніколи не тримаєте своїх рук у своїх власних кишенях? — відповів кравець.

З Життя Українців у Канаді

1956

Січня 2 — Письменник Ілля Кіріяк помер в Едмонтоні дня 28 грудня, 1955.

Січня 9 — М. Н. Григорчук, ґенеральний правник Манітоби, одержав відзначення як Радник Королеви, тобто "Квін'с Кавнсил".

Др. Я. Рудницький, з Манітобського Університету, вибраний віце-президентом Американського Назвознавчого Товариства (Американ Нейм Сосаєті). Річна конвенція товариства відбулася в Шікаґо при кінці грудня.

Скрипачка Донна Ґресько здобула три нагороди по $1,000 в компетиції музикантів на телевізійній програмі "Ченц оф е Лайфтайм".

В Едмонтоні створено осередок Наукового Товариства ім. Шевченка. Головою осередку вибрано Др. І. Німчука.

А Загарійчук знову вибраний заступником голови шкільної ради в Винніпеґу.

Петро Окраїнець вибраний президентом винніпеґського Товариства Вогневих Сторожів.

Січня 16 — В Чипмен, Алберта, помер один з двох перших українських поселенців у Канаді, Василь Елиняк. Сталося це дня 12 січня, в домі свого сина. Було йому 99 років. Похорон відбувся в Чипмен 16 січня.

Два українські адвокати в Едмонтоні, Петро Міськів і Йосип Лазаренко, одержали титул: "Квін'с Кавнсил".

Щоденник Едмонтон Джорнал пише про Григорія Мессела, українця, родженого в Ледвин, Манітоба, який є тепер атомознавцем у державній атомічній лябораторії в Австралії.

В цьому числі, на редакційній стороні, поміщено коротку біоґрафію І. Кіріяка.

Іван Томас, українець, вибраний предсідником комітету Винніпеґської Публичної Бібліотеки.

Січня 23 — Ліберальний посол з Веґревил, І. Дікур, говорив у палаті послів в Оттаві про українських перших поселенців, Василя Елиняка і Івана Пилипова.

Січня 9 в Монтреалі зорґанізовано Український Літературно - Мистецький Клюб, з ціллю плекання й розвитку української літератури й мистецтва. Головою клюбу вибрано Ол. Рудницького, його заступником Юрія Фіялу, секретаркою пані Марію Лоґуш.

В Торонті вироблено кольорову фільму "Гуцулка Ксеня". Керівником продукції був Н. Ріпецький.

Українці католики купили в Винніпеу будинок Діточого Шпиталю на те, щоб переробити його на дім для старців. Провадити ним будуть Сестри Служебниці Пречистої Діви Марії.

Січня 30 — Митрополит Іларіон одержав відзначення від Британійського й Чужинного Біблійного Товариства в формі досмертного почесного членства за переклад Біблії на модерну українську мову.

М. Н. Григорчук одержав почесне членство в Канадійському Ґеоґрафічному Товаристві.

Тарас Ґабора, скрипак, родом з Саскачевану, здобув нові відзначення за осяги на полі музики в Европі. Він студіював у Парижі, куди виїхав з Канади в 1952 році, а відтак у Відні, де є він концерт-майстром (заступником диріґента) в Державній Симфонічній Орхестрі.

Лютого 6 — Українські посли в Оттаві: І. Дікур, Ф. Заплітний, А. Головач і М. Старр, вибрані до ріжних парляментарних комітетів.

Лютого 13 — Сен. Василь Валл виголосив свою першу промову в Сенаті 6 лютого. Говорив він про потребу більшої фінансової помочі від федерального уряду для освіти.

А. Головач, сошіял-кредитовий посол з Едмонтон-Іст, сказав у палаті послів, що Канада потребує дослідчої ради в справах економіки. В його опінії Канада розвивається економічно скоро, але не рівномірно в усіх провінціях. Таку раду мають Злучені Держави.

Комітет Українців Канади вислав до прем. Ентоні Ідена, який був в Оттаві на нарадах з прем. Сен Лораном, телеґраму кажучи, що канадійські українці бажають, щоб у будучих нарадах про міждержавні справи взято під увагу також і справу України. Копії цеї телеґрами вислано також до прем. Сен Лорана, през. Айзенгавера, Л. Б. Пірсона та до українських послів в Оттаві.

Українці в Едмонтоні роблять старання, щоб збудувати новий будинок Інституту Св. Івана.

Лютого 20 — Др. Петро Потоцький, з Йорктону, вибраний президентом Саскачеванської Колеґії Лікарів і Хірурґів.

Лютого 27 — Петро Ратуський, через довгий час радним у місті Кенора, Онт., одержав назначення на місце заступника мейора. Він є членом Просвіти й інших орґанізацій в місті.

На концерті Торонтонської Симфонічної Орхестри, в Торонті, дня 10 лютого, виступав як соліст барітон Михайло Мінський. Велика частина цього концерту була присвячена українській музиці.

Березня 5 — Комітет Українців Канади вшанував дня 28 лютого Др. Г. Г. Савндерсона, президента Манітобського Університету, бенкетовим прийняттям у готелі Роял Александра. Присутних було около 50 осіб. Гість сказав, що українці роблять великий вклад у розвиток Канади і що вони повинні плекати свої культурні цінності, бо це збагачує культуру Канади.

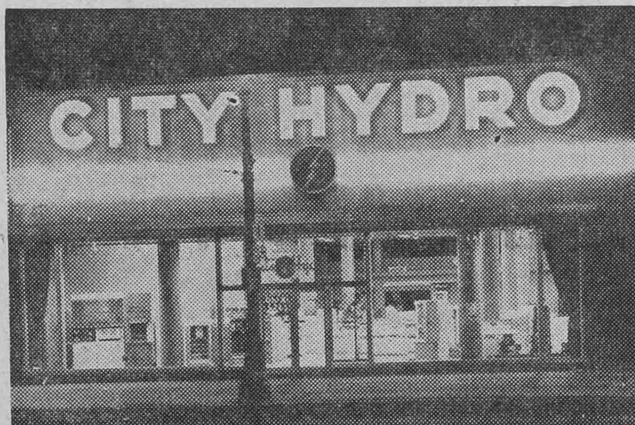
Березня 19 — Др. В. Кисілевський одержав і прийняв запрошення стати членом Канадійської Фундації. Запропонував його Др. Дж. Е. Роббинс, член цеї Фундації.

Др. Я. Рудницький випозичив від власника в Торонті Кобзар Шевченка, виданий в Петербурзі 1840 року. Це є перше видання Кобзаря.

Квітня 2—Студенти Інституту П. Могили в Саскатуні відзначили 40-ліття цього Інституту концертом. Промовляв ректор Н. Лабюк.

Квітня 9 — В Оттаві померла 29-го березня бувша сенаторка Олена Кисілевська. Було їй 87 років.

В Едмонтоні вшановано бувшого по-

Ваш власний сполягливий склеп споруд

Користайте з усіх добродійств життя з електрикою через споруди від CITY HYDRO — ваш власний сполягливий склеп електричних споруд. Там ви знайдете повний вибір кухонь, холоділень, пралень, висушувачів, огрівачів води, пилососок, полірувачів підлог і менших споруд, всі поручені Орґанізацією Обслуги Споруд CITY HYDRO, для запевнення вдоволення, і безклопотного користування вашими електричними спорудами.

SHOWROOMS: 405 Portage Avenue Winnipeg, Man.
Phone: WHitehall 6 - 8201

сла, М. Лучковича, з нагоди 30-літної його громадської праці. Присутними на бенкеті було около 80 осіб.

Квітня 23 — Українська католицька ієрархія в Канаді вислала до прем. Ідена телеґраму, протестуючи проти переслідування релігії в Совєтському Союзі. Телеґраму підписали епископи М. Германюк, Ніль Саварин, Ізидор Борецький, Андрій Роборецький і архіепископ В. Ладика. Копію телєрами вислано і до прем. Сен Лорана.

В телеґрамі проситься британський уряд і Королеву вплинути на гостей з СССР — Булґаніна й Хрущова, щоб вони звільнили з заслання на Сибірі ієрархів католицької і православної церков.

Промовляючи в Саскатуні, О. Бойдуник, бувший голова Української Національної Ради, закинув УНРаді співпрацю з москалями в Парижському Блоку. Це є становище до УНРади ОУН.

Квітня 30 — Др. Я. Рудницького покликано до співпраці при науковому журналі Канадійської Асоціяції Лінґвістів як співредактора. Другим співредактором є В. С. Ейвис, з Кінґстон, Онт., а редактором проф. М. Г. Скарґил. Журнал виходить в Едмонтоні.

Др. Василь Е Турчинець, з Винніпеґу, одержав посаду в Канберрі, Австралія, як дослідник нуклеарної фізики, в Австралійському Державному Університеті. Він студіював цей предмет у Манітобському Університеті й одержав степень Доктора Фільософії. Тут він здобув також степені Бечелор оф Сайнц і Местер оф Сайнц.

Травня 7 — В Монтреалі одержав дозвіл на практикування медицини Др. Кухаришин, новоприбулий. Він студіював у Празі.

Травня 14 — Манітобський департамент освіти назначив ще одного українця шкільним інспектором. Є ним Іван Халатурник. Він має довгий і добрий досвід як учитель і добрі кваліфікації як знавець педаґоґії. М. Іванчук був назначений шкільним інспектором кілька років тому.

В Едмонтоні помер один з найвизначніших українських редакторів і журналістів, Др. Іван Німчук. В старому краю, у Львові, він редаґував часописи Нове Слово, Відродження України, Український Прапор, а відтак Діло. До Канади він прибув 1948 року і працював при католицькому тижневику, Українські Вісті.

Травня 21 — Федір Старчук, поштар у Драмгелер, Алберта, одержав назначення на посаду управителя поштового штабу на поштовий дистрикт Келґарі. Підчас війни він служив в летунстві.

Під редаґуванням проф. Я. Рудницького вийшла з друку перша книжка з назвою Матеріяли до Української Фолкльористики й Діялектології.

Травня 28 — В Винніпеґу відкрив свою лікарську канцелярію новоприбулий лікар, Др. Роман Бучок. Походить він з Чорткова. Медицину студіював він в Університеті Мадриду, Еспанія.

Червня 4 — Через кілька тижнів Др. Я. Рудницький і його дружина перебувають у Вашінґтоні, де він досліджує україністику в Конґресовій Бібліотеці.

Яків Щербанюк, 23-літний студент, абсольвент Албертійського Університету, одержав стипендію в сумі $1,100 на продовження студій в економіці в Клерк Університеті, в Ворчестер, Масс., ЗДА.

Марко Смеречанський назначений провінціяльним урядом Манітоби як член ради ґубернаторів Манітобського Університету на слідуючих три роки. Він став членом цеї ради в 1953 році.

Орест Чайковський, абсольмент Манітобського Університету, одержав стипендію в сумі $2,200 на продовження студій в Принцтон Університеті, ЗДА.

Червня 11 — Посол І. Дікур, з Веґревил, промовляв через радіо, в передачі "Да Нейшон's Бизнес" про ґазопровід, арґументуючи за продажжю албертійського природного ґазу.

Пилип Коновал, одинокий в світі українець з нагородою Вікторія Кросс, виїздить до Лондоні на святкування 100-ліття відзнаки Вікторія Кросс. Всіх канадійців буде на церемонії 36. Вона відбудеться в Вестминстер Еббей 25-го червня.

В виборах у Саскачевані, які відбудуться 21 червня, участь візьмуть, як кандидати, 13 українців: 5 лібералів, 4 ССФ, 3 сошіял-кредитовці, 1 комуніст — Канора: О. Ю. Кузяк, ССФ, попередний посол і міністер; Камберленд: В. І. Березовський, ССФ, попередний посол; Ґревелбурґ: Рей Гошовський, СК; Генлей: А. В. Свобода, консерват; Келвінґтон: Теодор Галик, ліберал; Кіністіно: Іван Мантика, ліберал; Пеллі: В. А. Горохолин, СК; Редберрі: Бернард Кор-

чинський, ліберал, Дик Жибчен, ССФ, попередний посол; Салтковтс: С. Луків-ський, ССФ; Точвуд: Моррис Вовк, СК; Вадіна: Олекса Федірко, ліберал; Йорк-тон: М. С. Новак, ліберал; Гамболдт: Марія Беттен, ліберал.

В спеціяльній церемонії проф. Рудницький передав Конґресовій Бібліотеці, в Вашінґтоні, оправлений комплєкт серії видань УВАН, Славістика.

Богдан Боцюрків став професором політичних наук в Алебртійському Університеті. Він є покищо професором-помічником у цьому факультеті. Проф. Боцюрків родився в західній Україні, а середню освіту закінчив у Львові 1943 року. Потім студіював у Франкфурті, а в 1947 році прибув до Вінніпеґу. До 1949 року студіював на Манітобському Університеті, одержуючи степені Б.А. і М.А., а відтак продовжував студії в Шікаґо. Стипендію на ці студії одержав у 1954 році.

Червня 18 — Радослав Жук, з Монтреалу, здобув найвищу нагороду в архітектурі — стипендію Пилкінґтон Ґлесс Тревелінь Сколаршип.

ССФ посол з Давфину, Ф. Заплітний, скритикував у парляменті в Оттаві бизнесові компанії за те, що вони дають датки політичним партіям.

В конвенції славістів у Монтреалі з українців участь брали слідуючі: проф. Я. Рудницький, Др. В. Кисілевський, проф. К. Біда, проф. О. Старчук, М. Буртняк, Й. Левицький. Віце-президентом Канадійської Асоціяції Лінґвістів вибрано проф. Рудницького.

Червня 25 — Вибори в Саскачевані відбулися 21 червня. Партія ССФ вернула до уряду з 35 послами, маючи 7 послів менше.

Перший раз до провінціяльної леґіслятури вибрано українку, пані Марію Беттен (з роду Фодчук). В Канора вибрано знову О. Кузяка, міністра телєфонів, в Редбері вибрано ліберала, Б. Л. Корчинського, а в Камберленд вибрано В. І. Березовського, ССФ.

Пані Беттен, з округу Гамболдт, ліберал, перемогла ССФ кандидата, попередного провінціяльного секретаря, Дж. В. Бертона, 163 голосами.

Міністер О. Кузяк переміг ліберального кандидата, Джана Плексина, і сошіял-кредитовця, Геролда Ф. Фенскі, більшістю 232 голосів.

Б. Л. Корчинський, ліберал, був послом з Редбері від 1948 до 1952 року, коли переміг його ССФ Д. Жипчин. Цим разом він був знову вибраний більшістю 236 голосів.

В. І. Березовський, ССФ, знову вибраний в Камберленд, перемігши ліберального кандидата Дж. Г. Сендерсона, і сошіял-кредитовця Алберта Ґаддю, 456 голосами.

Липня 9 — В днях 6, 7 і 8 липня відбувся в Вінніпеґу, в готелі Роял Александра, Пятий Конґрес Українців Канади. Делєґатів було понад 300, а гостей около 100.

Присутні з визначних осіб були: Др. Степан Витвицький — президент Української Народної Республики в екзилі; Митрополит Іларіон; Архієпископ Максим Германюк; Анна Франко-Ключко, дочка Івана Франка; Михайло Мінський, барітон; проф. К. Менніньґ, з Колюмбія Університету, в Ню Йорку; сен. В. Валл; посол І. Дікур; панна Марія Бек, радна в місті Детройт; Солон Лов, провідник партії Сошіял Кредит; посол Б. Л. Корчинський, з Саскачевану.

Свого роду сензацією на Конґресі було відчитання В. Гультаєм листа від Ігора Ґузенка.

На свойому зїзді дня 2 липня Союз Українців Самостійників вшанував перших українських учителів врученням грамот.

Вшановано слідуючих присутних: Євген Білинський, Теодор Боднар, Микола Бойчук, Осип Бойчук, Осип Гаврилюк, Олекса Григорович, Іван Грицюк, Михайло Грушка (Геррис), Марко Гулей, Василь Жаровський, Н. Залозецький, М. Кадинюк, Володимир Карпець, О. Климків, Др. П. Закус, пані К. Чоп, пані Г. Романчич-Ковальчук, Яр. Колтек, Др. Іван Кравс, о. В. Кудрик, Василь Лісовський, Н. Мадюк, Марія Мадюк, Я. Майданик, А. Малинюк, Т. Ю. Марцінів, П. Мельник, С. Б. Микитюк, К. С. Продан, о. Др. С. В. Савчук, Тео. Сеньків, А. Скоробогач, Т. Стадник, суддя М. Стечишин, П. Сторожинський, о. Д. Стратійчук, В. Чумер, Юліян Стечишин, І. Гавірко, П. Гуменюк, Н. Білаш, П. Семотюк, Анастазія Стечишин.

В редакційній статті в цьому числі, п. н. "Вшановано Декотрих Учителів", сказано, що зїзд СУС вшанував тільки декотрих учителів, а про багатьох інших навіть не згадано.

Зїзд повинен був бодай згадати слі-

дуючих учителів-піонірів: В. Я. Арсенич, П. Войценко, О. Г. Гикавий, Т. Д. Ферлей, Н. В. Бачинський, Андрій Микитюк, Д. Кушнірук, В. Колодзінський, Стефан Литвин, Іван Коцан, Василь Грушовий, Яків Маєвський, Йосиф Ґрубан, Петро Чайківський, Михайло Остапович, Орест Жеребко, Василь Запорожан, Петро Оґризло, Б. Диделюк, Павло Ґіґейчук, Ф. Т. Гаврилюк, Михайло Бесарабович, І. Кулачковський, В. Б. Смук, Гнат Пляцко, Д. Пирч, В. Мушинський, М. Хрептик, Григорій Шевчишин, Василь Грицюк, М. Сироїдів, О. Батенчук, М. Приступа, Я. Кунінський, І. Войціховський, І. Демчук, К. Ф. Сліпець, М. Мігайчук, О. Демчук, К. Паньків, М. Малкович, Н. Косован, В. Саранчук.

Липня 16 — Адвокат у Гамілтоні, Онт., В. Тюхтій, одержав назначення на посаду судді в місті. Свої обовязки він почав 4 червня.

І. Дікур, ліберальний посол з округу Веґревил, сказав, що він не буде знову кандидувати на посла до Оттави.

Липня 30 — Др. Сидней Смит, президент Торонтонського Університету, оповістив, що Др. Юрія Луцького назначено головою відділу словянознавства. Через минулих два роки Др. Луцький виконував обовязок голови того відділу. Він студіював в Університеті Бирмінґем, в Анґлії, і в Колюмбія Університеті, в Ню Йорку.

Серпня 6 — Григорій і Михайло Ратуські, брати, сини Петра Ратуського, з Кенори, Онт., покінчили студії прав у Манітобському Університеті.

Серпня 13 — Два молоді скрипаки, Іван Кучмій, з Винніпеґу, і Тарас Ґабора, з Саскачевану, здобули нові відзначення в музиці. Кучмій живе й працює в Лондоні, а Ґабора в Відні. Липня 21 Кучмій грав на концерті Лондонської Фільгармонійної Орхестри як піяністсоліст. В цій орхестрі він грає довший час як скрипак.

Ґабора здобув нагороду в сумі 4,000 австрійських шилінґів і має тепер посаду як концерт-майстер, тобто заступник диріґента, в орхестрі Віденської Академії.

Іван Яремій переплив Онтерійське Озеро — 32 милі, за 21 годин і 13 мінут. Він є першим мужчиною переплисти це озеро. Переплила його в 1954 році 17-літна Мерилін Белл. Яремій не одержав ніякої нагороди.

Серпня 27 — На річній конвенції мейорів у Гамілтоні мейор Едмонтону, Василь Гавриляк, вибраний президентом Канадійської Федерації Мейорів і Муніципалів. Попередним президентом був Дж. Дейвид Стюарт, мейор Шарлоттавн, Принц Едвард Остров.

Артист-маляр І. Кейван одержав три нагороди за свої твори на виставі малюнків в Едмонтоні.

Вересня 3 — Албертійський департамент освіти назначив Юрія Филипчука інспектором шкіл. До того часу він був через довший час принципалом вищої школи в Торгилд. Він є абгольвентом Албертійського Університету. Підчас війни він служив у канадійському летунстві.

Крім п. Филипчука інспекторами шкіл в Алберті є два інші українці: Теодор Ганночко і Микола Миськів.

Вересня 10 — В Винніпеґу помер у своїй палаті при вулиці Скошія, дня 1 вересня, архіепископ Української Католицької Церкви, Кир Василій Ладика. Було йому 72 роки.

Вересня 17 — Український тижневик, Український Робітник, перестав виходити. Він знаний був як перший український часопис у східній Канаді. На його місце появився більший, бо на 12 сторін, тижневик з назвою Вільне Слово. Редактором нового часопису є А. Курдидик, який був останним редактором Українського Робітника.

В Роблїні, Манітоба, відкрито перший в Канаді католицький колеґіят, де будуть побирати науку хлопці від 8 до 12 кляси. В додатку до академічних предметів буде навчання в українських і релігійних предметах.

Вересня 24 — В суботу, 15 вересня, помер у шпиталі в Винніпеґу П. Войценко, довголітний видавець і управитель Українського Голосу. Було йому 74 роки. Покійний був одним з перших українських учителів у Канаді.

Жовтня 15 — Др. Е. Вертипорох, хемік, став професором хемії в Школі Хемії (Скул оф Кемистрі) в Торонті. Др. Вертипорох родився в Україні 1898 року. Хемічні студії покінчив у Данціґу, а відтак був там до 1934 року професором хемії. Докторат у цьому предметі він одержав у Данціґу в 1929 році. До 1941 року працював у хемічно-фармацевтичній фірмі в Варшаві, а в 1944 році перейшов до Львівського Університе-

ПОВІДОМЛЕННЯ

до не-іміґрантів, які хотілиб остатися в Канаді

Департамент Горожанства й Іміґрації буде принимати аплікації на постійне поселення від не-іміґрантів, які прибули до Канади перед днем 23 серпня 1958.

Ці, що прибули до цеї країни як не-іміґранти перед цею датою і бажають задомовитись в Канаді, повинні внести аплікації на постійне поселення ("лендінґ") в найближчому іміґраційному бюрі якнайскоріше, але в кожному разі ПЕРЕД 1-го БЕРЕЗНЯ 1959.

Всі аплікації будуть розглядані індивідуально для одобрення, беручи під увагу іміґраційні вимоги.

ПІСЛЯ 1-го БЕРЕЗНЯ 1959 аплікації на постійне поселення від не-іміґрантів в Канаді будуть полагоджувані виключно згідно з Іміґраційним Актом і Правилами.

Ellen L. Fairclough

ELLEN FAIRCLOUGH

Minister of Citizenship and Immigration

ту як декан факультету хемії. До Канади прибув 1948 року.

Жовтня 29 — Степан Дзюба вибраний мейором Винніпеґу. Вибори відбулися 24 жовтня. Джордж Шарп, попередний мейор через два роки, мав 44,266 голосів, а Степан Дзюба 46,197.

Мейор Дзюба кандидував на мейора два рази перед цими виборами. В 1952 році він мав 27,386 голосів, Колтер 37,636 голосів, а Свейлс 21,385 голосів. В 1954 році вислід був такий: Шарп 31,138, Дзюба 25,412, Колтер 15,842, Дрефин 8,326, Кардаш 3,724, Бравн 1,283.

Мейор Дзюба родився в Винніпеґу 1 липня, 1915. Його родичі, Григорій і Софія, ще живуть у Винніпеґу. Новий мейор є власником гуртівні Кійстовн Саплай Ко. Лтд.

Листопада 5 — Міські вибори в Винніпеґу дали українцям більше місць у міських управах. Новим шкільним радним є М. Барилюк, одержавши всіх 8,113 голосів. Пані Ніна Партрик була вибрана до шкільної ради наново. До міських радних вибрано С. Керрика. С Ребчук є радним з попередних виборів. А. Загарійчук остається шкільним радним з попередних виборів.

Листопада 12 — Торонтонський щоденник Дейлі Стар пише похвально про вибір мейора Дзюби, і при тій нагоді— про українців у Канаді взагалі, згадуючи їх послів, міністрів і людей на відповідальних становищах.

Листопада 19 — Комітет Українців Канади вшанував двох аґрономів: К. С. Продана і Теодора Боднара. Бенкет відбувся при участи великого числа людей в готелі Меріон вечером, 8 листопада. Предсідником був міністер М. Н. Григорчук.

Грудня 3 — Ватикан оповістив створення в Канаді української католицької митрополії й назначення першим Митрополитом Кир Максима Германюка. Це оповіщення зроблено в Канаді 15-го листопада. Інсталяція Митрополита відбудеться офіціяльно в лютому.

Сен. В. Валл, з Винніпеґу, виголосив у сенаті промову як перший промовець після престольної промови. Він вніс прийняття престольної промови. Сенатор Валл говорив про революцію в Угорщині, даючи признання урядові за призначення ним міліон долярів на поміч жертвам цеї революції.

Маруся Васьо, студентка Манітобського Університету, вибрана була "Мисс Ґрей Кап" на церемонії в Роял Йорк готелі, в Торонті.

Грудня 10 — Посол І. Яремко виїхав 4 грудня до Австрії, на припоручення Вилліяма Никла, міністра плянування й розбудови в Онтеріо, щоб помогти в виборі мадярських іміґрантів до Канади.

Василь Авраменко висвітлює в Винніпеґу свої фільми. В недалекому часі він думає виїхати до Европи, щоб там робити фільми і вчити народні танки.

В усіх більших містах Канади українці відбувають величаві свята Івана Франка.

Відвідує більші українські осередки О. Жданович, редактор Українського Слова, видаване в Парижі, Францiя.

Грудня 31 — На вічу в Давфині, Манітоба, відділ Комітету Українців Канади ухвалив резолюцію, щоб Обєднані Держави визнали Україну як тимчасово окуповану державу, на таких самих умовах як інші совєтські сателіти.

1957

Січня 7 — І. Р. Соломон одержав титул "Кю Сі" — Квін'с Кавнсил.

Проф. Я. Б. Рудницький вибраний віце-президентом Американського Наукового Товариства на конвенції в Вашінґтоні при кінці грудня.

Січня 21 — ССФ посол з Давфину, Манітоба, Ф. Заплітний, виїхав до Ню Йорку, де він є членом канадійської делеґації до Обєднаних Держав. Він є дорадником у східно-европейських справах.

Січня 28 — Посол І. Дікур домагається в парляменті розслідження посилок пакунків з Канади до Совєтського Союзу, роблячи, закид, що Совєтський уряд має з того величезні зиски, коштом канадійських горожан.

Комітет Українців Канади подав щоденникам у Винніпеґу інформації про ці посилки, показуючи незвичайно високі мита, яких совєтські аґенції вимагають від посилачів.

Українці Винніпеґу вшанували на концерті Василя Авраменка. Концерт відбувся в театрі Бікон у неділю, 20-го січня. Це був останний його танковий концерт у Винніпеґу, перед плянованим виїздом до Европи. Присутними на концерті були: мейор Дзюба, Митрополит

Іларіон, міністер М. Н. Григорчук, радний С. Ребчук, проф. Я. Рудницький та інші. Мейор Дзюба нагородив Авраменка відзнакою міста.

Суддя Петро Ґрещук підвишений до найвищого суду Алберти. До тепер він був окружним суддєю в північній Алберті.

На будинку щоденника Фрі Прес, у Винніпеґу, перший раз повівав дня 22 січня український прапор.

Лютого 11 — Дмитро Чутро зорґанізував й виставив оперу на три дії в Міямі, Флорида. Він має на пляні виставити там кілька українських опер.

Лютого 18 — Митрополит українців католиків у Канаді, Кир Максим Германюк, був інтронізований в катедрі Св. Володимира й Ольги, в Винніпеґу, дня 12 лютого. Церемонію ерекції виконав папський представник, Джіовані Паніко. Гістьми з Европи були архієпископ Іван Бучко, з Франції, і архієпископ з Югославії, Гавриїл Букатко.

Вечером у готелі Роял Александра відбувся величавий бенкет з присутністю таких визначних осіб як С. С. Ґарсон, арх. Филип Покок, арх. Моріс Бовдю, епископ Ізидор Борецький, прем. Д. Л. Кемпбел, Дост. М. Н. Григорчук, сен. В. Валл, о. Др. В. Кушнір, епископ Андрей Роборецький та інші.

Березня 4 — Посолка з округу Гамболдт, пані Марія Беттен, виголосила в саскачеванській леґіслятурі свою першу промову 25 лютого. В ній вона скритикувала уряд кажучи, що так довго як він буде мати соціялістичні напрямки,

На 100-літному ювілею Бритіш Колюмбії — ровери з давних часів

в провінції не буде бажаного торговельного розвитку. Індустріялісти й великі бизнесовці, вона сказала, оминають провінцію, де є соціялістичний уряд, бо вони бояться соціялізації.

Канадійські українці з жалем довідалися, що в Лондоні помер дня 22-го лютого Гетьманич Данило Скоропадський. Було йому 52 роки.

Донна Ґресько, скрипачка, прибула до Винніпеґу, щоб відвідати своїх родичів, на недовгий час. Після того вона вертає до Монтреалу, де грає в нічному клюбі. Тут вона виступала в Ранчо Дон Карлос.

Березня 11 — Ліберальний посол з Редбері, Б. Л. Корчинський, скритикував ССФ уряд у Саскачевані за його байдужність до старців і за диктаторський спосіб урядування.

Клюб Українських Професіоналістів і Бизнесовців у Винніпеґу вшанував мейора Степана Дзюбу бенкетом у готелі Роял Александра. Головним промовцем був мейор Едмонтону, В. Гавриляк.

Новим мейором міста Кенора, в Онтеріо, є Петро Ратуський. Попередний мейор зрезиґнував. В Кенорі живе около 11,000 людей. Українців є там около 1,000.

Березня 18 — А. І. Яремович уступив з президентства Комітету Українців Канади. Тимчасовим президентом є о. Др. С. В. Савчук.

Квітня 1 — Проф. Я. Рудницький одержав стипендію від "Гюмениті Рісерч Кавнсил" для дальших лінґвістичних студій.

Квітня 15 — Редактори й видавці етнічних часописів у Канаді хочуть створити все-канадійську федерацію. Для того має відбутися в Оттаві конференція в днях 8 і 9 березня. З українців у Винніпеґу виїздять туди М. Г. Гикавий, І. Г. Сирник і проп. Робертс-Ковалевич. Перші наради в цій справі відбулися в Винніпеґу, при участи представників торонтонського клюбу етнічних часописів.

Квітня 29 — І. Р. Соломон назначений суддею на судовий округ полудневосхідної Манітоби. Повідомлення про своє назначення він одержав 20 квітня. Свої обовязки він перебирає 1 червня.

В Едмонтоні помер бувший посол до Оттави з округу Веґревил, Антін Глинка. Смерть наступила 25 квітня. Родився він 28 травня, 1907, в Галичині, а до Канади прибув 1910 року.

Травня 6 — Відділ Славістики в Манітобському Університеті вводить з початком слідуючого академічного року програму ґрадуаційних студій в словянознавстві, які ведуть до степеня М.А. До тепер ці студії могли дати студентові лише Б.А.

Травня 13 — Дня 4 травня православні українці вшанували Митрополита Іларіона з нагоди його 75-літних уродин. В промовах згадано його великі заслуги як письменник, духовник і громадський діяч та бувший міністер освіти й віроісповідань в уряді України.

Комітет Українців Канади дав відповідь на закид у жидівській ґазеті в Винніпеґу, Джувіш Повст, що Андрій Мельник орґанізував підчас другої світової війни погроми жидів. Напасна стаття в Джувіш Повст появилася в числі з 2 травня.

Травня 27 — Українське Національне Обєднання святкує свій ювілей. На святі в Торонті гостем з Европи був провідник орґанізації, полк. Андрій Мельник.

Джувіш Повст помістив статтю, відкликуючи свій закид проти полк. Мельника, що він орґанізував погроми жидів. Редактор, Мелвин Фенсон, сказав, що він не одержав потверджень цих закидів з Лондону, де видано кілька книжок, в яких були закиди проти полк. Мельника.

Червня 3 — Федеральні вибори відбудуться 10 червня. Кандидує в них 17 українців: в Алберті 7, в Саскачевані 2, в Манітобі 5, в Онтеріо 2, в Брітіш Колюмбії 1.

В Алберті кандидують слідуючі: В. Гавриляк, ліберал, з Едмонтон Іст; Федір Маґера, ліберал, в Веґревил; А. Головач, сошіял-кредитовець, в Едмонтон Іст; Петро Стефура, сошіял-кредитовець, в Веґревил; пані Н. Засійбида, ССФ, в Веґревил; Андрій Борис, ССФ, в Ветаскивин; Г. Віґілюк, ССФ, в Піс Ривер.

Кандидатами в Манітобі є: Н. І. Мандзюк, консерват, у Маркет; В. Яцула, консерват, у Спрінґфілд; Микола Манчур, ССФ, в Ст. Боніфас; Ф. Заплітний, ССФ, в Давфині; Микола Галас, сошіял-кредитовець, в Винніпеґ Норт.

В Саскачевані кандидують: Олекса Процюк, ліберал, у Саскатуні; Дмитро Глуханюк, ліберал, в Йорктоні.

В Онтеріо кандидатами є: Др. І. Ку-

черепа, консерват, в Торонто Гай Парк; М. Старр, консерват, в Онтеріо.

В Брітіш Колюмбії українським кандидатом є Іван Чмелик, сошіял-кредитовець, в Ванкувер Іст.

Червня 10 — Полк. Андрій Мельник сказав у Монтреалі, що його орґанізація, УНО, виступила з Української Національної Ради тому, що Рада співпрацює з росіянами в кількох інституціях.

Червня 17 — В федеральних виборах з 10 червня консервати вибрали 110 послів, ліберали 103, ССФ 25, Сошіял Кредит 19, незалежні 2, незалежні ліберали 2, ліберально-робітничі 1, незалежні консервати 1, непевних 1, відложено вибори в 1 окрузі.

Українців вибрано 6: М. Старр, консерват, в окрузі Онтеріо, Онт.; Др. І. Кучерепа, консерват, в окрузі Торонто Гай Парк; Н. І. Мандзюк, консерват, в окрузі Маркет; А. Головач, СК, в окрузі Едмонтон Іст; П. Стефура, ССФ, в окрузі Веґревил, Ф. Заплітний, ССФ, в окрузі Давфин.

Червня 24 — Полк. Андрій Мельник був гостем УНО, Комітету Українців Канади та відбув пресову конференцію з міськими щоденниками.

Др. Я. Рудницький вибраний віцепрезидентом Асоціяції Канадійських Славістів на річній конвенції в Оттаві. З Оттави він виїхав до Европи на конвенцію лінґвістів в Осло, Норвеґія. Після того він буде в Гайдельберґу, Німеччина, де відбудеться конвенція знавців модерних мов і літератур.

Липня 1 — Михайло Старр, посол з округу Онтеріо, назначений міністром праці в новому федеральному уряді. Родився він у Каппер Клиф, Онт., 14 листопада, 1910 року, в родині Матвія й Марії Старчевських. Освіту здобув у місті Ошава, де живе вже довгий час.

Липня 8 — І. Яремко вибраний головою адвокатського клюбу в Онтеріо. Клюб має около 1,500 членів.

Серпня 5 — Проф. Рудницький був у половині липня в Копенгаґені, Данія, де працював у Королівській Бібліотеці над українікою. Звідти він виїхав до Арґус, де є найбільший тепер у Данії центр словянських студій. З Арґус він виїхав до Стокгольму, Швеція, а потім до Осло.

Серпня 12 — Дня 28 липня в Мондері, Алберта, відбулося відкриття Українського Музею і Архіву оо. Василіян.

Серпня 26 — Дня 22 серпня, на зборах Президії й Президіяльної Ради Комітету Українців Канади одобрено президентом о. Др. В. Кушніра, представник Братства Українців Католиків.

Др. Рудницький одержав стипендію від ЮНЕСКО на 1,500 норвежських корон на дальші студії лінґвістики в Европі.

Вересня 9 — Дня 31 серпня помер у шпиталі в Лос Анґелес, Каліфорнія, Др. Григорій Скегар, письменник і журналіст. До Канадійського Фармера він дописував довгі роки. Родився він 19 січня, 1891 року, в селі Погорилівка, на Буковині, а до Канади прибув у травні, 1908 року. Скінчив дентистику, але практикував її короткий час. Працював при фільмовій індустрії, в відділі технікольорової продукції.

Вересня 23 — Юрій Равлик, з Торолд, Онт., одержав стипендію Ровдса і виїздить до Оксфорд Університету, в Анґлії, на дальші студії. Родився він у Торолді 19 травня, 1935 року.

Жовтня 7 — А. Головач, посол з

ЧИ АРТРИТИЧНІ АБО РЕВМАТИЧНІ БОЛІ ВАС УНЕЩАСЛИВЛЮЮТЬ?

— як це було у випадку п. Інока Дженсена, Вох 124, Кардстон, Алта. П. Дженсен пише нам: "Я є огородник і на протязі понад 30 років я терпів від артретичних болів та штивних, болючих суставів. Два роки тому зі мною було так погано, що я не міг вийти з хати. Я пробував усякі лікарства, які лиш прийшли мені на думку, але без успіху. Тоді один приятель поручив мені Templeton's T-R-C's. Після заживання їх через короткий час, я знова міг вийти на город і виконувати працю, яку я люблю, а тепер я є майже вільний від артритичних болів. Дякую тисяч-кратно за добродійство, яке я одержав заживання T-R-C's.

Якщо ви терпите, так як терпів п. Дженсен — послухайте нашої поради — спробуйте T-R-C's — вони є спеціяльно спрепаровані, щоб дати вам полегшу від постійних докучливих артритичних болів— гострих, прошибаючих ревматичних болів — і вони коштують лише 79 ц. та $1.50.

Сен. І. Гнатишин
Іменований сенатором 15 січня, 1959

Едмонтону, виїхав до Ню Йорку, на сесію Обєднаних Держав, як член канадійської делеґації.

Жовтня 21 — В. Гавриляк був знову вибраний мейором Едмонтону, ще більшою більшістю голосів ніж попередно. Вибори відбулися 16 жовтня. Всіх голосів він дістав 32,312 — майже 35% всіх голосів, відданих на всі три кандидати. Ед Кларк мав 13,003 голоси, а Симмонс 4,282. В 1953 і 1955 році мейор Гавриляк вибраний був через аклямацію.

Листопада 4 — До Винніпеґу прибув проф. В. Кубійович, головний редактор Еникльопедії Українознавства, яка видається зошитами в Мінхені, Німеччина. Ціль його поїздки по Злучених Державах і Канаді — зібрати грошей на дальше видавання Енцикльопедії.

Листопада 11 — Сен. В. Валл, у своїй промові в сенаті, сказав, що федеральний уряд мусить давати більшу фінансову поміч освіті, на вишколення більшого числа техніків.

Листопада 18 — В доповняючих виборах в окрузі Емерсон, у Манітобі, відбуті 14 листопада, вибраний був Іван Танчак, бувший учитель. Він дістав около 2,200 голосів, а його противник, Френьк Каспер, консерват, около 2,000 голосів. Танчак, ліберал, вибраний на місце попередного посла, тепер судді І. Р. Соломона.

Комітет Українців Канади предложив перед королівською комісією в справі освіти бріф з просьбою впровадити в манітобських вищих школах українську мову, як предмет. Бріф формально предложив сен. В. Валл.

Листопада 25 — І. Троняк, працівник при манітобському відділі публичного добробуту, виїхав до Морокко, де він через рік буде спеціяльним дорадником Обєднаних Держав для уряду тої держави.

Братство Українців Католиків у Манітобі предложило бріф перед королівською комісією в справі освіти, висловлюючи спротив до заложення більших шкільних округів.

Володимир Тарнопольський, з Саскатуну, вибраний головою Краєвої Конференції Студентів Канадійських Університетів. Минулого року він був головою Студентської Репрезентативної Ради. Кілька років тому він виїхав був до Японії в імені "Ворлд Юниверситі Сервис", як представник канадійських студентів університетів.

Грудня 9 — В шпиталі в Едмонтоні помер Михайло Понич, адвокат у Веґревил і посол до провінціяльної леґіслятури через 13 років з партії Сошіял Кредит.

Грудня 16 — Українка, пані В. Ластівка, фармерка в Виллінґдон, Алберта, здобула першу нагороду за найкращий овес на виставі збіж у Шікаґо.

Грудня 23 — Комітет Українців Канади вислав телеґраму до НАТО, в Парижі, на руки канадійської делеґації, з пропозиціями, щоб 1. НАТО проклямувало право на незалежність народів СССР; 2. Засновано було дослідний центр для визвольних рухів; 3. Скріплювати на Заході віру, що сильна мораль поневолених народів у СССР є для мирних цілей НАТО більше ефективна ніж самі технольоґічні засоби.

І. Дікур, бувший посол в Веґревил, вибраний в Едмонтоні президентом Ліберального Товариства Алберти. Попередним президентом цього товариства був В. Дж. Едґар, з Инисфейл.

Джеферсон і Деклярація Незалежности

На весні, 1769 року, худий, високий, з лицем покритим ластовинням адвокат виїхав з свого дому в горбкуватій місцевості, що належала тоді до британської кольонії Вирджінії. Його імя було Томас Джеферсон. Він їхав до головного міста Вилліямсбурґ, щоб там зайняти свій перший офіційний пост.

Йому було двадцять-шість років, він був неодружений, власник маєтку, знаний вже як науковець і винахідник, талановитий аматор-архітект і музик, а також визначний колекціонер. Хоч він і не мав політичних амбіцій, проте погодився репрезентувати свій повіт у леґіслятурі Вирджінії, куди його обрали за його популярність і виняткові здібності.

Як і всі інші, Джеферсон добре знав краще сильніші несправедливості, яких зазнавали кольонії від британського уряду, який обмежував торговлю тринадцятьох кольоній в Америці, накладав на них безпосередні податки і не дозволяв їм мати своїх представників у Лондоні. Зайнявши своє місце між іншими представниками від 57 повітів Вирджінії, молодий Томас Джеферсон перший висловив однодушне бажання свободи і протест проти тиранії анґлійського короля. Було ухвалено багато сміливих резолюцій. Одною з них була резолюція з заявою, що король не має права обкладати кольонії безпосередними податками.

Повернувшись додому після того, як призначений королем ґубернатор Вирджінії розпустив леґіслятуру, Джеферсон глибоко поринув у низку нерозвязаних проблєм: де лежить причина тиранії? Яка форма уряду найліпша, щоб уникнути тиранії? В чому полягають справжні, невідємні права народу?

Протягом літа він прочитав усі, які можна було дістати, книги про ріжні теорії відносно форми уряду. Поступенно, з характеристичною для нього вдумливістю, в його голові почала оформлятись нова політична фільософія.

Коли, кілька років пізніше, після того, як дальші утиски примусили тринадцять кольоній обєднатись і оголосити свою незлаежність від Британії в 1776 році, саме Джеферсонові було запропоновано написати Деклярацію Незалежности. Він був глибоко підготований до цеї праці і зміг, як ніхто інший перед тим, визначити справжнє становище людини на землі.

"Всі люди створені рівними", — писав він, — "Творець дав їм усім однакові невідємні права". Серед тих прав є "життя, свобода" — тут зявилась цілком нова концепція в історії політичної доктрини — "право на змагання до щастя".

"Якщо якийсь уряд у будь якій його формі стає деструктивним і не забезпечує народові всіх його прав, нарід має право скинути такий уряд і створити новий".

Отже, четвертого липня американці святкують народження революційного акту, завдяки якому було оголошено і підписано їх незалежність — вічний документ, що пояснював і виправдував цей акт цілому світові.

— Перепрошую, яка тепер година?— питає Петро.

Чоловік вийняв з кишені годинник, глянув на нього і вложив його знову в кишеню, не кажучи нічого.

— Прошу вас, пане, який тепер час?

Чоловік зробив знову те саме.

— А чому ви не хочете сказати мені яка тепер година?

— То так: колиб я сказав тобі яка тепер година, ти тоді спитавби мене де я мешкаю. Потім ти прийшовби до мого дому, познайомився з моєю дочкою, залюбивсяб у неї й просивби мене позволити її вийти за тебе замуж. Я не мігби тобі того відмовити. А я не хочу за зятя чоловіка, який не може купити собі годинника.

М. Божко

ВЕЛИКДЕНЬ КУМА ГНАТА

Десь так десять днів перед Великоднем Гнат Колодій почав нервуватися. Перевертав у скрині, щось витягав, вичищував, пробував на собі старі жупани, а як наставав вечір — то десь нечайно зникав з хати й вертався вже пізно ніччю.

— Де-ж ти ходиш, волокито? — сварила жінка на нього, хоч знала добре помисли свого чоловіка. Її це боліло. Бо ось до села надтягнулася валка мазурів як циган і давай показувати штуки. А до них що дня присувалися спершу дітиська приглядатися "заволокам з чотирома рогами" — як це називали загально в селі, а потім вже й приходили старші. Тривало це довго: одне літо, потім зиму і оце надходила весна. Гнат спершу бувало реготався, мовляв:

— От, кольки-б їх скололи, що то за штукарі! А балакає, начеб зубів не мав у роті. А дурний бо, дурний той нарід!

Та як проминула зима, Гнат став як не свій. Завжди мовчаливий, задуманий, деколи навіть гордовитий. Бувало переходить вулицею — навіть не гляне оком на сусіда й не скаже доброго слова. А ще трохи далі до весни, як казали люди, став уникати всякої зустрічі: днями щось жолобав на обійстю, а смерком виходив кудись.

Десь так чотири дні до цвітної неділі, Василина запримітила, що Гнат скоренько пораєтся: знак, що має кудись вийти. Ось вона тоді покидає працю й прибирається святочно.

— Куди-ж бо ти? — питає Гнат.

— Не знаєш? Єгомость скликали людей до читальні, дзвона мають нового справляти, чи то привозити. Треба бути. А я також зобовязалася дати щось від себе, угодне бо діло!

— А я тобі кажу, що не підеш. Від нині ми вже не підемо до церкви. Я наслухався добрих порад і прийшов до розуму. Наша церква — то костел, а ми не звичайні собі хлопи, ми шляхтичі. Айя, шляхтичі! Так казав ксьондз, той, що до косьцулка приїзджає.

Гнат став на свому, але жінка вперлася і таки пішла до читальні. От і він на самоті собі думає: а що мені зашкодить, як ще раз побіжу туди, тай подивлюся на ті місця, де й я колись працював? Накинув на себе обкроєну гуньку і пішов. А в читальні тимчасом зібралося багато людей і радили. Саме прийшов новий дзвін на дзвінницю і треба було складати на нього жертви.

От тоді підводиться один не статочний, але побожний ґазда й каже:

— Панове громадо! Задумав я одне діло і хотівби почути вашої поради та згоди особливо. Наша громада від давна стягалася на дзвін. Це великий видаток, якого при добрій волі можна скинути в одній хвилині. Я, чоловік самотний і релігійний, хотівби оцей дзвін заплатити сам з власної кишені. Готівку можу зложити зараз на столі, але хочу, щоб він пригадував громаді мою жертву.

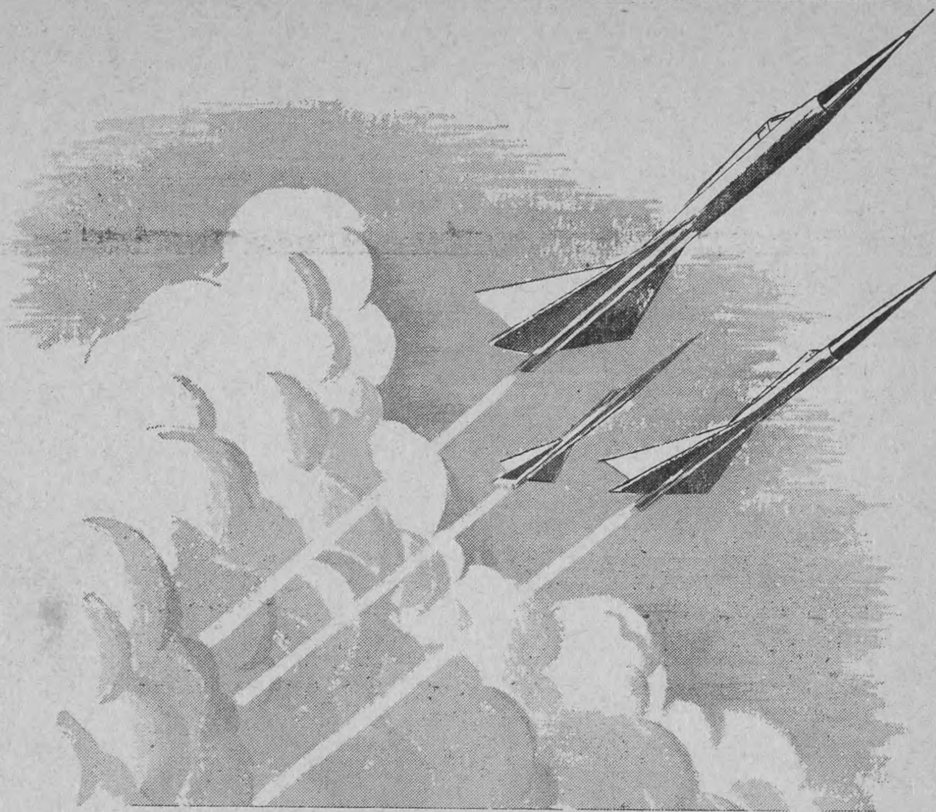
На ці слова зібрані сколихнулися. Дехто радий був, що нічого не викине з кишені й оплескував, а другі були невдоволені, що не можуть нічого пожертвувати. В тому замішанні виступив Гнат Колодій, підійшов до стола і сказав:

— Хлопи! Гарну річ задумав він, але скорше треба он підлоги в захристії. Нехай дасть на неї гроші й там вибє своє імя.

— Що за хлопи! А ти хто такий? — кричали другі, а ти інакший?

— Я був таким самим хлопом як і ви до сьогодні, але переконався, що ним я не є. Я є заґродовий шляхціц, а моя церква, це костел. Туди ми всі повинні перейти. Що ви думаєте? Там дадуть вам на хліб, гроші, там перед вами шапку скидають, а ви? Тьфу, нема навіть з ким говорити! Позбирається хлопня, смердить гноєм, а все собі каже "пан", "пани", "панове", ух — яка мені кумпанія!

Хтось відвернув тоді качалкою Гнатові по лобі і наробилося крику. Гната понесли, а серед громади запанувала прикра ситуація: роздор!

ЛЮДИ ГОВОРЯТЬ ПРО
СТИЛЬ ЗАВТРІШНЬОГО

Тому, що це є найлегший спосіб набути ваше життєве обезпечення!

Так, люди всюди говорять про Great West Life's **"Пляни на Завтра"** . . . серії великих змін в преміях, полісах і дивідендах!

А ОСЬ ДЕЩО З ЦЬОГО, ПРО ЩО ЛЮДИ ГОВОРЯТЬ

1. Зменшені премії для всіх нових індивідуальних поліс.

2. Правдиве Якісне Відчислення — Концепт заощадження — від величини влегшує власником поліси, якої ви потребуєте. Премія від $1,000 зменшується, як ваше забезпечення зростає.

3. Цілі нові серії поліс на всяку потребу . . . родинних, дитячих, морґеджових, пенсійних, бизнесових.

4. Спеціяльні знижені премії для жінок. Тому, що жінки живуть довше від чоловіків, нова жіноча поліса дає преференційні рати з тою самою готівкою вартістю і дивідендами, які виплачуються чоловікам.

5. Збільшена скаля дивіденд — теперішні й майбутні власники поліс користають з нової, збільшеної скалі дивіденд.

6. Самовплата — новий заощаджуючий гроші фактор для ощадних людей — премії автоматично полагоджуються через ваше реґулярне банкове конто.

За повними подробицями, зверніться до Great West Life представника сьогодні

THE
GREAT-WEST LIFE
ASSURANCE COMPANY
HEAD OFFICE - WINNIPEG, CANADA

Того року Гнат на польсьий Великдень не був у костелі, бо мусів перележати весь час. Була велика Пятниця. Замовкли дзвони на церкві й на селі тишина настала. Гнат проходжувався похмурий і все казав: не мав я Великодня, нема в мене свята. — Він метувався скоренько до сусіда Панька, бо той грав на скрипці, в Мошка позичив бубна, а Дмитруньо грав на фуярці. Запросив їх усіх до хати, наскликав мазурів і ще там кого і давай вигулькувати. Хтось над північчю викотив барилку пива, а Войтік з одним оком розкоркував дві фляшки сивої шпіритайки. Пили горнятками і вигукували, музики грали, бубен гудів на все село. Вже десь над самим ранком, Гнат, трохи перемучений і заспаний, налив повний банячок пива і наставився до горбатого Юська через стіл:

— А випиймо, куме, на наше здоровля, та випиймо! Що шляхта то шляхта! Оце справжні пани, а що-ж, пани, а не якісь сякі такі. Та давай най тебе почоломкаю . . . — Гнат нахилився до Юська, положив на ньому одну руку, витягнув шию, рухав трохи вусами, а потім як навіжений відсахнувся:

— Та ти смердиш гноєм, шкаралупнику! То ти така шляхта? Вон з хати! Іди до хлопства.

— Сам ти хлоп! — крикнув по мазурськи Юсько. — Я шляхта з діда прадіда від самого Мєшка. Та з тобою, паскуднику, я не хочу навіть стрічатися!

— Хто паскудник? А ось тобі мазурище рило! — Гнат хотів відвинути Юська рукою, та при тому поховзнулася нога і він заточився назад. Рукою хотів ухопитися за стіл, але потягнув тільки якусь шматку, а ця, зачепивши лямпу — вивернула її на землю. Шкло робилося й за хвилину станула вся нафта в полуміні, за нею обстанова. Хто міг, утікав, а хто кричав. Позбігалися сусіди і ледво погасили.

Через цілу суботу ніхто до нього не заглядав, навіть не дивився на погорілі віконні рами. Гнат вечером таки пішов у сторону косьцулки. По дорозі стрічав знайомих людей, але ніхто йому не кланявся, ніхто його не здоровкав. Ось тоді він постояв трохи серед вулиці, подумав, похитав головою і вернувся до дому. Жінка, мовчки поралася біля останніх святочних заходів.

Всю ніч майже не замкнув він ока. Кажуть, що в таку ніч ніхто не спить на землі, всі бо вичікують Великого Воскресення . . . Та Гнат чогось вичікує також, але сам не знає чого. Ось вже сіріється. Люди мовчки в великій святості йдуть рядочком до церкви й несуть з собою на свячення. Гнат виходить на ріг хати і дивиться на те все байдужо. Йому жаль чогось, йому гірко і недобре, хочеться плакати, хочеться просто ревіти і жалувати за чимсь, але сам не знає за чим. День робиться великий і гарний, такий ясний, чудовий і повний радости. Тільки в його серці якась негода, якась неприспана буря і бушує і колотить думками, спихає сумління на право, на ліво. Хтось переходить біля його воріт і зупиняється. Мабуть дивиться, але Гнат не звертає на те уваги. Він нікого не бачить, він не відчуває навіть самого себе. Ось тоді ця постать наближається до нього, щось кладе, таке свіже і запашне, й каже: "Це тобі, сусіде Гнате! Зле ти зробив і сьогодні нічого не маєш. Всі повинні від тепер відвернутися і плюнути в твою сторону. Але сьогодні такий веселий і радісний день, в якому всі гріхи взаїмно прощається, щоб радуватися, прощається в надії, що грішник навернеться. Сьогодні-ж бо Великдень, Гнате, й тому прощається . . . Славімо-ж Христа, що воскрес з гробу!

Потім приходили ще одні і ще одні. Гнат стояв як камяна плита, а холодні поти били до його голови. В нутрі зродився великий жаль, а сльози цілою силою перлися до уст, до очей, до носа. Ось тоді зірвався він на рівні ноги, перебіг через городи й виминаючи людей, на людей, скоро прибіг до церкви, упав при входовій брамі й цілуючи землю серед плачу, молився:

— Боже мій, прости мені! Я провинився свідомо через мою зарозумілість і вперту гордість. Сьогодні бачу мою велику помилку і ось прибігаю в стіп Твоєї святині й прохаю вибачення і щирого прощення. Ти побідив правдою, бо ти вірив, терпів і покорою прикував світ до себе. В мене ані одної з тих прикмет не було. Влий їх у мене і хай я стану від сьогодні на іншу дорогу. Хай я той справжній і рідкий для мене Великдень відсвяткую дійсно щиро і рідко, як ніколи. Це-ж бо справжній Великдень. А скілько є таких самих як я, що так марно й непотрібно розбивають ук-

раїнський нарід і приковують його, мучать і запобігають тим його воскресення? Але воно прийде, бо правда мусить побідити.

Через усю Службу Божу так молився Гнат і плакав, а нарід дивився і дивувався: це рідкий грішник, що прилюдно кається. Його сповідь і навернення дійсно великі. Берімо з його молитви приклад. А пан-отець ще того дня сказав гарну проповідь на тему Гнатового життя.

Та коли прийшов Великдень — тоді все ожило, бо давнє життя вернуло на правильний шлях, життя як закон Бога, природи, правди і народу.

Місто Ревелстовк, у Брітіш Колюмбії

Марія Цуканова

ДОЩ ІДЕ

Чи знаєте ви, що таке самотність? Самотність овіяна тугою, яка жене вас до тих, хто проходить повз вас, байдуже, не помічаючи, або брутально штовхає вас, звільняючи для себе шлях?

Чи знайома вам осінь думок, народжених самотністю, коли серце, конаючи від холоду, засипляє зимовим довгим сном?

Осінь. Сувора, жорстока . . .

Іде дощ. Осінній дрібний дощ. Я чую, як падають краплі, тоскно, одноманітно, і тоді я згадую . . .

Я лежу на своєму улюбленому місці серед кущів і дивлюся на шлях. Він стрічкою перетинає густий ліс і ховається в зеленій далині. Згори, крізь листяне мереживо, до мене блакитно всміхається небо, а навколо безжурно пливає пустун промінь.

Шляхом ідуть люди. Йдуть заклопотано, поспішаючи. Іноді вони розмовляють поміж собою. Тоді я з тривожною цікавістю прислухуюся до голосів, але мало розуміюсь на тому, про що йде мова, а відгомін, що лунає в лісі, нагадує мені пташине цвірінькання. Птахи теж заклопотано метушаться, будують кубельця, виводять пташенят і носять їм їжу. Тільки в птахів життя йде зрозуміло і ясно, бо над ними панує мудрий закон буття, а люди вигадали свої закони, незрозумілі і такі складні й заплутані, що виплутатись, звільнитись від них, не сила.

Я дивлюся на шлях і бачу:

Йде жінка, а поруч, тримаючись за її спідницю, дівчинка.

Я здригаюсь і міцно стискаю гілля, за яке тримається моя рука. Гострий біль прорізує мені серце. Я ховаю лице в траву, і моя уява малює мені іншу дівчинку і жінку, що йдуть цим шляхом.

Та дівчинка — я.

Я тримаюся рукою за материну спідницю і щось питаю, а мати відповідає і всміхається так лагідно й привітно, як уміє всміхатися тільки моя мати. Я бачу її карі очі, рожеві уста і все гарне, миле обличчя. Я чогось домагаюся в неї. Тоді вона вдає, що сердиться, і каже:

— Тихше . . . Он лісовик як почує... Я раптом вмовкаю й налякано оглядаюсь. Всі діти нашого села знають лісовика — лісничого і бояться його. В нього сиво-руда борода, кургаве, густе волосся, що стирчить навколо голови, немов кущі, брови великі, кошлаті, а зпід них дивляться темні, пронизливі й насмішкуваті очі.

Мати вже знов усміхається, а її ніжна рука лягає мені на голову, пестить, поправляє хустину...

Я не можу відірватися від цих солодких спогадів, а уява охотно розгортає переді мною стрічку спогадів.

Я бачу нашу чистеньку, вбрану рушниками та помальовану хату. (Моя мати найкраща малювальниця на селі. Під її спритними руками стіни, стеля та піч вбираються в складні і дивно гарні розводи).

За столом сидить батько. На ньому чиста вишита сорочка, але обличчя його миготить і зникає, і я ніяк не можу його згадати. Зате матір бачу так виразно, так яскраво.

Ось вона бере засмаглою рукою миску і насипає галушок. Усе лице їй усміхається, а поміж рожеві уста блищать зуби мов перлини.

Моя мати така гарна.

Я підводжу голову і дивлюся на шлях. Я не хочу більше спогадів. Не хочу!

А стрічка розгортається, заслонює шлях, заповнює просторінь, і я безвільно віддаюся в обійми минулого.

Та-ж сама розмальована хата. За столом сидить голова сільради. Я бачу його зігнену спину і руду потилицю. Він щось пише. Подальше люди, а по середині батько і мати. Мати припала до батькових грудей і завмерла. Далі батько бере мене на руки і цілує. Після цього голова сільради суворо і зле щось наказує, і батька виводять.

З того часу мати вже не всміхається.

• АДРЕСУВАТИ СВОЇ ЛИСТИ ДОКЛАДНО

Пишіть виразно і дайте ПОВНУ адресу, включаючи Число Поштової Зони в Квебеку, Монтреалі, Оттаві, Торонто, Винніпеґу і Ванкувер. Подайте свою зворотну адресу в горішному Лівому розі коверти або пакету. Подайте число зони, там де воно є.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ?

що листи першої кляси, вагою до 7 унцій, вислані в Канаді до віддалених місць внутрі Канади, йдуть туди літаками, для прискорення доручення.

ПОШТОВІ ОПЛАТИ — ПЕРША КЛЯСА

ЛИСТИ:

МІСЦЕВЕ ДОРУЧЕННЯ — 4 центи перша унція; 2 центи кожна додаткова унція, або частина унції. ІНШІ МІСЦЕВОСТІ В КАНАДІ, З.Д.А., БРИТІЙСЬКОМУ КОМОНВЕЛТІ, ЦЕНТРАЛЬНІЙ І ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ, ФРАНЦІЇ ТА ЕСПАНІЇ — 5 центів перша унція; 3 центи кожна додаткова унція. ВСІ ІНШІ КРАЇНИ — 6 центів перша уцнія, 4 центи кожна додаткова унція. **ПОШТОВІ КАРТКИ: всюди** — 4 центи.

оли ви запаковуєте пакунки, добре їх завиніть, вживаючи сильного пакункового паперу і сильно завяжіть сильним шнурком. Запакований пакунок заадресуйте правильно, подаючи адресу друкованими буквами, читко, чорнилом на фронті пакунка. Подайте своє власне імя і поштову адресу в горішному лівому розі, як рівнож в середині пакунка.

Для властивої поштової оплати, завсіди зважте свій пакунок в найближчому поштовому уряді.

ПОШТОВІ КАРТКИ: ВСЮДИ — 4 центи.

CANADA POST OFFICE

Вона часто ходить до міста і вертається втомлена, змучена, а очі її такі тоскні та сумні. Я не питаю про батька (дитяче серце чутливе), але сусідські діти кажуть мені, що батька посадовили у вязницю тому, що нас розкуркулили. А що то воно є, я не розумію.

І ще:

В нашій хаті знову голова сільради, а перед ним моя мати. Я бачу, як мати схиляється на коліна і простягає руки, благаючи не виганяти нас з хати. А голова сільради сміється.

О, як я ненавиджу цю людину! Ці нахабні маленькі очі, руду голову, цинічну усмішку, в якій уявляються брудні, гнилі зуби.

Мати хапає його за край кожуха і показує на мене, тоді він брутально штовхає матір ногою в груди, і вона паде.

Зима. Морозно. Ми виходимо з матірю на шлях, що стрічкою перетинає ліс і ховається в невідому далечінь. Ми йдемо до міста. Деколи трапляються на зустріч люди, зігнені і з синім опухлим від голоду обличчям. В їхніх очах тупа покора, в декого очі блищать божевіллям.

Місто. Холодне, камяне, з сірими будівлями, таке чуже, непривітне. Ми довго ходимо вулицями, доки мати не насмілиться простягти руку.

— Дайте шматочок хліба . . .

А навколо байдужі люди. Вони йдуть поспішаючи, заклопотані, стурбовані, і їм нема ніякого діла до двох змучених, забитих лихом істот.

Ми йдемо по дворах.

— Дайте шматочок хліба . . .

Двері, здебільша, суворо зачиняються, а голоси відповідають докірливо:

— Нема. Багато вас тут ходить.

Іноді нам дають шкірки з вареної картоплі. Мати віддає їх мені. Вона каже, що не хоче їсти.

А ввечорі ми сідаємо де будь на східцях. Мати бере мене на руки і пригортає до себе. Я чую, як на моє лице краплями падають горячі сльози... Втомлена, змучена, я засипляю на материних руках.

Вранці знову йдемо.

Не знаю, чи довго ми ходимо, може місяці, а може дні.

І ось знову шлях.

В суворому спокою застигли вбрані в білий одяг сосни. Ліс таємничо, врочисто мовчить. Шлях убраний в білий килим, що грає в промені рожево-сріблястими фарбами. А по ньому брудними плямами стирчать руки й ноги померлих від голоду. Є ще й живі. Вони слабкими голосами благають:

— Шматочок хлібця . . .

А ми йдемо.

Раптом мати спиняється, точиться і сідає на сніг. Я запитливо дивлюся на неї.

Що це, відпочинок?

Але мати мовчить. Очі їй широко розплющені, вона ніби побачила щось неймовірне позад мене. Я оглядаюся. Але на шляху нема нікого. А мати все таки дивно дивиться. Чи прислухується до чогось. Потім вона починає хилитись і лягає, розкинувши руки.

Я не розумію чому вона лягла, але тривога охоплює мене. Я беру матір за руку і тягну її.

— Мамо, вставайте! . .

Бачу: очі матері тоскно дивляться на мене. Ось на них набігає сльоза і поважно, діямантом скочується по щоці.

Я чую тихий, повний туги голос:

— Доню моя . . . Дитино моя . . . Я вмираю.

Я вже знаю, що то смерть. Я бачила. Але я не хочу, щоб вмирала моя мати. Я падаю на груди матері і благаю в розпачі:

— Мамо! . . . Не вмирайте! . .

І ось востаннє її мила, люба рука підіймається і пестить мене, а уста ледве чутно шепочуть:

— Матінко Божа, охорони мою дитину . . .

Опісля її рука сповзає і паде на сніг. Я чекаю, що мати знову пригорне мене до себе, але вона не рухається.

Тоді я підводжу голову і дивлюся матері в лице: воно дивно непорушне, а очі дивляться чудно, застигло. Я охоплюю її плечі і тягну до себе:

— Мамо!.. Мамо!..

Але вона мовчить.

В розпачі хапаю я її холодні руки, благаючи йти, але не відповідає.

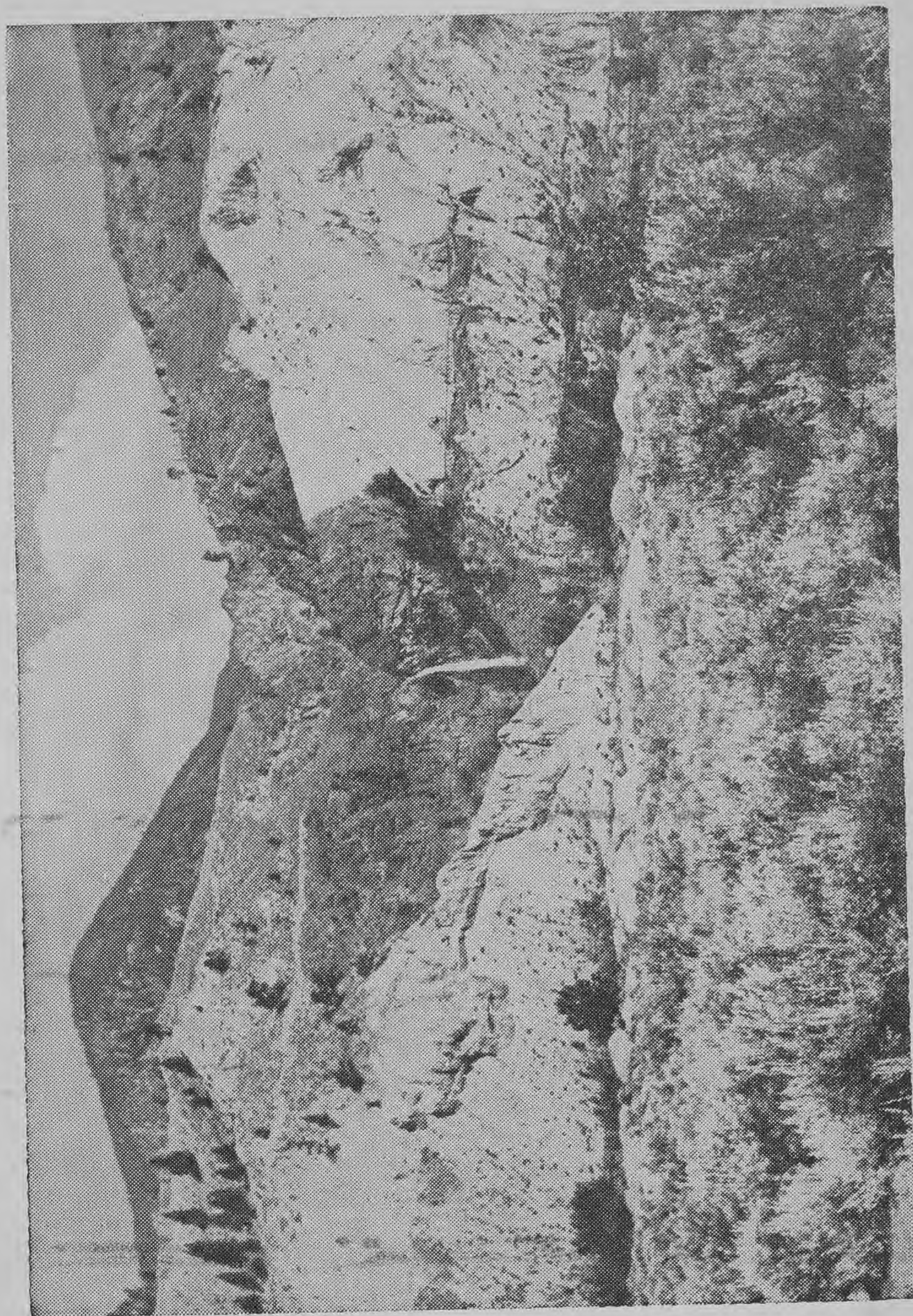
Тоді холодний, неймовірний жах охоплює моє серце. Я розумію, що те, що лежить перед мною, то не мама. Мати пішла. Її нема. Але де-ж вона?

— Мамо!.. Мамо!..

А ліс таємничо відгукується:

Мамо-о-о...

Раптом хтось кладе руку мені на

Водоспад коло Моста Спенсес, Брітіш Колюмбія

плече. Над мною сива борода, а з-під кошлатих брів дивляться гостро пронизливі очі. Це лісничий. Він бере мене на руки й несе.

Ось стара похила хатина. Лісничий відчиняє двері і, низько нахиляючись, входить до хати. В хаті темно і брудно. Лісничий кладе мене на тверде ліжко, потім дістає шматок хліба і дає мені. Я, мов голодне цуценя, накидаюся на хліб, але зїсти не в силі. Очі мені заплющуються, і я поринаю в тяжке забуття.

★

З того часу я лишаюся жити в лісничого.

Він мовчазний, і очі йому весь час дивляться пронизливо і суворо з-під кошлатих брів, але я вже зовсім не боюся його. А коли він виходить зі своєю старою рушницею, я тривожними очима проводжу його і чекаю, коли він повернеться.

На весні я виходжу до лісу і слідкую, як прокидається природа, як дерева починають убиратися в лист, як клопочуться птахи. Цілими днями звучить симфонія лісу. Я починаю відріжняти його голос, бо кожне деревце, кожна рослинка мають свій голос.

Моя улюблениця — молода берізка. Вона така гарненька, так лагідно ворушить гільцями, коли бачить мене. А коли я пригортаюся до неї, вона швидко починає розповідати мені про лісові новини: як пробіг повз неї заяць, як стрибнула білка.

Я їй розповідаю свої сни, показую іграшки, і тоді ми вдвох граємось.

Сосни теж вітають мене, але вони такі поважно-врочисті і гратися не люблять.

Та часом я згадую наше село і дітей, з якими гралась, і мене охоплює туга. Навіть берізка не в силі розважити мене.

Тоді я йду в той бік, де стрічкою вється шлях, лягаю серед кущів і дивлюсь.

Ідуть люди. Ідуть заклопотано, поспішають і не помічають мене.

Одного разу бачу:

Троє дітей. В них торбинка з книжками. Це школярі. Два хлопчики і дівчинка. Вони спиняються недалеко від мене і починають гратися в схованку. Голоси їх лунають весело, безтурботно. Дівчинка зашарілась, лице їй вкрилося румянцем, вона верещить і дзвінко сміється, коли хлопчикові не вдається її впіймати.

Серце мені калатається. Як мені хочеться погратися!

Я вилажу з кущів і виходжу на шлях.

Побачивши мене, діти спиняються і з цікавістю дивляться на мене. Так ми стоїмо деякий час, дивлячись одне на одного.

Раптом дівчинка скрикує:

— Мавка!

І ховається за хлопця. А хлопчик нахиляється, бере грудку землі і кидає її мені просто в лице.

Від болю і несподіванки я спочатку розгублююсь, потім мене охоплює несамовита, скажена лють. Я хапаю гілля і кидаюся за дітьми, що побігли, тікаючи від мене. Я наздоганяю одного з хлопчаків і, схопивши його, люто бю гілкою. Він верещить, плаче, кличе на допомогу, а я все бю, доки в мене вистарчає сили. Тоді я його пускаю.

Він плачучи тікає, а я з непорозумінням дивлюсь услід, на пошматоване гілля, на свої тремтячі руки . . .

Більше я не виходжу до людей.

Але туга жене мене. І тоді я йду, лягаю поміж кущів і дивлюся на шлях. Іноді я виходжу на край лісу і дивлюся на пригор, де розляслося наше село. Ввечері воно сяє вогниками з вікон і так привітно тягне до себе.

Одного разу я не витримую. Мені так хочеться подивитися на те місце, де я зростала, де була така щаслива,— на свою хату. Коли темрява огортає землю, я виходжу з лісу і городами приходжу до села.

Ось наш двір. У ньому щось змінилося, але що саме, я не можу збагнути, бо серце мені калатається, і я вся тремчу. Я припадаю до осяяного світлом вікна і бачу:

Та-ж сама чистенька хатинка, що часто сниться мені, тільки стіни вже не мальовані, бо нема господині-малювальниці, але рушники, наші рушники, що їх мережала моя мати, висять на стінках. А за столом сидить голова сільради... Я відразу-ж пізнаю руду голову, зіщулені маленькі очі і цинічну усмішку. Напроти нього сидить хлопчик-підліток, його син. А біля печі порається жінка.

Я дивлюся на хлопчика.

Колись, маленькими, ми грались... Я

пізнаю його русяву голову з хвилястим пасмом, що падає на чоло. Він подібний до матері. В нього добротливе обличчя, а очі блакитні, наївні.

Я жадібно оглядаю його. Перед ним зошит і книжки, він пише, мабуть, готує лекції до школи. А сам такий випещений, чистенький. Сорочка на ньому новенька.

Мимоволі мій погляд схиляється на мою подерту спідницю, на брудні босі ноги. Щось важке підкочується мені до грудей, перехоплює дихання.

Він, цей хлопчик, сидить у моїй хаті, на моєму місці. Сидить задоволений, щасливий. А я, обідрана, самотня, покинена, як злодій заглядаю в вікно своєї хати і дивлюся на чуже щастя, пограбоване в мене.

Ось мати, його мати, підходить до нього і з любовью кладе на його голову руку, пестить, поправляє волосся.

Біль пронизує мені серце. Цього я не можу знести! Несамовитна лють охоплює мене, я хапаю каміння і шпурляю в вікно, в цю ненависну русяву голову.

Чути дзенькіт розбитого скла і перелякані голоси. Але я вже лечу через городи до лісу, а там, припавши до сосни, дивлюся на село і важко дихаючи, стискаю руки. Я вся горю від ненависти.

Колись, коли я виросту, я пімщусь!.. Я страшенно пімщусь...

★

Роки проходять, минають, як і те людство, що йде шляхом. Я виростаю. А думки мої кружляють, бються об ґрати самотности.

★

Я йду лісом, прислухуюся до його величної симфонії і думаю. Я мрію про той час, коли моя ненависть, моя жадоба пімсти розірве пута, розправить крила і понесе туди, куди йде байдуже навісне людство, де живуть ті, що вкрали моє щастя.

Але що це? До симфонії лісу вдирається якийсь новий тривожний голос. Він метушиться, бється, дисонансом перетинає мельодію. До нього приєднуються ще голоси, другий, третій... Вони з жахом говорять, що йде велика буря і несе вона лихо, страждання, смерть... Я, стримуючи дихання, прислухуюся до віщих голосів.

Невже настав час?.. Жаданий, виплеканий мукою час?

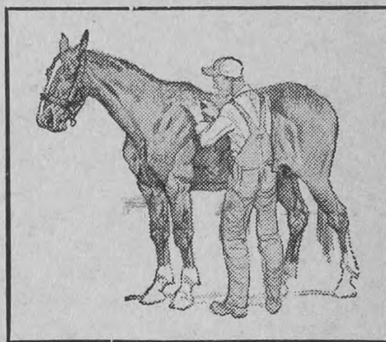
Я так замислююся, що не помічаю як хтось іде на зустріч і лише зіткнувшися лицем у лице, вражено спиняюся.

Перед мною хлопець. Знайоме кругловиде обличчя з пасмою русявого волосся, що непокірливо спадає на чоло, блакитні очі... Я пізнаю його. Це син голови сільради. Це той, хто вкрав моє щастя.

Я дивлюся на його випещене чисте обличчя, на новенький міський одяг, на блискучі черевики, потім переводжу погляд на свою полатану спідницю, на босі подряпані ноги і відчуваю, як знайома лють підкочується мені до грудей, перехоплює віддих. Я стискаю руки і, різко повернувшися, тікаю геть. Я біжу довго, ніби за мною хтось женеться, і нарешті безсило падаю на траву. Груди мені тяжко здіймаються.

О, доля не даремно зводить мене з цим хлопцем. Може настав час?

Я дивлюся на свої міцні засмаглі руки. Я знаю, я — сильна...

ЯК ВДЕРЖАТИ ВАШОГО КОНЯ ПРИ ПРАЦІ?

Натерти коня мішанкою Absorbine Wash зараз після праці помагає уникнути охвату, болю карку, штивности в стегнах і суставах. Absorbine застосований при перших познаках задраснень чи опухів помагає здержати більш серіозне недомагання, як ось кістковий шпат. Від нього не злазить шерсть і не творяться міхурці. Коня можна доглянути при праці. Лише $2.50 за велику фляшку у всіх аптеках.

W. F. Young, Inc., Montreal 19, P.Q.

ABSORBINE

Після того я тиняюся лісом і думаю: Може настав час?..

★

І ось здійснюється віще пророкування лісу. Налітає шалена буря, що ломить все на своєму шляху, що несе сльози, горе, смерть.

Імя їй — війна.

Я лежу серед кущів і дивлюся на шлях: натовпом ідуть люди, залякані, змучені, забиті. Я чую, як плачуть жінки, випроводжаючи своїх чоловіків, синів, братів...

Але що це?.. Пасмо русявого волосся, блакитні очі... Я напружено вдивляюся. Так, це він, син голови сільради. На ньому військовий одяг, за спиною торбинка з речами. А поруч мати. Стара, зморена мати. Вона тримається рукою за сина, по її щоках течуть рясні сльози, але вона не помічує їх і жадібно дивиться на сина. Може востаннє...

Нестримна радість охоплює мене. Мені хочеться сміятися. Голосно, щасливо сміятися.

Час настав.

А буря зростає, охоплює ліс, степи, небо... Я прислухуюся до далеких гарматних пострілів, дивлюсь, як по небі літають сталеві птахи, і жду.

Ліс похмурно й стривожено мовчить.

На дворі осінь, холодна, непривітна, з короткими сірими днями і темними, як безодня, ночами.

А постріли все ближче.

І ось настає ніч. Незабутня, страшна ніч. Тремтить ліс, здригається земля, летять пошматовані деревя. Вибухи невгамонним ревом стоять у повітрі.

А там, за лісом, на вигоні, гинуть люди.

Лісничий відчиняє двері, мовчки дивиться в темряву. Я лежу, але не сплю. Наша хатинка здригається, ось десь зовсім поруч застогнало дерево, друге... Руйнується ліс.

Другого дня постріли трохи вгамовуються, і ми з лісничим виходимо в ліс. Навколо нас лежать мертві столітні дерева, стирчать розчахнуті стовбури.

Ми мовчки йдемо в поле. Земля, ніби бурхливе море, вкрита темними хвилями свого пошматованого тіла. З-під землі щось стирчить. Придивляюсь і бачу: скручені пальці людської руки. Поле вкрите трупами. Лісничий іде вперед, придивляючись, може шукає живих, а я повертаю і йду понад лісом, до вигону, за яким розкинулось наше село.

Спинююсь і бачу: хатки цілі. Буря пройшла боком. Але що то за дивні споруди на вигоні! Два стовпи з перекладиною, а на них висить троє людей. Нерішучо, поволі підходжу.

Троє повішених.

І ось бачу: руде волосся, маленькі застиглі очі, страшна усмішка...

Щось уривається в мені, забиваючи радістю дух.

Солова сільради!

До вечора я тиняюсь лісом, де все злилось у переможну пісню. І мені хочеться разом з нею розправити крила, поринути вгору і крикнути на весь світ:

Час настав!

— — — — —

Додому вертаюсь втомлена, але груди мені здіймаються легко, бадьоро.

З неба зривається дрібний дощ. Дерева стоять мовчазні, похмурі, а під ногами шарудить червоне листя.

Раптом до мене долітає якийсь звук, що нагадує людський голос. Чи то мені здалось? Але ось знову:

— Дівчино...

Оглядаюся в той бік, звідки йде голос і недовірливо, обережно підходжу.

Під деревом сидить людина, вояк. Вигляд у нього жалюгідний, обличчя сіре, стомлене, а очі з надією, радісно дивляться на мене.

Очі здаються мені знайомими. Блакитні очі... А на чолі пасмо непокірливого русявого волосся.

Хвилювання перехоплює мені віддих.

Невже він?.. Син голови сільради!..

Зла радість охоплює мене. Відплати ще не закінчено. З батьком доля розрахувалася сама, а сина віддала мені.

— Я приповз з поля, — слабким голосом каже він, — але ралі йти не сила... Поранений... На селі там мати... Допоможіть...

Його очі довірливо дивляться на мене, а по устах пробігає усмішка.

Дівчина чи... мавка, — шепоче він. Щось бє мені в груди.

— Мавка!

Яроблю крок уперед і приглушено кажу: — Так, мавка... Тільки я не завжди була мавкою...

Голос мені зривається, тремтить... Я зовсім не вмію говорити. До цього я розмовляла лише з лісом. Але я напружую всі сили і продовжую:

— Колись я була людиною... дівчинкою... І я розповідаю йому про те, як його батько вигнав нас з хати, про смерть моєї матері...

Він слухає мовчки. Обличчя йому стає зовсім бліде. А коли я кінчаю, він намагається підвестись, але не може. Тоді він слабким голосом просить допомогти йому.

Але раптом я відступаю крок назад і вперше за весь час сміюсь. Сміх у мене рвучкий, хрипкий.

Я?!.. Допомогти?!.. Після того, як його батько відібрав у мене батьків, убив мою душу і зробив мавкою?

І я знову сміюся різким, нелюдським сміхом.

Ні, я буду стояти і дивитися, як крапля за краплею виходить з нього кров, як гаснуть сили. Я буду спостерігати в цьому обличчі вираз муки і з насолодою милуватися ним, доки налетять круки і рватимуть його тіло на шматки...

Так, так! Він буде ще живий, а круки клюватимуть йому очі... А може прийдуть вовки... Вони також люблять мясо, особливо живе. Вони спочатку зїдять йому ніс, руки, ноги...

Я бачу, як блакитні очі гаснуть. Він ледве-чутно каже:

— Моя мати... Вона безневинна...

— В мене нема матері, — суворо кажу я.

Потім зла думка набігає мені. Я здіймаю з себе мотузок, що ним підперезана моя кожушина, і привязую хлопця до стовбура. Він надто слабий, щоб боротися.

Я відходжу трохи, потім спиняюсь і дивлюсь, як він пручається, намагаючись розвязати пута.

Я сміюся. Тепер він повзти не зможе.

— — — — —

Іде дощ. Осінній дощ. Краплі падають одноманітно, нудно, наспівуючи жалібної пісні. Надходить ніч, обгортаючи ліс своїм темним укривалом.

В нашій хатині майорить вогонь. Лісничий ще не спить. Він пильно дивиться на мене, але не питає нічого. Я здіймаю мокру хустину, кожушину, і берусь за вечерю.

А лісничий весь час пильно і гостро поглядає на мене з-під кошлатих брів і це мене дратує.

Я лягаю на своє тверде ліжко, але спати не можу. Я знову переживаю весь сьогоднішній день: повішені... голова сільради... а там, у лісі, під деревом, його син.

Властиво я моглаб взяти в лісничого рушницю і кінчити з хлопцем. Але ні... Це буде занадто мяко... Хай він хоч протягом декількох діб пройде шлях муки, яким я йшла роки. Хай він лежатиме поранений, без допомоги, без їжі, під дощем...

Я чую, як лісничий шарудить одежею, лягаючи спати.

А дощ усе стукотить по покрівлі одноманітно і нудно. Очі мені заплющуються, я засипляю, і ввижається мені:

Я йду лісом. Хустка в мене мокра від дощу, ноги весь час чіпляються за пошматоване гілля, але я поспішаю, бо боюся, що мій полонений втече. Ось і те місце, де його привязано. Але хлопця нема. Я кидаюсь його шукати і бачу: він лежить припорошений листям і тоскно дивиться на мене.

— Як ти смів тікати! — грізно кажу я.

Блакитні очі тоскно і докірливо дивляться на мене, а уста ледве ворушаться.

— Мені холодно... Я весь змок...

Але тут по лісі розливається хрипкий різкий сміх. Від цього сміху кров холоне мені в жилах. Та ось він переривається, і я чую голос:

— Холодно?.. А мені не було холодно в той час, як ти спав в моєму ліжку... Чи ти тоді згадував про мене?

І знову лунає цей зловісний сміх, від якого кров холоне в жилах.

Десь здалека долітає жалібна мельодія, нудна і тоскна. Вона повагом зростає, міцнішає, вже звучать могутні акорди орхестри і в розмір до акорду я чую чиїсь важкі поважні кроки.

Я обертаюся і бачу:

Ідуть три мерці і несуть труну. На шиях у них мотузки, а обличчя покривлені страшною усмішкою. Вони ставлять на землю труну і підходять до хлопця.

Я бачу, як хлопець вчепився за дерево, в обличчі йому жах, відчай... Він бється, але мерці беруть його і кладуть у труну.

Він простягає до мене скровавлені руки і благає:

— Добий мене...

Я хочу взяти рушницю, але руки в

мене задубіли, і я не можу ними поворухнути.

В цей час один з мерців повертає до мене лице. Я бачу маленькі очі, що горять мов у голодного вовка, криву усмішку і брудні, гнилі зуби... Він підморгує до мене і каже:

— Так його!.. Так його!..

Жах хапає мене за горло, стискає за груди. Я хочу втекти від цих голодних, вовчих очей, від цієї усмішки, але не можу поворохнутись, хочу закричати, але з горла мені виривається лише хрип. Я кидаюся в ліжку і... прокидаюся.

По покрівлі тоскно й одноманітно стукотить дощ, і краплі ці зловтішно промовляють:

— Так його!.. Так його!..

Серце мені калатається. Це був сон. Це був тільки сон.

Але я згадую, що там у лісі привязано пораненого.

Голова мені палає, і я ніяк не можу вмістити її на подушці. Мені здається, що десь скиглить вовк, та я відразу пригадую, що вовків нема, вони втекли, лякаючись пострілів.

Нарешті вміщую голову і заплющую очі.

І ввижається мені наша сільська церква, куди я часто ходила з матірю, і образ розпятого Христа. Голова Йому схилилася на груди, на чоло падає пасмо русявого волосся, а блакитні очі потьмарені стражданням. Уста Йому ворушаться, і я чую тихий голос:

— Добий мене...

Я здригаюсь і сідаю. В вікно дивиться чорна прірва ночі. В таку ніч можна, вийшовши за двері, заблукати.

Я міцно здавлюю руками голову і знову лягаю.

А дощ іде. Крапля за краплею стукотить по покрівлі.

Ні, по моїй голові. Я чую, як падає на голову крапля, друга, третя... Голова мені горить, але вода не гасить того жару. А дощ уже проймає мене всю. Мені холодно... Боже, як мені холодно! Я хочу зігрітись і не можу. Я змокла до нитки. Я кидаюсь в ліжку, втискаю голову в подушку.

Але що це?..

Дерево. До нього привязано пораненого. Волосся йому звисає на очі, і з нього на лице струмком біжить вода. Ось він підводить голову.

Я хочу пригадати. Мені неодмінно треба щось пригадати.

Ага, хто це?... Син голови сільради?

Та ні. Це моя мати.

Я пізнаю її миле лице, її сумні карі очі. Волосся в неї мокре від дощу. Вона тихо каже:

— Дощ іде... Я вся змокла... Мені холодно...

І вона смутно дивиться на мене.

Я простягаю руки, щоб розвязати її і.... остаточно прокидаюся.

В вікні сірий світанок. В хаті неясно вирізьблюється стіл, скриня з киненою на неї кожушиною. Я стривоженим поглядом обводжу цю знайому хатину. Я вже не сплю. Вже світанок.

Мої груди схвильовано, високо здіймаються. Я хапаю кожушину, потім тремтячою рукою дістаю фляшку, чисту хустку і виходжу.

Іти слизько, часто доводиться обходити повалені дерева, але я майже біжу.

Ще здалека бачу пляму біля дерева. Я підбігаю до привязаного і тремтячими руками намагаюся розвязати вузол. Та його туго затягнено, бо поранений хотів визволитися. Я виймаю ніж і розрізую мотузок. Хлопець ворушиться. Він живий! Мені хочеться сміятися, але вже від щастя.

Я притулюю фляшку до його уст. Він пє покірливо, мов дитина, навіть підводить руку, щоб підтримати фляшку, та рука безсило паде.

Я рукою прибираю з його чола волосся, по якому струмочком біжить вода, і розстібаю одяг.

Він змок до тіла... А на грудях рана...

Я розрізую мокру сорочку, здіймаю її з нього, одягаю кожух і прикладаю чисту хустку до рани...

Вії йому здригаються, він підводить на мене потьмарені очі.

Потім я обережно підіймаю його, кладу на плечі і несу.

Іти слизько, шлях усюди понівечило, але я йду рішучо і швидко.

Село. Знайоме рідне село з рівненькими вуличками, а ось і наша хата.

Я обережно спускаю раненого з плечей і садовлю на ґанку. Потім стукаю.

За дверима чути шарудіння, кроки, потім голос. Голос його матері.

Я прожогом кидаюся геть. Минаю село і виходжу на шлях, що стрічкою перетинає ліс і ховається в далечині, там, де вбране в блакитно-золотавий ко-

The Canada Fair Employment Practices Act
забороняє
дискримінацію в затрудненні

ЦІЛЛЮ ЦЬОГО ЗАКОНУ є охорона працівників перед дискримінацією в затрудненні і в членстві проф-спілок (юній) з причини РАСИ, РЕЛІҐІЇ, КОЛЬОРУ ШКІРИ ЧИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПОХОДЖЕННЯ.

ЦЕЙ ЗАКОН ВІДНОСИТЬСЯ до працедавців на роботах, або підприємствах під засягом федеральної юрисдикції і до проф-спілок, які репрезентують їхніх затруднених. До цих підприємств належать: торговельна фльота, навіґація, залізниці, канали, телеґрафи, аеродроми, комерційне летунство, федеральні коронні корпорації, банки, радіо і телевізійна сітка, а також роботи і підприємства, які визнано загально корисними для Канади, або які є поза виключною юрисдикцією провінціяльного законодавства.

ЦЕЙ ЗАКОН ЗАБОРОНЯЄ працедавцеві відмовити затруднення особі, або дискримінувати працівника з причини його РАСИ, РЕЛІҐІЇ, КОЛЬОРУ ШКІРИ ЧИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПОХОДЖЕННЯ. Працедавцеві теж забороняється користати з посередництва аґенції праці, що практикує таку дискримінацію, поміщувати дискримінаційні оголошення на працю, ставити дискримінаційні питання, — писано, або усно, — які відносяться до подань на затруднення.

ЦЕЙ ЗАКОН ТАКОЖ ЗАБОРОНЯЄ дискримінацію проф-спілок (юній) щодо членства чи затруднення з причини РАСИ, РЕЛІҐІЇ, КОЛЬОРУ ШКІРИ ЧИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПОХОДЖЕННЯ.

БУДЬЯКА ОСОБА, ЯКА СКЛАДАЄ ЗАЖАЛЕННЯ на підставі постанов цього закону, або яка допомагає в збиранні доказового матеріялу в рамках цього закону, є хоронена перед відплатними акціями, що могли б бути вжиті супроти неї. Додатково до федерального законодавства, кілька провінцій видало свої власні закони справедливої практики в затрудненнях, або подібні закони, які охороняють робітників перед дискримінацією в затрудненні в індустріях, що підлягають під провінціяльну юрисдикцію окремих провінцій. До провінцій, які мають такі відповідні закони, належить Онтеріо, Манітоба, Саскачеван, Ню Бронсвік, Нова Скошія і Брітіш Колюмбія.

ЗАЖАЛЕННЯ НА ПІДСТАВІ ЦЬОГО ЗАКОНУ ТРЕБА РОБИТИ ПИСЕМНО Й ПЕРЕСЛАТИ ДО

DIRECTOR OF INDUSTRIAL RELATIONS
DEPARTMENT OF LABOUR OTTAWA

MICHAEL STARR
Minister

A. H. BROWN
Deputy Minister

лір майорить щасливе майбутнє мого краю. Всього світу.

А над ним образ моєї матері, очі її дивляться на мене, і в них сяє любов.

Іти важко, бо шлях зруйновано. Вітер тріпає моє волосся, а дощ бє в обличчя, але груди мої здіймаються радо, бадьоро, а ступаю я твердо і впевнено.

Я йду.

Юрій Клен

ТЕРЦИНИ

Коли тебе сурма твоєї туги
Покличе знов у дальній рідний край,
Де ждуть тебе безчестя і наруга,

Слова над пеклом Дантовим згадай:
''Per mi si va nello citta dolente!''
"Сюди йдучи, в наругу і відчай,

Надії мусиш знищити дощенту".
Гамуй, мандрівнику, смертельний жах,
Коли в душі погасиш сірий день ти

І сонце змерхне в чорних небесах.
Нехай мовчазний і сумний Вергілій
Тобі піде назустріч у степах

І в синій край Шевченкових ідилій
Нехай веде до міст і дальніх сел,
Де чисті весни й нам колись зоріли.

Вважай на маґію страшну чисел:
Ось пекло, це землі частина шоста,
А край зелених верб і пишних зел,

Що скрізь його покрила вже короста—
Останній в пеклі круг, девятий круг.
О фабрики й кремлі з людської кости!

Не спокій лагідний — безладний рух,
Де хаос в димі чорному регоче
І вбила хемія безсмертний дух.

Скляні, напів закрижанілі очі
Тих матерів, що власних немовлят
Жеруть із голоду! О бенкет ночі,

Що над землею стеле чумний чад!
О мертвих тіл багряні гекатомби!
Що звалося "душа", "зоря" і "сад"

—Все втиснуто в трикутники і ромби
До пісні кожної, до всіх думок
Рука диявола чіпляє пломби.

І ти, ти — лиш відірваний листок,
Якого кружить невідома влада,
Затягши в свій безсоромний танок.

В девятім крузі пекла чорна зрада
Реве, роззявивши сто тисяч пащ,
Шматує, рве, рокує на загладу.

З лобів тих пащ рогами сотні башт
Ростуть і в морок зносяться високо,
А з башти кожної крізь пітьми плащ

Тебе чатує невсипуще око . . .
Тікай, тікай і не життя рятуй,
А душу, й вийшовши в простір широкий,

Вітай незнану долю, як сестру, й
Вдихай у себе волі вихор пяний,
Чужі кущі і камені цілуй.

Зостанься безпритульним до сконання.
Блукай та їж недолі хліб і вмри,
Як гордий флорентинець, у вигнанні.

Та перед смертю дітям повтори
Ту казку, що лишилася, як спомин
Прадавньої, забутої пори.

Як у грозі, у блискавиці й громі
Колись страшну потвору переміг
Святий Георгій в ясному шоломі...

І як дракон, звитяжений, поліг.

Микола Щербак

ВЕСНА

Вечорами підмерзає й склиться
Тріскотливий і тонкий льодок,
А вранці нам приносить птиця
Запах краю й степових квіток.

І летять, курличучи, рядами
У глибокім небі журавлі—
І пливуть із дальніми ключами
Мрії-думи в голубиній імлі.

І жагуче диха над рікою
Молодий і теплий, вітровій...
Як нам гарно, весно, із тобою
В сяйві сонця й золотих надій!

ОСТАННІЙ ЛИСТ

З дверей сірого будинку з написом — "Пошта", вийшла молода, але дуже худа і змарніла жінка і зупинилась, притулившись до холодної камяної стіни... Тяжкі краплі осіннього дощу вже за кілька секунд зрівняли її гарне хвилясте волосся, а вона й не поворухнулась. І, що дивно, — посміхалась.

Це була перша посмішка Олени Семенівни після арешту її чоловіка. Ось уже рік, як вона щодня шукає праці, але... Чи-ж легко знайти працю жінці, в якої чоловік арештований, як "ворог народу"? Адже ніхто не повірить, якщо вона пічне запевняти, що її чоловік зовсім не є "ворог народу", що він був просто собі маляр, намалював одного разу плякат з обличчям Сталіна, а якийсь дурень, перевернувши той плякат догори ногами, знайшов, що вуса в Сталіна не просто собі вуса, а що це навмисно так намальовано білку, яка свій хвіст примостила якраз під носом у Сталіна. Запевняти когось у тому, що її чоловік нічого подібного й не думав, булоб смішно. Факт є фактом — він арештований як "ворог народу". І ось уже майже рік минув у щоденній біганині Олени Семенівни за працею... І все було безрезультатно... А оце сьогодні—пощастило. Вона думає:

— Що-ж це?... Випадок, щастя, доля? Зрештою, яка ріжниця. Застібає пальто і йде додому... Так, це щастя. Безперечно, це щастя.

Колись одна ворожка, дивлячись їй на руку, казала: "Багато в тебе щастя на руці написано, краснує, ой багато!"

Ворожці не вірила і тепер не вірить. Бо якщо й зустріла сьогодні в будинку з написом "Пошта" оте щастя, що мало тепер назву — "праця", то чи-ж може казати, що має його багато? Перше місце, де їй не відмовили після арешту чоловіка.

Прийшовши додому, сіла біля стола, поклала перед собою чоловікове фото і розмовляла:

— Нарешті, Андрію, я маю працю... Як тільки отримаю гроші, то в першу чергу пішлю твоїй матусі. Вона, старенька, дуже бідує. Їй в першу чергу. А потім — куплю собі одне тістечко... Ти не сердитисямеш на мене, любий, правда-ж ні? Дуже вже мені набридла картопля з сіллю. А тістечка — це моя слабість, ти знаєш її. Памятаєш, одного разу на день мого народження ти приніс їх аж 10? Це були, я певна, найсолодші тістечка в цілому світі.

На фото впала несподівана, велика сльоза. Олена Семенівна хутенько стерла її.

— Ну от тобі й маєш, ще цього не вистарчало... Знайшла, коли плакати... Це-ж єдине фото, що лишилось...

Знову заховала його і почала шукати по закутках, може ще яка їжа зосталась. Знайшла шматок сухара, кілька грудочок цукру. Випила чаю.

— Ось і повечеряла...

Голова була тяжка, немов у чаді. Розпухлі від довгого ходження ноги просили відпочинку. (За браком грошей, вона рідко коли їздила тепер трамваєм.) Всі думки, всі бажання злились в одне: спати...

Спати, бо-ж завтра доведеться цілий день розносити листи. А в неї так мало сили... Спати... спати...

★

Перший день праці для Олени Семенівни був ще можливим, втома почувалася не дуже. А може, її забирала ота радість знайденої праці, ота свідомість, що вона внедовзі матиме гроші... Нехай і невеликі, а все-ж таки гроші.

І треба сказати, що спочатку праця була цікава, як цікаве все нове, що ще не встигло набриднути. Приємно було бачити, як невеселі обличчя тих, кому вона давала листи, посміхались і ставали по-дитячому привабливими. По тому бачила, що лист був бажаний і наперед відомий від кого. Особливо запамяталася їй ота синьо-ока дівчина з довгими косами. Побачивши лист, вона рвучко вихопила його з рук Олени Семенівни, заховала в кишеню короткого, сірого жакетика і процьвірінькала щасливим

горобчиком, що зустрічає весну: “Дякую!

Спершу Олену Семенівну все це цікавило, вона стежила за виразом кожного обличчя, але за кілька день це набридло і вона почала розносити листи, як автомат. До того-ж і втома відчувалася з кожним днем все більше і більше. Дні систематичного недоїдання не проминали безслідно: одного разу на вулиці їй зробилось погано, в очах потемніло і вона мусіла простояти кілька хвилин, обпершись на паркан. Тоді подумала:

— А що буде, як завтра в неї і зовсім не стане сили розносити листи? Що тоді? Лишити працю і знову зостатись без копійки грошей? Чи-ж довго так витримаєш? Продавати вже нема чого, а знайомі більше грошей не позичають... Що-ж робити? Шукати іншу працю було-б найбільшим безглуздям.

Ноги її ставали з кожним днем все тяжчими, все повільнішими... Сили вичерпувались. Що-ж робити?

Питання це розвязалось одного разу так легко, що вона навіть здивувалась: — І як це я раніш про це не подумала?..

Листи, які вона не встигатиме за день розносити, вона буде палити. Адже це так просто: Кинути їх у піч, запалити сірник, коротка мить — і кінець. Ще й хату трохи нагріє.

Так і почала робити. За короткий час перетворилася в автомат без думок, без почуття. Автоматично йшла на працю, розносила листи і так само автоматично спалювала ті, які не встигла рознести. Таким сильним було бажання отримати гроші, їсти, пити.

Одного вечора, палючи листи, несвідомо взяла один пів-обгорілу коверту, вийняла з неї шматок блакитного паперу, який ще не встиг згоріти, і прочитала:

— “ . . . а я так завжди тобі вірив і так тебе кохав!... Добре, Олю, нехай ти не відповіла мені на ті 5 листів, я забуду про те. Але знай, що цей мій лист, — останній.

14-го цього місяця, в 8 годині вечора, я приїду на кілька день до моїх батьків. Їм я про це не пишу, хай це буде для них несподівано. Але, входячи в такий рідний мені Канів, де проминуло наше дитинство і такі теплі, ніколи незабутні юнацькі дні, (які, на щастя, ще не проминули і я хочу вірити, що не минуть ніколи) я б хотів перш за все побачити тебе... Тебе — мою весну, мою радість, мою золотокосу Олю. Якщо-ж ти не вийдеш мені на зустріч, — я вважатиму, що між нами все скінчено і ніколи більше не турбуватиму тебе своїми листами . . .

Вірю, що ти прийдеш. Твій Аркадій”.

Далі старанними буквами були позначені година і потяг, яким він приїде. Олена Семенівна глянула на решту листів: з них лишився попіл.

І тільки тепер зрозуміла те, що робила. Дивилась на шматочок блакитного паперу, що тремтів у неї в руці і шепотіла:

— Як я сміла це робити?.. Як я сміла!

І враз, — забувши втому, — схопилася зі стільця, накинула на плечі пальто і вибігла на вулицю. До прибуття потягу, яким мав приїхати Аркадій, лишалось 15 хвилин. Вона ще може встигнути. По-дівочому легко Олена Семенівна підбігла до трамваю і, коли він рушив, полегшено зітхнула.

— Все буде добре... Я це полагоджу. Навіть якби мені довелося стратити працю. Мені тепер все одно, але я мушу розповісти правду. Перед очима повстала струнка постать синьоокої дівчини в коротенькому, сірому жакетику. Вийняла обгорілий шматок паперу і знову прочитала: “.. тебе, мою весну, мою радість, мою золотокосу Олю...”

Може якраз та дівчина і є ця Оля? І тоді, коли брала від неї лист, може думала, що то від нього, від Аркадія? А побачивши, що ні, плакала, не розуміючи, чому так довго нема від нього листів.. Сама-ж не хотіла писати першою, щоб не ломати свою дівочу гордість. А він її так любить, пять листів написав, всі ті пять листів спалила вона — Олена Семенівна. Як вона сміла! Коли прибігла на стацію, потяг вже прийшов.

Схвильована, бігала між натовпом людей, надіючись знайти незнайомого їй Аркадія. Час минав, натовп все рідшав; ось уже від нього лишилось кілька осіб. Якийсь юнак в чорному пальто нерухомо стояв проти неї і жадібними очима дивився навколо. Олена Семенівна підійшла до нього.

— Вибачте... Ви чекаєте на Олю?

Юнак здригнувся, здивовано глянув на неї, але не відповів нічого. Тоді вона

дістала з кишені шматочок блакитного паперу і тремтливою рукою простягла його юнакові:

— Це ви писали?

Юнак глянув на лишок листа, рванув його до себе:

— Так, це я писав. Але чому цей лист у вас?

І тепер Олена Семенівна не витримала. З її грудей вирвалось приглушене ридання. Їй було все одно, що буде далі, але мовчати тепер вона не могла. В цю мить в ній прокинулась людина, вона перестала бути автоматом, і вона розповіла незнайомому юнакові все. Він вислухав її мовчки, а коли вона кінчила, взяв під руку і повів до буфету.

— Дві склянки чаю і два бутерброди.

Олена Семенівна боязко глянула на нього.

— Ви... вибачаєте мені?

Юнак посміхнувся.

— Звичайно. Я розумію вас.

Підсунув до неї склянку горячого чаю і хліб.

— Випийте, і забудьмо про все це. Якось буде.

Все ще тремтливою рукою Олена Семенівна взяла склянку. Горяча рідина приємним теплом розлилась по всьому тілі.

— Дякую... Більше цього не робитиму. Я тільки тепер розумію, який це був злочин.

Юнак глянув на неї сумними очима.

— Шкода, що інші й досі не розуміють своїх злочинів.

Потім вийняв з кишені 5 карбованців і поклав біля неї:

— Візьміть, може пригодиться.

Підсунув їй свій бутерброд.

— Їжте, це Ваше, а я вже буду йти. Прощавайте...

І коли його постать зникла за дверима, Олена Семенівна все ще не вірила, що це дійсність. Вона-ж бо чекала зовсім іншого.

Діма

Суддя дивився строго на оскарженого і запитав його:

— Коли ви родилися? Скажіть мені коли ваші уродини.

— А яке вам діло до моїх уродин? Хіба ви хочете дати мені якийсь дарунок на мої уродини?

СЛОВО О ПОЛКУ ІГОРЕВІМ

Пятниця

Гей, вступив князь Ігор в стремя,
в княже стремя щирозлоте
і по чистому, по полю
він поїхав для охоти.
Сонце путь йому затьмило.
Ніч збудила птахів стоном.
Свиснув звір. І дик озвався
верхи дерева над Доном.
Кличе Волгу і Посуллє,
степ незнаний поморянський,
Корсунь, Сурож — тебе кличе,
бовване тьмутороканський!
Навмання на Дон великий
мчаться половецькі сили.
Як розпужені лебеді
в північ вози заскрипіли.

Князь на Дон провадить вої.
В лозах ждуть біди вже птахи.
По яругах вовки виють,
ширячи грозою страхи.
Орли клекотом на кости
звірів кличуть у розгоні.
З поля лисиці озвались,
брешуть на щити червоні.
Прощавай же руська земле,
ти і так вже за горою!
Меркне ніч. Зоря палає,
криються поля імлою,
мовкне щебет соловіїв,
говір будиться з галками.
Русь поля загородила
здовж червоними щитами,
щоб собі добути чести,
а князеви свому слави.

А в пятницю рано вранці
час крівавої розправи.
Потоптали всіх поганців,
стрілами пішли по полю,
красних бранок половчанок
занімаючи в неволю.
Брали злото, паволоки,
дорогії оксаміти.
Опанчами, кожухами
почали мости мостити —
по болоті опанчами,
по грязюці кожухами.
всяким крамом половецьким,
половецькими міхами.
А червоний стяг і чілку,
срібний спис і білу фану
хороброму Ігореви
Святославичеви дано.

Їджте його рано, вполудне і вечером

Crown Brand це канадійський перфектний, найсмачніший осолоджувач. Ось чому щораз то більше канадійців волюють його на блинцях та кашах кожного дня. Crown Brand також чудово смакує на хлібі, товстах, мороженому і пудінґах. І памятайте, Crown Brand дає зростаючим дітям ці важні, прискорюючі енерґію харчові вартості.

ТЕПЕР - робіть направду смачні десерти

Для десертів, які любитиме ціла ваша родина, прямо вживайте Canada Corn Starch. Canada Corn Starch є улюблена канадійськими господинями, бо ця мука робить густі, багаті соси ... легкі кремовані паї та начинку ... і легкі смачні пудінґи. І вона така економічна.

◆

Воно завсіди краще, якщо смажене в MAZOLA

Всі канадійці погоджуються, що Mazola олій є знаменитим до смаження. Нема нічого кращого від Mazola, що надалоб делікатного смаку смаженим чи лише присмажуваним рибам, мясивам, курятині і бараболям. Mazola робить також смачне тісто, легкі пампушки, знамениті сухарці та є знаменитим для всіх салат.

Випробувані та Справджені Приписи

JANE ASHLEY

ВІДДІЛ ДОМАШНОЇ УСЛУГИ

The Canada Starch Company Ltd.

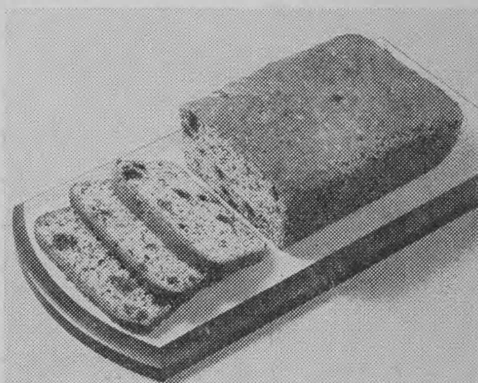
продуценти

Canada Corn Starch — Mazola — Silvergloss Starch — Benson's Corn Starch — Karo — Lily Corn Starch — Crown Brand Corn Starch — Linit.

ДАКТИЛЕВО-ГОРІХОВИЙ БОХОНЕЦЬ

2 склянки пересіяної муки до всього
¼ склянки цукру
4 ложочки печ. порошку
½ ложочки соли
1 яйце, добре вбите
2/3 склянки молока
½ склянки CROWN BRAND кукур. сиропу
2 ложки MAZOLA кукурудзяного олію
½ склянки покр. горіхів
½ склянки покр. дактилів

ЗМІШАЙТЕ і пересійте перші 4 складники в мисці.
ЗМІШАЙТЕ яйця, молоко, CROWN BRAND сироп та MAZOLA олій.
ДОДАЙТЕ до сухих складників і мішайте, доки все добр не змішаєтьcя.
ВМІШАЙТЕ горіхи і дактилі.
ВИЛОЖІТЬ до добре натовщеної бритванки (9½ x 5¼ x 2½ цалів).
ПЕЧІТЬ в умірковaній температурі (350 ст. Ф.) 50 мін. або доки не спечеться.
НЕХАЙ постоїть, щоб вистиг, заки зачнете краяти.
ПЕРЕХОВУЙТЕ в щільно закритій посуді.

ОВОЧЕВІ КОРЖИКИ

1 склянка пересіяної BENSON'S або CANADA кукурудзяної муки
1 1/3 склянки пересіяної муки до всього
1 ложочка печивної соди
½ ложочки соли
1 склянка масла
¾ склянки брунатного цукру, сильно наложеної
1 яйце, добре вбите
2/3 склянки втертих кокосових горіхів
1/3 склянки покришених волоських горіхів
1/3 склянки покришених черешень

ВІДМІРЯЙТЕ і пересійте сухі складники разом, двічі.
ВБИЙТЕ масло; постепенно вмішайте цукор, добре мішаючи.
ВМІШАЙТЕ кокосові та волоські горіхи і черешні.
ДОДАЙТЕ пересіяні сухі складники; мішайте, аж доки все не змішається.
КИДАЙТЕ ложкою на ненатовщену бляху до печива.
ПЕЧІТЬ в повільній печі (300 ст. Ф.) 15 мінут, або доки не зарумяниться.
ПОКРИЙТЕ тонко скливом, як бажаєте. ДАЄ: 5 туз.

ВІДЕНСЬКІ ШНИЦЛІ

2 ф. телячих котлетів
Мука
1 яйце, злегка вбите
¼ ложочки соли
Кілька зернят перцю
1 ложка води
Добрі, сухі хлібні окрушини
1/3 склянки MAZOLA кукур. олію до смаження

ПОКРАЙТЕ телятину на шматки ½ цаля грубі.
ОББЕРІТЬ телятину в муку; тоді в яйце, розпущене водою, тоді в окрухи (терта булка, хліб).
ПРИГРІЙТЕ MAZOLA кукурудзяний олій у важкій ринці.
ПОЛОЖІТЬ телятину в гарячий MAZOLA олій і зарумяніть з обох сторін.
ПРИКРИЙТЕ і продовжуйте смажити, при низькій температурі через коло 25 мін., аж доки не змякне.
ПОДАЙТЕ зі смаженим яйцем. ДАЄ: 4 подання.

Діма

Недоспівана Пісня

Інжинір Остапенко ось уже майже годину непорушно стоїть біля вікна, дивлячись на зелений краєвид та слідкуючи за бджолами... Сам до себе посміхається:

— Гарно як!

Молодий інжинір цілком задоволений зі свого літнього відпочинку, хоча його тимчасове мешкання, — це зовсім маленька кімнатка, в якій є лише ліжко, столик і розхитана стара табуретка. Шафи нема. Та вона й непотрібна. Три тижні літнього відпочинку можна прожити і без шафи. Господиня цього маленького будиночку, що має лише три кімнати і кухню, — вродлива молодиця з великими, сумними очима, запропонувала було вішати одежу в їхню шафу, але Остапенко відмовився. Не зручно турбувати чужих людей, та й вішати особливо нема чого. Попросив дозволу забити в стіну цвяха, що й замінив йому шафу, повісив на нього частину речей, решту лишив у валізці і був задоволений.

— Яке повітря!.. Яка свіжість!..

Рік тяжкої праці в великому заводі не минув безслідно. Остапенкові здавалось, що він за цей рік постарівся найменше на три роки. З ранку до вечора треба було бігати по заводі, пильно стежити за тяжкою, незвичною працею, і нераз від стомлюючої уваги на його чолі виступав піт. До того-ж це було його перше місце праці після закінчення навчання, і молодий інжинір хвилювався.

Зате тепер відпочивав, як ніколи, з насолодою. Купався в Дніпрі, годинами лежав на березі, або під старою, гіллястою грушею край шляху, або просто собі так, як оце тепер, стояв без жадної думки біля вікна і слідкував за бджолами... Хтось тихо постукав у двері.

— Зайдіть!

Господиня мешкання зупиняється на порозі з двома великими кошиками.

— Я не розбудила вас?

Остапенко, ніяковіючи, сяк-так розчісує пятірнею розкуйовджене волосся, в якому заблудився репях з-понад берега.

— Ні, ні, я не спав...

— Хочу просити вас, щоб ви, якщо будете вдома, гукнули на мене в пятій годині, бо наш годинник, той, що в кухні на стіні, буде відремонтований лише після завтра. А крім нього чоловік має ще один з собою, ото і все.

— Добре, я скажу вам, як буде пята година. Це ви, щоб бува, з вечерею не спізнитись? Чоловік ваш, як я помітив, і хвилини не любить чекати на вечерю.

Жінка поспішає.

— То-ж ви, будьте ласкаві, гукніть на мене в пятій. Я буду в кінці саду, біля вишень. Треба сьогодні їх позривати, бо вже багато попадало.

Остапенко посміхається.

— Так ви, значить, вишні зривали?. . Давно я їх не зривав, ще як був хлопчаком та приїздив на село в гості до діда. От, якби ви дозволили мені помогти вам!

Жінка здивована:

— Що ви? Ні, ні, не треба, ви приїхали відпочивати.

— А хіба це така вже страшна праця? Ви й не уявляєте собі, Ганно Миколаївно, яка це для мене приємність. Ну, дозвольте мені згадати дитинство, я буду вам за це такий вдячний!

— Навіть, якщо впадете і подряпаєте коліна?

— Тоді особливо.

Господиня сміється. Сміх у неї дзвінкий, чистий, і Остапенко вирішує, що вона мусить добре співати. Пізніше, зриваючи з гілок соковиті, аж чорні вишні, він просить:

— Галино Миколаївно, може ви що заспівалиб? Мені здається, що ви вмієте і любите співати. Я мешкаю в вас ось вже два тижні, а ні разу не чув, щоб ви співали. Хіба не годиться так? Молода жінка, — і не співає!

В сумних очах Галини Миколаївни засвітився переляк.

— Співати?... Що ви... А як чоловік дізнається? Він заборонив мені співати.

Остапенко не вірить, щоб це було серіозно.

— Заборонив співати? А ви співайте, як його нема вдома. Ось тепер, наприклад... У вас тут гарно так, свіжо та зелено, що просто гріх не співати.

Галина Миколаївна сідає на траву, поправляє косу.

— Давно я не співала... Відучив мене чоловік співати.

Остапенко дивиться на її сумне обличчя. Ні, вона не жартує.

— А чому? Він що, хіба не любить пісень?

— Ні, не те. Він, бачите, каже, що моя пісня біду кличе.

— Як то так, хіба пісня може біду кликати?

— Чоловік мій каже, що може. Пригадую оце собі одну весну. Було то незадовго після нашого шлюбу. Гарно так було надворі, як і кожної весни: дерева цвітуть білим, рожевим, блакитним — справжня казка. Ну, і як не співати в таку пору? А я пісню з малечку ще любила... На другий день приходить чоловік додому зігнутий, насуплений. Звільнили його з праці в той день. Три місяці минуло, поки знайшов іншу працю. А незабаром померла його мати. Я-ж, ніби і справді навмисне, саме перед тією сумною вісткою цілий день співала. Пригадую, переспівала майже всі пісні, що знаю, а знаю їх немало. Минуло кілька місяців після смерти тещі, як трапилось нове нещастя: брат мужа рубав у лісі дерева, дерево впало на нього і покалічило йому обидві ноги.

І знову-ж таки, треба було статись тому, що я саме напередодні тієї вістки співала. Минуло трохи часу. Одного вечера, не встигла я розпочати якусь пісню, як чоловік підбіг до мене, схопив за плечі і страшно так подивився мені в очі.

— Замовкни! Чуєш? Замо-овкни, суко! І щоб я ніколи більше не чув твоїх відьомських пісень. Ти своїми піснями біду кличеш, я вже це помітив. Як тільки ти співаєш, — на другий день мені обовязково трапиться на праці якась неприємність, або вістка нещаслива надходить. То-ж запамятай собі: щоб я від сьогодні твоїх пісень не чув!

Галина Миколаївна розповідала, не дивлячись на Остапенка і не помічаючи його, хоча він стояв поруч, спершись на дерево. Її великі, завжди сумуючі очі дивились ген за обрій, ніби вона розповідала-жалілась отим двом білим хмаркам, що пливли в небесній блакиті.

— Від тоді я співала завжди, як чоловіка не було вдома. А одного разу забулась... Вже й сонце сідало за Дніпром, а я все співаю. Не чула, як чоловік і двері відчинив. Тільки відчула раптом страшний біль у спині, потім у грудях, на всьому тілі. Дуже він мене бив того вечора. А в ночі була велика гроза і в нашім саді спалило два дерева. На ранок я не змогла встати з ліжка, так мене чоловік побив, дуже тяжко мені було. А він радів з того, мовляв, хоч раз а я й сама на себе біду накликала своїми піснями. Пообіцяв мені тоді, що, коли ще раз почує моїх пісень, то!

Жінка не докінчила. Та Остапенко і так розумів недоказане. Йому було шкода цієї молодої, пригніченої, з сумуючими очима жінки. Хотів її розважити, а як, — не знав.

— А ви співайте, як чоловіка нема вдома.

— Я деколи співаю, але це вже не ті пісні. Немов птахи з підрізаними крилами.

Вона замовкла. Здавалось, що тепер і зовсім забула про Остапенка. Довго дивилась у далечінь, а потім її чистий, дзвінкий голос сріблястим сумом поплив над травами ген-ген далеко, аж за Дніпро.

"Ой зацвіла рожа край вікна...

Білі хмарини, що повільно прогулювались в далині, припливши ближче, зупинились над садом, слухаючи.

"Ой мала я мужа пияка...

Пісня за піснею, тиха і журлива, немов поранений птах, летіла за Дніпро. А хмарини все стояли над садом, непорушні, немов зачаровані піснями.

"Летить галка через балку
Та й, летючи, кряче...
Молодая дівчинонька
Ходить гаєм, плаче...
Молодая . . . "

Пісня увірвалась. Галина Миколаївна хутко схопилась на ноги і нахилилась над кошиком.

— Ой, лишенько!.. Чоловік.

Тяжкими, повільними кроками йшов по стежці її чоловік. Тільки тепер зга-

дав Остапенко про годинник. Було десять по шестій.

***

На другий день Галина Миколаївна ходила з червоними, заплаканими очима і, нахиляючись щось брати, охала. Молодий інжинір почував за собою провину: адже вона просила його попередити, коли буде пята година.

— Галино Миколаївна, ви мені пробачте за вчора. Заслухався я вас і забув про пяту годину. Ваш чоловік, здається, знову гнівався?

Вона відвернулась і крадькома витерла сльози.

— Нічого, забудеться.

Через три дні інжинір поїхав.

Коли йшов до станції, зупинився і оглянувся: йому почулося, що за зеленою стіною саду співав знайомий, сумний голос. Але це тільки здавалося. Довкола було тихо-тихо, тільки вітер ледьчутно шелестів травами та десь поблизу гудів джміль.

Небо було на диво чисте, скільки око сягало, — жадної плями, сама блакить. І тим дивніше було бачити, над знайомим, покиненим на завжди садом дві білі хмарини, що все ще немов чекали на закінчення недоспіваної пісні . . .

Музичні студії в Школі Мистецтва в Бенф, Алта.

Юрій Тис

Крилос

Тоді Дністер був глибокою рікою. Княжі кораблі плили з галицької землі в волоську і далі до Руського Моря. Київська земля відбивала цілою своєю снагою монгольсько-татарські удари. Броні щербилися, оборонні мури стояли в руїнах бо серед постійних неспокоїв не було ні часу, ні людей ставити їх наново. Опустілими валами Володимира Великого котилися раз-у-раз комонні загони косооких наїздників. Вже приймала галицька земля перших буревісників, але головні сили розбивалися ще об Київ. Галицькі князі відчували погрозу історії. Туго і вперто будували укріплення, ставили нові городи.

Воїни, що життя провели в війнах з ляхами і уграми, стали зі щитами на захист землі; досвідчені мужі, заковані в зброю, готові на кожній заклик князя. А ті, що їхнє тіло ослабло від колених і січених ран, зачинилися на старі роки в монастирях і останні дні життя присвятили вітчизні: на прю ворогам ставили охоронний вал духових скарбів. Вони то списували події, згадували минуле, і на кожній сторінці літописних книг ставили прозорими, як перґамен, руками кольорові заставки, віковічні твори оздобного мистецтва. Знали латину і грецьку мову, сягали до незглибних джерел античного знання, але стояли твердо при своєму, корінням вросли у власну правду рідної землі. Їхні книги вміщували цілі віки існування народу, а князі переховували ці записані листи перґаменів у кованих скарбницях Острога, Дубна і Луцька. Скарб книжний зберігали для майбутніх поколінь.

Ті, що схилялися душею перед далекими від цього світу справами, мандрували в вогкі мрійні праліси і там, на самоті, поринали мислями в вічні, нерозгадані питання позамогильного життя. Святі богомольники! Стрункі серни брали поживу з їхніх рук і лагідно поглядали на них вогкими чорними очима. Вірли скельні заточували спокійно свої рівні кола над святими головами богоугодників.

Княжив тоді Ярослав — Шестикрилець, муж лицарський і побожний:

— "Високо сидиш ти на своєму золотокованому престолі, підпер ти гори угорські залізними полками, заступив дорогу королю, затворив ворота дунайські"!

Княжив Ярослав у столиці землі своєї, в Галичі. Вже сотні літ перед тим жили тут люди галицькі. А ще давніше, в тайні минувшини, від прадавніх, забутих людським умом часів, проживали серед лісів і урочищ незнані предки. Про них загинули вісті, осталися тільки верхами запалі могили, черепки посуди, камяні сокири і їхні кремяні стріли. Ярослав вибрав на столицю місце повне оборонних холмів і спадистих ярів, рік зі стрімкими берегами і непроглядних лісів, землю врожайну, при шляху на Угри, що звався від давна руським путем. Заступив дорогу королеві угрів! З прадавніх часів залишилися там городища, з яких боронилися забуті предки, осталися гунища, де спочивали кости порубаних наїздників. Гуни були це, жорстокий нарід далекого сходу, що сім сотень літ перед Ярославом непокоїв руську землю. Слід загинув по них, і не згадавби їх ніхто, колиб не свідки їхньої поразки, старі могили.

Хто-ж бо не ходив галицькою землею, хто не руйнував її, не палив городи і села! І древні римляни заходили туди; люди виорювали з землі дивні гроші, монети римські, Іванові голівки — як їх назвали. Були ці гроші з часів, коли в Галилеї проповідував Богочоловік, з доби пізніших великих кесарів і з часів, коли загибало царство римське.

Коли Ярослав Шестикрилець проголосив будову столиці, рушили в галицьку землю люди, що втікали від степовиків і ляхів, майстри будівничі, що ставили храми Божі в Візантії і в Київі і ті, що тесали з каменів бурґи чеським і німецьким князям. Ішли день і ніч —

маестри всяци — записували літописники — а Ярослав покликав ще знатних киян до себе. Радили днями і сиділи ночами при світлі лоєвих каганців і свіч воскових, розглядали рисунки будов, креслені на звоях перґаменту, і рішив князь збудувати терем з кедрини і тисового дерева, двірську церкву і храми муровані в городі і в ослях, для хвали Божої і оборони від наїздників. Для двірської церкви вибрав зразком найкращі твори славетного Ільмара, що колись поставив Десятинну, і не минув вказати будівничим на шляхотні зариси фундаментів Святої Софії.

Почали звозити камінь, і стала столиця галицька над Дністром, поселилися довкола люди, столярі і теслі, сідельники, лучники і ковалі, що кували тонку зброю з твердої бляхи та панцирі з міді, і срібельники, що виробляли тендітні прикраси лицарям і жіноцтву. Зажили всі достатньо і мирно. А року Божого 1157 закінчили будову галицької церкви і княжу палату з шляхетного дерева. І тоді залунали ангельські співи з хорів, а скоморохи виспівували лицарські билини князеві і двірським, приграваючи на гуслях і жоломях.

Але навала зі сходу потужніла, Київська земля стала згарищем і руїною, і одного дня стали татарські наїздники під мурами Галича. Заломилися перші ворожі удари. За ними пішли другі. Українські люди згиналися в татарському ярмі, але Галич ще тримався, ще променів своєю величчю на тогочасний світ. Аж коли Батій розорав Київ, коли знемоглися воїни, коли ослабли руки від мечів і копій, тоді приступили непроглядні полчища Батія під Галич. Столиця боронилася до краю. І лягла року 1241; простояла неповних сто років. Татари розорали і розметали все до тла. Церкви зруйнували, княжий терем спалили, бо рать була страшна і безоглядна. Не остався камінь на камені, і ні одна вістка не пройшла століттями про те, як боронилися і як гинули княжі воїни Галича. Мало хто врятувався і остався в живих. Хіба тільки дехто з підміських урочищах.

Від того памятного року пустів Галич. Ще осталися столицею звалища, але рік за роком заростали травою і лісом; ніхто не відбудовував сумних руїн і ніхто не молився за душі вбитих у бою. Життя галицьке перенеслося в інші частини краю, де не було жахливих споминів, де можна було обєднати сили довкола городів Волині і Полісся. Король Данило вибрав нове місце на столицю галицької землі. На великому вододілі, серед круч і недоступних горбів, заложив замок і призначив його родові своєму. А син його, король Лев, закликав людей, цвічених в ремеслі, построїв внизу під замком місто і назвав його Льва-Городом.

В старому Галичі розсипалися руїни, люди забували про славу і міць своїх предків. Навіть місце, де стояла столиця, де майорів терем і галицька церква, попало в забуття.

— — — — —

Більше як 700 років минуло з того часу. Землею пройшли події, творилася історія, мінялися обличчя віків, мінялися люди. Пішли в забуття татари, приходили нові наїздники і миналися, були світлі часи, і роки неволі, радости і смутку. І коли згадував ще хто давні княжі часи, то вказував на мале містечко Галич: ось столиця князів і руїни їхнього замку, на горі, над Дністром.

Але люди помилялися. Не там була столиця Шестикрильця. Бо, яких сімдесять років тому, дивні вістки дійшли до українських вчених у Львові. Говорилося, що в селі Крилосі біля Галича, діються чудні речі. Люди знаходять на полі мосяжні хрестики і останки зброї, вкриті прозеленню віків. Виорюють якісь тендітні жіночі прикраси зі срібла і золота. Часом виоре плуг грудку стопленого шляхетного металю, часом ховзається, наче по камяній плиті. Доходили чутки, що місцями западається земля, люди бачили якісь таємничі підземні ходи, тут і там виполікували дощі гладжене каміння, різблене старовіковими написами. Старі діди розповідали, що Золотий Тік, що по середині села, виложений під землею золотою бляхою. Вечорами, коли новий місяць випливав на небо з-поза темної зелені садів, діти підслухували, як під землею гомоніли давні лицарі, брязчали зброєю і співали тужливі пісні. Тоді діти тулили головки на колінах старих бабунь, а ті розповідали про давні часи, про татар і князів, старі могили і молоду, гарну князівну, Настасю.

Вчені досліджували старі літописи, слухали оповідань народу і догадувалися, що сімсот років, які пройшли над

селом Крилосом, присипали княжі руїни і заховали їх глибоко під землею. Але не знали місця, де шукати і розкопувати землю, до стояв княжий терем і Галицька церква.

Прийшов 1937 рік. Новий буревій світової війни кровавив сонце і перші його передвісники сягали в серця народу. Гроза, здавалось, не мине галицької землі, бо не минала її ніколи, коли набирала ваги світового значіння. Нарід гомонів, готувалася молодь, знали всі, що тільки воєнна буря звільнить закуті сили свобідного духа.

В Науковому Товаристві імені Шевченка підготовляли досліди над Крилосом. Визначний археольоґ професор Др. Я. Пастернак виїхав на місце, де сподівався знайти свідків давньої минувшини. Розпитував людей, розглядав поземелля, провірив старі могили і поникле оборонні вали і почав розкопи. Люди зголошувалися до праці, а вона не була легкою. Селяни відступили свої поля, приглядалися до мовчазного археольоґа, а цей міряв, роздумував, вказував місця де копати, розглядав землю, вибирав з неї дрібні відломки каміння і металю. Аж ось одного дня сховзнулася лопата по каменю. Обережно розглянув археольоґ відкритий камінь. Обережно відгортав землю руками. На світло денне показався білий тесаний камінь. Довго працював Др. Пастернак, люди з запертим віддихом відгортали землю, відслонювали шляхетні зариси фундаментів Галицької церкви. Згодом знайшли камяну підлогу церкви, вкриту двометровим шаром землі, кольорові плитки, оздоблені українським старовинним орнаментом і врешті одну невеличку цеголку зі знаком тризуба, виведеного тонким кольоровим емалем. Біля фундаментів церкви, завважили люди, що земля була темна, спалена. В цей спосіб відкрили і місце, де стояв княжий терем. Але ні одного кусника дерева, ні одного предмету, що не був з каменя або металю, не передала земля майбутності. Те, що не згоріло, спалене татарами, зотліло за довгі віки безслідно. Один тільки череп велитенського тура, що оздоблював, мабуть, стіну терему, ловецький трофей галицьких лісів, заховався, надломаний і надпалений. Зате, переховалися для нащадків гострі стріли, надщерблені мечі, і вістря копій, наче символ тієї сили, що чинить нарід потужним і вічним.

Стоїмо на місці розкопів. Темніють високі вали вигорненої землі, робітники пересівають землю, вигортають кожній кусник металю, кожній камінчик, що мігби бути памяткою прогомонілої слави. Ось давні гроші, кусні розмальованої посуди і решткі зброї; час знищив вістря стріл і мечів, надгриз їхню лискучу колись поверхню і покрив її зеленавобрунатною патиною віків. Ось черепи, пожовклі і потемнілі від старости, порубані і заломані в боях, черепи монгольської раси і черепи українських лицарів. Земля прийняла теж людські останки пізніших віків. Є тут кладовище з сімнадцятого століття і тільки археольоґ може розпізнати, де кінчаються княжі часи, а де починаються новіші.

Золотий Тік — що його ще минулого року орали і засівали, стоїть тепер невжитком. Господарі віддали його для наукових дослідів. Уявляються минулі віки — стоять перед очима живі картини. Ось тут Галицька церква, золотими хрестами спирається в небо. Ось побіч,

Коли Немовля вередливе переконайтесь чому

Здорові немовлята не є вередливі. Ваше немовля не повинно бути вередливе. Якщо воно вередливе, то це означає, що щось "не є в порядку" в його маленькій системі. Можливо, що лагідні Baby's Own Таблєтки знова "приведуть все до порядку." Одна мати з Квебеку пише: "Моя маленька дівчинка була дуже поіритована, гарячкувала і часом мала болі в жолудку. Яка це була поміч, коли я її дала Baby's Own Таблєтки і як багато краще вона опісля почувалася."

Легкі до заживання, ці солодкого смаку таблєтки ділають скоро при легкій гарячці, затвердженні, неспокою і вередливості, які постають в наслідок нереґулярности в часі зубкування, або при інших менших недомаганнях. Не "засипляючий" лік і не має затуплюючих наслідків. Ніколи не будьте без повної пачечки Baby's Own Таблєтки. Слабість часто настає в ночі. Дістаньте пакетик сьогодні в свойого аптекаря. Звернемо вам гроші, як не будете вдоволені.

майоріють стіни княжої палати. Вікна мальовані, з круглого скла, оправленого оловом, крита ґалєрія, що сполучує терем з церквою. І Золотий Тік. Площу облягли княжі люди з города і околиці, на підвищеннях бояри і двірські достойники. Збройні мужі в плетених дротяних бронях, у гострих залізних шоломах, з широкими мечами і ратищами, на сторожі порядку. А там, на підвищенню серед достойників, — князь Ярослав Осмомисл Шестикрилець. Гори підпер залізними полками! Широким шляхом, крізь німецьку браму вїзджають оружники, лицарі в залізній зброї, на збройних конях, з кольоровими прапорцями. Стають по обох боках Току, готові до турніру сини боярські; очі звертають у бік князя. Готові! А там, біля Осмомисла, двірська панна, в руках велика китиця квітів, з широкою шовковою лентою. Вється лента синьо-жовтими кольорами, і кожний з лицарів бачить її на своїх грудях. Це нагорода для звитяжця. І нарід, величний гомін — шумить нарід — вітає ігрища. Це князь дає знак, лицарі стягнули додолу налобники, стягнули коней, похилили копії. Готові до збройної кольби.

Чую своє імя. Археольоґ кличе мене до себе. Підходжу до гурту людей. Там внизу відкопують білу плиту, — обережно — вона проломана. А згодом зявляються бічні стіни камяної домовини. Розглядає її професор, вона повна землі, а в середині розсипані кости, з яких пограбовано прикраси. Кого-ж то поховали одиноко в двірській церкві? Згадуються слова літопису. Тут, у підземеллях святині схоронили тлінні останки Ярослава Осмомисла!

Стоїмо, сповнені глибокою пошаною, ми, свідки нерозгаданих шляхів, якими провадить нас доля. Люди скинули шапки, завмерли в глибокому хвилюванні сердець, душею потонули в беззвучній молитві.

Ось це мощі Ярослава Осмомисла, що їх пограбували татари сімсот літ тому, і якась побожна рука зложила їх знову в домовину та закрила від знищення серед руїн столиці. І згадується, єдині це мощі княжі на цілу Західню Україну. Бо десь у минулому столітті відкрили домовину короля Романа. Щож! Кости поховали на кладовищі, невідомо де, а срібну домовину перетопили на свічники. Це свої люди, що не розуміли ваги, яку має для народу тяглість поколінь. А чужі? Все і всюди докладали зусиль, щоб зробити з нас нарід без минувшини, без майбутнього, племя, що не знає звідкіля походить і куди прямує. Тому розсіяли кости Великого Богдана по степу, тому не маємо тлінних останків Мазепи, тому кости князів, знайдені в Дорогичині, викинули польські духовники з крипти і закопали в ямі в невідомому місці!

Відгортають люди домовину і ось перед нею, у стіп князя лежать останки людини. Це — молода дівчина — як виказують дослідження археольоґа — на голові в неї золотом плетена діядема!

Хто це? Настася — укохана князя? Його велика любов і великий біль? Хіба ні, бо-ж Настасю спалили серед мрійних карпатських гір. За любов. Зелені смереки хилилися над людським горем, а князь ломив з болю руки, безсильний перед законом і найвищим судом. Отже, хто-ж це лежить у стіп князя? Хилимося перед глибокою таємницею любови, думка блукає в давнині, але не відкрити нам того, що долею закрите на віки.

Ціла галицька, волинська і поліська земля сприйняла вістку про тлінні останки Ярослава з хвилюванням, якого досі не бувало. Здається, всі серця билися одним гомоном, здається, не було ні одної української людини, яка не прагнулаб відвідати княжий Галич. І почали зїзджатися люди з усіх околиць. Їхали цілими гуртами, часто зі священиком на чолі, чоловіки, жінки і діти. Вмовкали розмови, коли люди ставали на місці розкопів. Проходили поважно; мовчки втирали сльози, що, здавалось, без причини звогчували вії на вид останків княжої слави. В літньому сонці біліли яскравим відблиском фундаменти церкви — а там внизу темніла пограбована домовина князя з розбитою верхньою плитою.

Одного дня прибули нові гурти людей, а між ними поважна числом громада зі священиками і хоругвами. Це була Волинь — збірна проща з волинських сіл і міст. Поважно стали люди довкруги Золотого Току. Поважно вислухали короткі пояснення археольоґа, і коли професор закінчив, вказуючи на камяну домовину великого князя — тоді впала Волинь на коліна — а за нею всі інші. Клякнули всі посторонні, всі

робітники, клякнув археольоґ — і нараз стряслося літнє повітря від старовинної пісні — благання до Матері Божої Почаївської:

"Ой, рятуй нас, Божая Мати!.."

Вічні слова! Співали їх давні предки, коли татари добували оборонні міста і села, співали століттями, співали і тепер, над могилою могутнього князя, напередодні нового наступу зі сходу!

Господи! Чому віджила старовинна пісня так несподівано? Чому якраз тепер доля виявила велич нашого минулого, і як свідка — поставила мощі Осмомисла? Чи-ж тому, щоб спотужніли серця народу, щоб були готові сприйняти жахливі події, яких принести мала друга світова війна? Таємні ті сили, що зєднують нарід крізь століття, нещастя і горе, незнаний нам сенс історії, невідомі закони Божі!

Журу пряде прадавня богиня Лосна, ночами місячними коси чеше сріблисті, і тихо стало довкруги галицької столиці. Руїни чекають. І Осмомисл-Шестикрилець чекає, захований в сутіні закритих від ворожої ненависти підземель, на нових паломників і на вільну молитву-подяку Матері Богородиці.

ВІДКРИТТЯ АМЕРИКИ

Христофор Колюмб відкрив Америку, хоч сам цього не знав, бо думав, що це східній берїг Азії.

Христофор родився в Венеції, Італія, в 1451 р. Пішов на службу еспанських королів Ізабелі та Фердинанда, бо інші королі Европи не хотіли дати йому грошей на виправу в широкий світ.

Колюмб виплив з трьома кораблями 8 серпня, 1492 р. Мав 41 рік. На всіх трьох кораблях навіть не було 100 людей. Плив 21 день, але землі ніде не знайшов. Частина моряків злякалася й хотіла вертатися, ба й грозила, що втопить Колюмба якщо не послухає їх.

12 жовтня 1492 р. мала фльота приплила до Карібійських Островів. Колюмб надягнув білу одіж, вийшов на берег і, впавши навколішки, подякував Богу за щасливу подорож.

Амеріґо Веспучі або по-латинськи Amerigo Vespucius, фльорентійський моряк на послугах портуґальського короля, відвідав полудневу Америку (сьогоднішню Бразилію) в 1501 і 1504 рр. Написав дуже цікавий звіт про нову країну, доказуючи, що це новий світ, а не Азія. Лист-звіт вчинив велике враження на европейців. Всі зачали цікавитися відкриттям Амеріґа, і так нововідкритий край став зватися "Америка".

В 1507 р. вперше появилося імя "Америка". Вжив його проф. Мартин Вальдсіміллер, знавець ґеоґрафії, при описі відкрить Амеріґа Веспуччі.

Юрій Клен

ВЕСНА

Щороку ліс міняє темні шати,
Щороку сонце відновляє путь,
Щоб золото плескуче розілляти
І в синє плесо серце окунуть.

Я знаю, сорокшостий раз воскресне
Спяніла вись, і степ, і далина,
Але щороку я стрічаю весну,
Немов це перша у житті весна.

Надіюсь, вірю і чекаю: може,
Вже цього разу збудеться воно,
Що стільки років надить і тривоже
І в снах моїх співає, як вино.

І що, коли в потузі непоборній
Повстане день, протрубить нам ясу,
І ранок несподівано розгорне
Ніколи ще не явлену красу!

З ПОЕЗІЙ П. ФИЛИПОВИЧА

Коли почую твій співучий голос,
І легкий сміх навколо забринить,
Мені здається: серед поля колос
Гойдається і пташка десь дзвенить.

Мені здається: радісне тремтіння
Волошкам синім не дає заснуть,
А сонце сіє золоте насіння,
І вітер хмарку виряджає в путь.

Та гасне день, і радости немає,
Одна хвилина, а змінилось все:
Густі тумани, скніння дум безкрає
Твій зір байдужий враз мені несе.

І за тобою, тихою, чужою,
Скорботний світ не вперше бачу я,
І осінь простяга передо мною,
Як вічність, чорні і німі поля.

Аполінарій Новак

ПЕРШИЙ ДЕНЬ ЗАРОБІТКУ

Йшло це на весну, в одному з тих днів, коли то найбільше людей іде на зарібки.

Сонце що лише показалось і огрівало злегка своїми лучами іней по вулицях Виннипеґу, як вони — може з двадцять чоловік, очікували аґента, що позаписував їх був до Онтеріо в роботу і саме тепер мав їх випровадити на потяг. Вони стояли гуртом і постукували від зимна об брук ногами.

Вже не скоро аґент прийшов і забрав їх на сіенарский залізничий двірець.

Поїзд вже був готовий до відїзду і вони лише прийшли та повходили до ваґону. Тепле повітря вдарило на них і тоді почали весело розбігатись по ваґоні і вишукувати місця. Не вспіли ще порозміщуватись, як почули дзвінок — льокомотива шарпнула і ваґони постепенно почали рушати з місця. За хвилю цілий поїзд вже летів. Очи емірантів зверталися в обі сторони ваґону і любо було їм дивитись як доми мигали перед їх очима. Та далі не стало їх. Потяг виїхав на широкий степ, порослий дротяною сухою травою і корчами срібної лози. Кожний з робітників дивився ще і летів разом з тими преріями, і не міг надивитись природі та тій чудовій рівнині. Де-не-де злетить стадо чорних шпаків та, наполохавшись стоном машини та гуркотом ваґонів, знов у друге місце сяде. Там знова видніє фармерська хата, оддалік від неї стоїть худоба стадом, а там фармер коником переїздить, везучи якісь баньки на візку, мабуть щось на двірець. А залізниця летить і все то минає, лиш здається того степу не мине... Корчів ставало чимраз більше, а далі на переді показалось довге пасмо темряви. Це був ліс.

Сонце вже завернуло з полудня і вони вїхали в малий лісок, який чим далі ставав щораз більший, а вкінці зробився величезний непроходимий — праліс Онтерії.

"Терен" минав чимраз більші горби і скали, порослі шпильковим лісом, а рівнини вже й не добачити! Тут на робітників повіяло іншим духом. Кожний зі здивованими очима споглядав на віковічний праліс — який страшно виглядав для них і таким самітним та глухим видавався їм — без життя!

— Дивне, який страшний цей ліс, та й кінця нема! — озвався нараз, прориваючи тишину, один з товариства.

Петро оглянувся — дріжучий голос і сумне, бліде лице того, що озвався, якось дивно його вразило, а до того ще і той ліс і ті скали.... Здрігнувся... Його зібрала охота з тим чоловіком розмовитися. Він бачив, що той не мало мусів терпіти і не одне перебув — ту тяжку школу життя, яку не одному з русинів-українців у Галичині приходилось від малку переходити в панських добрах між кіньми, волами, в опіці панських вельмож.

Вже недалеко було до вечера, сонце нахилилось до заходу, а червона луна, розлявшись по поверхні шпилькового ліса і вершків гір, надавала пралісові поетичний вид. Потяг то вививався поміж гори як гадюка, то знова звертався просто, а де було треба то й відпочивав. Тоді вони нетерпеливились — їм прикрилося, щоб він якнайскорше минав ті гори та скали і не ставав аж на місці.

Вже смеркало, сонце заходило і ще якийсь час визирало проміністе зза горізонту а далі й пропало десь за лісом. Ставало чимраз темніше. Служачий засвітив лямпи, а Петро, що не міг подивляти природу, звернувся до того чоловіка, з котрим збирала охота запізнатися, отже в тій цілі пересів до нього і почав розпитувати: з котрого повіту, як зветься і т.д.

— Я з Городенцкого повіту — почав він, загикуючись. Називаюся Никола Бохонец. Служив в нашого пана в нашім селі — небіщик уже, дай му Боже царство. Від малку служив — набідився чоловік. Най не кажу, що не набідився— тай заслужився, що до Канади приїхав ще бідити. Та бо й вже і здоровлє не-

Labatt's пиво, вироблене в Манітобі, здобуває найвищу нагороду для Канади на Світому Контесті

Більші броварні в Канаді предложили свої найкращі продукти на світовий контест, який відбувся в Бельґії цього року. Вироблене в Манітобі Labatt's пиво здобуло найвищу нагороду серед всіх канадійських пив . . .

"Prix D'Excellence"!

Образок диплъому поданий з права.

Shea's Winnipeg Brewery Limited
Manitoba Division of John Labatt Limited.

7e ANNIVERSAIRE
DE L'INSTITUT SUPERIEUR DES FERMENTATIONS
DE GAND

DIPLOME

DU CONCOURS MONDIAL DE BIERES 1958

LES MEMBRES DU JURY INTERNATIONAL DU CONCOURS
MONDIAL DE BIERES 1958 ONT DECERNE

A LA BRASSERIE **JOHN LABATT LTD.**
à Manitoba

un **Prix d'Excellence**

pour sa bière "Labatt's Pilsener.
GAND LE 15 MAI 1958.

LE SECRETAIRE
PROF. J. VERMEYLEN

LES MEMBRES
J. BERTELS · Y. CAUWE · E. CHABOT · F. COLLEYE · P. DECARNE
M. DE GANDARIASBEITIA · E. DE GEYTER · R. DELMAS · R. DE SMEDT
J. DE VOS · J. DE WEVER · R. DUYS · G. FOCKEDEY · P. FRAEIJS
E. GEORGE · E. HELM · R. HUYGENS · J. JANSSENS · A. JUILLERAT
G. KAUERT · C. MACKAY · L. NOLLET · J.J. WAGNER

LE PRESIDENT
PROF. P. KOLBACH

ма, гостець, лупають кости, спати не мож, тай така біда. Тай і не старий я, лиш би жити та тішитись. Вітисли з мене здоровлі — прощенія не малиби! Сиротина я, круглий сирота, ні тата, ні мами, ні брата, ні сестри, лиш добрі люди опікували си мнов та пожалували. Ще маю в тємці свого небіщика нені, так як си дивлю на них, як лежали на катафальку.

І Миколі потекли сльози по його молодому та вже поморщеному лиці.

— Як поховали нені, то взяв мене сусід на віховок. Добрий був чоловік, вже й старий був, так як си дивлю на него, дай му Боже царство. Два роки був у него, пас йому козу, бо не мав більше худоби, бо бідний був... Як небіщик умер, то-м пішов до пана просити си на службу — було ми тогди дванайцять літ. Тай дав мені пан службу — пасти теляти. Зачавім робити на себе за одежу тай харч. Відтак дали мене до волів. Там був волівцем до синтирунку. — Вже-м був парубком, але мене не приймили, бо-м був нездалий — всі три кляси не приймили. Відтак я си оженив, взяв за жінков хату і кавалок городу і так ми зачєли жити: я на роки в пана, а вона на дни. І ще й тримали маму стару, тай таки і вона робила доки годна була. Я приймаком був у них, що таки правда. В два роки найшла си дитина, а тепер коби здорові лишив четверо дома. Правда, що вже не мають хати — та може я ще зароблю то будуть мати. Лишивім у комірни і за пєк ринцих наймив на цілий рік, на відробок.

Микола нараз ту урвав, задумався на хвилину, нараз встав і вийшов з ваґона. Його душа була не спокійна.

Ніч була зоряна, а ясно плямистий місяць виринав з поза ліса і своїми дрібними проміннями надавав чаруючий вид пралісові. Петро завзятий задумався. Нараз поїзд засвистав, а в ваґон ввійшов кондуктор і сказав, щоби збирались. Зробилась метушня, а не минуло й десять мінут, як гальми заскрипіли і ваґони хвильово, вдарившись один до другого, станули.

Робітникам сказано, щоб вони злазили; якийсь анґлієць махнув ліхтарнею і повів їх за собою. Не тривало може пів години і вони станули коло шатра, де вже ждали на них ліжка в поверхи. Анґлієць казав їм лягати і відійшов. Петро ляг побіч Миколи. Всі лягали мовчки — деякі зараз-же позасипляли. Лише Микола і Петро не могли якось заснути. По хвилині Микола звернувся до Петра такими словами:

— Не знав чи є тут хто з наших людей?

Петро відповів непевно. Розмова знов урвалась. Але вони оба таки не могли заснути.

Вже свитало. Та Петро ще не думав вставати, як Микола його торкнув і шепнув: вставайте! вже день.

Так, вже день, вже й якийсь анґлієць прийшов та почав будити. Я схопився чим мерщій і почав збиратися. Другі вже кінчили молитися і пішли снідати. По хвилі пішов і Петро за ними. Ми снідали і тоді Петро почав розглядатися по лицях зібраних коло сніданку. І він завважав, що крім одного, з котрого по фізіономії було пізнати, що він русин і видно якась горда душа і не "ґрінор", всі решта були анґлійці. Може і не були анґлійці, але по анґлійськи говорили.

Сніданок скінчився, робітники повиходили на двір і знову ждали. Та за хвилину приходить той анґлієць, що їх припровадив зі стації і відразу звернувся до того, як Петро зауважав, гордого русина, і почав з ним щось говорити. По хвилі відійшов — а той гордий русин звернувся до новиків і розказуючим голосом приказав:

— Збирайте свої пакунки і кладіть на фіру — ось ту. Поїдем десік миль звідсів.

Всі вони були вже до того приготовані.

Сонце пригрівало жарко: теплий вітрець розносив запах соснового ліса, а мандруючі так і чули як з кожною хвилинкою вони відсвіжувались. Табор посувався поволи крутою дорогою поміж лісисті гори. Всі йшли піхотою за двома возами наладованими ріжними товарами. Вози посувались поволи наперед, то підскакували, то знов нагло впадали в ями. Петро йшов з Миколою а попереду той гордий. Раз-враз озирався і здавалось надслухував їх розмову. Нараз пристанув і озвавсь до нас:

— Ви давно приїхали?

— Вже місяць — каже Микола.

— А я пів року — відізвався Петро.

— О! то ви ще "ґрінори", ой сараки ви. А з котрого повіту?

— Городенцкого.

— Як вас кликати?

— Мене Микола.

— А вас як?—спитав Петро.

— Я Майк Шмід. Я ту "форманом".

— А ти як? Петро назвав себе.

Гордий хотів ще щось говорити, та ту закликав його анґлієць, що нас вів, здається "бас", і він пішов до нього.

Вже мало бути незадовго полудне, як перед очима мандрівників забіліло шатро. Сонце парило до нестями, піт ллявся кожному цюрком, а коні під своїми тягарами сопіли, як міхи.

За час станули всі на місці. В середині було все готове, і ліжка і столи і крісла. Був кухар і ще щось кілька анґлійців, що поприходили на обід. Як всі пообідали, то порозміщувались попід смерічки в холоді і стали відпочи вати. Та от приходить "Майк" і каже:

— Нині до роботи не підемо, бо ще нема всего готового і таки помучилисти си; але завтра скоро день, так до роботи.

Вони спокійно дожидали того часу, чекали під смереками і так перебули ціле полудне.

По вечері повиходили пройтись — і подивляли то величні скали, то голубе небо, аж нарешті як стало їм всего до волі, повернули до шатрів, порозбиралися і полягали спати.

Рано ще сонце не вспіло показатись, як вони вже всі були на ногах, а поснідавши, позабирали начиння: залізні дручки, молоти, тачки і т. ін., а відтак потягли за "босом" на місце праці.

Сонце таки не показувалось. День був хмарний і парний. А всім їм було на душі якось як би трівожно, особливо та скала, до котрої вони зближалися, порозвалювана, робила на всіх пригноблююче враження. Микола поступав позаду, а похнюпивши в долину голову, мабуть передумував немало про жінку та діти, що то він дасть їм поміч, а покищо покинув без жадної опіки. Петро пристанув хвильку, щоб зрівнатись з ним.

— Ну, і що? Зачнемо зараз робити, — відізвався.

— Та зачнемо — але бо-ж так щос тяжко на серци — здає ся мені що пукне — щос так дуже тужно.

— Ет, що там тужити, потішав Петро, — якось то буде, Миколо!

— Та дай Боже! Але мені щось серце віщує. Так було ми ще в краю, як мене мали коні побити.

Станули на місце. "Майк" зачав розпоряджувати, там кілька поставив з молотами, щоб розбивали каміння, там кількох знову, щоб носили, тих знова до тачок, а Миколу і мене поставив важити каміння і сам з нами, показує нам і помагає.

**
*

Почався тупіт молотів, лускіт каміння, бренькіт залізних дручків. Микола звивався, хотяй не складно. "Майк" підганяв.

Петро поступився пару кроків на бік — та тут-же счинилось щось страшного.

Брила скали зсувається і в одну мить привалює "Майка" і Миколу. Я обернувся тай вже не побачив за собою обох, лише Миколову голову з виваленими на верха очима. Счинився крик, люди позбігались і зачали їх добувати. В пару годин видобули, та не живих, потороощених. Миколу потороощило цілого, лише голова лишилась цілою, а "Майка", формана, так нещасно зімяло, що й не було його пізнати. Трупів занесли товариші до шатра і порозбігались — до роботи вже ніхто не йшов.

Другого дня Миколу і "Майка" похоронили під горбом нещасної скали і на могилах закопали два хрести.

Потім всі інші робітники і свідки страшного факту вгризалися в скали дальше і дальше. Промощували дикі нетри Онтерії і падали як перші жертви в хосен розвою Канади.

Микола Щербак

О, РІДНА ЗЕМЛЕ!

І знов весна... Вже на деревах птиці
Змостили гнізда, ждуть на пташенят...
Ліси збудились,—ех, би подивиться,
Як на світанку в нас ліси не сплять!

І знов би вийшли на Дніпро, на Гірку,
Де Володимир світ благословля...
Минулося... І я всміхаюсь гірко
І йду в чужі ліси, в чужі поля...

Яка безмежність—скільки тут блакиті!
Як сонце світить—скільки теплоти!..
Та не дає ніщо снаги у світі,
Як Ти дала, о Рідна Земле, Ти!

Молоді канадійці люблять наслідувати Кінних Поліцаїв

Олесь Бабій

"РУСАЛКА ДНІСТРОВА"

(120 літ від її появи)

Українське населення Галичини в часах польського королівства втратило свою провідну верству — аристократію, що спольщилась. При народі залишився тільки "поп і хлоп". Але навіть деякі священики українці уважали себе, хоч може не всі, за греко-католиків польської народности і проповіді в церквах виголошували польською мовою; дома говорили теж по польськи.

В Галичині не було ані одної справді української школи; не було літератури; не раз минали десятки літ, і не появлялась друком ані одна книжка; а коли й появилась, то була вона писана мішаниною церковно-словянської й московської мови, для народу незрозумілої.

Інтеліґенція віддалялась від простолюддя що раз то більше, погорджувала його мовою, а тим часом селяни тягли панщизняне ярмо, працювали на дідичів поляків, не мали ніякої орґанізації, а єдиною їх розрадою по праці, в неділі й свята, була горілка в жидівськім шинку.

Чотири століття (1340-1772) панування над нашим народом Польщі, а від другого розділу її (1772) панування тих самих поляків, лише під титулом Австрії, викривило душу українського народу, змінило галицьких русинів у рабів, що дбали тільки про хліб насущний,тремтіли перед австрійським жандармом і часто були більшими австрійськими патріотами, як українськими. Декотрі з освічених українців, як от Лисинецький і Йосиф Левицький, пробували творити українську літературу, але вони не мали такого таланту, що оживавби і збудивби приспаний нарід.

Єпископ Лев Шептицький у Львові, Іван Снігурович, перемиський єпископ, і священик Іван Могильницький намагались започаткувати розвиток українського шкільництва і науки, але їх намагання, через брак підтримки з боку влади й українського населення, були тільки льокальними, епізодичними, і тому безуспішними.

Витворився такий стан, що коли австрійська цісарева Марія Тереса заснувала для українців у Відні духовну семинарію "Барбареум", а цісар Йосиф Другий утворив у Львові вищу українську школу "Студіюм Рутенум", а при Львівськім Університеті зорґанізував факультет українознавства, то в тих школах довгий час не було навчання і викладів, бо не було професорів українців, ані студентів, що хотілиб українознавство викладати чи його студіювати.

І серед тієї темряви явилась величча постать студента теольоґії, Маркіяна Шашкевича. В ньому злилися і втілилися найкращі прикмети галицького духовенства, що службу Богові і греко-католицькій церкві поєднували зі службою народові. Не лише талант поета, але й кришталево чистий характер, милий вигляд особи, що будила любов і довіря до себе, велике знання, начитаність, пророча віра в слушність української справи, фанатична любов до свого народу і його мови, глибока релігійність, — все це склалося на те, що Маркіян Шашкевич став у центрі тодішньої української суспільности як духовий провідник і основоположник відродження українського письменства в Галичині.

Те відродження підготовили численні явища й чинники доби, коли наближалась "весна народів" 1848 року, що розкріпачила нації австрійської держави.

До появи "Русалки Дністрової" спричинився і вплив літературного напряму "романтизму"; його кличі "національність, ориґінальність, ґеніяльність" знайшли відгомін і в Галичині, де інтеліґенція знала німецьку мову й читала німецьку романтичну літературу. Думку про створення письменства в народній мові будили в душі теольоґа Шашкевича і твори східньо-українських письменників — Івана Котляревського та інших, збірники народніх пісень Михайла Максимовича та збірники чеського й серб-

ського народнього письменства. Але головною силою, що зродила творчість і діяльність "Руської Трійці", була та сила, що зродилась на ріднім ґрунті з давніх традицій, зі споминів про колишню княжу Русь, з підсвідомих державницьких національних гонів, прагнень, туги за своїм рідним.

Маркіян Шашкевич народився 1811 року в селі Підлисся, коло Золочева, в домі священика Романа Авдиковського, батька матері Маркіяна, Елисавети. Батько Маркіяна Семен був парохом у селі Княже, недалеко Підлисся. В дитинстві, в юнацькому віці, Маркіян часто гостив у свого діда в Підлиссі, любив це село і потім, живучи у Львові, тужив за ним та оспівав його в вірші:

"Шуми, вітре, шуми буйний,
На ліси, на гори,
Мою журну неси думку
На підлиські двори".

Початкову освіту Маркіян здобув у Золочеві, а потім учився в ґімназії в Бережанах та у Львові. В р. 1829 майбутній поет вписався на дво-річний курс фільософії при Львівськім Університеті. По скінченню того курсу студіював у духовній семинарії у Львові.

В тому часі батько майбутнього поета помер, і теольоґ Маркіян мусів був сам власними силами пробиватись через життя, ще й помагати матері, двом братам і двом сестрам.

Шашкевич кинувся з запалом студіювати латинську й німецьку літературу та письменство словянських народів. Студіюючи чеські і словацькі та сербські народні пісні, твори Йосифа Добровського, Павла Шафарика, Ганки, Вука Караджіча, поет усвідомив собі, що всі словянські народи, крім українців, переживають добу відродження.

Коли Шашкевич був студентом другого року теольоґії, він уперше прочитва "Енеїду" Івана Котляревського і з намови чеського поета, Яна Ковбека, простудіював чеський твір "Короледвірський рукопис" та переклав частини того твору.

В тому часі до улюблених творів теольоґа-поета належали "Маруся" Квітки Основяненка, "Думки та пісні" Метлинського, "Ластівка" Гребінки.

В році 1832 Маркіян Шашкевич і його приятелі студенти — Яків Головацький та Іван Вагилевич, утворили товариство "Руська Трійця", що мало на меті працювати для народу, а саме: для розвитку української культури. Гурток членів того товариства приготовив для видання альманах "Син Руси", де Шашкевич помістив свій вірш "Слово до чтителей руського язика", що був неначе програмою "Руської Трійці":

"Дайте руки, юні други,
Серце к серцю хай припаде!
Разом, разом, хто сил має,
Гонім з Руси мряки тьмаві"!

Збірник "Син Руси" через ріжні перешкоди не вийшов друком, але "Руська Трійця" не знеохотилася тим і приготовила до видання другий збірник "Зоря".

В році 1835 Шашкевич виголосив на зібранню молоді "Слово до питомців", закликаючи спольщених студентів говорити по українськи і працювати для добра свого народу.

В р. 1836 Шашкевич виголосив у день свята Покрови в церкві святого Юрія у Львові першу проповідь в українській мові. За його прикладом пішли священики Микола Устиянович, Юліян Величковський, Семен Плешкевич.

Рішившись видати збірник "Зоря", "Руська Трійця" вислала рукописи творів того збірника до Відня для цензури. Цензор Вартоломей Копітар вагався, чи дозволити видати "Зорю", тому вислав ті рукописи до Львова, щоб українець, професор теольоґії, Венедикт Левицький, висловив свою опінію про них. Венедикт Левицький і митрополит Михайло Левицький відповіли, що "Зоря" загострилаб українсько-польські відносини, що Шашкевич повинен займатися теольоґією, біблією і Євангелією, бо свій твір підписав псевдонімом "Руслан", "Русслянд", що вірш поета Шашкевича "Згадка" має бунтарський, революційний зміст, — отже, для добра австрійської держави "Зоря" не повинна появлятись друком.

Австрійська цензура заборонила видати згаданий збірник, а крім того, поліція зробила трус у помешканні Шашкевича.

Проте теольоґ-поет продовжував свою працю. Він видав брошуру "Азбука і абецадло", де виступив проти вживання латинської азбуки в шкільних книжках для українців. У тому часі Шашкевич виготовив і "Читанку" для

Їх життя — його прожиток — залежать від нафти

Imperial причинюється до кращого життя канадійців через постійне провідництво в нафті . . . знаходження нових джерел . . . як піоніри більш корисних продуктів.

На кожних шість загосподарених фарм в Канаді припадає понад пять тракторів . . . один моторовий віз на кожних чотирьох канадійців. Більше як половина домів в Канаді огріваються нафтою.

Канадійці зуживають на половину більше ґазоліни тепер, чим в 1946 році, близько пять разів стільки палива для огріття і для дізлів.

Imperial в головному причинились до покращання їх життя, більш продуктивної економії. В 1946 році Канада продукувала менше як одну-десяту своїх нафтових запотребувань. В 1947 р. Imperial відкрили нафту в Ледук, в Алберті. Сьогодні власні нафтові поля Канади продукують близько 60 відсотків наших запотребувань.

Через своїх девять рафінерій від побережжя до побережжя . . . і через свої дослідні операції, більші від всіх інших нафтових індустрій в Канаді взятих разом . . . Imperial постійно мали змогу вести провід в розвитку новіших і більш корисних продуктів . . . щоб зробити повнішим життя канадійців.

IMPERIAL OIL LIMITED

IMPERIAL OIL . . . ЧЕРЕЗ 78 РОКІВ ПРОВІДНИК У ЗРОСТІ КАНАДИ

українських шкіл, але та читанка вийшла друком аж 1850 року.

Слабий і хоровитий тілом, але сильний духом, поет не дав себе нічим застрашити і знеохотити, і, хоча цензура заборонила видати "Зорю", він рішився видати той збірник під зміненою назвою "Русалка Дністрова". Бідний теольоґ-поет мав тоді лише 15 австрійських корон, і вклав їх у видання збірника, а для покриття коштів друку знайшов мецената. Тим меценатом був священик, директор школи в Коломиї, о. Микола Верещинський, який, як український патріот, пожертвував на заплачення друкарні 120 корон. Яків Головацький на просьбу Шашкевича використав знайомство зі сербським письменником Петровичем, що жив у Будапешті, і з допомогою того серба славянофіла "Руська Трійця" видала "Русалку Дністрову" в столиці Мадярщини, в кількості 1,000 примірників.

Цензор Венедикт Левицький постарався, щоб поліція сконфіскувала 900 примірників "Русалки Дністрової" і в розпродаж пішло тільки 100 примірників того збірника, висланих не до Львова, а до Відня.

Австрійська поліція покликала Шашкевича на допит, і на тому допиті поет зізнавав, як свідомий український патріот. Він заявив: "Я пробував своїх сил у руській мові, як у своїй рідній мові, що значно ріжниться від московської та церковно-слов'янської мови, і я хотів покласти підвалини під розвиток тієї мови, та через те зарадити недостачі руської літератури, прикластися до культури руської мови. А що я переконався, що та руська мова ріжниться від церковної й московської, я шукав її в устах народу. Я збирав народні пісні, казки, щоб докладніше дослідити будову руської мови".

До кінця життя Шашкевича його імя залишилося в поліційнім списку осіб, політично підозрілих і небезпечних для Австрії.

900 примірників "Русалки Дністрової", сконфіскованих у Львові, поліція віддала в руки українців аж по скасуванню панщини 1848 року.

ЩО ТАКЕ "РУСАЛКА ДНІСТРОВА"?

Навіть Іван Франко признавав, що хоч той збірник мав свої хиби, він був наскрізь революційним явищем, тому був сконфіскований. Що те явище не було випадкове і що Шашкевич діяв зовсім свідомо, свідчить вступне слово до "Русалки Дністрової", де члени "Руської Трійці" зазначили: "Судилось нам послідними бути, бо коли другі словяни вершка ся дохапують, і єсли не вже, то незабаром побратаються з повним, ясним сонцем, нам на долині в пустій, студеній мряці гибіти".

В тім вступнім слові автори "Русалки Дністрової" виразно підкреслюють єдність українського народу в Східній Україні та в Галичині та визнають свою солідарність з тим напрямом, що започаткували в українській літературі Котляревський, Квітка-Основяненко, Метлинський та інші.

В "Русалці Дністровій" Шашкевич помістив свої вірші: "Згадка", "Погоня", "Розлука", "Веснівка", "Туга за милою", "Сумрак Вечірний", оповідання з життя карпатських опришків, переклади сербських і чеських пісень та "Псальми Русланові", а Іван Вагилевич помістив у згаданім збірнику поему "Мадей".

Великий чин "Руської Трійці" родився з любови до свого народу, до його мови, релігії, з віри в сили й вартість греко-католицької церкви. Цю віру Шашкевич висловив у "Псальмах Руслановних" словами: "Віра мого серця, як Бескид, твердо поставилась на любові. Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш, а не візьмеш милости і віри, не візьмеш, а не видреш любови і віри не видреш, бо руське ми серце та і віра руська".

Видаючи "Русалку Дністрову", члени "Руської Трійці були свідомі того, яким скарбом для народу є його письменство, тому у вступі до того Збірника Шашкевич писав: "Письменство в кожного народу — то його життя, його душі образ, воно повинно заклюнутись і вирости серед народу на його таки ниві. Письменство — найперша потреба всього народу".

Маркіян Шашкевич написав коло 20 творів. Ці твори — то передусім особиста або рефлексійна лірика, де дзвенить головно тон смутку, мелянхолії, навіть розпуки. Але в деяких віршах той поет виходив поза межі особистої лірики, вплітав епічні строфи, ударяв у бадьорий тон закликів або й збагачував свої поеми то героїчною тематикою — то образами з історії свого народу.

"Гей, хто русин, підлітайте,
Соколами на врага"!

Творчість і діяльність Шашкевича характеризує й символізує образ "цвітки", оспіваної тим поетом у вірші "Веснівка":

"Цвітка дрібная
молила неньку,
весну раненьку:
Нене рідная,
вволи ми волю,
дай мені долю,
щоб я зацвила,
весь луг вкрасила"!

В поемі "Облога Львова Хмельницьким" Шашкевич наслідував козацькі думи. В статті "Старовина" поет виявив розуміння ваги традиції: в ній Шашкевич бачив "дух предків" і "лице століть". У вірші "Болеслав Кривоустий під Галичем" та в поемі "Наливайко" Шашкевич ще раз зачерпав тему своїх творів з історії України.

Ролю і вплив творів "Руської Трійці" оцінили вже її сучасники. Микола Устиянович писав, що вірші Шашкевича зробили цілу переміну на землі Галича, збудили Русь з глибокого сну, звучали, як труба, що "кличе мертвих з гробу".

Яків Головацький писав: „Русалка Дністрова" запалила вогонь, спасла нарід від загибелі, отворила очі кожному письменному чоловікові, в якого залишилося ще незіпсоване серце українське, показала йому обовязок супроти народу".

Шашкевичева "Цвітка Дрібная" не побоялась морозу, провесняних бур, розцвіла і видала овоч — відродження українського народу в Галичині.

Хоч у дальшій діяльності Якова Головацького та Івана Вагилевича виявилося траґічне блукання й вагання тодішніх галицьких українців між русофільством і полонофільством, хоч Яків Головацький, виїхавши до Росії, змосковщився, а Іван Вагилевич схилявся до невиразного польонофільства, то все-ж таки "Руська Трійця", "Русалка Дністрова" та головно твори Шашкевича були виразником здорових сил народу.

В році 1838 Шашкевич по скінченню теольоґічних студій оженився з дочкою священика і висвятився в духовний стан. Свої обовязки пастирські виконував поет-священик у селах Нестаничі, Гумниська, Новосілки Лісні. Якийсь час життя Маркіяна було щасливе, в вільних від священичих обовязків хвилинах він працював над перекладами і приготовляв матеріяли для написання твору "Відродження словянських народів". Але недуга, туберкульоза легенів, одідичена по батькові, підкопувала здоровля поета. На тлі цієї недуги в Шашкевича витворився заник очних і ушних нервів, священик-поет осліп і частинно оглух, і в році 1843 помер.

Проживши тільки 32 роки, поет помер пять літ перед скасуванням панщини, напередодні "весни народів", що її передвісником був сам.

Один син Маркіяна помер підлітком, другий був редактором журналу "Вечорниці", одним з основоположників "Просвіти" й автором кількадесяти віршів.

В році 1893 українські галицькі товариства перевезли тіло Шашкевича з Новосілок до Львова, поховали його на Личаківськім цвинтарі, поставили памятниковий хрест у Підлиссі на горі, що її поет оспівав у своїм вірші:

"Підлисецька горо біла, як тебе не бачу,
так ми сумно, так ми тяжко, що мало не плачу".

На ту гору щороку сходились українці з цілої Галичини поклонитись духові священика-поета, пробудника українського народу галицької волости та побачити село, дім, де він родився, сад і дуби, що їх оспівав:

"У садочку соловейко
щебетав пісеньки,
розвивав ми пісеньками
літа молоденькі".

Навіть українці за океаном, далеко від рідної землі, не раз виявляли свою любов і пошану до батька відродження української літератури в Галичині, і навіть у Канаді, в місті Винніпеґу, поставили йому памятник.

"Руська мати нас родила,
руська мати нас повила,
руська мати нас любила,
чому ж мова єй не мила?
Чом ся нев встидати маєм,
чом чужую полюбляєм"?

— Що таке лінґвіст?

— Це той, що опанував усі язики крім язика своєї жінки.

***

Коли говорить одна жінка — це монольоґ. Коли говорять дві жінки — це катальоґ.

Літна розривка — пікнік над озером

Остап Грицай

УКРАЇНІ

Ген там — святиня: з валів чорнозему,
Зо злота піль, із блакиту степів
Й з лазуру синьооблачніх Едемів,
Де сонце ллється, мов промінний спів...

Туди, туди
Все рве мене туга
Молитися
До Тебе, дорога,

О, Ти народу споконвічне віно,
Моя голубо-золота Вкраїно!

А там — Голгофта скрізь: темніша ада,
І в страстях мук — народ як Божий син,
Перемогла його насила й зрада,
Втопивши в крові наш визвольний чин.

Туди, туди
Орканами вихрів
Туди несе
Мене мій туск, мій гнів,

Де Ти конаєш смертю Уголіна*),
Ти — пребагата хлібом Україна!

Та он — твердиня: з криці тисячліть,
З кісток і крови велитнів-героїв,
З завзяття, що його не одоліть,
І з віри в чин й зо зваги бойової...

* * *

Туди, туди
У змагання нове
Архангел Помсти
Громом нас зове,

До Тебе, Ти непомщена країно,
Моя незломна духом Україно!

*) Уголіно — відома постать батька з "Божеської Комедії" Данта, що в наслідок жорстокости свойого ворога гине в тюрмі враз зі своїми дітьми з голоду. — Прим. Ред.

The Bank of Nova Scotia приносить вам нову услугу

ТЕПЕР! дістаньте позичку з банку для вартісної потреби

SCOTIA PLAN

ЩО ЦЕ Є СКОШІЯ ПЛЯН?

Скошія Плян це нова позичкова услуга для консументів, яку можна одержати лише в The Bank of Nova Scotia і вона спеціяльно придумана, щоб служити кредитовим потребам канадійців. Скошія Плян дає вам нагоду позичити гроші скоро, легко і по низьких коштах.

ЯК СКОШІЯ ПЛЯН МОЖЕ ВАМ ПОМОГТИ?

Майже кожний час від часу знаходиться в положенні, що "готові гроші" сталиб йому в допомозі... купити авто або трок, наприклад... щоб зустріти несподівані видатки, як ось медичні оплати . . . заплатити довги . . . The BNS думає, що в таких випадках позичка є добрим розсудком. Ціллю Скошія Пляну є дати вам нагоду дістати економічну позичку, коли ви її потребуєте.

ЯК СКОШІЯ ПЛЯН ДІЄ?

Скошія Плян включає позички на ваш підпис . . . на ваші меблі . . . на ваше авто. Сплачується через серію місячних депозитів у висоті, на яку ви зможете вигідно спромогтися. Позички Скошія Пляну будуть життево-забезпечені без коштів для вас.

ЯК ДІСТАТИ ПОЗИЧКУ СКОШІЯ ПЛЯНУ?

Ви можете звернутись за Позичкою Скошія Пляну в кожному відділі банку The Bank of Nova Scotia. Ви не потребуєте бути клієнтом . . . і в більшости випадків ви можете отримати позичку в коротшому часі як 24 години. Тож порадьтеся в позичкового урядовця BNS при наступних відвідинах відділу банку.

The BANK of NOVA SCOTIA

ПОНАД 500 ВІДДІЛІВ ПО ЦІЛІЙ КАНАДІ

ВЗІРЦЕВА ЯКІСТЬ
ПОНАД ПЯТДЕСЯТЬ РОКІВ

ПРОДУКТИ, НА ЯКІ МОЖЕТЕ СПОЛЯГАТИ

Вас коштуватиме менше чим 1 цент за MAGIC BAKING POWDER для печива торта... сорок разів стільки ви заощадите на кошті торта — MAGIC BAKING POWDER ніколи не заводить.

Вживайте GILLETT'S LYE до чищення і роблення мила. Буде коштувати менше чим 1 цент за кусник мила, коли будете його робити з Джіллет'с Лаю.

FLEISHMANN'S ACTIVE DRY YEAST — ці нові скороділаючі сухі дріжджі остаються свіжими і з повною силою тижнями без охолоджування. Одна пачка рівняється одному кускові свіжих дріжджей в кожному приписі.

Можна дістати у вашого найближчого склепаря або в загальному склепі. Глядіть на сторону 55.

STANDARD BRANDS LIMITED

MONTREAL · TORONTO · WINNIPEG · VANCOUVER